

ÖVERSIKTSPLAN för Alvesta kommun

*Antagen av Kommunfullmäktige 2008-10-28, § 90
I översiktsplanen ingår miljöbedömning
med miljökonsekvensbeskrivning,
antagen av Kommunfullmäktige 2008-10-28, § 91*

**Alvesta
kommun**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	1
1. FÖRORD	5
2. OM ÖVERSIKTSPLANEN	7
2.1. Översiktsplanens funktion	7
2.2. Läsanvisningar	7
2.3. Lagstiftning	8
2.4. Plansystemet	9
2.5. Miljöbedömning.....	9
2.6. Planprocessen.....	14
3. KOMMUNEN IDAG	15
3.1. Alvesta kommun – en central del av Sydsverige.....	15
3.2. Befolkningsutveckling.....	16
3.3. Näringsliv och arbetsmarknad	20
3.4. Ekonomi	22
3.5. Boende, service och sociala mål	22
4. MÅL, VISIONER OCH STYRDOKUMENT	25
4.1. Centrala mål	25
4.2. Vision 2010 för Alvesta kommun	25
4.3. Övriga kommunala styrdokument	26
5. MILJÖMÅLEN	27
5.1. Mål på nationell nivå.....	27
5.2. Mål på regional nivå	28
5.3. Mål på lokal nivå.....	28
5.3.1. Strategisk inriktning och prioriterade miljömål	28
5.3.2. Miljöpolicy.....	29
5.3.3. Energiplan och energiplan	29
5.3.4. Vattendelen av översiktsplanen	29
5.3.5. Alvesta kommuns miljöarbete.....	30
6. ALLMÄNNA INTRESSEN	33
6.1. Värdefulla naturområden och biologisk mångfald	34
6.2. Värdefulla kulturmiljöer och kulturmiljövård	40
6.3. Rörligt friluftsliv, fritid och rekreation	43
6.4. Fiske och vattenbruk	46
6.5. Ytvatten	49
6.5.1. Allmänt	49
6.5.2. Kommunens ytvatten	49
6.5.3. Kvalitetsmål	50
6.6. Grundvatten och vattenförsörjning	53

6.7. Strandskydd	55
6.8. Avloppshantering	56
6.8.1. Kommunala avloppsanläggningar	56
6.8.2. Enskilda avloppsanläggningar	57
6.8.3. Avloppsanläggning som utvecklingsmöjlighet för landsbygdsboende	58
6.8.4. Dagvatten	59
6.9. Avfallshantering	60
6.10. Jord- och skogsbruk	61
6.11. Grus, morän och berg	66
6.12. Energi	67
6.12.1. Alvesta kommuns policy för energi	67
6.12.2. Energiplan- och klimatplan för Alvesta kommun	67
6.12.3. Framtida energiförsörjning	68
6.12.4. Eldistribution	70
6.13. Kommunikationer	71
6.14. IT-infrastruktur	79
6.15. God bebyggelse	80
6.15.1. Övergripande mål	80
6.15.2. Långsiktigt hållbara lösningar	81
6.15.3. Tillgänglighet	82
6.15.4. Gestaltning och byggnadstradition	83
6.15.5. Socialt perspektiv på samhälle och bebyggelse	85
6.15.6. Sysselsättning	88
6.16. Områden av riksintresse	90
6.16.1. Geografiskt utpekat område (MB kap. 4)	90
6.16.2. Naturvård	93
6.16.3. Natura 2000-områden	95
6.16.4. Kulturmiljövård	96
6.16.5. Yrkesfiske	97
6.16.6. Friluftsliv	97
6.16.7. Energidistribution	98
6.16.8. Kommunikationer	99
6.16.9. Totalförsvaret	100
6.16.10 Vindbruk	100
7. HÄLSA OCH SÄKERHET	101
7.1. Beredskapshänsyn i samhällsplaneringen	101
7.2. Räddningstjänstens beredskap	102
7.3. Utpekade risk- och skyddsobjekt	104
7.4. Farligt gods	105
7.5. Buller	108
7.6. Miljö kvalitetsnormer	109
7.7. Radon	111
7.8. Förorenade områden	112
7.9. Översvänningsrisker	113
7.10. Skyddsområden för vattentäkter	115
7.11. Brandvattenförsörjning	115

7.12.	Brottsförebyggande verksamhet	115
7.13.	Övrigt	116
7.13.1	Högspänningsledning	116
7.13.2	Elektromagnetiska fält	116
7.13.3	Skjutbanor	117
7.13.4	Djurhållning	118
8.	MELLANKOMMUNALA OCH REGIONALA FRÅGOR	119
8.1.	Allmänt	119
8.2.	Infrastruktur	120
8.3.	Gemensamma energi- och vattenfrågor	123
8.4.	Luft	125
8.5.	Avfallshantering	125
8.6.	Turism, rekreation och rörligt friluftsliv	125
8.7.	Handel	126
8.8.	Övrigt	126
9.	LANDSBYGD- OCH TÄTORTSUTVECKLING	127
9.1.	Landsbygdsutveckling	127
9.2.	Fritidshusbebyggelse	129
9.3.	Tätortsutveckling	130
9.3.1.	Alvesta tätort	133
9.3.2.	Moheda	153
9.3.3.	Vislanda	161
9.3.4.	Grimslöv	169
9.3.5.	Torpsbruk	177
9.3.6.	Hjortsberga	183
9.3.7.	Övriga tätorter och större byar	189
10.	KÄLLOR OCH UNDERLAG	199
Bilaga 1	RIKSINTRESSEN OCH HÄNSYNSOMRÅDEN	205
Bilaga 2	TEKNISK FÖRSÖRJNING	207
Bilaga 3	LÄNSSTYRELSENS YTTRANDE m.m.	209

1. FÖRORD

Alvesta kommun – framtidens kommun

Att förstå hur allt hänger ihop är inte alltid så enkelt, att veta vad som är rätt och fel vid varje givet tillfälle är inte enkelt, att planera för framtiden är inte heller det enkelt.

Det dokument som du nu håller i din hand har vuxit fram i en process med mycket diskussioner och överväganden, en process som tagit tid men varit nödvändig för att få ett bra underlag för planering och utveckling av vår kommun.

Översiktsplanen är på flera sätt ett levande dokument, inte minst genom det sätt som den har tagits fram. Väldigt många människor, föreningar och näringsliv har varit delaktiga i detta arbete. Eftersom samhället ständigt förändras så kommer översiktsplanen också att behöva förändras allt eftersom tiden går.

Översiktsplanen har arbetats fram under perioden 2003 – 2006. Många s.k. församråd och informationsmöten om planförslaget har genomförts i hela kommunen. Under juli - september 2006 var planförslaget föremål för samråd. Flertalet av de synpunkter som framfördes under samrådet har tillmötesgått och arbetats in i planen. Planförslaget har därefter varit utställt under juni – oktober 2008.

Kommunstyrelsen har varit politisk styrgrupp för översiktsplanarbetet. Ansvariga tjänstemän har varit planchef Ingegerd Andersson, med biträde av mätningsschef Magnus Wigren, planeringsingenjör Ingalill Ljungdahl och utredare Monica Wessfeldt-Berg. För naturvårdsfrågor har kommunekolog Ingvar Nilsson anlåtats. Under planarbetet har dialog förts med länsstyrelsen.

Översiktsplanen speglar idéer, visioner, viljor och värderingar men också det absolut viktigaste: framtidstro.

Jag tror och hoppas att du ska få mycket nytta av översiktsplanen, och att den ska vara ett hjälpmedel och underlätta planeringen för kommunens framtid.

Robert Olesen
Kommunstyrelsens ordförande

2. OM ÖVERSIKTSPLANEN

Det är kommunens ansvar att planera markens och vattnets användning. Enligt Plan- och Bygglagen (PBL) ska alla kommuner ha en aktuell översiktsplan. I maj 2001 beslöt kommunfullmäktige att Alvesta kommuns översiktsplan från 1994 skulle ses över i vissa delar och kompletteras. Den här översiktsplanen är resultatet av denna översyn.

2.1. Översiktsplanens funktion

- I första hand anger översiktsplanen den huvudsakliga användningen av kommunens mark- och vattenytor.
- Översiktsplanens värde som vision för kommunens framtida utveckling uppmärksammas alltmer. Tidsperspektivet är 10-15 år. Genom att i ett och samma dokument ta ställning till många av kommunens ansvarsområden ges möjlighet att på ett samlat sätt analysera konsekvenserna av framtidsplanerna.
- Översiktsplanen är ett kunskapsunderlag som ger vägledning för kommunens och andra myndigheters beslut och tillståndsprövningar. Allmänna intressen som bör beaktas vid beslut om användningen av mark och vatten ska redovisas.
- Översiktsplanen är ett instrument för dialog mellan stat och kommun beträffande riksintressenas innebörd och avgränsning.
- Även för den enskilde kommuninvånaren är översiktsplanen en kunskapskälla och ett underlag för ställningstaganden i frågor som rör mark och vatten.
- Översiktsplanen har fått en starkare och tydligare funktion i det förebyggande miljöarbetet. Planen ska redovisa de miljö- och riskfaktorer som bör beaktas vid beslut om användning av mark- och vattenområden.
- Översiktsplanen syftar även till att informera om gällande regleringar av markanvändning och bebyggelseutveckling samt att bedöma behovet av framtida planeringsinsatser och hur den bebyggda miljön ska utvecklas och bevaras. Den är ett stöd i arbetet kring bygglov, lokaliseringar, detaljplaner och fastighetsbildning. Den ger också vägledning för kommunens markköp och olika planeringsprojekt.

2.2. Läsanvisningar

Översiktsplanen är indelad i kapitel, med underrubriker. I den löpande texten finns översiktliga kartbilder med markering av var i kommunen olika intressen, verksamheter, skyddade områden m.m. är belägna. Avsikten med dessa kartor är inte att förmedla detaljerad information. Mer detaljerade kartor och information finns hos kommunens förvaltning för samhällsplanering och används i planerings- och planärenden och vid bygglov för att visa aktuella uppgifter om intressen, planbestämmelser, regleringar m.m. i det område som ärendet gäller.

Till översiktsplanen hör två särskilda kartbilagor som ger en samlad bild av dels riksintressen och hänsynsområden, dels teknisk försörjning i kommunen.

I tätortsredovisningen, kapitel 9, lämnas en mera ingående redovisning av kommunens större tätorter. Till varje tätort hör en kartbild, med planlagda områden, planerade förändringar och åtgärder samt möjliga utbyggnadsområden. I tätortsredovisningarna beskrivs översiktligt möjliga konsekvenser för samhällsutveckling, boende och miljö av de planerade förändringarna och utbyggnaderna.

För de mindre tätorterna och några byar/områden i kommunen ges i kapitel 9 en mera översiktlig redovisning.

För flera sakområden och intressen finns övergripande mål, fastställda på statlig eller regional eller kommunal nivå. Sådana mål är i texten markerade med grön bakgrund inom svart ram.

Kommunens riktlinjer redovisas i anslutning till respektive sakområde/verksamhet/intresse. Riktlinjerna anger kommunens förhållningssätt och vägval och utgör därmed underlag för bedömningar och ställningstaganden i olika frågor. Riktlinjerna kan även ange inriktning på fortsatt arbete inom ett område.

Det underlagsmaterial och de källor som använts redovisas i kapitel 10.

Fotobilder och grafiska illustrationer i översiktsplanen har tagits fram av kommunanställd personal om annat ej anges. När bilder/diagram hämtats från andra myndigheters utredningar eller annat, så anges källan.

2.3. Lagstiftning

Miljöbalken (MB), som trädde i kraft den 1 januari 1999, ersätter ett femtontal tidigare lagar inom bl.a. miljö- och naturvårdsområden. Balkens fem grundstenar är:

1. Hälsa och miljö ska skyddas.
2. Natur- och kulturområden ska skyddas och vårdas.
3. Den biologiska mångfalden ska bevaras.
4. En god hushållning av mark och vatten ska tryggas.
5. Återanvändning och återvinning ska främjas.

Bestämmelser om hushållning med mark- och vattenområden finns i MB kap. 3 och 4. Bestämmelserna understryker miljöfrågornas betydelse i planeringen och ger, tillsammans med bestämmelserna i Plan- och bygglagen kap.2, utgångspunkter för översiktsplanens avvägningar.

I MB kap. 7 finns bestämmelser om områdesskydd som kan användas för att genomföra kommunala planeringsintentioner när det gäller skydd av natur- eller kulturmiljöer.

Plan- och bygglagen (PBL) reglerar innehåll och formella regler för all fysisk planering i form av både översiktliga och mer detaljerade planer. Lagen reglerar också åtgärder för plangenomförande samt bestämmelser om bygglovfrågor, tillsyn m.m.

Enligt PBL kap. 1 ska planläggning ske så att den ”med beaktande av den enskilda människans frihet främjar en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer”.

I PBL kap. 2 anges allmänna intressen som ska beaktas vid planläggning och lokalisering av bebyggelse m.m. Bland annat ska planläggning, med beaktande av natur- och kulturvården, främja en ändamålsenlig struktur och en estetiskt tilltalande utformning av bebyggelse m.m.

PBL kap. 4 reglerar innehåll och hantering av översiktsplanen. I kap. 12 regleras statens kontroll av områden av riksintressen m.m. Bland annat ska länsstyrelsen pröva kommunala beslut om detaljplaner eller områdesbestämmelser om det kan befaras att beslutet innebär att ett riksintresse inte tillgodoses.

2.4. Plansystemet

Översiktsplanen behandlar mark- och vattenanvändning och bebyggelseutveckling för kommunens hela yta. Den kan fördjupas för delområden i kommunen. Fördjupade översiktsplaner gäller jämsides med den kommunomfattande översiktsplanen.

Översiktsplanen innehåller i allmänhet inte några avvägningar mellan enskilda och allmänna intressen. Den är inte bindande för myndigheter eller enskilda men ska ge vägledning för beslut om användningen av mark- och vattenområden samt om hur den bebyggda miljön ska utvecklas och bevaras. Vägledningen gäller såväl beslut om detaljplaner och bygglov som olika tillståndsbeslut enligt de övriga miljöbalksanknutna lagarna.

Områdesbestämmelser används för begränsade områden och reglerar markanvändningen i vissa avseenden. Genom områdesbestämmelser kan översiktsplanens intentioner ges bindande verkan för enskilda och myndigheter.

Detaljplan används för den närmare regleringen av markens användning, bebyggelse och anläggningar. Detaljplanen medför rätt att bygga i enlighet med planbestämmelserna och är således bindande för enskilda och myndigheter.

Lov (bygglov, rivningslov, marklov) prövas antingen mot detaljplan (planenlighetsprövning) eller, om sådan inte finns, mot bestämmelserna i PBL och MB (lämplighetsprövning). Inom planlagda områden behövs bygglov för de flesta åtgärder. Inom områden som inte är planlagda men som betraktas som s.k. samlad bebyggelse krävs bygglov för många åtgärder. Dåvarande byggnadsnämnden fastställde 1987 att följande områden i kommunen klassas som samlad bebyggelse:

Alvesta, söder om samhället	Huseby
Benestad	Härlöv
Blendabaden-Hasnäset	Lekaryd
Grimslöv, norr om folkhögskolan	Näs-Lissbro
Grimslöv, sydost om folkhögskolan	Torsås by
Grännaforsa	Vislanda, kring kyrkan
Hjärtanäs	

I områden som inte är planlagda och inte bedöms som samlad bebyggelse är bygglovsplikten inte lika omfattande.

2.5. Miljöbedömning

Den 1 juli 2004 infördes ändringar i MB och PBL om när och hur miljöbedömningar ska göras. Det är reglerat i MB kap. 6 och i Förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar. Planer ska miljöbedömas om deras genomförande kan antas medföra betydande miljöpåverkan. En översiktsplan är en av de planer som alltid ska miljöbedömas.

Syftet med miljöbedömningen är att miljöaspekter ska integreras i planen. Beskrivningen av miljöbedömningen av översiktsplanen bör kunna hållas på en övergripande nivå. Många av utvecklingsområdena i Alvesta kommuns översiktsplan är att betrakta som små områden på lokal nivå eller områden som kräver mindre ändringar av detaljplaner. Nylokalisering av bostäder, verksamheter eller transportleder innebär sannolikt betydande miljöpåverkan. De beskrivs utifrån vad som är rimligt med hänsyn till befintlig kunskap och att de flesta frågor kan bedömas bättre i ett utredningsskede. Hänsyn tas också till att vissa lokaliseringar och projekt måste bedömas tillsammans.

Kring miljökonsekvensbeskrivningen finns en formell process med bland annat samråd om miljökonsekvensbeskrivningen och kungörelse om var och när miljökonsekvensbeskrivning-

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN
2008-06-03

en finns tillgänglig för allmänheten. En särskild sammanställning av process och redogörelse för inkomna synpunkter ska redovisas när översiktsplanen antas.

Väg- och järnvägsbyggande regleras i Väglagen resp. Lag om byggande av järnväg, med kopplingar till Miljöbalken. Kommunen är inte ansvarig för miljöbedömning i sådana ärenden.

Miljöbedömning med miljökonsekvensbeskrivning har integrerats i översiktsplanen. För att bedömningen och beskrivningen ska kunna urskiljas i dokumentet har frågeställningarna sammanfattats under rubriken "Motstående intressen samt konsekvenser för samhällsutveckling, boende och miljö". Miljöbedömning avgränsas till att omfatta följande frågor:

Område/Verksamhet	Miljöaspekter, motstående intressen, samband m.m.
Alvesta	
Utbyggnadsområde för bostäder, nordöstra Alvesta	Riksintresse för kulturmiljö (Spåningslanda), arkeologi. Ridanläggning. Rörligt friluftsliv och rekreation. Vägreservat för ny utfart till Lekarydsvägen. Samband och skydd mellan bostäder, ridanläggning, idrott, rekreation, ev. skolverksamhet. En genomtänkt samordning mellan olika intressen kan ge positiva mereffekter. Utbyggnadsområdet ger efterfrågad möjlighet till ny bostadsbebyggelse på östra sidan av Alvesta. Pågående markanvändning: skogsmark.
Utbyggnadsområde för bostäder utmed Salens östra strand.	Prövning av strandskydd. Tätortsnära naturområde. Vattenvård. Översvämningsrisker måste beaktas. I söder gränsar området till odlad jordbruksmark. Pågående markanvändning: strandimpediment.
Ev. utbyggnadsområde för bostäder vid Kloster, söder om Alvesta	Utifrån genomförd naturinventering och arkeologisk förundersökning ska förutsättningar för bostadsbebyggelse undersökas. Prövning av strandskydd. Naturvärden. Vattenvård. Tätortsnära naturmark. Pågående markanvändning och verksamhet: jordbruk, järnväg (riksintresse), reningsverk.
Utvecklingsområde för verksamhet, "triangeln" Värnamovägen – Rv 25 nordväst om Alvesta	Lämpligt för lokalisering av störande verksamhet, t.ex. buller, lukt, omfattande transporter. Närhet till transportleder (vägar). Väg 25 riksintresse. Skyltläge mot väg 25 och Värnamovägen. Ev. framtida industrispåranslutning till befintliga järnvägsspår. Möjlighet finns att behålla skyddande ridå av skog och odlad mark till förmån för bostadsbebyggelsen sydost om området. Bra läge med hänsyn till förhärskande vindriktning. Nuvarande markanvändning: skogs- och jordbruk, vägar.
Utvecklingsområde för verksamhet, mellan Sköldstavägen och väg 126 och söder om Rv 25	Lämpligt för lokalisering av verksamheter med omfattande transporter. Väg 25 riksintresse. Mindre del (mot väg 126) ingår i skyddsområde för vattentäkt. Skyltläge mot väg 25 och väg 126. Östra delen av området, mot väg 126, är lämpligt för handel med skrymmande varor och sällanköpsvaror, samt serviceverksamheter. Delvis sank mark. Möjlighet finns att behålla skyddande skogsridå till förmån för bostadsbebyggelsen söder om området. Nuvarande markanvändning: skogsmark och -impediment. Vägar.
Utvecklingsområde för verksamhet, norr om RV 25 och väster om väg 126	Riksintresse för kulturmiljö. Den östligaste delen skyddsområde för vattentäkt. Väg 25 riksintresse. Skyltläge mot väg 25 och väg 126. Nuvarande markanvändning: skogsmark och -impediment. Vägar.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN
2008-06-03

<p>Utvecklingsområde för lättare verksamheter eller bostäder, söder om Rv 25 och öster om Lekarydsvägen</p>	<p>Område för i första hand "lättare" verksamheter som handel och service, eller bostäder, som anpassas till omgivningens karaktär så att de inte stör riksintresset för kulturmiljö norr om väg 25. Skyddsområde för vattentäkt. Väg 25 och Södra stambanan är riksintressen. Nuvarande markanvändning: ängs- och åkermark, vägar, järnväg, idrott och rekreation.</p>
<p>"Vattenland" utmed norra utfarten (väg 126)</p>	<p>Del av området (norr om väg 25) ligger inom skyddsområde för vattentäkt. Del av området är klassat som nyckelbiotop (sumpskog). Väg 25 riksintresse. Översvämningsrisker i anslutning till Lekarydsån. Översvämningskartering slutförd 2007. Ev. fördröjningsdammar ger vattenvård. Nuvarande markanvändning: skogsmark och -impediment, vägar.</p>
<p>Utvecklingsområde för framtida godshantering i ett läge utanför centrum</p>	<p>I anslutning till nuvarande godsbangård planeras för verksamhet med kombiterminal. Förändringen består i att marken iordningställs för ökad bärighet, vilket inte bedöms medföra sådan betydande miljöpåverkan att en miljöbedömning ska ske. Om kombiterminalen ger kraftigt ökad godshantering kan utflyttning av godsverksamheten till ett läge utanför centrum bli aktuell. Läge, omfattning, "triangelspår", industri-/rangerspår och kompletterande väganlutningar får utredas i särskild, fördjupad studie, i vilken även riskhän-syn förutsätts ingå. Ny mark tas i anspråk för infrastruktur. Pågående markanvändning minskar eller upphör. Nya barriäreffekter kan uppstå. Samhällskostnaderna blir höga. Centrum avlastas från trafik. Gods på järnväg kan utvecklas. Andelen godståg genom centrum minskar, vilket ger mindre störning. Nuvarande markanvändning: Jord- och/eller skogsbruk, naturmark.</p>
<p>Ev. dubbelspår kust-till-kustbanan (östra Alvesta)</p>	<p>Stor påverkan på befintlig bostadsmiljö. Marklösenfrågor. Hälsa och säkerhet. Barriäreffekter. Alternativa lägen och utformning bör utredas. Dubbelspår är viktigt för tågtrafikens utveckling. Samhällskostnaderna blir höga. Nuvarande markanvändning: bostadsbebyggelse.</p>
<p>Vägreservat öster och norr om Skogskyrkogården</p>	<p>Kulturmiljö. Arkeologi. Särskild hänsyn till närliggande kyrkogård. Hälsa och säkerhet. Alternativ dragning söder om kyrkogården har studerats, men bedöms mindre lämplig på grund av höga nivåskillnader och bef. bostadsbebyggelse. Nuvarande markanvändning: skogsmark, kyrkogård, vägar och järnväg (riksintresse).</p>
<p>Väg- och broreservat mellan Lekarydsvägen och väg 126</p>	<p>Översvämningsrisker. Översvämningskartering genomförd 2007. Järnväg (riksintresse), vägar. Utredning påbörjad om möjlighet att anordna ny infart till industriområdet (f.d. Alvesta gjuteri). Frågan är beroende av omfattning och åtgärdande av föroreningar i mark norr om f.d. gjuteriet. Ny infart till området avlastar centrum genom minskad tung genomfartstrafik. Väg- och broreservat mellan Lekarydsvägen och väg 126 innebär att det skapas en kompletterande förbindelse mellan östra och västra Alvesta, för såväl bil-, cykel- och gångtrafik, vilket ger en bättre arrondering av samhället och minskad sårbarhet. Nuvarande markanvändning: impediment, järnväg (riksintresse), vägar, vattendrag.</p>
<p>Högspänningsledning</p>	<p>Bef. högspänningsledning genom Alvesta flyttas eller läggs i markkabel. Positivt för hälsa och säkerhet. Innebär bättre markutnyttjande, ger möjlighet till förtätning/utbyggnad av bef. bostadsbebyggelse och verksamheter. Höga genomförandekostnader. Nuvarande markanvändning: impediment.</p>

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN
2008-06-03

<u>Moheda</u>	
Större bostadstomter med landsbygdskaraktär vid Klintaberget, nordost om centrum	Mark och vatten, topografi. Hälsa och säkerhet (området gränsar till f.d. berglager för flygbensin, huvudmannen för anläggningen ansvarar för och ska utreda eventuella föroreningar i mark). Skyddsavstånd (buller) finns till järnväg och industriverksamhet. Nuvarande markanvändning: skogs- och jordbruk.
Utvecklingsområde för bostäder, söder om Moheda	Skyddsområde för vattentäkt. Hälsa och säkerhet, området ligger relativt nära Södra stambanan (riksintresse). Nuv. markanvändning: skogs- och jordbruksmark.
Utvecklingsområden för verksamheter vid södra infarten från väg 126	Delar av området (öster om väg 126) skyddsområde för vattentäkt. Närhet till transportleder (vägar). Skyttläge mot väg 126. Nuvarande markanvändning: skogs- och jordbruk, vägar.
Vägreservat för ny anslutningsväg till väg 126 från industrier i centrum.	Ny väg mellan väg 126 och industrier i centrum avlastar centrum genom minskad tung genomfartstrafik. Anslutningsvägens dragning utreds i särskild studie. Nuvarande markanvändning: jordbruksmark, landskap och bebyggelse med kulturvärden.
<u>Vislanda</u>	
Ev. framtida bostadsområde vid Kojtasjön	Höga naturvärden. Sjön är recipient för vatten från avloppsreningsverk. Friluftsliv och rekreation. Bostadsområdet ger möjlighet till attraktivt boende nära vatten. Nuvarande markanvändning: jordbruksmark.
Vägreservat för ev. framtida infart från väg 126 till verksamhetsområde söder om Vislanda	Ny infart kan möjliggöra utveckling av verksamhetsområdet med "gröna verksamheter". Infartsvägens placering och dragning bestäms med hänsyn till befintliga vägar, verksamheter och bebyggelse. Nuvarande markanvändning: skogsbruksmark.
<u>Torpsbruk</u>	
Planskild korsning Södra stambanan	Planskild korsning ska ersätta två befintliga, ej planskilda korsningar. Olika alternativ har studerats. Avsaknaden av planskild korsning i samhället ger påtaglig barriäreffekt. Nuvarande markanvändning: bostadsbebyggelse och verksamheter.
<u>Hjortsberga</u>	
Bostäder i sjönära läge, väster om Hjortsberga	Prövning av strandskydd. Bostadsbebyggelse bör underlätta möjligheterna till friluftsliv och rekreation. Järnvägen ger barriäreffekter och begränsar området mot norr. Utbyggnaden ger möjlighet till attraktivt boende i sjönära läge. Nuvarande markanvändning: skogsbruk.
Ev. utbyggnadsområde för bostäder, strax söder om bef. bostadsbebyggelse	Prövning av strandskydd. Risk för föroreningar i mark (f.d. sågverk och impregnering). Rekreation och friluftsliv, ev. utbyggnad av befintlig gångväg söderut. Utbyggnaden ger möjlighet till kompletterande bebyggelse i attraktivt, sjönära läge. Nuvarande markanvändning: nedlagd sågverksamhet.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN
2008-06-03

<u>Övrigt</u>	
Överföringsledningar VA	<p>Överföringsledningar för VA kan i ett längre tidsperspektiv bli aktuellt för</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Lidnäs/Torpsbruk/Moheda till reningsverket i Alvesta (kräver viss utbyggnad av reningsverket i Alvesta) 2) Torne samhälle till reningsverket i Vislanda (anslutning till bef. överföringsledning Grimslöv-Vislanda). 3) Bebyggelseområde vid sjön Furen, sydost om Moheda, till reningsverket i Moheda. På sikt kan även Härlöv anslutas till överföringsledningen, via ledning i sjön Furen. 4) Bebyggelse i Sjöatorps campingområde till reningsverket i Alvesta, via befintlig överföringsledning från Hjortsberga samhälle till Alvesta. <p>Alternativt, och i ett kortare tidsperspektiv, kan Lekarydsområdet anslutas till reningsverket i Alvesta, och Grännaforsaområdet kan anslutas till Moheda reningsverk. Båda anslutningarna ryms inom reningsverkens bef. kapacitet men måste utföras så att en mera långsiktig framtida anslutning av Lidnäs/Torpsbruk/Moheda/Grännaforsa/Lekaryd till Alvesta reningsverk blir möjlig att genomföra.</p> <p>I Torne skulle en avveckling av bef. reningsverk ge möjlighet till kompletterande bostadsbebyggelse söderut i attraktivt, naturskönt läge, och bef. fritidshusområde i Tvetaryd söder om Torne kunna anslutas till det kommunala avloppsnetet.</p> <p>Generellt innebär överföringsledningar utveckling och förbättring av avloppshantering (hälsa och säkerhet) samt möjlighet till anslutning av mindre byar/orter utmed ledningarnas sträckning och utbyggnad av attraktiva boendemiljöer. Hänsyn ska tas till natur- och kulturmiljöintressen. Höga samhällskostnader.</p>
Utveckling av Södra stambanan (mötesplatser, m.m.)	<p>Fler och snabbare tåg skapar behov av mötesspår utmed stambanan. Detta kan komma i konflikt med pågående markanvändning och öka barriäreffekterna. Markinlösen.</p> <p>Fler planskilda korsningar kan komma att krävas. Markinlösen.</p> <p>Fler och snabbare tåg ökar Alvestas betydelse som pendlingsort till och från Öresundsregionen, Stockholm, Göteborg och Kalmar/Karlskrona, men innebär samtidigt ökad risk för buller (hälsa och säkerhet).</p> <p>Nuvarande markanvändning: huvudsakligen skogs- och jordbruk.</p>
Planskilda korsningar för järnväg i mindre samhällen	<p>I Lidnäs skulle en planskild korsning innebära högre säkerhet för dem som använder korsningen som bruksväg och för dem som vill använda den allmänna badplatsen eller idka friluftsliv utmed eller på sjön Stråken. En planskild korsning skulle också ge möjlighet att pröva bebyggelse i strandnära läge väster om nuvarande bostadsbebyggelse.</p> <p>I Lekaryd finns en ej planskild korsning mellan allmänna vägen 734 och södra stambanan som bör ersättas med en planskild korsning.</p>
Ev. ny 400 kV överföringsledning för att förstärka stamnätet mellan Skåne och Närke	<p>Svenska Kraftnät har studerat olika sträckningar och teknikval. Alvesta kommun kan komma att beröras. Den nya överföringsledningen kommer enligt Svenska Kraftnät att utföras som kabel nedgrävd i mark. Ledningen ger positiv förstärkning av landets eldistribution. Ev. konflikter med pågående markanvändning.</p>

Utöver de områden och verksamheter som tas upp i ovanstående sammanställning, har flera mindre utbyggnadsområden av lokal karaktär beskrivits och bearbetats i översiktsplanen, i syfte att lyfta fram fakta och arbeta in miljöaspekter i planen som helhet och göra ortsbeskrivningarna tydliga. Mindre utbyggnadsområden, som inte innebär någon betydande miljöpåverkan, regleras i detaljplaner.

2.6. Planprocessen

Ett viktigt syfte med översiktsplanen är att ge kommuninvånarna ett större inflytande över den fysiska planeringen. Samråd ska ske och planförslaget ska ställas ut i minst två månader. Översiktsplanen ska antas av kommunfullmäktige, vilket innebär att den genomgår en formell och demokratisk hantering i enlighet med kommunallagens bestämmelser.

Planprocessen innehåller mer än de lagbundna aktiviteterna. Det är viktigt att väcka allmänhetens intresse i ett tidigt skede av planeringsprocessen, så att allmänhetens kunskaper kan tillföras beslutsunderlaget när möjligheterna till påverkan är som störst. Olika grupper i samhället ska få samma möjlighet att påverka. Med detta syfte genomförde Alvesta kommun under år 2003 elva s.k. församråd i kommunens olika delområden. Mötena var välbesökta med i genomsnitt 25-30 deltagare per möte; kvinnor, män, vuxna och ungdomar. Minnesanteckningar från församråden, liksom redovisningar och sammanställningar som inlämnats från lokala byalag, samhällsföreningar, hembygds- och sockenföreningar efter församråden, finns tillgängliga på kommunledningskontoret. De har varit en viktig del i underlaget till detta planförslag.

Utöver församrådsmötena har planeringsenheten deltagit i ett drygt tjugotal möten med politiska föreningar och olika intresseorganisationer, för att informera om planförslaget och inhämta synpunkter.

Kommunstyrelsen har varit politisk styrgrupp för översiktsplanearbetet. I det inledande arbetet med översiktsplanen träffades en grupp bestående av representanter från kommunens olika förvaltningar regelbundet för att diskutera och stämma av olika delar av översiktsplanen.

Ansvarig tjänstemän för översiktsplanen har varit planchef Ingegerd Andersson, med biträde av mätningschef Magnus Wigren, planeringsingenjör Ingalill Ljungdahl och utredare Monica Wessfeldt-Berg. För naturvårdsfrågor har kommunekolog Ingvar Nilsson anlåtats. Under planarbetet har dialog förts med länsstyrelsen. Planarbetet har i stort följt nedan redovisat tids- och händelseschema:

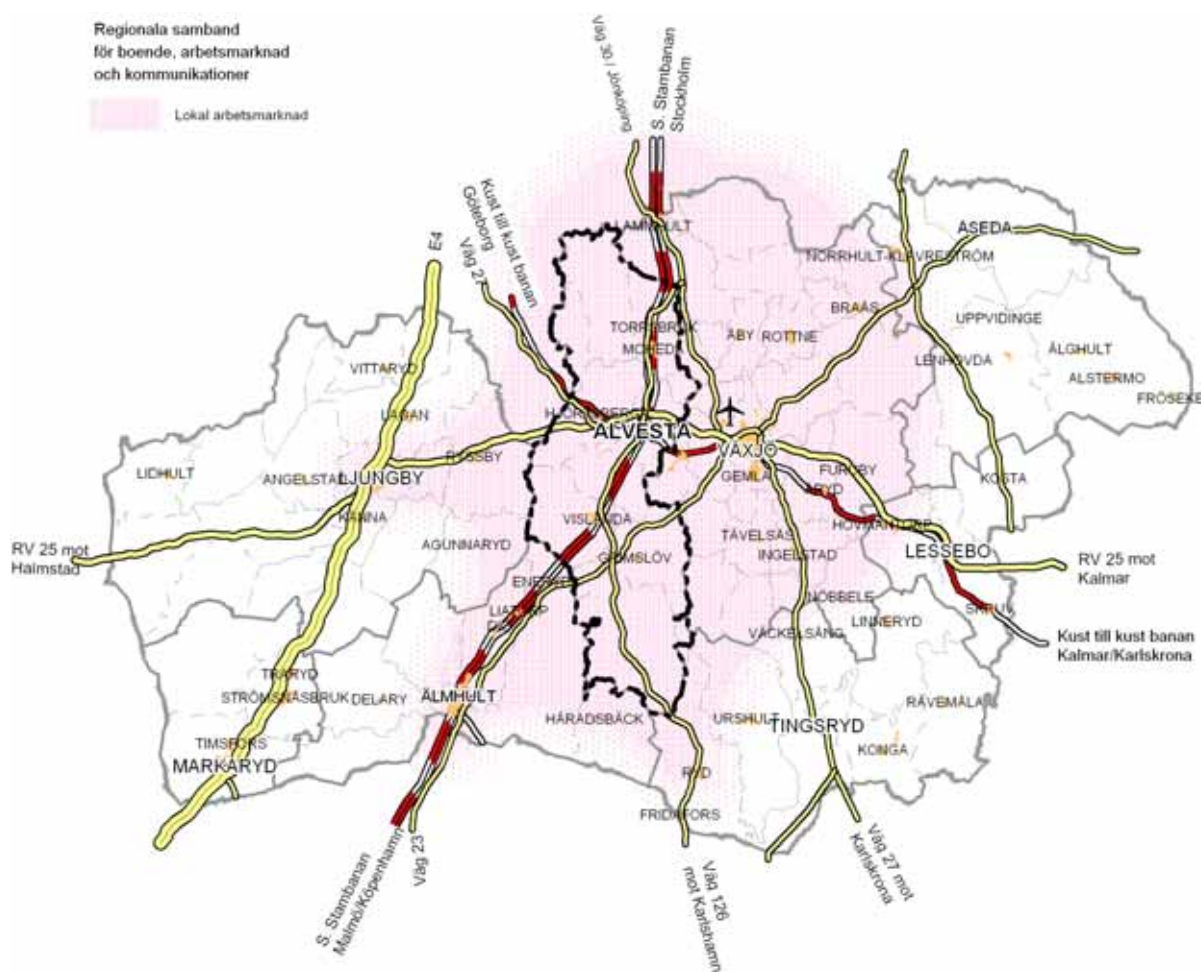
Tid	Händelse
Våren o hösten 2003	Församråd, 11 st, i kommunens olika delområden/orter
Juli t o m sept 2006	Samrådstid
Hösten 2006-hösten 2007	Remissyttranden går igenom. Bearbetning av planförslaget. Samrådsredogörelse upprättas och redovisas i kommunstyrelsen.
Andra kvartalet 2008	Beslut om utställning (kommunstyrelsen)
Andra-tredje kvartalet 2008	Utställning
Tredje-fjärde kvartalet 2008	Yttranden går igenom. Utlåtande upprättas och redovisas i kommunstyrelsen.
Fjärde kvartalet 2008	Antagande av kommunfullmäktige

3. KOMMUNEN IDAG

3.1. Alvesta kommun – en central del av Sydsverige

Alvesta kommun ligger i gamla Värendsriket i Småland och är till stora delar gammal bondebygd med kulturhistoriska rötter långt tillbaka i tiden. I de bördigare delarna utmed Lekarydsån och sjöarna Salen och Åsnen vittnar många fornfynd om tidiga boplatser. Genom järnvägsutbyggnaden blev de gamla byarna Aringsås och Alfvesta en knutpunkt som växte till ett mera stadsbetonat samhälle. De flesta av kommunens tätorter växte upp utmed järnvägslinjer (linjen Karlshamn-Halmstad är idag nedlagd). Tätorterna blev samlingspunkt för sitt närmaste omland, när järnvägen skapade nya möjligheter till utbyte med omvärlden.

Alvesta kommun har ett mycket strategiskt läge mitt i Sydsverige. Ett av kommunens viktigaste särdrag är dess utmärkta kommunikationer. Järnvägarna, vägarna och Växjö Flygplats ger möjlighet att bo i Alvesta och arbeta inom en utvidgad arbetsmarknadsregion och skapar goda transportmöjligheter för företagen. Öresundsbronns tillkomst, utökade färjeförbindelser över Östersjön och en successiv upprustning av järnvägs- och vägnätet innebär snabbare och tätare person- och godstransporter till och från den sydsvenska regionen och Europa. Kartan visar regionala samband för boende, arbetsmarknad och kommunikationer.

Alvesta kommun arbetar aktivt för att utveckla och förstärka sin strategiska roll för person- och godstransporter i södra Sverige och mot kontinenten. Kartbilden nedan visar överskådligt transportvägarna mellan Sydsverige och Europa.

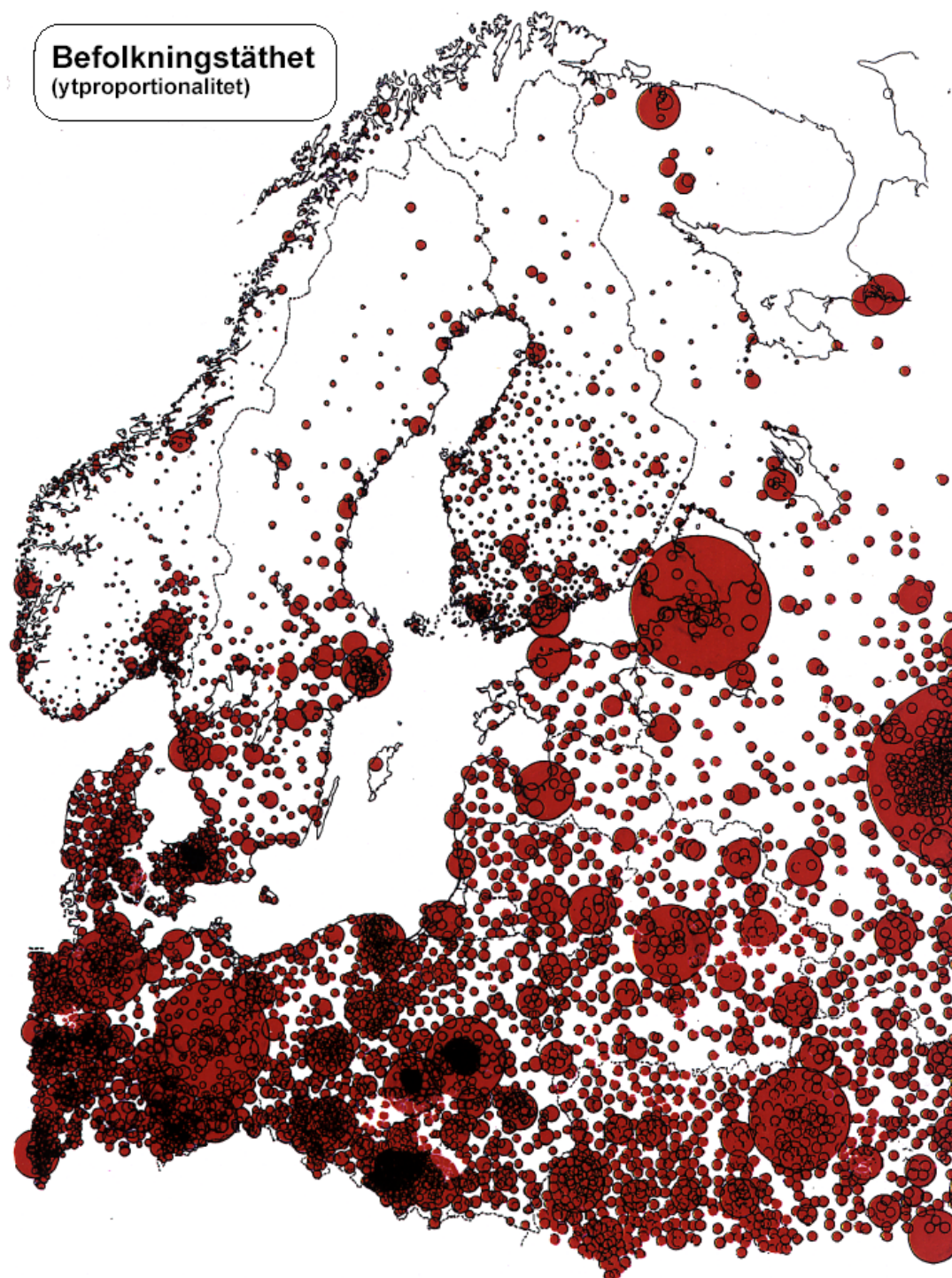
Källa: Länsplan för transportinfrastruktur i Kronobergs län 2004-2015 (Länsstyrelsen i Kronobergs län)

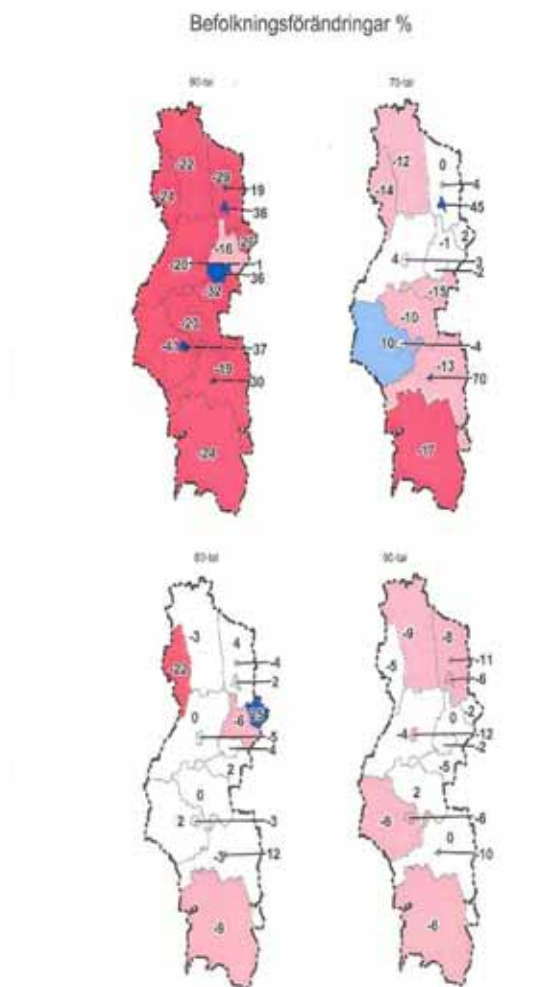
Nuvarande Alvesta kommun bildades genom sammanslagning av fem mindre kommuner i början på 1970-talet. Kommunen är 8 mil lång i nord-sydlig riktning men bara 2 mil bred och liknar ytmässigt ett "Sverige i miniatyr". Landarealen är 978 km². Kommunens knappt 19 000 invånarna motsvarar ca 0,2 procent av Sveriges invånare. Antalet invånare per km² är 19.

3.2. Befolkningsutveckling

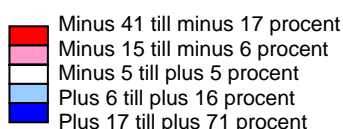
Kronobergs län är befolkningsmässigt ett av Sveriges minsta. Det är ungefär lika glest befolkat som genomsnittet för riket men har en mera spridd bebyggelse. Av kartan på nästa sida framgår att vår kommun, tillsammans med större delen av Sverige, är glesbefolkad jämfört med nordeuropa och även östeuropa.

Förklaring

Vid mitten av 1900-talet hade de kom-
muner som senare bildade Alvesta
kommun tillsammans en folkmängd på
18 350 personer. Fram till 1990-talets
mitt ökade befolkningen successivt och
låg som mest på drygt 20 000 invånare.
Tillväxten bröts under 1990-talet och
antalet invånare ligger nu på cirka
18 800.

Framför allt under 1960-talet men även
under 1970-talet skedde en omflyttning
från landsbygden till kommunens tätort-
ter. Därefter har en stabilisering skett.
Detta framgår av kartbilden till vänster,
med procentuella befolkningsföränd-
ringar i kommunens församlingar under
1900-talets fyra sista decennier. Framför
allt landsbygdsdelarna längst i södra
och norra delarna har haft en kraftig
befolkningsminskning sedan 1960-talet.

Vid årsskiftet 2007/08 var antalet invån-
nare i Alvesta kommun 18 776, varav
7.845 (41,8 %) i Alvesta tätort. Fördel-
ningen på landsbygd respektive tätorter
är i stort sett oförändrad sedan 1990.
32 % av befolkningen bor på landsbyg-
den och 68 % i någon av kommunens
tätorter. Samtliga tätorter har minskat
något.

Befolkningsutvecklingen påverkas av differensen mellan antalet födda och döda. Ju högre medelålder desto lägre födelsetal och desto högre dödstal. En hög medelålder urholkar skatteunderlaget, och näringslivets förutsättningar förändras genom att det blir brist på arbetskraft. Baby-boomen i början på 1990-talet följdes av några år med låga födelsetal. Under 2000-talets första år har antalet födselar ökat men inte upp till samma nivå som i början på 1990-talet.

Sverige har de senaste 10-15 åren haft relativt stora befolkningsförändringar. Stora delar av landet har negativt flyttningsnetto. Det är framför allt de unga i åldern 20-30 år som flyttar från sina hemkommuner för att studera eller arbeta på annan ort. Detta är i sig inte något negativt. Utmaningen är att få dem att återvända till sin barndomsbygd.

Av länen i södra Sverige är det bara Halland och Skåne som kan visa på befolkningsökning över riksgenomsnittet. Vikande befolkningssiffror innebär på sikt problem för utveckling och konkurrenskraft.

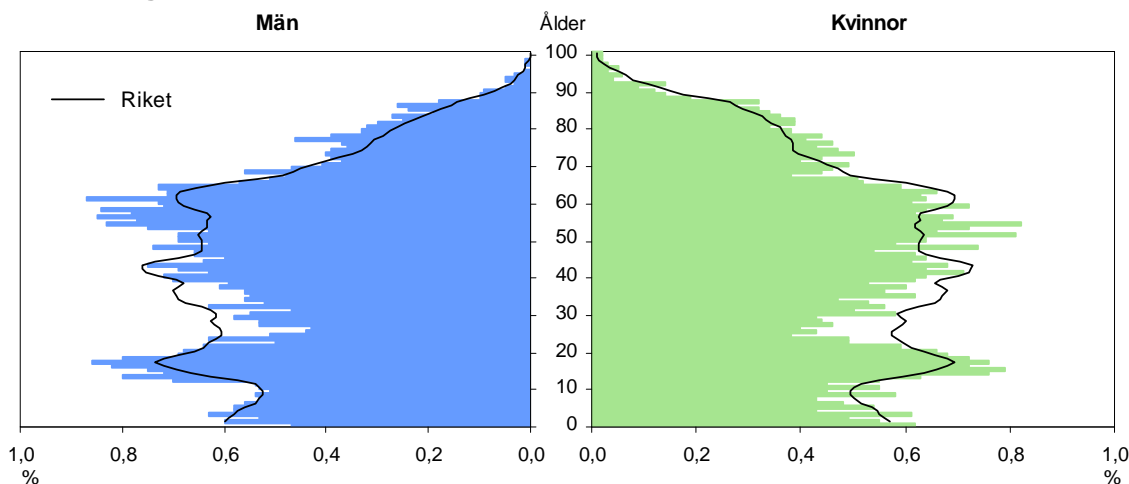
ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

Av nedanstående tabell över befolkningsförändringar (ökning/minskning) i Kronobergs läns kommuner framgår att befolkningen har ökat de senaste sex åren, framför allt tack vare att Växjö haft en kraftigare tillväxt än tidigare.

Kommun	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Alvesta	-119	41	-27	-51	-14	-181	57	35
Lessebo	-68	21	-131	-28	-29	-71	-28	-29
Ljungby	-62	-23	-112	-46	107	89	28	155
Markaryd	-129	-82	-101	-21	42	-65	42	28
Tingsryd	-113	-113	-83	-162	-121	-99	-81	-112
Uppvidinge	-105	-121	-106	-27	-39	-48	42	-24
Växjö	131	181	954	812	907	608	1110	1089
Älmhult	-45	39	2	-7	-16	-75	22	10
LÄNET	-510	-57	396	470	470	158	1192	1152

Kommunens befolkningsstruktur framgår av nedanstående befolkningspyramid (källa SCB). De stora barnkullarna från början av 1990-talet återfinns nu i åldergrupperna 10-20 år. I åldrarna 0-9 år har antalet minskat jämfört med tidigare, vilket ger vikande elevtal i grundskolan. Utflyttningen av ungdomar visar sig i pyramidens markerade "midja" i åldrarna runt 25 år. Höga befolkningsandelar återfinns i åldersgruppen 50-65 år. Denna grupp kommer under 2000-talets andra och tredje decennier att öka antalet äldre kommuninvånare med behov av olika stödinsatser.

Folkmängd 31 december 2007

Kommunens senaste befolkningsprognos pekar på en stabilisering av befolkningstalet. Antalet invånare väntas om tio år vara cirka 19 800. En ny topp i fruktsamheten väntas kring 2010. Utflyttning på grund av studier bedöms ligga kvar på nuvarande nivå, med viss förskjutning ner i åldrarna. Inflyttningen av barnfamiljer förväntas öka. Utflyttningen av personer i åldern 55-69 år från storstäderna kan till viss del beröra Alvesta kommun. En viktig förutsättning för prognosen är att kommunen får en ökad nybyggnation, jämfört med de senaste åren.

Medellivslängden i Alvesta kommun är 80 år (79,5 i riket som helhet). På grund av åldersstrukturen kommer antalet 80 år och äldre att ligga på en relativt konstant nivå fram till slutet av 2000-talets andra decennium, för att sedan börja öka.

Strategiska överväganden för befolkningsutvecklingen

Den kommunala planeringen inriktas mot en stabilisering och ökning av befolkningstalet. För att åstadkomma detta krävs bl.a.

- att Växjö/Alvestaregionen är ett attraktivt och expansivt regionalt centrum,
- att näringslivet i Alvesta kommun förnyas och vidareutvecklas, bl.a. genom att kommunens goda kommunikationsläge utnyttjas väl,
- att Alvesta kommun är en attraktiv kommun för bosättning.

Utvecklingen i kommunens tätorter och landsbygdsdelar styrs i hög grad av näringslivets utveckling i området, förutsättningar för arbetspendling, närhet till kommersiell och social service, samt områdets attraktivitet för bosättning.

Det övergripande planeringsmålet är att kommunens plan- och markberedskap i alla tätorter ska vara sådan att den svarar mot de utbyggnads- och förändringsbehov som uppkommer. (I kap. 9 redovisas utbyggnads- och utvecklingsmöjligheter för kommunens tätorter.)

3.3. Näringsliv och arbetsmarknad

En lokal arbetsmarknadsregion definieras som "en region där restiden mellan hem och arbete inte är längre än att daglig arbetspendling är möjlig". Alvesta kommun tillhör Växjö arbetsmarknadsregion som är länets största och omfattar Växjö, Alvesta, Lessebo, Tingsryd och Uppvidinge kommuner. Antalet arbetsresor är omfattande. Arbetspendling sker i alla geografiska riktningar, med tonvikt på pendling mellan Alvesta och Växjö. Cirka 2 300 personer arbetspendlar varje dag från Alvesta kommun till Växjö kommun och cirka 1 250 pendlar i motsatt riktning. Avståndet mellan Alvesta och Växjö är bara 18 km, och inom arbetsmarknadsregionen finns ca 50 000 arbetsplatser. Möjligheterna till längre arbetspendling förbättras av att Södra stambanan, Kust till kustbanan och flera riksvägar går genom arbetsmarknadsregionen.

Genom att förbättra infrastrukturen och kollektivtrafiken kan de lokala arbetsmarknadsregionerna förstöras, vilket ger ökade möjligheter till val av arbete och bostadsort. Företagens möjligheter att rekrytera förbättras, och arbetsmarknaden blir mer flexibel. Sammantaget ger detta förutsättning för ekonomisk tillväxt.

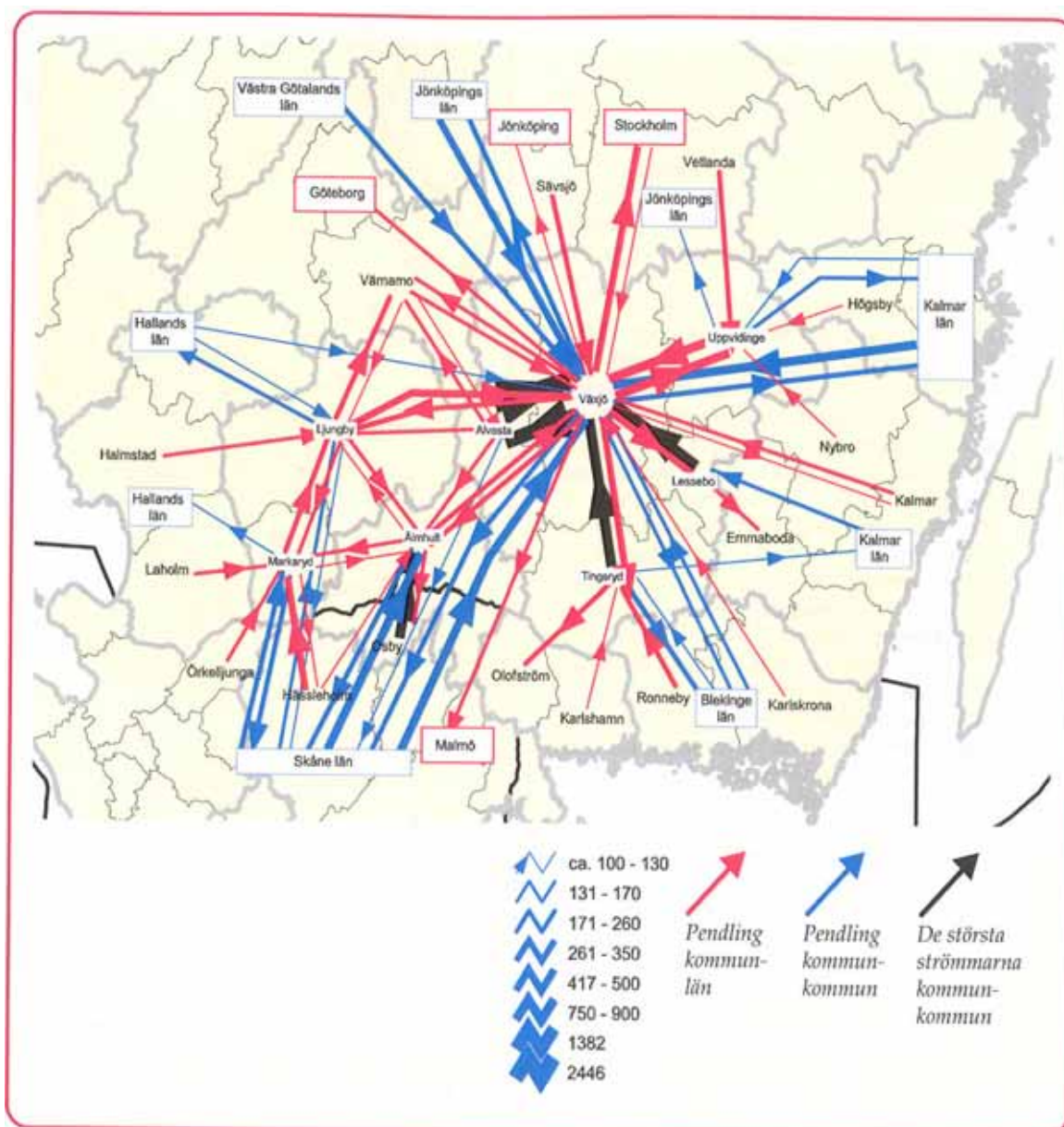
Pendling Alvesta kommun 2006

Inpendling från övriga kommuner i länet	1 713
från övriga län	<u>341</u>
Summa	2 054
Utpendling till övriga kommuner i länet	3 056
till övriga län	<u>512</u>
Summa	3 568

Den på följande sida redovisade kartan över arbetspendlingen bygger på statistik om pendling mellan kommunerna. Pilarnas tjocklek redovisar pendlingsströmmarnas storlek.

(Källa: Länsstyrelsen i Kronobergs län, Vår Miljö 2005)

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN
2008-06-03

Arbetskraftsförsörjningen är en avgörande framtidsfråga. Enligt Länsarbetsnämnden beräknas cirka 32 000 personer i Kronobergs län fram till år 2015 lämna arbetsmarknaden av åldersskäl. Samtidigt kommer cirka 25 000 ungdomar att tillträda arbetsmarknaden. Om inget görs uppstår ett underskott på närmare 1 000 personer per år, med rekryteringsproblem inom branscher som vård och omsorg, undervisning, teknik, industri och byggnation som följd. Alvesta kommun är en av 78 kommuner som enligt en aktuell analys från Statistiska Centralbyrån beräknas få en relativ minskning av antalet förvärvsarbetande med mellan 2,5 – 5,0 % fram till år 2010. Vår kommun riskerar att få en obalans mellan tillgång och efterfrågan på ersättare för dem som lämnar arbetsmarknaden.

Den allt större andelen äldre kommuninvånare kommer att behöva omsorg och vård av en allt mindre skara arbetsföra personer. För att minska belastningen på den befolkningsgrupp som är arbetsför är det viktigt att tillväxten, antalet invånare och produktiviteten ökar.

Alvesta kommun har sedan lång tid tillbaka en jämförelsevis låg arbetslöshet. Den öppna arbetslösheten var i april 2008 1,2 % (arbetslösa inklusive sökande i program var 2,0 %).

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

Motsvarande för riket var 2,3 % (3,5 %). I nedanstående tabell redovisas andel arbetstillfällen (dagbefolkning) inom olika näringsgrenar, i kommunen jämfört med länet och riket:

Tabell: Andel arbetstillfällen (dagbefolkning) inom olika näringsgrenar år 2006

Näringsgren	Alvesta, antal	Alvesta, %	Länet, %	Riket, %
Jord- och skogsbruk, jakt, fiske	385	5	3	2
Tillverkningsindustri	2 290	29	25	17
Energi, vatten, avfall	51	1	1	1
Byggverksamhet	510	7	5	6
Handel, transporter och kommunikation	1 498	19	18	18
Finansiell verksamhet, företagstjänster	399	5	11	14
Utbildning, forskning	824	11	10	11
Vård och omsorg	1 230	16	16	17
Personliga och kulturella tjänster	304	4	5	7
Offentlig förvaltning m.m.	142	2	4	6
Ej spec. verksamhet	105	1	2	1
Totalt	7 738	100	100	100

Strategiska överväganden för samhällsplaneringen

Näringslivets utveckling och expansion är en förutsättning för arbete och tillväxt. En viktig uppgift för kommunen är att underlätta och hjälpa företag att starta eller expandera verksamhet eller flytta till kommunen. För detta krävs att kommunen avsätter resurser för såväl fysisk planering som direkta kontakter med företag och andra aktörer som främjar näringslivsutveckling.

3.4. Ekonomi

Den ekonomiska nyttan på kort och lång sikt för kommunen och dess invånare är ett viktigt övergripande mål. I planeringen av förändrad verksamhet ska alltid ekonomiska aspekter ges hög prioritet för att finna de nivåer på olika investeringar eller förändringar som är gynnsamma ur ekonomisk synpunkt.

En viktig aspekt i kommunens strävan att växa och expandera är att det innebär god ekonomi för Alvesta kommun och dess invånare.

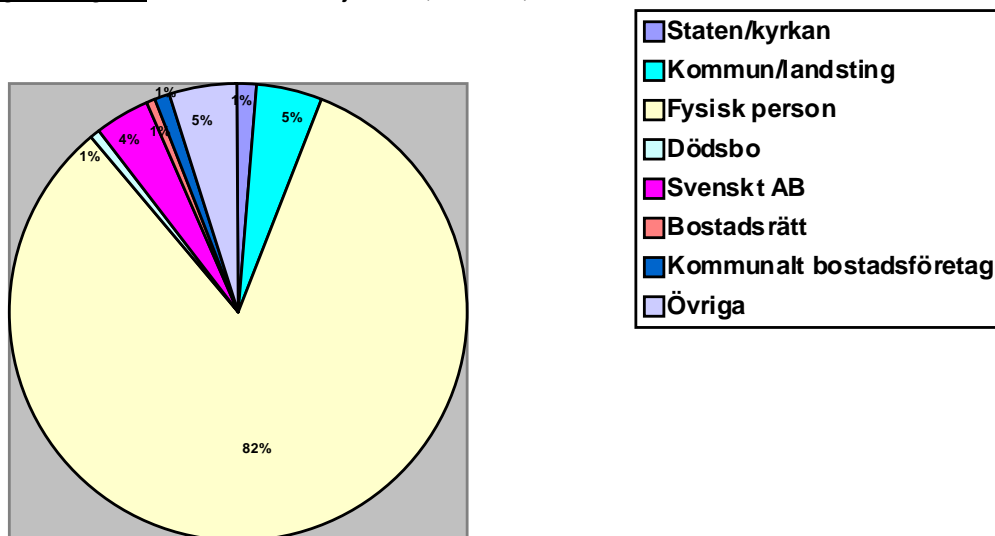
3.5. Boende, service och sociala mål

I Alvesta kommun bor man företrädesvis i småhus. År 2003 bodde 66 % av kommuninvånarna i småhus, 17 % i hyreshus och 17 % på lantbruksfastighet eller specialfastighet. Antalet bostadshus och verksamhetsbyggnader var enligt SCB:s statistik:

Småhus för permanentboende	5 993
Fritidshus	523
Övriga småhus	468
Hus med byggnadsvärde mindre än 50 tkr	368
Flerbostadshus	181
Lokalhus	75
Industribyggnader	410
	8 018

Den helt övervägande delen (82 %) av samtliga fastigheter ägs av fysisk person. Fördelningen av fastighetsägare var år 2003 följande (källa SCB):

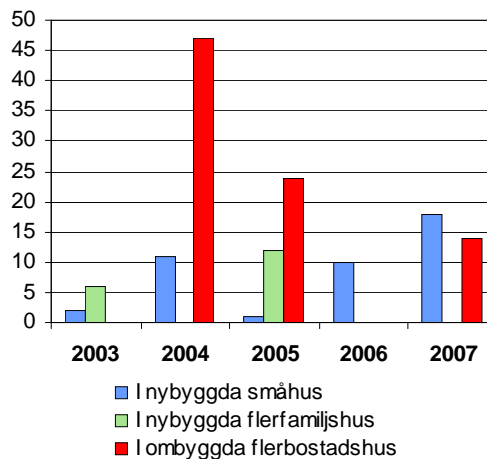
Under 2000-talets första år har kommunens bostadsbyggande mest utgjorts av ombyggnation av flerbostadshus. Nyproduktionen av småhus har varit låg, och övervägande delen har skett på landsbygden. De senaste åren har intresset för småhusbyggnation ökat. Av 31 villatomter som under 2006 färdigställdes i Alvesta (Novisvägen och Torpabacken) hade 24 sålts i december 2007.

I diagrammet till höger redovisas antal lägenheter i ny- eller ombyggda bostäder under åren 2003-2007 (källa: SCB)

Flera skolor i kommunen har byggts om och till under de senaste två decennierna. Två aktuella större byggobjekt i kommunen är om- och tillbyggnaden av Högåsens äldreboende samt en nybyggnation i kvarteret Riksdagsmannen som påbörjades hösten 2007. Sistnämnda byggnation omfattar bl.a. ny vårdcentral och folktandvård samt ett fyrtiotal bostadslägenheter.

Nybyggda/ombyggda bostäder

Antal lägenheter

Strategiska överväganden för bebyggelseplaneringen

Alvesta kommun ska medverka till att bostäder tillhandahålls i samtliga tätorter och att det finns ett varierat utbud av bostäder i alla kommunaldelar. Vid all bebyggelseplanering ska en helhetssyn eftersträvas. I kap.9 "Landsbygds- och tätortsutveckling" redovisas riktlinjer för bebyggelseutveckling i kommunens landsbygdsdelar och tätorter. I kapitlets tätortsredovisningar utpekas lämpliga områden för ny bebyggelse.

Alvesta kommun ska vara ett attraktivt boendalternativ i Växjö/Alvesta regionen. Stor omsorg måste ägnas åt utformningen av bostäder och boendemiljöer, och hänsyn måste tas till olika gruppers behov och önskemål. Utvecklingsmöjligheterna för de olika kommunaldelarna är i hög grad beroende av vilken service som erbjuds. Det är därför av stor vikt att det i alla kommunaldelar finns tillgång till såväl allmän som kommersiell service. Genom satsningar på skola, barnomsorg, äldreboenden, kommunikationer m.m. vill kommunen tillhandahålla en god kommunal service i alla delar av kommunen.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

Attraktiva och efterfrågade lägen för nybyggnation har ofta värden som är av intresse för många fler än de som önskar bosätta sig där. Ny bebyggelse ska utformas med hänsyn till befintliga värden.

Det finns ett stort intresse för boende i landsbygdsområden. För att underlätta kompletterande bebyggelse i landsbygdsmiljö är det angeläget att hitta bra lösningar av vatten- och avloppsfrågan på landsbygden. Den s.k. Benestadsmodellen är ett sätt att samordna vatten- och avloppsfrågan (se avsnitt 6.8.3).

För att säkerställa att sociala aspekter beaktas i den fysiska planeringen ska de kommunala förvaltningar som ansvarar för undervisning, omsorg, kultur och fritid på ett tidigt stadium och på ett aktivt sätt beredas tillfälle att delta i den fysiska planeringen och bostadsförsörjningsplaneringen. Erfarenheter och kunskaper från dessa verksamhetsområden måste tas till vara för att den sociala miljön, inte minst i nya bostadsområden, ska bli så bra som möjligt. Vid upprättande av översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser ska samråd ske med berörda förvaltningar i samband med att planprogram upprättas eller i samrådsskedet.

Viktiga sociala strävanden som också i hög grad berör den fysiska planeringen är

- att bostadsutbudet är varierat, vilket bl.a. motverkar segregation,
- att bostäder och offentliga platser så långt möjligt utformas på ett trygghetsskapande och estetiskt tilltalande sätt och med god tillgänglighet för alla,
- att stor omtanke ägnas åt äldres och funktionshindrades behov, bl.a. för att underlätta kvarboende i eget ordinarie boende,
- att det mot bakgrund av ungdomars förändrade värderingar och jämställdhetsaspekter tas hänsyn till kvinnors och mäns prioriteringar vid val av boende,
- att bostäder och offentliga platser byggs energieffektivt och med hänsyn till miljön och klimatförändringar,
- att verka för en planering av bostäder och arbetsplatsområden som främjas av kollektivtrafik.

4. MÅL, VISIONER OCH STYRDOKUMENT

4.1. Centrala mål

Det finns många visioner och målsättningar om hur samhället bör utvecklas och hur användningen av mark och vatten bör ske. Ytterst regleras detta i lagstiftningen. Plan- och bygglagen (PBL) och Miljöbalken (MB) är de lagar som främst styr. Det finns mål på central, regional och lokal nivå. Kommunen ansvarar för att de centrala och regionala målen tillämpas och arbetas in i de kommunala målen och planeringen.

I PBL anges i kap. 1 § 1 ("portalparagrafen") beträffande lagens bestämmelser att:

"Bestämmelserna syftar till att med beaktande av den enskilda människans frihet främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer."

Även portalparagrafen i MB ger uttryck för samma synsätt:

"Bestämmelserna i denna balk syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar att förvalta naturen väl."

Miljöbalken skall tillämpas så att:

- 1. människans hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller annan påverkan,*
- 2. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas,*
- 3. den biologiska mångfalden bevaras,*
- 4. mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas,*
- 5. återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att kretslopp uppnås."*

I anslutning till miljöbalken har sexton nationella miljö kvalitetsmål formulerats. Kommunerna har en ledande roll när det gäller att verka för att målen uppfylls i människornas närmiljö. Den översiktliga fysiska planeringen med sin långsiktiga inriktning är ett viktigt instrument för att konkretisera och peka på behovet av åtgärder och sektorsamordning. De sexton nationella miljö kvalitetsmålen finns närmare beskrivna i kap. 5, tillsammans med regionala och kommunala miljömål och för kommunen viktiga miljöfrågor.

4.2. Vision 2010 för Alvesta kommun

Kommunfullmäktige i Alvesta kommun har antagit en framtidsvision för kommunen – Vision 2010. Visionen uttrycks i ett antal övergripande målsättningar som är grupperade inom fyra områden:

- Det strategiska läget i Sydsverige
- Attraktivt boende och god livsmiljö
- God kommunal service
- Samarbete kommun – näringsliv för tillväxt

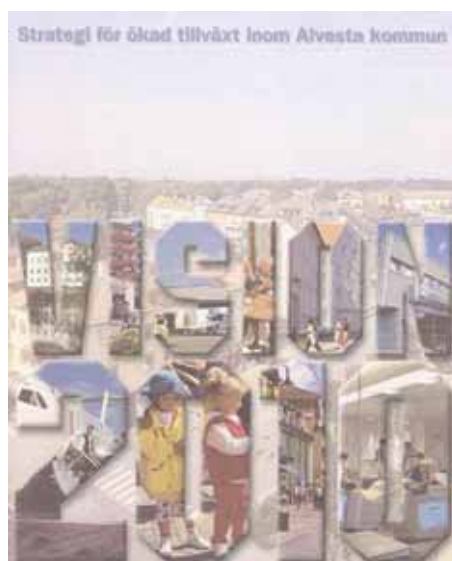
Vision 2010 är ett viktigt måldokument för kommunens översiktsplanering. De mål som har direkt tillämpning på den fysiska översiktsplaneringen redovisas i anslutning till de olika intresse/verksamhetsområdena.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

Hösten 2003 gjordes en uppföljning av prioriterade uppgifter i visionen. Fullmäktige beslöt att visionen ska fortsätta gälla samt gav kommunstyrelsen i uppdrag att arbeta vidare med nio uppgifter/-områden som bedöms vara mest angelägna, bl.a. följande:

- Skapa förutsättningar för om- och nybyggnation av bostäder och industrier i hela kommunen.
- Följa och driva på utvecklingen av infrastruktur-satsningar i kommunen/regionen.
- Skapa förutsättningar för allmänna kommunikationer och effektivisering av offentligt finansierade resor.
- Insatser för en långsiktigt hållbar utveckling av kommunen ur miljösynpunkt.

Framtagande av en ny vision för kommunen, med långsiktig inriktning på år 2020, påbörjades i slutet av år 2007.

4.3. Övriga kommunala styrdokument

För kommunens verksamheter och planering finns en rad övergripande styrdokument, som ska ligga till grund för utformning och genomförande av den kommunala verksamheten.

Nedan redovisas några av kommunens övergripande styrdokument som är av betydelse för ställningstaganden och riktlinjer i översiktsplanen:

Policy för barn- och ungdomsfrågor	Kf § 86/2003
Energipolicy	Kf § 72/2001
Energi- och klimatplan	Kf § 112/2007
Handikappolitisk plan	Kf § 53/2006
IT-infrastrukturprogram	Kf § 16/2002
Kris- och beredskapsplaner	Kf § 5/2001
Krisledningsplan	Kf § 59/2003
Kvalitetspolicy	Kf § 53/2002
Miljöpolicy	Kf § 2/1997
Miljömål för Alvesta kommun 2008-2010	Kf § 8/2008
Näringslivspolicy	Kf § 51/2002
Rapport om vattensystemet i anslutning till Salen	Kf § 19/2005

(Kf = Kommunfullmäktige)

5. MILJÖMÅLEN

Miljöfrågorna har under de senaste trettio åren fått allt större betydelse. Trots en rad internationella konventioner och överenskommelser står vi fortfarande inför en rad problem.

Agenda 21, FN:s långsiktiga handlingsprogram för att uppnå en hållbar utveckling, och EU:s miljöhandlingsprogram understryker den fysiska planeringens betydelse och vikten av lokala insatser. Möjligheterna att skapa en hållbar utveckling ligger i att miljö, ekonomi och sociala frågor behandlas tillsammans.

Vid Rio-konferensen 1992 antogs FN:s klimatkonvention. Drygt 150 länder enades om att minska utsläppen av koldioxid och växthusgaser. Sedan ramkonventionen trädde i kraft 1994 har förhandlingar för en bindande kontroll av utsläpp resulterat i det s.k. Kyotoprotokollet som anger konkreta åtgärder för att minska de totala utsläppen av växthusgaser. Protokollet trädde i kraft först i februari 2005. USA och Australien har valt att ställa sig utanför samarbetet enligt Kyotoprotokollet.

Det finns flera andra FN-konventioner för att komma tillrätta med olika miljöproblem, t.ex. konventionerna om biologisk mångfald, skydd av ozonskiktet, skydd av Östersjöområdets marina miljö.

Bild: Stengårdsgårdar i Trästen (foto: Åsa Nyhlén)

5.1. Mål på nationell nivå

Riksdagen har fastställt sexton nationella miljö kvalitetsmål och ett sjuttioal delmål. Målen anger vad vi inom en generation ska uppnå i olika miljöavseenden. Det betyder att alla viktiga åtgärder i Sverige ska vara genomförda till år 2020 (2050 då det gäller klimatmålet).

Miljö kvalitetsmålen är valda och formulerade så att de tillsammans och efter nedbrytning i delmål täcker in flertalet av de aspekter som behövs för att åstadkomma ett samhälle med hög livskvalitet och stor uthållighet. Miljö kvalitetsmålen kan ses som förtydliganden av de mål som finns i Miljöbalkens portalparagraf och är vägledande vid tillämpningen av Miljöbalken.

Särskilda mål har efterhand fastställts inom politikområdena klimat, kemikalier och inomhusmiljö.

De sexton nationella miljö kvalitetsmålen avser:

Begränsad klimatpåverkan	Grundvatten av god kvalitet
Frisk luft	Hav i balans samt levande kust och skärgård
Bara naturlig försurning	Myllrande våtmarker
Giftfri miljö	Levande skogar
Skyddande ozonskikt	Ett rikt odlingslandskap
Säker strålmiljö	Storslagen fjällmiljö
Ingen övergödning	God bebyggd miljö
Levande sjöar och vattendrag	Ett rikt växt- och djurliv

5.2. Mål på regional nivå

Länsstyrelsen fastställde i december 2002 regionala miljömål för Kronobergs län. I måldokumentet behandlas 13 av de nationella miljö kvalitetsmålen. Arbetet har därefter inriktats på åtgärdsprogram för att nå målen. Bl.a. har Åtgärdsprogram för effektivare energianvändning och transporter, Kulturmiljöstrategi och Strategi för formellt skydd av skog tagits fram. Under 2005-06 genomfördes en revidering av de regionala målen, som resulterat i ett nytt måldokument – "Regionala miljömål för Kronobergs län 2007-2010".

I det regionala måldokumentet följs varje nationellt miljö kvalitetsmål av de nationella generationsmålen, i något fall med en regional precisering. Sedan följer de nationella delmålen med regionala målpreciseringar och anpassningar, samt ytterligare regionala miljömål. Om inget regionalt mål anges efter ett nationellt delmål förutsätts det nationella målet gälla fullt ut som regionalt mål (eller också är målet inte tillämpligt i länet).

De regionala målen, liksom länsstyrelsens kunskapsunderlag "Vår miljö i Kronobergs län 2005" har varit ett stöd när kommunen formulerat sina lokala miljömål.

5.3. Mål på lokal nivå

5.3.1. Strategisk inriktning och prioriterade miljömål

Den i översiktsplanen från 1994 redovisade strategiska inriktningen för kommunens fysiska planering är fortfarande aktuell:

I samband med all planering av bebyggelse, verksamheter, anläggningar m.m. ska stor hänsyn tas till ekologi samt miljö- och naturvård. God naturresurshushållning ska eftersträvas och kommunens miljöarbete ska präglas av ett Agenda 21-synsätt.

I Alvesta kommuns miljömålsarbete prioriteras tre miljömål som särskilt angelägna: Ingen övergödning, God bebyggd miljö och Begränsad klimatpåverkan.

Ingen övergödning:

"Halterna av gödande ämnen i mark och vatten skall inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningarna för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten."

God bebyggd miljö:

"Städer, tätorter och annan bebyggd miljö skall utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden skall tas tillvara och utvecklas. Byggnader och anläggningar skall lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas."

Begränsad klimatpåverkan:

"Halten av växthusgaser i atmosfären skall i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet skall uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att detta globala mål kan uppnås."
(utdrag ur "Sveriges miljömål – vår generations ansvar")

Under år 2006 togs det fram förslag till lokala miljömål för Alvesta kommun med utgångspunkt från de nationella och regionala miljömålen och en analys av nuläget i kommunen. Som underlag för målarbetet hade ett gediget bakgrundsmaterial tagits fram. De lokala miljömålen fastställdes av kommunfullmäktige i febr 2008.

5.3.2. Miljöpolicy

I den av kommunfullmäktige år 1997 antagna miljöpolicyen sägs att kommunens verksamheter ska genomsyras av att i ett långsiktigt perspektiv förebygga miljöproblem och hushålla med resurser. Kommunen ska arbeta för en långsiktigt hållbar utveckling, i harmoni med naturens kretslopp. De nationella miljömålen och länets miljöstrategi ska vara vägledande för kommunens miljöarbete.

Ett nytt förslag till miljöpolicy för Alvesta kommun har tagits fram under 2008 och kommer att behandlas i kommunstyrelsen och fullmäktige hösten 2008.

5.3.3. Energipolicy och energiplan

Fullmäktige antog i november 2001 en policy för energi (uppvärmning, elförsörjning och transporter). Policyen syftar till att Alvesta kommun på sikt ska bli fossilbränslefri och att energianvändningen ska vara effektiv med användning av förnyelsebar energi.

Med utgångspunkt från energipolicyen togs det fram en energiplan för kommunen. Planen, som antogs av fullmäktige i september 2004, avsåg tillförsel, distribution och användning av energi. Planen skulle främja hushållning med energi och verka för en säker och tillräcklig energitillförsel. Den första energiplanen har omarbetats till en energi- och klimatplan som antogs av fullmäktige i december 2007. Utgångspunkter för energi- och klimatplanen har varit

- kommunens energipolicy
- kommunens miljöpolicy
- Sveriges miljömål
- regionala miljömål
- kommunens bakgrundsmaterial till miljömålet Begränsad klimatpåverkan.

Energi- och klimatplanen innehåller både kort- och långsiktiga etappmål och åtgärder som syftar till att etappmålen ska kunna uppnås. (Se även avsnitt 6.1. Energi)

5.3.4. Vattendelen av översiktsplanen

Under 2003-04 togs det fram en rapport om vattensystemen inom Alvesta kommun, med inriktning på analys av kommunens ytvattenfrågor fokuserat på de växande problemen i sjön Salen. Sjön är överbelastad av näringsämnen och har under längre tid varit starkt påverkad. Fortsatt övergödning kan få den biologiska produktionen att accelerera om inte ansträngningar görs för att begränsa näringstillförseln. Med utgångspunkt från det kritiska läget och med hänvisning till nationella miljökvalitetsmål och regionala miljömål har följande inriktningsmål för sjön Salens vattensystem lagts fast:

- Till år 2010 ska fosforhalterna ha minskat väsentligt i norra Salen jämfört med år 2002 och inte överskrida 50 mikrogram per liter som säsongsmedelvärde för året, dvs. högst klass 3 enligt Naturvårdsverkets bedömningsgrunder (*höga halter*).
- På längre sikt ska Salens näringstillstånd beträffande fosfor nå högst 30 mikrogram totalfosfor per liter som säsongsmedelvärde för året, dvs. i den nedre delen av tillståndsklass 3.
(Inriktningsmål i Rapport om vattensystemet i anslutning till sjön Salen)

Åtgärdsförslagen i rapporten inriktas på att minska fosforbelastningen. Åtgärderna kommer sannolikt också att reducera kvävebelastningen. (Se även avsnitt 6.5 Ytvatten)

5.3.5. Alvesta kommuns miljöarbete

För Alvesta kommun som helhet, inkl. dess bolag, är miljöpolicy en viktig utgångspunkt för verksamheten. Handlingsprogram och åtgärder arbetas fram i ett underifrånperspektiv, med representanter från olika personal- och intressegrupper. Från och med 1998 ingår miljöredovisningar från kommunens förvaltningar som en del i kommunens årsredovisning.

Kommunens miljövårdsprogram från 1991 och miljöpolicy från 1997 har varit viktiga underlag för kommunens planering av miljöinvesteringar. Vid två tillfällen har kommunen fått statliga bidrag till åtgärder i lokala investeringsprogram inom miljöområdet (LIP). Första bidragsomgången (1999-2001) gällde främst utbyggnad av fjärrvärme, medan det i andra omgången (2000 -2003) handlade om flera olika åtgärder.

Inom de tre prioriterade miljömålen har bland annat följande åtgärder genomförts eller planeras genomföras i kommunen:

God bebyggd miljö

- Fjärrvärmeutbyggnad och ökad fjärrvärmeanslutning i Alvesta, Moheda och Vislanda
- VA-utredning i Lekaryd
- Upprustning av centrumdelarna i Alvesta, Moheda och Grimslöv
- Upprustning av äldre bostadsområden, framför allt i Alvesta
- Inventering av byggnader i centrala Alvesta, som underlag för kulturmiljöplan för Alvesta tätort
- Sänkt hastighetsgräns och/eller hastighetsbegränsande åtgärder inom delar av tätorterna
- Cykelbefrämjande åtgärder bl.a. i anslutning till Lekarydsrondellen och utmed Fabriksgatan på västra industriområdet i Alvesta
- Kurser i miljövänlig eldningssteknik
- Förslag till lämpliga hustyper, anpassade till befintlig bebyggelse i områden med höga kulturvärden, har tagits fram.

Ingen övergödning

- Överföringsledning för spillvatten från Blädinge/Benestad till Alvesta. Flera fastigheter utmed ledningen har anslutits till ledningen och har därigenom löst sin avloppsfråga på ett bra sätt.
- Nätverksträffar för lantbrukare för ökad kunskap om skogsbruk, kemikalieanvändning m.m.
- Information till allmänhet och kommunanställda om ekologisk mat
- Försöksverksamhet med ökad användning av ekologiska produkter i Grimslöv
- KRAV-auktorisering av två förskolor i kommunen
- Medverkan i samarbetsprojektet Husebymaden, där en våtmark har iordningställt för att reducera kväve- och fosforhalterna i vatten från omgivande åkermark och tillflödet från Helgaån.
- Framtagande av rapport om vattensystemen i Alvesta kommun (översiktsplanens vattendel).
- Inventering av enskilda avlopp.

Begränsad klimatpåverkan

- Informations- och nätverksträffar om miljöfordon och alternativa bränslen.
- Kommunal bilpool med miljöbilar
- Information till företag och allmänhet om sparsam körning
- Cykla till jobbet-kampanjer
- Kompostanläggning för köksavfall vid Vislandaskolan
- Byte av kvicksilverlampor till högtrycksnatriumlampor i gatubelysning
- Biobränsleprojekt som t.ex. pelletseldad närvärmecentral i Torpsbruk
- Informationskvällar för allmänheten om sol, vedeldning och pellets.
- Certifiering av kommunens skogsinnehav enligt PEFC. PEFC verkar för ett uthålligt skogsbruk med god naturanpassning och stödjer användning av träprodukter som ett förnyelsebart och miljövänligt material.
- Fjärrstyrning och övervakning av värme och ventilation i hyresfastigheter och offentliga lokaler för att effektivisera energianvändningen

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN
2008-06-03

- Kommunen har deltagit i ett större projekt "Järnvägsbaserad transport-samordning för företag i sydöstra Sverige", vars huvudsyfte varit att bidra till ökad andel fjärrtransporter av gods på järnväg. Kommunen planerar att under 2008 starta en kombiterminal i anslutning till befintlig godsbangård i Alvesta.

Alvesta kommun har länge drivit ett aktivt miljöarbete efter Agenda 21:s synsätt. I början på 1990-talet togs det fram ett omfattande program för mål och åtgärder inom miljövårdsområdet. Agenda 21-arbetet liksom arbetet med miljövårdsplanen har haft ett stort inflytande på kommunens planering av bebyggelse, verksamheter, anläggningar m.m. Utöver ovan redovisade åtgärder inom kommunens särskilt prioriterade miljömål redovisas nedan ytterligare exempel på projekt/åtgärder som ligger i linje med de nationella miljö kvalitetsmålen.

Projekt/åtgärd	Nationellt miljömål	Se även avsnitt
Elnarydsprojektet avser marksanering av en nedlagd impregneringsanläggning utanför Vislanda. Kommunen samordnar projektet som kan ses som ett "pilotprojekt" för kommande saneringar av förorenade markområden.	Gifrfri miljö	7.9. Förorenade markområden
Långsiktig planering för att försäkra oss om att kommunen har en säker tillgång på bra vatten. Bl.a. har ett avtal tecknats med Ljungby och Växjö kommuner om överföring av vatten från Bergåsen utanför Ljungby.	Grundvatten av god kvalitet	6.6. Grundvatten och vattenförsörjning 7.11. Skyddsområden för vattentäkter
Bygg- och miljönämndens inventering av PCB i byggmaterial.	Gifrfri miljö	
Kommunens skogsinnehav är certifierat enligt PEFC. En s.k. grön skogsbruksplan har tagits fram. Genom avtal med skogsstyrelsen ska nyckelbiotoper och stora naturvärden i kommunens skogar skyddas. Statliga bidrag har beviljats för en rad lokala naturvårdsprojekt, t.ex. Hagaparken, Hanaslövsområdet, strandpromenad i Hjortsberga, skolskogen i Vislanda, Fjordrundan/Grimslövs generationspark.	Levande skogar	6.10. Jord- och skogsbruk
Stöd till fortsatt aktivt jordbruk och djurhållning, t.ex. genom att i tillståndsprövningar framhålla jordbrukets betydelse för bibehållande av det öppna landskapet.	Ett rikt odlingslandskap	6.10. Jord- och skogsbruk
Kommunen deltar i ett samordnat program för att översiktligt kartlägga luftkvaliteten i länets kommuner.	Frisk luft	7.7. Miljö kvalitetsnormer (för utomhusluft)
Kommunen har beviljats bidrag till två lokala naturvårdsprojekt: "Vandringsstig kring Spånen" och "Inventering av våtmark".	Myllrande våtmarker	6.1. Värdefulla naturområden och biologisk mångfald

6. ALLMÄNNA INTRESSEN

Med ett allmänt intresse menas ett intresse som inte är knutet till en privat fastighet eller verksamhet och som det finns ett allmänt intresse för kommunen och dess invånare att bevara, skydda och/eller utveckla.

För större delen av kommunens yta kan den nuvarande markanvändningen bestå utan andra hänsynstaganden än vad som framgår av bestämmelser i lagstiftningen. Enligt Miljöbalken (MB) ska områden som inte alls eller endast obetydligt är påverkade av exploatering eller andra ingrepp i miljön (s.k. stora opåverkade områden) skyddas mot åtgärder som påtagligt kan påverka området karaktär.

Huvuddelen av marken i kommunen används för jord- och skogsbruk. Annan markanvändning är tätortsbebyggelse, industriverksamhet, fritidsverksamhet, kommunikationsleder, täktverksamhet, upplag m.m. Förändringar i markutnyttjandet redovisas i fördjupade översiktsplaner och regleras genom detaljplaner eller områdesbestämmelser.

Generella riktlinjer

- Vid lokalisering och utformning av ny bebyggelse och andra anläggningar bör hänsyn tas till pågående markanvändning, så att inverkan på denna blir så liten som möjligt.
- I några områden med särskilt starka bevarandebestämmelser bör aktiva insatser övervägas för att säkerställa intressena. Insatserna avgörs i varje enskilt fall men kan vara t.ex. inrättande av naturreservat eller naturvårdsområde, upprättande av områdesbestämmelser eller fördjupade översiktsplaner.

6.1. Värdefulla naturområden och biologisk mångfald

Övergripande mål i Vision 2010:

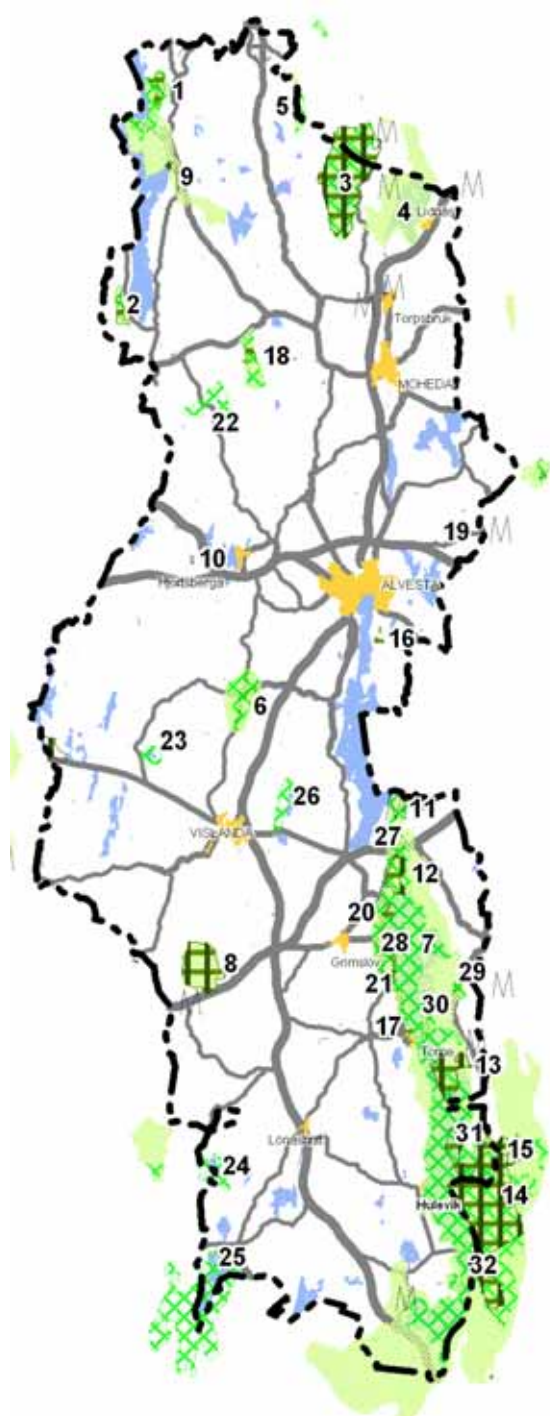
"Att lyfta fram, skydda och bevara värdefulla natur- och kulturmiljöer, där bebyggelse och markanvändning anpassas till den omgivande miljön med bevarandeariktning som grund."

Bestämmelser om hur värdefull natur kan skyddas fanns tidigare i naturvårdslagen, men sedan 1999 finns de i miljöbalken (MB). Det finns olika sätt att skydda värdefull natur. Syftet är ofta att bevara den biologiska mångfalden, men skyddet kan också vara inriktat på att upprätthålla möjligheter till rekreation och friluftsliv.

I Alvesta kommun finns ett flertal utpekade värdefulla naturområden. (Se även kartbilaga 1)

Nr	Område	Riksintressen för naturvård	Naturreservat	Natura 2000	Värdefulla naturmiljöer klass 1
1.	Lyåsa-Strömhult-Bankeån	X		X (Lyåsa-Spekelid)	X (Lyåsa-Spekelid, Strömhult)
2.	Brotorpabäckområdet	X		X	X
3.	Fiolenområdet	X	X	X	X (Åkhultmyren och Fiolen)
4.	Stråken	X			
5.	Kopparåsmynnen	X			X
6.	Blädingeås	X			X
7.	Åsnenområdet	X	X (delar)	X (delar)	X (delar)
8.	Taglamyren	X	X	X	
9.	Förebergsåsen		X		
10.	Sjöatorp		X		
11.	Osby offerlund		X		X
12.	Husebymaden	(ingår i område 7)	X	X	X
13.	Agnäs	(ingår i område 7)	X	X	X (Agnäs udde)
14.	Västra Åsnens övärld	(ingår i område 7)	X	X	X
15.	Bjurkärr	(ingår i område 7)	X		X
16.	Engaholm			X	
17.	Torne (bokskog)	(ingår i område 7)		X	X
18.	Hakatorp	X		X	X (Mosshult, Hakatorp, Härlatorp)
19.	Humlaryd			X	
20.	Tärningsö	(ingår i område 7)		X	X
21.	Strandäng vid Skatelövsfjorden	(ingår i område 7)		X	X
22.	Mäxarp, Mäxarpasjöarna				X
23.	Mörhultsjön				X
24.	Elen				X
25.	Femlingen				X
26.	Åsområde väster om Mellansjön				X
27.	Område mellan Salen och Huseby bruk	(ingår i område 7)			X
28.	Skatelöv – Torne	(ingår i område 7)			X
29.	Vrankunge	(ingår i område 7)			X
30.	Lövskog vid Silkesnäs	(ingår i område 7)			X
31.	Julöarna	(ingår i område 7)			X
32.	Ulvåsen	(ingår i område 7)			X

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN
2008-06-03

1. Lyåsa-Strömhult-Bankeån
2. Broatorpabäckområdet
3. Fiolenområdet
4. Stråken
5. Kopparåsmyren
6. Blädingeås
7. Åsnenområdet
8. Taglamyren
9. Förebergsåsen
10. Sjöatorp
11. Osby offerlund
12. Husebymaden
13. Agnäs
14. Västra Åsnens övärld
15. Bjurkärr
16. Engaholm
17. Torne bokskog
18. Hakatorp
19. Humlaryd
20. Tärningsö
21. Strandäng vid Skatelövsfjorden
22. Mäxarp, Mäxarpasjöarna
23. Mörhultasjön
24. Elen
25. Femlingen
26. Åsområde väster om Mellansjön
27. Område mellan Salen och Huseby bruk
28. Skatelöv – Torne
29. Vrankunge
30. Lövskog Silkesnäs
31. Julöarna
32. Ulvåsen

- Riksintresse för naturvård
- Naturreservat
- Natura 2000
- Naturvårdsprogrammet Klass 1
- Naturminne

Riksintressen för naturvården: I Alvesta kommun finns nio områden av riksintresse för naturvården (redovisas särskilt i avsnitt 6.16). Åsnenområdet i dess helhet, liksom Mörrumsåns vattenområde med tillhörande käll- och biflöden, regleras med särskilda bestämmelser för hushållning med mark och vatten enligt MB kap. 4.

Sex av de nio riksintresseområdena är helt eller delvis naturreservat och/eller utgör Natura 2000-områden. Kommunen har ansvar för att riksintressenas värden inte skadas.

Inom Åsnenområdet föreslås Västra Åsnens övärld utredas för nationalpark (se 6.16.1).

Natura 2000 är ett nätverk av skyddsvärda områden i EU. Syftet är att bevara den biologiska mångfalden inom gemenskapen genom att alla medlemsländer tar ansvar för att säkra sin del av det gemensamma arv som naturen är. Urval och godkännande av Natura 2000-områden utgår från två EG-direktiv; fågel- respektive habitatdirektivet. Medlemsländerna ska bl.a. utse särskilda skyddsområden för fåglar, andra artgrupper samt för naturtyper.

Fågeldirektivet berör totalt 200 fågelarter som förekommer i EU:s medlemsländer (varav 66 i Sverige). Varje medlemsland ska

- vidta åtgärder som är nödvändiga för att bibehålla fågelarter i livskraftiga populationer,
- vidta särskilda åtgärder för i direktivet listade fågelarter, bl.a. ska särskilda skyddsområden pekas ut och/eller återställas.

Habitatdirektivet handlar om naturtyper samt andra artgrupper än fåglar. Totalt listas över 170 naturtyper, varav 88 finns i Sverige. Varje medlemsland ska

- föreslå områden av gemenskapsintresse med dels berörda naturtyper, dels arter som nämns i direktivet, samt
- se till att nödvändiga åtgärder vidtas i områdena för att bevara arternas livsmiljöer.

Medlemsländerna måste se till att nödvändiga bevarandeåtgärder vidtas i Natura 2000-områdena. I Sverige kommer de flesta Natura 2000-områdena att vara skyddade med stöd av MB och alla är klassade som riksintresse. För verksamheter och åtgärder inom eller i anslutning till Natura 2000-områden gäller, att det krävs tillstånd från Länsstyrelsen för ingrepp "som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område". Syftet är att områdenas höga värden inte får förstöras.

I Sverige finns nära 4.100 Natura 2000-områden, varav 13 i Alvesta kommun. Samtliga 13 har bevarandeplaner upprättade av Länsstyrelsen.

Naturreservat är ett mark- eller vattenområde som av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som reservat. Reservaten gäller för all framtid. Syftet kan vara att

- bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter,
- tillgodose behov av områden för friluftslivet,
- skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter.

När ett naturreservat bildas ska skälen till beslutet anges samt vilka inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområdena som reservatet för med sig. Bebyggelse och naturreservat ska kunna samexistera och ligga jämsides med varandra.

I Alvesta kommun finns idag nio naturreservat samt det interimistiska reservatet Kroksnäs. För skydd, skötsel och tillsyn av reservat svarar Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen.

Länsstyrelsen har tagit fram "Plan för skydd av värdefull natur i Kronobergs län under perioden 2008-2010". Planen omfattar Länsstyrelsens och kommunernas arbete med naturreservat, naturminnen och naturvårdsavtal under perioden 2008-2010. De områden i Alvesta kommun som anges i planen är Vångsnäs mosse (Fiolenområdet), Hakatorp, Broatorpabäck, Spekelid-Lyåsa, Torne bokskog, Silkesnäs, Äskekärret och Kopparåsmyren.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

Naturvårdsprogrammet för Kronobergs län från 1989 delar in länets värdefulla naturmiljöerna i tre klasser:

Klass 1 = särskilt stora naturvärden

Klass 2 = mycket stora naturvärden

Klass 3 = stora naturvärden

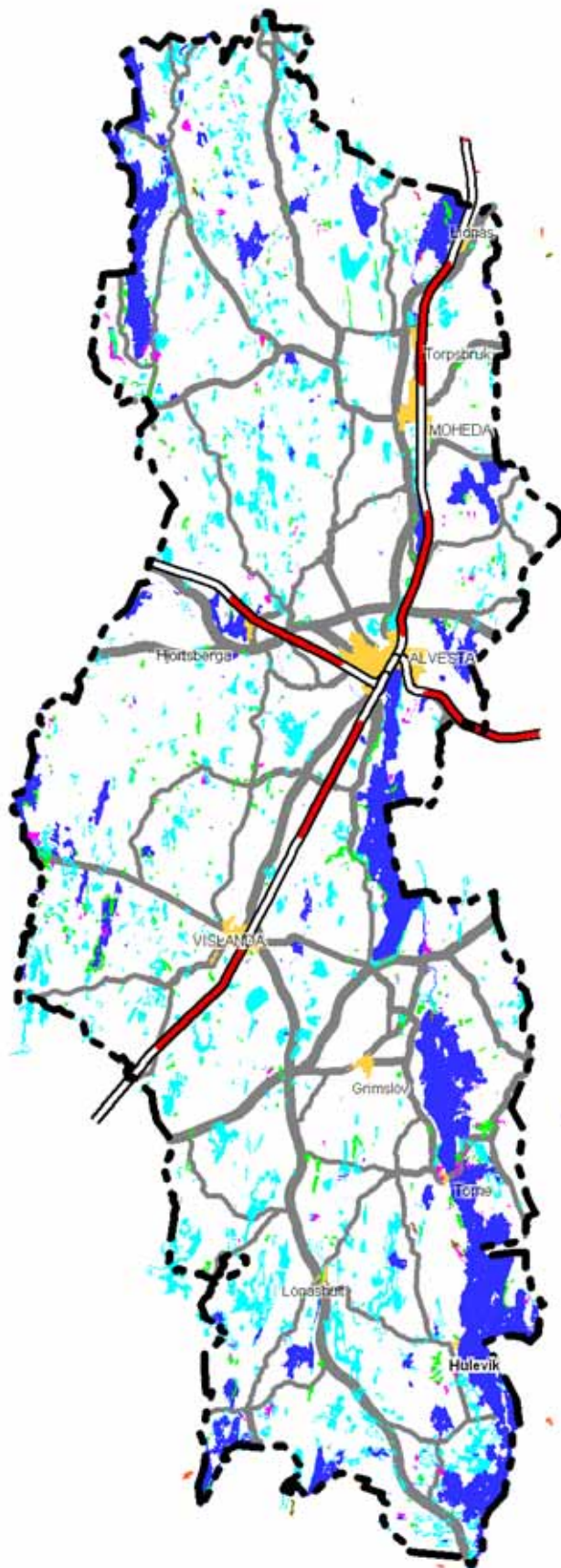
Klass 1 ska inte förväxlas med begreppet riksintresse. Programmet har fler objekt i klass 1 än de som är av riksintresse för naturvården. Kommunen har enligt programmet 109 områden eller delområden som har stora naturvärden. Av dem är 21 av klass 1 och 47 av klass 2.

Länsstyrelsen har sedan 1993 rullande tre-årsplaner för arbetet med områdesskydd (natur- och kulturresevat, biotopskyddsområde, naturminne och naturvårdsavtal). Senaste planen avser åren 2008-2010. Planen utgår från de statliga miljö kvalitetsmålen och beskriver vilka områden Länsstyrelsen och kommunerna avser att prioritera i sitt arbete med att skydda områden med stora natur-, kultur- och friluftsvärden.

Naturminnen: Träd, grupper av träd, flyttblock och andra naturformationer kan på grund av sin skönhet, sin sällsynthet eller sin betydelse för landskapet fredas som naturminne med stöd av MB. I Alvesta kommun finns sju utpekade naturminnen.

	Biotopskydd
	Naturvårdsavtal
	Naturvärde
	Nyckelbiotop
	Sumpskog

Biotopskyddsområde används för att skydda mindre mark- och vattenområden som utgör livsmiljö för hotade djur- och växtarter eller på annat sätt är särskilt skyddsvärda. Områdena utgörs ofta av små "öar" i landskapet och är lagskyddade för all framtid. De lämnas ofta för fri utveckling men ibland utförs naturvårdande skötsel. Skogsstyrelsen ansvarar för att identifiera, avgränsa och besluta om biotopskydd på skogsmark. Det är oftast nyckelbiotoper som skyddas. Förutom särskilt beslutade områden med biotopskydd finns det generella biotopskyddet för t.ex. alléer, stenmurar och odlingsrösen i jordbruksmark. Åtgärder som kan skada naturmiljön kräver dispens.

Nyckelbiotoper är enligt Skogsstyrelsens definition "ett skogsområde som från en samlad bedömning av biotopens struktur, artinnehåll, historik och fysiska miljö idag har mycket stor betydelse för skogens flora och fauna. Där finns eller kan förväntas finnas rödlistade arter." Nyckelbiotoper har inventerats sedan 1990. Resultatet används för rådgivning och planering av insatser för naturvärden. Nyckelbiotoper har inget formellt skydd, men åtgärder och exploatering som påtagligt skadar naturvärden i nyckelbiotoper ska inte genomföras. Information om och karta med markering av nyckelbiotoper finns på www.skogsstyrelsen.se, under rubriken "Skogens pärlor".

Naturvärden: Under inventeringen av nyckelbiotoper (se föregående stycke) registrerades också andra objekt som har naturvärden utan att nå upp till samma kvalitet som en nyckelbiotop. Resultatet används till rådgivning och planering av insatser för naturvärden. Materialet finns med på Skogsstyrelsens karta med Skogens Pärlor (se ovan).

Sumpskogar: En riksomfattande inventering genomfördes under åren 1990-1998 av fuktiga eller blöta skogar, s.k. sumpskogar. Extra stor hänsyn bör visas vid skogliga åtgärder, så att sumpskogarnas under lång tid anpassade flora och fauna inte störs. I orörd sumpskog bör man normalt inte bedriva skogsbruk utan lämna skogen för fri utveckling. Information om sumpskogar och dess skötsel finns på www.skogsstyrelsen.se.

Naturvårdsavtal är civilrättsliga avtal mellan staten/kommunen och enskild markägare angående naturvården inom ett visst område. Avtalen som gäller viss tid, vanligen 50 år, reglerar hur områden med höga naturvärden ska kunna bevaras, utvecklas eller tillskapas. Markägaren får viss ersättning för den inskränkning i brukandet av marken som avtalet medför.

Ramsardirektivet (från 1971) handlar om bevarande och hållbart utnyttjande av våtmarker. Medlemsländerna förbinder sig att förvalta sina våtmarker väl och ska utse och bevara särskilt värdefulla våtmarker. 1989 upptogs Åsnen som Ramsarområde.

Övrigt: I Länsstyrelsens sammanställning av utredningar, program och annat planeringsunderlag för den kommunala översiktsplaneringen (1999) redovisas objekt/områden som är av bevarandebetydelse för naturvärden, t.ex. sumpskogar, myrar, våtmarker, ängs- och betesmarker, fågelskyddsområden.

Som ett första delmål under miljö kvalitetsmålet *Myllrande våtmarker* har Naturvårdsverket i samråd med Skogsstyrelsen, Jordbruksverket och Riksantikvarieämbetet arbetat fram ett förslag till nationell strategi för bevarande och skötsel av våtmarker inkl. sumpskogar. Revidering av gällande Myrskyddsplan pågår och syftar till att samtliga våtmarksområden i planen ska ha ett långsiktigt skydd senast år 2010. Kopparsmyren ingår i planrevideringen. Taglamyren och Åkhultsmyren är redan skyddade som naturreservat.

Riktlinjer

- Vad gäller kommunens ställningstagande till områden av riksintresse, se avsnitt 6.16. Generellt sett tillåts nybyggnation och lokalisering av verksamheter så länge de inte kommer i konflikt med riksintressets värden. *Exempel* på landskapspåverkande och storskalig exploatering som kan skada riksintresset är större industri-lokaliseringar, storskaligt utnyttjande av naturresurser som grus och torv, stora nya vägar och kraftledningar, större dikningar, stora kalhyggen.
- Aktiva bevarandebetydelser för naturvärden koncentreras till riksintresseområden eller särskilt värdefulla naturområden (klass 1) enligt naturvårdsprogrammet för Kronobergs län. Skyddsförordnande (naturreservat eller naturvårdsavtal) bör i första hand inrättas för dessa områden. Länsstyrelsens plan för bildande av naturreservat är vägledande. I naturområden klassade som särskilt värdefulla bör naturvärden vara överordnad annan mark- och vattenanvändning. Det är viktigt att skydd av naturområden sker i samråd med berörda markägare, närboende och övriga intressenter.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

- Skyddsförordnande (naturvårdsavtal, biotopskydd eller naturreservat) bör inrättas för Mäxarpasjöarna, Kopparåsmynnen och lövskogen vid Silkesnäs.
- För Lyåsa/Strömhult anses inte något motsatsförhållande finnas mellan natur- och kulturintressena. Intressena ses som jämbördiga.
- För åsområdet väster om Mellansjön och Gottåsa backar bör jord- och skogsbruket utövas med stor naturvårdshänsyn. Vattenproduktionen i området är av prioriterat intresse.
- I Skatelövsfjordens norra del och i Horgefjorden finns fågelskyddsområden. Anläggningar för rörligt friluftsliv bör kunna förläggas i närområdena, under förutsättning att de inte stör fåglarnas häckning.
- Höga naturvärden har stor betydelse för turism och friluftsliv. Många områden med höga naturvärden har även höga kulturvärden. Det är viktigt att i dessa fall se och behandla natur- och kulturvärdena i ett samlat grepp och utnyttja möjligheterna att tillvarata och förstärka värdena genom att låta dem samverka.
- Ett mera småskaligt skogsbruk bör eftersträvas i anslutning till tätbebyggelse. Kommunen ska verka för att det finns lättillgängliga rekreationsområden i anslutning till kommunens tätorter. Nyplantering bör undvikas på öppna marker nära bebyggelse.

6.2. Värdefulla kulturmiljöer och kulturmiljövård

Övergripande mål i Vision 2010:

"Lyfta fram, skydda och bevara värdefulla natur- och kulturmiljöer, där bebyggelse och markanvändning anpassas till den omgivande miljön med bevarandeariktning som grund."

Hur samhällsplaneringen bör eller ska ta hänsyn till kulturminnen och kulturmiljöer regleras främst i miljöbalken, plan- och bygglagen och lagen om kulturminnen m.m. I sistnämnda lag finns grundläggande bestämmelser för skydd av fornlämningar och fornfynd liksom värdefulla byggnader, kyrkliga kulturminnen och vissa kulturföremål. Riksantikvarieämbetet och länsstyrelsen har tillsyn över kulturmiljövården i landet och länet.

Riksintresse för kulturmiljövården: Åtta områden är utpekade som riksintressen för kulturmiljövården (se kartbild till höger). Riksintressena beskrivs närmare i avsnitt 6.16.4.

1. Lyåsa-Strömhult
2. Horda-Ryd
3. Härlöv
4. Borshults by
5. Hjärtanäs-Dansjö-Gåvetorp-Spåningslanda
6. Benestad-Blädinge-Oby-Näs
7. Huseby-Skatelöv
8. Torsås

Kulturhistoriskt särskilt värdefulla områden: I kulturminnesvårdsprogrammet för Kronobergs län och i Alvesta kommuns kulturmiljövårdprogram utpekas ett antal områden av särskilt intresse för kulturmiljövården:

1. Benestad-Blädinge-Oby-Näs	2. Transjö-Sköldstad-Eloftorp
3. Härlöv-Borshult	4. Hjärtanäs-Dansjö-Gåvetorp-Lekaryd-Spåningslanda
5. Mistelås-Villarp	6. Tagel
7. Boatorp-Horda-Ryd	8. Vegby-Lycke-Torp-Torpsbruk
9. Huseby-Skatelöv-Sjöby-Torp	10. Vrankunge
11. Lyåsa-Spekelid-Strömhult	12. Hössjö-Slätthög-Klasentorp
13. Piggaboda	14. Torsås by-Åsen
15. Borshult	16. Kronobergshed-Grännafora
17. Agnaryd	18. Sjuhult-Skyttebol
19. Skog	20. Bästerna
21. Hakatorp-Härlatorp-Mosshult	22. Hässleberg
23. Gyslätt-Väseboda	24. Olofshylte

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

Fornminnen: Fornlämningar skyddas av Kulturminneslagen (KML). Det är Länsstyrelsen som beslutar om fornlämningar. Det i KML reglerade lagskyddet ska hindra borttagande eller förstörelse. Till en fast fornlämning hör ett område stort nog för att bevara fornlämningen och ge den tillräckligt utrymme med hänsyn till dess art och betydelse. Om en nybyggnation kommer i konflikt med en fornlämning eller fornlämningsområde beslutar Länsstyrelsen om objektet kan tas bort eller inte. Riksantikvarieämbetet har genomfört en ny fornlämningsinventering i länet. I kommunens kulturmiljövårdsprogram redovisas 36 särskilt värdefulla fornlämningar.

Kartbilden till höger ger en uppfattning om den rikliga förekomsten av fornlämningar i Alvesta kommun:

Enstaka kulturminnen/byggnader av särskilt stort värde: I kulturvårdsprogrammen för länet utpekas några särskilt värdefulla byggnader.

I Länsstyrelsens sammanställning av utredningar, program och annat planeringsunderlag för den kommunala översiktsplaneringen (1999) finns förtecknat planer och inventeringar av bevarandebeslut för kulturminnesvården. I Kronobergs län har byggnadsinventeringar genomförts av t.ex. skolor, broar, prästgårdar, bönhus/missionshus/-kapell, stationshus, kyrkobyggnader, lador.

Byggnadsminnesförklaring är ett starkt skydd för en byggnad. Staten och byggnadens ägare måste komma överens om vilka förändringar som får ske med byggnaden. Byggnadsminnen i Alvesta kommun är Alvesta Järnvägsstation, Gåvetorp (säteri och grindstuga), halmhyddor på Kronobergshed, Huseby bruk, Riksdagsmannagården i Alvesta. Länsstyrelsen har våren 2008 beslutat förklara f.d. Tingshuset i Alvesta som byggnadsminne.

Riktlinjer

- Beträffande kommunens ställningstagande till områden av riksintresse, se avsnitt 6.16. Genomgående anges aktivt bevarande för riksintresseområdena. För kulturvärdenas säkerställande hänvisas främst till riktlinjerna i länets och kommunens kulturmiljövårdsprogram. För områdena gäller kulturanpassat jord- och skogsbruk, vård av fornlämningar/fornlämningsområden där sådana finns, vård av befintligt bebyggelsebestånd och anpassning av ny bebyggelse.
- Områden som anges som särskilt värdefulla kulturmiljöer har särskilt stora bevarandevärden. För att kulturvärdena ska bestå är det angeläget att bebyggelseförändringar sker med stor hänsyn till landskapsbilden och kulturmiljön samt i enlighet med riktlinjer i de regionala och kommunala kulturvårdsprogrammen. För de ur kultursynpunkt mest värdefulla miljöerna kan områdesbestämmelser upprättas för att skydda den värdefulla miljön. Sådana bestämmelser upprättas i samråd med berörda markägare.

Bild: Stenmurar vid Gävetorps gård
(foto: Anders Olsson)

- Åtgärder för att bibehålla det öppna odlingslandskapet är särskilt angelägna i värdefulla kulturmiljöer. Vid fördelning av medel för landskapsvård ges sådana områden hög prioritet. För att kulturlandskapet ska bevaras öppet krävs ett aktivt jordbruk och betesdjurhållning. Sådan verksamhet bör därför främjas.
- En kulturmiljöstrategi för Kronobergs län har tagits fram av Länsstyrelsen. Strategin, som var klar våren 2006, anger ett generellt arbetssätt vid hanteringen av kulturmiljöfrågor.
- Kommunen medverkar gärna till att en plan eller program tas fram för hur värdefulla kulturmiljöer som t.ex. fornlämningar och kulturmiljöer ska lyftas fram, skyddas/bevaras, vårdas och visas, samt vilka miljöer som ska prioriteras.
- Smålands Museum har på uppdrag av Alvesta kommun genomfört en inventering av byggnader i centrala Alvesta. Inventeringen ska användas som underlag för en kulturmiljöplan för Alvesta tätort.
- Den rika förekomsten av fornlämningar och värdefulla kulturmiljöer i Alvesta kommun är en resurs för friluftslivet och turismutvecklingen. Många områden med höga kulturvärden har ofta även höga naturvärden. Det är viktigt att i dessa fall se och behandla kultur- och naturvärdena i ett samlat grepp och utnyttja möjligheterna att förstärka deras värden genom att låta dem samverka. De kulturhistoriska värdena bör kunna levandegöras på ett bättre sätt, t.ex. genom information om enskilda lämningar, utstakade "kulturleder", åskådliggörande av historiska händelser. För att utveckla friluftslivet och turismen behövs serviceanläggningar, kaffeserveringar, Bed&Breakfast, samlingslokaler, toaletter m.m. I framtiden blir det allt viktigare att kommunen med sina resurser samverkar med privata intressen och föreningsintressen för att utveckla de kulturella värdena.

6.3. Rörligt friluftsliv, fritid och rekreation

Övergripande mål i Vision 2010:
"Utökad och breddad turistverksamhet i kommunen."

I Alvesta kommun finns rika möjligheter till rekreation och friluftsliv i olika former. Det finns ett aktivt föreningsliv som även driver ett antal anläggningar, i några fall i nära samarbete med kommunen. Fritidsanläggningarna finns i huvudsak i tätorterna.

Åsnenområdet är av riksintresse för det rörliga friluftslivet. Området är också riksintresse för naturvården, kulturmiljövården och yrkesfisket (se avsnitt 6:16). Riksintresset för det rörliga friluftslivet omfattar Åsnen med omgivande stränder. Friluftslivet är enligt kommunens mening i huvudsak knutet till själva sjön och dess närmaste omgivningar. Utanför strandzonen, som längs stora delar av sjön är mycket smal, saknas i allmänhet sjökontakten eller upplevelsen av att området är beläget i sjöns närhet. Det är viktigt att verksamheter knutna till rörligt friluftsliv och turism främjas. Särskild vikt bör, i samråd med övriga berörda kommuner, läggas vid underhåll av Banvallsleden, rastplatser, platser för naturcamping och informationstavlor på lämpliga ställen. Ett arbete har påbörjats för att åter få upp laxen i Åsnen, vilket skulle öka sjöns attraktivitet.

Bild: Båthamnen i Hulevik

Huseby och området däromkring har utvecklats till ett mycket viktigt turist- och besöksmål i kommunen. Byggnaderna har rustats upp, och året runt anordnas utställningar och olika aktiviteter i den gamla bruksmiljön. Flertalet av kommunens cykel- och vandringsleder passerar Huseby (se karta sid. 44), som kan utvecklas till en samlande stödpoint för utveckling av turism, friluftsliv och upplevelsenärningar i anslutning till Åsnenområdet.

Hanaslövsområdet nordost om Alvesta omfattar dels Hanaslövsberget och dess omgivningar, dels Spånenområdet. Hanaslövsberget har skidanläggning (se bild till vänster) med två utförsbackar och liftar samt värmestuga med kiosk och servering. I området finns strövområden med en rik flora, svamp- och bärmarker samt möjlighet till bad, fiske och kanoting. Motionsspår ger möjlighet till längdskidåkning vintertid och motionslöpning året om. Detaljplan finns för skidanläggningen på Hanaslövsberget.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

På Kronobergshed norr om Alvesta finns skjutbaneanläggning, segelflygplats, vandrarhem, hemvärnsgård, konferenslokaler, matservering. Söder om Kronobergshed finns en naturskönt belägen golfbana.

Camping/övernattning: Campingplatser finns i Torne och Sjöatorp. För övernattning finns flera alternativ; hotell och värdshus, "bo på lantgård", vandrarhem, Bed&Breakfast.

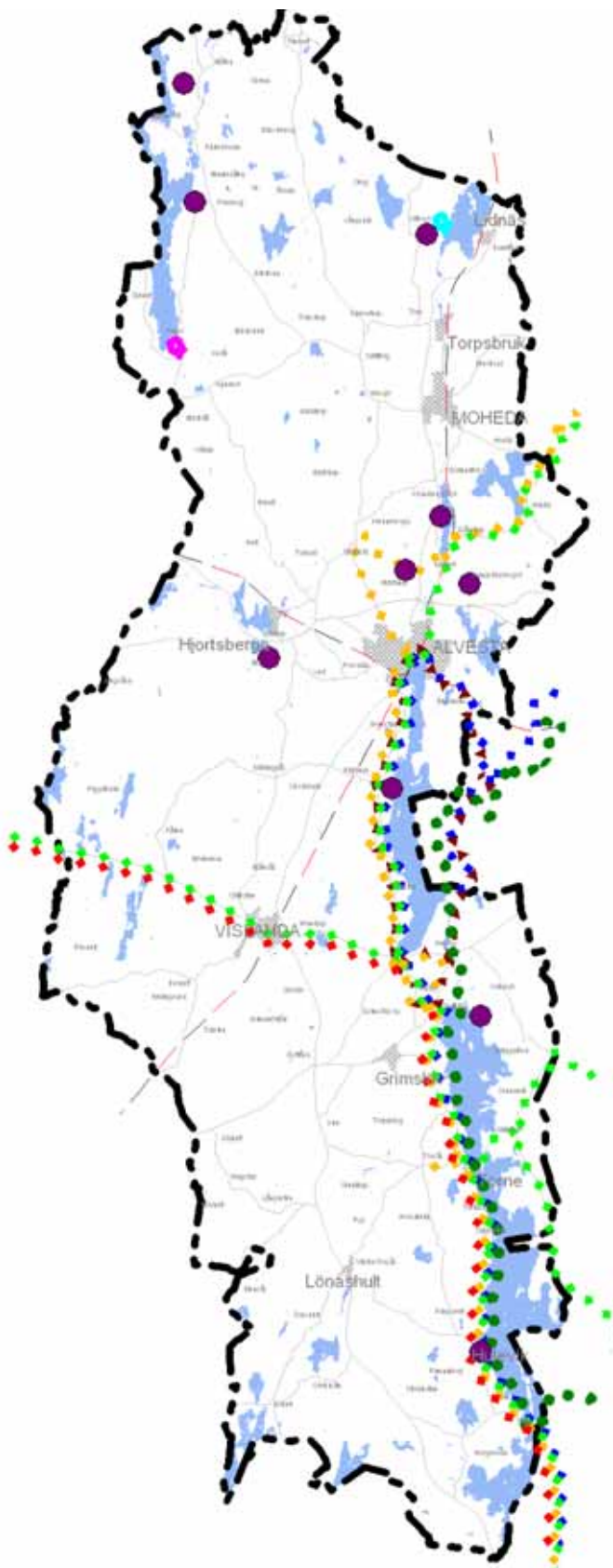
Badplatser: Allmänna badplatser finns i sjöarna Stråken, Furen, Agnasjön, Åbodasjön, Sörsjön, Dansjön, Spånen, Sjöatorpasjön, Salen, Åsnen, Femlingen och Övden. I Vislanda samhälle finns utomhusbassäng.

Sporthallar och motionsanläggningar: I Alvesta finns sim- och sporthall, tennis-hall, ishall, friidrottsanläggning med gräs- och grusplaner, tre sporthallar, träningsgym. I Moheda, Vislanda, Grimslöv och Lönashult finns sporthallar. Fotbollsplaner finns i de flesta tätorterna, liksom motions slingor med eller utan belysning.

Ridhus: På Spåningslandaområdet i östra Alvesta finns ridhus.

Det finns flera cykel- och vandringsleder (se kartbild). Närmare information om lederna finns på kommunens turistinformation. Utöver de på kartan redovisade lederna finns även det regionala turismprojektet Mörrumsån/Åsnen som är närmare beskrivet i avsnitt 8.6.

- Barvallsleden
- Kronobergstrampen
- Värendsleden
- Sverigeleden
- ▲▲▲▲▲ Kulturstråket runt Salen
- Åsnen runt
- Naturstig Tagel
- Svänansleden
- Sagobygden

Riktlinjer

- Den övergripande målsättningen är att bibehålla och utveckla kommunens goda möjligheter till rekreation och friluftsliv. För att Alvesta kommun ska vara ett attraktivt alternativ för bosättning är det angeläget att det finns ett bra utbud av fritids- och rekreationsanläggningar och att de goda möjligheterna till friluftsliv tas väl tillvara. Vid de större tätorterna bör områden för närrekreation säkerställas.
- Huseby bruks roll som regional sevärdhet med möjlighet till olika aktiviteter och upplevelser förstärks genom en fortlöpande utbyggnad och utveckling. Huseby har möjlighet att utvecklas till ett samlande nav för cykel- och vandringsleder, friluftsliv och turism i anslutning till Åsnenområdet.
- För Åsnenområdet prioriteras åtgärder som ökar områdets attraktivitet för turism och friluftsliv, under förutsättning att de inte skadar naturvårdsintressena och naturvärdena.
- Vid lokalisering av anläggningar och bebyggelse i Åsnens närområde är det av stor vikt att förändringar inte hindrar möjligheterna att nå vattnet och att röra sig fritt utefter stränderna. Strandområdets innehåll och beskaffenhet bör utgöra grund för hur bred strandskydds-zonen behöver vara.

Bild: Flygbild över Huseby bruk

- Alvesta kommun stödjer det påbörjade arbetet för att återskapa fria vandringsvägar för fisk i Mörrumsån mellan Åsnen och Östersjön. Därigenom skulle laxen åter kunna vandra upp till Åsnen, vilket skulle öka sjöns attraktivitet.
- Hanaslövsbergområdet tillsammans med Spånenområdet och Kronobergshed har möjligheter att utvecklas till ett regionalt centrum för naturupplevelser, friluftsliv och fritidsaktiviteter av olika slag.
- Utöver byggnader för golfbanans och segelflygplatsens behov tilläts endast kompletterande bebyggelse i anslutning till befintlig bostadsbebyggelse vid Kronobergshed. Inom Hanaslövs/Spånenområdet bör ny bebyggelse eller nya anläggningar föregås av fördjupad översiktsplan. Sjön Spånens relativt orörda karaktär bör bibehållas.
- Det rörliga friluftslivet och turismen ska utövas med hänsyn till dokumenterade natur- och kulturvärden enligt naturvårds- och kulturmiljövårdsprogram.
- Alvesta kommun har goda förutsättningar att profilera sig som en cykelkommun som har cykel- och vandringsleder med anknytning till lokala sevärdheter.
- Alvesta kommuns utmärkta kommunikationsläge ger kommunen, och i synnerhet Alvesta tätort, mycket goda förutsättningar att utvecklas som konferenscentrum. De goda kommunikationerna är också en viktig förutsättning för den önskade utvecklingen av turismen.
- Alvesta kommun ska verka för att banvallsleden kan iordningställas hela delsträckan genom kommunen, så att den blir sammanhängande från Ulvön i sydost till Åäng och kommungränsen mot Ljungby i väster.

6.4. Fiske och vattenbruk

I Alvesta kommun finns totalt 100 sjöar med en yta på över 1 hektar. 37 av dem är större än 20 hektar. Sammanlagda sjöytan är 120 km², eller 11 % av kommunens totala yta. Den sammanlagda strandlinjen är 832 km.

Största koncentrationen av sjöar finns i höjdområdena i norr och i kommunens sydligaste del. I den nordsydliga sprickzonen finns flera av de största sjöarna; från Stråken i norr till Åsnen i söder. Sjöarna ligger ofta högt upp i vattensystemen och är i allmänhet mycket grunda. En övervägande del, framför allt de mindre sjöarna, kan betecknas som brunvattensjöar. Utpräglade klarvattensjöar är ovanliga. Berggrunden är nästan genomgående svårvittrad och jordarna är fattiga på kalk och näringsämnen, vilket ger försurningskänsliga och näringsfattiga vatten. Sjöar nära tätorter eller jordbruksområden har i flera fall övergått till ett näringsrikt stadium som ett resultat av avloppsutsläpp eller markanvändning i sjöarnas omgivning.

I sjöar och vattensystem finns ofta många intressen och användningsområden, t.ex. fiske, bad, båtsport, dricksvattenförsörjning, kraftproduktion. Sjöar och vattendrag innehåller också ofta stora naturvärden och är viktiga inslag i landskapsbilden. I de flesta fall kan de olika intressena samsas. Hoten mot vattenområdena består främst av risk för olika typer av föroreningar samt försurning.

Under 1800-talet och början av 1900-talet genomfördes flera sänkningsföretag av sjöar och sjönära våtmarker. Syftet var framför allt att öka brukningsarealen, men också annan mark torrlades, t.ex. tomtmark och gatumark i sjönära samhällen. Kronobergs län är ett av de län där sjösänkningar har varit mest omfattande. Vattennivån sänktes i 430 av länets 1133 sjöar (sjöar större än ett hektar) under perioden 1850 –1950. Ytterligare hundratals sjöar antas ha sänkts utan att det kommit till myndigheternas kännedom. Sänkningarna fick ofta negativa följder för sjöarnas och strändernas artrikedom. De sänkta sjöarna har ofta blivit betydligt grundare och fått mindre volym och därmed snabbare vattenomsättning. Vassarna har fått onaturligt stor utbredning genom att mjuka bottenar kommit närmare vattenytan. I samband med sänkningarna dikades ofta omgivande marker, vilket bidragit till att vattnet i de sänkta sjöarna ofta är brunt och har förhöjd fosforhalt. (se även avsnitt 6.5. Ytvatten)

Under 1860- och 1870-talen fanns i nuvarande Kronobergs län cirka 700 vattendrivna kvarnar och sågar, främst i skogsbygderna. Genom utvinning av vattenkraft reglerades vattenföringen i flertalet större vattendrag. Länsstyrelsen har inventerat kraftverksdammar i länet. Även om kraftproduktionen upphört, har de reglerade forsarna sällan återställts. Inom miljömålsområdet "Levande sjöar och vattendrag" finns en konflikt mellan bevarande av kulturmiljöer å ena sidan och restaurering av vattendrag å andra sidan. Konkret handlar det om att man vid vattendrivna kvarnar, sågar och kraftverk har byggt dammar som hindrar olika fiskarter att vandra högre upp i vattendragen.

De största fiskeintressena finns i sjöarna Stråken, Salen, Åsnen och Femlingen. Åsnen är riksintresse för yrkesfisket. Länsstyrelsen, med biträde av Alvesta kommun, framförde i yttrande till Fiskeriverket att Åsnen inte bör utpekas som område av riksintresse för yrkesfisket om man inte också väger in fritidsfiskets kommersiella betydelse för turismnäringen. Länsstyrelsens förslag till kriterium beaktades inte. Åsnen är fortsatt riksintresse för yrkesfisket.

De flesta sjöar och vattendrag i Alvesta kommun ingår i fiskevårdsområden som är en förvaltningsform för fiskerättsägare och bildas av länsstyrelsen.

Allmänna badplatser finns i Stråken, Furen, Agnasjön, Åbodasjön, Sörsjön, Dansjön, Spånen, Sjöatorpasjön, Salen, Åsnen, Femlingen samt Övden.

Bild: Badplatsen i Torne

Generella riktlinjer

- Sjösänkningar och vattenregleringar som genomförts i kommunens sjöar har bidragit till att kommunens vattendrag generellt sett kännetecknas av starkt färgat vatten (hög humushalt), höga halter av organiskt material, hög grumlighet och höga fosforhalter. Problemen med stora flödesvariationer och transport av humus är svåra att åtgärda, men belastningen av fosfor och kväve bedöms kunna åtgärdas. Detta beskrivs närmare i avsnittet 6.5. Ytvatten.
- Det är angeläget att långsiktigt värna om sjöarnas fortsatta attraktivitet för bad, fiske, friluftsliv- och upplevelseturism. Detta gäller i synnerhet grunda och känsliga sjöar som t.ex. Åsnen och Salen.
- Vid lokalisering av bebyggelse och anläggningar tas stor hänsyn till badplatser och till att god vattenkvalitet för bad kan upprätthållas.
- Hänsyn bör tas till fiskets behov av god vattenkvalitet när nya byggnader och anläggningar uppförs eller andra åtgärder vidtas vid de sjöar som har fiskeintresse.
- Kommunen är positiv till utveckling av fritidsfisket som en del i rekreation och turism. Kommunen är beredd att medverka till att kompletterande anordningar som t.ex. båtrampar och grillplatser anordnas på lämpliga ställen och på ett samordnat sätt inom strandskyddat område för sjöar eller vattendrag.
- Hänsyn bör tas till att några vattendrag och sjöar är recipienter för kommunala avloppsreningsverk (Mohedaån, Salen, Åsnen, Hönatorpsån med Kojtasjön och Mellansjön).
- Den tidigare rödlistade fiskarten sandkryppare finns i Dansjön, Salen, Åsnen och i de strömmande vattnen som förbinder dessa sjöar och deras av- och tillflöden.
- Kommunen har en viktig uppgift att planera kalkningsinsatser och restaureringsåtgärder där växt- och djurlivet skadats. (Se även Riktlinjer och förslag till åtgärder i avsnitt 6.5.3).

Särskilda riktlinjer

Rymmen: Sjön har stora biologiska och landskapsmässiga värden. Viktiga intressen är natur, fiske och rekreation.

Stråken: Viktiga intressen är fiske, natur och rekreation. Vattenfluktuationerna i sjön är stora och det finns därför behov av att förändra gällande vattendom. Förutsättningen är att alla markägare är eniga om förändringen.

Fiolen är naturreservat och en viktig referenssjö för forskningsändamål. Sjön är en av få naturligt näringsfattiga klarvattensjöar i kommunen och ska så långt möjligt förbli opåverkad av mänskliga aktiviteter.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

Furen: Viktiga intressen är natur och rekreation.

Mohedaån, Dansjön samt Lekarydsån: Mohedaån är recipient för Moheda reningsverk. Dansjön har rekreations- och naturvärden. I Lekarydsån hämtas infiltrationsvatten för Alvestas vattentäkt. Lekarydsåns funktion som täkt för infiltrationsvatten ges företräde fram till dess att Bergaåsens vattentäkt tas i bruk och ersätter Lekarydsåns täktfunktion. Värnandet om Lekarydsåns vattenkvalitet kvarstår dock långsiktigt, som ett led i förbättringsåtgärderna för sjön Salen.

Spånen är en näringsfattig och föga påverkad sjö. Viktiga intressen är rekreation, bad och fiske. Friluftsliv kopplat till den allmänna badplatsen har stor betydelse.

Salen: Sjön har en yta på 18 km². Här finns natur-, fiske-, rekreations- och badintressen. Sjöns norra del är en viktig tillgång i Alvesta tätortsmiljö, en tillgång som idag inte har tagits till vara fullt ut. Här finns en utvecklingspotential för en attraktiv stadsmiljö, där närheten till vattnet ger kontrastverkan mot den rena stadsbebyggelsen, samtidigt som promenadstråk i anslutning till stränderna erbjuder rekreations- och skönhetsupplevelser inne i centrum. I sjöns norra del måste hänsyn tas till att sjön utgör recipient för Alvesta reningsverk. Ställningstagandena i den av fullmäktige godkända rapporten om vattensystemet i anslutning till sjön Salen ska vara vägledande (se avsnitt 6.5.).

Hönetorpsån med Kojtasjön och Mellansjön: Ån är recipient för Vislanda reningsverk. Här finns också fiske- och naturintressen. Recipientintresset ges företräde.

Helige å och Åsnen: Åsnen är regionens största sjö med en yta av 150 km². Viktiga intressen är natur, friluftsliv, bad, fiske samt vattenreglering. Åsnen är recipient för Torne reningsverk. Sjön är av riksintresse ur naturvårds- och friluftslivssynpunkt samt för yrkesfisket. Tingsryds kommun har under lång tid haft målsättning och aktivt verkat för att återskapa fria vandringsvägar för fisk i Mörrumsån, mellan Åsnen och Östersjön. Alvesta kommun stödjer detta arbete som bedöms ytterligare öka Åsnens attraktivitet.

Tjurken: Sjön är en närings- och vegetationsfattig klarvattensjö. Viktiga intressen är natur, fiske och friluftsliv.

Femlingen är till största delen belägen i Älmhults kommun. Viktiga intressen är natur, fiske och rekreation.

Övriga vattenområden

I övriga sjöar och vattendrag bedöms förhållandena vara sådana att risken för konflikter mellan olika intressen är små.

6.5. Ytvatten

6.5.1. Allmänt

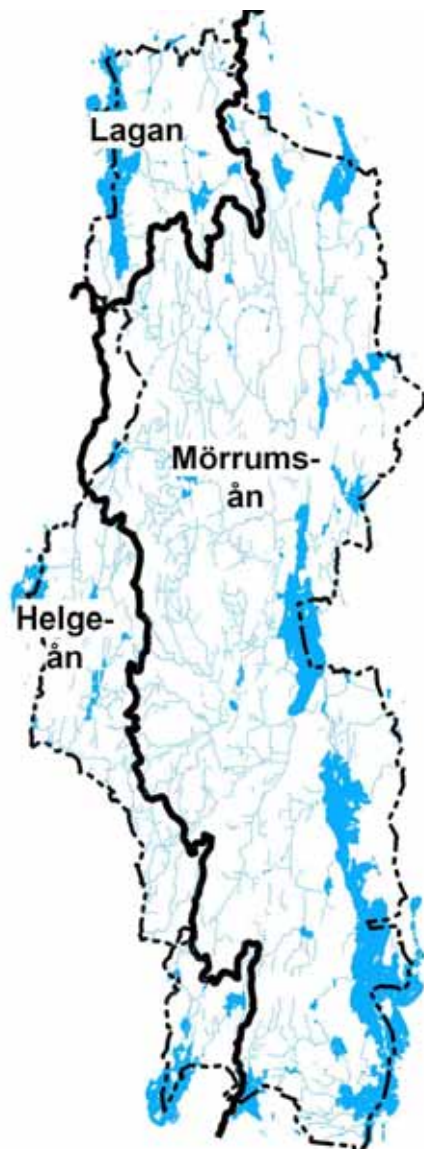
Vatten är vårt viktigaste livsmedel och en förutsättning för allt liv. Vattnet ingår i ett känsligt kretslopp och påverkas av miljöfarliga utsläpp till luft, mark och vatten.

Kartan till höger visar att Alvesta kommun huvudsakligen (75%) ligger inom Mörrumsåns avrinningsområde. Mörrumsåns vattenområde med tillhörande käll- och biflöden är enligt MB kap. 4 § 6 ett utpekad vattenområde av riksintresse (se 6.16.1). I nordväst finns ett mindre område som tillhör ån Lagan (10 %), och i väst och sydväst finns områden som tillhör Helgeåns avrinningsområde (15%).

Sjön Salen intar en central position i kommunens dräneringssystem. Sjöns viktigaste tillflöde är Helige å (Mörrumsåns huvudfåra), som mynnar i Salen vid Ohs och sedan rinner vidare via utloppet i Huseby till Skatelövsfjorden i sjön Åsnen. Övrig tillrinning sker främst genom Lekarydsån, Skaddeån, Obyån och Opparydsbäcken. Endast Obyåns avrinningsområde ligger helt inom kommunens gränser.

Vattendragen ligger tätt i kommunen, bl.a. på grund av det flacka landskapet och den förhållandevis stora årsnederbörden. Totalt finns 1 057 km vattendrag inom kommunens gränser, vilket kan uttryckas som 983 meter vattendrag per km² kommunyta.

Som en del i översiktsplanearbetet togs en rapport om vattensystemen i Alvesta kommun fram under 2003-2004. Den kommunala dricksvattenförsörjningen bedöms vara långsiktigt säkrad (se avsnitt 6.6). Vad gäller grundvattnet har ingenting av betydelse ändrats från 1994 års översiktsplan. Mot bakgrund av detta inriktades rapporten på att analysera och diskutera ytvattenfrågorna i kommunen med fokus på de växande problemen i sjön Salen. Texten i detta avsnitt (6.5) är hämtad från rapporten om sjön Salens vattensystem.

6.5.2. Kommunens ytvatten

Vattenföringen varierar starkt under året och mellan åren i kommunens vattendrag. De naturliga utjämningsmagasinen är få. Ytvattenkvaliteten är förhållandevis dålig, utom i kommunens höglänta norra del. Orsaken är främst ogynnsamma naturförhållandena. Mest påverkade är vattnen i jordbruksområdena och nedströms tätorterna och byarna.

Kommunens ytvatten utmärks av starkt färgat vatten (hög andel humus), mycket höga halter av organiskt material (TOC), hög grumlighet och höga fosforhalter. Transporten av fosfor och kväve till Salen ger sommartid mycket höga fosforhalter (tillståndsklass 4 enligt Naturvårdsverkets bedömningsgrunder) och höga kvävehalter (tillståndsklass 3).

Det finns tydliga samband mellan vattenföring, humus, organiskt material och grumlighet. Ökad vattenföring ökar värdena för de andra parametrarna, och med ökad halt organiska ämnen ökar även humushalt och grumlighet. Det saknas sedimenteringsmöjligheter uppströms Salen som dels får ta emot vatten från ett stort avrinningsområde och samtidigt vara ett sedimenteringsbäcken, dels får reagera på tillförda ämnen som kan ingå i den biologiska produktions- och nedbrytningsprocessen innan vattnet transporteras vidare.

Genom en sjösänkning med 1,1 meter på 1930-talet minskades Salens yta med 230 hektar och volymen med 1/3. Vattnets teoretiska uppehållstid har minskats från 40 dygn till 26 dygn. Dagens problem, med stora flödesvariationer och transport av humus som ger grumling och höga halter organiskt material, är svåra att åtgärda utan stora naturingrepp. Däremot bedöms Salens belastning av fosfor och kväve kunna åtgärdas.

För de största fosforbidragen svarar befolkning, bebyggelse och avloppsreningsverk (35%), åker och öppen mark (32%), skog (27%), mosse och kärr (6%) samt övrigt (mindre än 1%). Alvesta avloppsreningsverk svarar för 1,4% av den totala fosforbelastningen på Salen. Kvävebidragen kommer från skog (47%), åker och öppen mark (31%), befolkning, avloppsreningsverk och bebyggelse (16%) samt övrigt (mindre än 1%).

Salen är en viktig naturresurs för Alvesta kommun. Sjön är centralt belägen i kommunen med ett tillrinningsområde som befinner sig nästan helt inom kommunens gränser, undantaget huvudfåran. Till Salen avrinner halva kommunens areal. Avrinningen till sjön via Obyån och Opparydsbäcken kommer från marker inom kommunen (med undantag av 10 hektar). Lekarydsån, och till viss del även Skaddeåns översta delar, har sina källområden utanför kommungränsen men är kommunens två största avrinningsområden och täcker en tredjedel av kommunens yta. Inom kommunens gränser finns också huvuddelen av de marker som ligger runt och med direkt avrinning till sjön.

Salen har också stor betydelse för rekreation, landskapsbild m.m. Norra delen är en viktig tillgång i Alvesta tätortsmiljö, en tillgång som inte har tagits till vara fullt ut. Här finns en utvecklingspotential för en attraktiv stadsmiljö, där närheten till vattnet ger kontrastverkan mot den rena stadsbebyggelsen, samtidigt som promenadstråk i anslutning till stränderna erbjuder rekreations- och skönhetsupplevelser mitt inne i centrum.

6.5.3. Kvalitetsmål

Följande nationella miljökvalitetsmål (fastställda av riksdagen 1999) är närmast tillämpliga för översiktsplanens vattendel:

- Levande sjöar och vattendrag
- Bara naturlig försurning
- Ingen övergödning
- Grundvatten av god kvalitet
- Myllrande våtmarker

Eftersom markanvändningen har en stor inverkan på vattnets kvalitet och flöden, berörs vattnet och dess användning av nästan alla av de övriga nationella miljökvalitetsmålen.

Länsstyrelsen i Kronobergs län har i måldokumentet "Regionala miljömål" gjort preciseringar utifrån de nationella miljökvalitetsmålen. Det sjätte regionala delmålet under rubriken "Ingen övergödning" gäller bland annat sjön Salen: "*Regionalt mål avseende halter av fosfor i länets sjöar och vattendrag.... Grupp 3. Kraftigt fosforbelastade sjöar och vattendrag.... Till år 2010 skall fosforhalterna ha minskat väsentligt jämfört med åren kring år 2000, men sjöarna kan*

fortfarande långsiktigt bedömas hålla 'höga' fosforhalter. Varje vattenområde i denna grupp måste dock bedömas individuellt."

Alvesta kommuns övergripande målsättning för sjön Salen är att sjön ska a) bevaras som en viktig naturresurs för kommunen, b) vara en tillgång i Alvesta tätorts centrum och c) vara ett vackert inslag i landskapsbilden.

Inriktningen för bevarandearbetet är de mål som antogs 1999 i samband med lokalt investeringsprogram för kommunen:

- Sjön Salen ska i ökad grad utgöra en del av Alvesta tätort
- Den biologiska mångfalden i sjön ska bevaras
- Näringsbalans och artsammanfattning ska återställas till en mer naturlig nivå
- Graden av miljöskadliga ämnen ska minska i sjön
- Siktdjup och vattenkvalitet ska förbättras så att det i ett längre perspektiv är tjänligt att bada även i norra delen av sjön.

Målsättningen är att senast år 2010 ska fosforhalterna ha minskat väsentligt jämfört med 2002 och inte överskrida 50 mikrogram per liter säsongsmedelvärde för året, dvs högst klass 3 (höga halter). På längre sikt ska Salens näringstillstånd beträffande fosfor nå högst 30 mikrogram totalfosfor per liter säsongsmedelvärde för året.

Riktlinjer och förslag till åtgärder

Kommunen har två tydliga miljöproblem på vattensidan som bör lösas, dels försurningen, dels Salens övergödning. Vad gäller försurningen förutsätts att staten även i fortsättningen lämnar bidrag till kalkning av de mest drabbade sjöarna och vattendragen, så länge depositionen av försurande ämnen överskrider den kritiska belastningen för mark och vatten. Kommunen har viktiga uppgifter med att planera för kalkningsinsatser och restaureringsåtgärder där växt- och djurlivet skadats. Ytterligare insatser är inte aktuella att behandla i översiktsplanen.

Eftersom Salens övergödning beror på att fosforbelastningen överskrider den kritiska nivån för sjöns ekologiska balans, inriktas åtgärderna mot fosforproblematiken. I rapporten om Salens vattensystem föreslås fyra åtgärder för att minska sjöns fosforbelastning. De är tänkta att genomföras stegvis, så att belastningen kommer under den "farliga nivån" efter det att alla åtgärderna har genomförts, dvs. en reduktion från dagens nivå till 15-20 procent.

Åtgärd 1 Med tanke på att 35% av fosforbelastningen kommer från befolkningen, dvs. dagvatten, landsbygdens enskilda avlopp och tätorternas avloppsreningsverk, är en effektivare behandling av avloppsvattnet mycket angelägen. Om man kunde nå samma grad av fosforavskiljning för de enskilda avloppen som i de kommunala avloppsreningsverken (95%) skulle Salen kunna avlastas med ca 2 ton fosfor per år (dagens utsläpp från Alvesta tätorts avloppsreningsverk är 250 kg). Som ett första steg i en sådan strävan bör en inventering genomföras av enskilda avlopp. En försiktig uppskattning av storleken på kvävereduktionen genom ovan nämnda åtgärder pekar mot ett par ton.

Åtgärd 2 Om dagvattnet i alla tätorter kunde genomgå en 50-procentig reduktion, i t.ex. våtmarksanläggningar och biologiska dammar, skulle ytterligare ett par hundra kg fosfor kunna omhändertas utan att hamna i Salen. Åtgärden bedöms även kunna ge ett halvt ton i kvävereduktion.

Åtgärd 3 Fosforinnehållet i dräneringsvattnet från åker och annan odlad jord skulle genom optimerade odlingsförhållanden, och där så är lämpligt kompletterat med våtmarksanläggningar, kunna reduceras med 25%. Detta kan också ge några hundra kg i minskad fosfortillförsel. Dessa åtgärder skulle även kunna reducera kvävebelastningen med upp mot 8,5 ton.

Åtgärd 4 Om man kunde behandla skogsmarken på motsvarande sätt som odlingsmarken och reducera fosforutlakningen med 10%, skulle detta innebära ytterligare ett par hundra kg fosfor mindre i Salen, jämfört

med idag. Även om skogen står för den största kvävebelastningen av de typer av mark-användning som förekommer inom Salens tillrinningsområde, torde åtgärder främst riktade mot markens förlust av fosfor inte kunna resultera i större minskning av kvävetillskotten än ca 8 ton per år.

Kommentar till åtgärdsförslagen

De föreslagna åtgärderna för att förbättra Salens tillstånd är inte enkla att genomföra, eftersom det inte finns en enkel teknisk lösning. Förslagen är en utmaning för alla kommuninvånare hur man tillsammans ska kunna minska fosforhalterna i sjön.

Det är viktigt att olika intressegrupper engagerar sig i planerna för det stora arbete som måste komma igång, innan det är försent. Många blir berörda; tätorts- och glesbygdsboende, jord- och skogsbruk, kommunala och statliga myndigheter, fastighetsägare, friluftslivet, turismen med flera. I ett inledningsskede måste en tydlig information om problemen komma ut på en bred front, gärna som en verksamhet för studiecirkel där man kan analysera och diskutera sin egen närmiljö och kanske kunna komma med goda förslag till förbättringar, som sedan kan spridas vidare till andra. Ju bredare denna diskussion kan bli, desto större möjlighet att finna de optimala lösningarna. Ju fler som engagerar sig, desto bättre samarbete.

Kommunfullmäktige godkände i maj 2005 rapporten om vattensystem i anslutning till sjön Salen, med dess förslag till åtgärdsplan. Åtgärdsplanen ska kompletteras eller omarbetas varje mandatperiod i samband med behandlingen av kommunens översiktsplan. I underlaget till fullmäktiges beslut redovisades också nedanstående förslag till inriktning på strategiskt arbete:

Strategiskt arbete med utgångspunkt från rapporten om Salens vattensystem

---

- Intentionerna i rapporten om vattensystemet i anslutning till sjön Salen ska användas som underlag i planeringsfrågor. De ska också användas som utbildnings- och informationsmaterial som sprids i olika sammanhang (t.ex. studiecirkel, information till markägare och brukare).
- Kommunen ska aktivt, på alla sätt och tillsammans med berörda, arbeta för begränsning av utsläpp till sjön Salen. Det påbörjade nätverksarbetet med branschorganisationer inom jord- och skogsbruk ska fortsätta.
- Kommunen ska vägleda dem som kan samverka om åtgärder för begränsning av föroreningar till sjön Salen. Den s.k. Benestadsmodellen ska redovisas som ett exempel för att lösa enskilda avloppsanläggningar (se avsnitt 6.8.3).
- I den fysiska planeringen, bygglovsprövning och annan myndighetsutövning ska vattenvårdsintressena för sjön Salen beaktas. I detaljplaner ska dagvattenfrågan uppmärksammas.
- I fortsatt exploatering ska utrymme för rekreations- och skönhetsupplevelser utvecklas i Alvestas centrummiljö vid sjön.
- Uppföljning genom provtagning och jämförelse av värdena ska göras vart tredje år och ska redovisas för kommunfullmäktige, länsstyrelsen och Växjö kommun.
- Strategisk samverkan har inletts med Växjö kommun kring arbetet med begränsning av näringsbelastningen på sjön Salen.

6.6. Grundvatten och vattenförsörjning

Grundvatten är kommunens dricksvattenkälla. Både tillgång och kvalitet är generellt sett god.

Den kommunala vattenförsörjningen är indelad i åtta verksamhetsområden (se kartbild till höger): Alvesta med Hjortsberga, Lekaryd och Benestad/Blädinge, Moheda med Torpsbruk, Lidnäs, Vislanda, Grimslöv, Lönashult, Torne samt Hulevik. Varje område har egen vattentäkt. Skyddsområden (se kartbild nästa sida) finns upprättade för samtliga täkter utom för den vid Lidnäs. Skyddsområdet för Alvesta vattentäkt är av äldre datum.

Alvestaåsen har en nyckelroll för kommunens vattenförsörjning. Åsen sträcker sig från Gottåsa i söder och norrut genom kommunen. Åsens olika vattentäkter försörjer ca 95% av kommunens tätortsbefolkning. Alvesta, Moheda, Vislanda samt Grimslöv verksamhetsområden har alla sina vattentäkter i åsen. Råvattnet utgörs av naturligt grundvatten, med undantag för Alvesta vattentäkt där tillgången till betydande del utgörs av infiltrerat ytvatten från Lekarydsån.

Alvesta vattentäkt kommer att ersättas med en överföringsledning från Bergaåsen norr om Lagan. Genom ett samverkansavtal mellan Alvesta och Växjö kommuner anläggs en ny vattentäkt i Bergaåsen. Överföringsledningen till Alvesta och Växjö kommer i huvudsak att följa väg 25. Anläggningsarbetena påbörjades 2006 och driftstart beräknas ske våren 2009.

Kartbild: Verksamhetsområden för den kommunala vattenförsörjningen

Säkerhetsfrågor och beredskapsplan för eventuella skador/brott på överföringsledningen har studerats ingående. Vattnet kommer att överföras i två parallella rörledningar. Vid en vattenläcka kan Alvesta kommun få vatten från Kvällebergs vattenreservoar utanför Växjö, som är dimensionerad att täcka såväl Växjös som Alvestas behov. Alvestas nuvarande vattentäkt i Hjärtanäs skulle därför kunna avvecklas helt, när överföringsledningen från Bergaåsen tagits i bruk, men det har ännu inte tagits ställning i denna fråga.

Vattentäkterna i Lönashult, Lidnäs och Hulevik är bergborrade brunnar. Vattenverket i Torne försörjs med vatten från en grävd brunn i en mindre ås.

Grundvattentillgångarna är störst i Alvestaåsen från Dansjön till Gottåsa. De sammanfaller med stora grustillgångar. Markintressena och -anspråken i området är också många. De flesta markintressena är förenliga med dricksvattenuttag ur åsen.

Förutom de kommunala grundvattentäkterna finns några större enskilda vattentäkter, bland annat fritidshusområden som Sjöatorps Camping och större lantbruk som Huseby Bruk.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

Ca 30% av invånarna i Alvesta kommun får sin vattenförsörjning via privat brunn. De är beroende av att grundvattnet har en godtagbar kvalitet. Alvesta kommun hör till den del av Sverige som naturligt har surt grundvatten. Marken har dessutom dålig motståndskraft mot surt regn. Förhöjda järn- och manganhalter i borrade brunnar är vanligt förekommande. Analys av vattnets kvalitet i privata brunnar kan ombesörjas genom kommunens miljökontor.

För kommunen som helhet bedöms vattenförsörjningen vara långsiktigt tryggad. Det finns idag inga reservvattentäkter. Inget tyder på att förbrukningen ska öka nämnvärt, och den planerade överföringsledningen från Bergaåsen säkerställer den långsiktiga försörjningen för Alvestaområdet. Grundvattentillgången i Alvestaåsen och Obyåsen bör sparas för framtida generationer. Moheda, Vislanda, Grimslöv och Torne samhällen är beroende av detta. I grusförsörjningsplanen för Kronobergs län görs samma bedömning.

Kartbild: Skyddsområden för vattentäkter

Riktlinjer

Stor hänsyn ska tas till vattenförsörjningsintresset.

Enligt Miljöbalken ska mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för vattenförsörjning skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller nyttjandet av sådan anläggning. Med detta som utgångspunkt skyddas kommunens grundvattentillgångar.

Vattenskyddsområden ska tillskapas för samtliga allmänna vattentäkter samt större enskilda vattentäkter. Föräldrade föreskrifter för befintliga vattenskyddsområden ska ses över och revideras.

Vid all fysisk planering undviks hot mot grundvattnets framtida nytta och kvalitet.

Vid detaljplaneläggning för bebyggelse eller andra exploateringsföretag inom influensområde för vattentäkt ska gällande skyddsbestämmelser eller andra erforderliga förhållningsregler uppmärksammas i planhandlingarna.

Frågan om vad som ska hända med Alvesta nuvarande vattentäkt när överföringsledningen från Bergaåsen har tagits i bruk är ännu inte avgjord. Alvesta vattentäkt och vattenverk kan antingen finnas kvar som någon form av reserv, eller avvecklas helt. Alvestaområdets behov av reservvatten kan säkras genom Kvilleberga vattenreservoar utan Växjö.

6.7. Strandskydd

Obebyggda stränder är viktiga, både för allmänheten och för växter och djur, och behöver ett skydd. Stränderna är också en viktig kvalitet för byggande och boende som måste kunna utnyttjas för att utveckla kommunen. Dessa intressen bör gå att förena utan att allemansrätten eller den biologiska mångfalden drabbas.

Strandskyddsbestämmelserna finns i MB kap. 7 (skydd av områden). MB:s generella strandskydd gäller alla stränder i kommunen och omfattar 100 meter på ömse sidor om strandlinjen. I tätorter gäller strandskyddet om det inte har upphävts i samband med detaljplanläggning. Enligt övergångsbestämmelser till MB omfattas inte heller områden av strandskydd om de varit planlagda före 1 juli 1975, då det generella strandskyddet tillkom, och om annat inte har bestämts.

Inom kommunen har sex sjöar - Fiolen, Stråken, Furen, Spånen, Salen och Åsnen - givits ett generellt utökat skydd på land till 200 meter.

Kommunen kan medge dispens från strandskyddets förbud att bygga och anlägga, men reglerna för dispensgivning är strama. Kommunen kan vid upprättande av områdesbestämmelser och detaljplaner ansöka hos länsstyrelsen om att strandskyddet ska upphävas. Dispens från och upphävande av strandskyddet måste föregås av utredningar som väl beskriver de biologiska värdena och tillgängligheten samt vilka konsekvenser dispens/upphävande för med sig.

Följande särskilda skäl anges i förarbetena till miljöbalken som möjliga för dispens:

- Den aktuella platsen är belägen på redan ianspråktagen mark.
- Uppförande av komplementbyggnad i nära anslutning till huvudbyggnaden.
- Uppförande av ersättningsbyggnad.
- Den aktuella platsen är avskuren från stranden av t.ex. ett järnvägsspår och saknar betydelse för allmänhetens friluftsliv.
- Lucktomt som förlorat sin betydelse för allmänheten.
- Anläggningar som är avsedda för det rörliga friluftslivets behov, eller som i varje fall inte inskränker allmänhetens möjlighet att utnyttja stranden. Båthamnar, båtbygggar, båthus, pirar m.m. bör inte uppföras inom områden med stort rekreativvärde. Samlokalisering bör eftersträvas.
- Försvarsanläggningar och vägar som med hänsyn till sin funktion måste ligga inom strandskyddsområdet.

Naturvårdsverket har på regeringens uppdrag kartlagt tillämpningen av strandskyddsbestämmelserna och utrett förutsättningar för och konsekvenser av ett förstärkt strandskydd i tätortsnära områden och lättnader i glesbygdsområden med lågt bebyggelsetryck. Utredningen (2002) visade att det fanns stora brister i tillämpningen av strandskyddsbestämmelserna.

Riktlinjer

- Alvesta kommuns utgångspunkt är att följande övergripande riktlinjer ska användas både vid dispens från strandskyddslagen och vid upphävande av strandskyddet i områdesbestämmelser eller detaljplan:
  - Tillgänglighet, rekreativvärden och värnande om värdefulla biologiska miljöer ska alltid gälla.
  - Strandskyddets omfattning ska kunna modifieras, ökas eller minskas, där det finns motiv för detta. Landskapets naturliga gränser ska i möjligaste mån följas. Platsens biologiska värde och landskapets topografi är avgörande för skyddets användning. Vid nybildning av fastigheter eller förändring av tomtplats för enbart bostadsändamål bör den hävdade tomtmarken omfatta högst 2 000 kvm.

- Starka allmänna intressen ska kunna ligga till grund för att pröva upphävande av strandskyddet.
  - Strandskyddet ska bibehållas för alla öar.
  - Ett upphävande av strandskyddet får inte medföra en privatisering av stranden.
- Djupare studier, utredningar, inventeringar och konsekvensanalyser för dispenser från strandskyddet bör utgå från platsens förutsättningar vad gäller topografi och biologiskt värde. Allmänhetens behov av tillgänglighet till stränderna och det biologiska värdet bör ha företräde. Det för med sig att strandskyddets bredd kan se olika ut beroende på dess innehåll och utformning, men strandskyddet kan aldrig utsläckas helt.

6.8. Avloppshantering

6.8.1. Kommunala avloppsanläggningar

Avloppsutsläpp från tätorter och industrier gav fram till 1970-talet stor tillförsel av närsalter till angränsande vattendrag och sjöar. Utsläppen orsakade en kraftig förorening av sjöar som Dansjön, Salen, Kojtasjön och Mellansjön. Efter omfattande utbyggnad av kommunala reningsverk reducerades belastningen på angränsande vatten avsevärt. Antalet utsläppspunkter har blivit färre. De större tätorterna har idag biologisk reduktion av syretärande substans, kombinerat med kemisk fällning av närsalter. Reduktionsgraden av föroreningar är hög och ligger klart över uppställda krav.

Kartbild: Verksamhetsområden för VA och överföringsledningar VA

Alvesta reningsverk, som betjänar Alvesta, Hjortsberga och Benestad/Blådinge, är försett med bl.a. slutfiltersteg. Reservkapacitet finns motsvarande en befolkningsökning på ca 5 000 invånare (med kraftigt ökad belastning krävs troligen en utveckling av reningsverket för att upprätthålla nuvarande renings-effekt).

Moheda reningsverk, som betjänar Moheda, Torpsbruk och Lidnäs samhällen, är ett konventionellt reningsverk. Något slutfiltersteg finns inte och är inte aktuellt. Verket har en viss, mindre reservkapacitet.

Avloppsreningsverket i Vislanda betjänar Vislanda och Grimslöv samhällen. Det är ett konventionellt reningsverk. En mindre reservkapacitet finns.

Torne reningsverk utgör efter ombyggnad ett konventionellt reningsverk, som förstärks med markinfiltration vid bräddning.

I Torsåsby och Hulevik sker rening genom markinfiltration (i kommunal regi). Reningen i Lönashults reningsverk sker i biologiska dammar, kompletterade med infiltrationsdammar.

Överföringsledningar finns idag från Lidnäs och Torpsbruk till reningsverket i Moheda, från Hjortsberga och Blädinge/Benestad till reningsverket i Alvesta, och från Grimslöv till Vislanda reningsverk.

Nya överföringsledningar för VA kan på sikt aktualiseras för

- Torne till reningsverket i Vislanda (genom anslutning till befintlig överföringsledning från Grimslöv till Vislanda)
- Lidnäs/Torpsbruk/Moheda till reningsverket i Alvesta (kräver viss utökning av reningsverkets nuv. kapacitet). Alternativt och utifrån ett kortare tidsperspektiv kan Lekarydsområdet anslutas till Alvesta reningsverk, och Grännaforsområdet anslutas till Moheda reningsverk, utan att reningsverken behöver utöka sin nuvarande kapacitet. Det är viktigt att de två anslutningarna utförs med tanke på den mer långsiktiga lösningen med anslutning av Lidnäs/Torpsbruk/Moheda och Grännafors/Lekaryd till Alvesta reningsverk.
- Anslutning av bebyggelse i Sjöudden/Sjöanäs öster om Moheda till reningsverket i Moheda. På sikt skulle även Härlöv kunna anslutas till överföringsledningen, via en ledning i sjön Furen.
- Anslutning av bebyggelse i Sjöatorps Campingområde, väster om Sjöatorpasjön, till Alvesta reningsverk via befintlig överföringsledning från Hjortsberga samhälle.

Nya överföringsledningar innebär utveckling och förbättring av avloppshanteringen. De ger också möjlighet till anslutning av mindre byar/orter utmed överföringsledningarnas sträckning. På detta sätt skulle VA-frågan kunna lösas på ett bra sätt för t.ex. Torne och Lekaryd och ge möjlighet till bebyggelseutveckling i en attraktiv boendemiljö (se även avsnitten 2.5. och 9.3.7). En särskild utredning angående avloppsreningsverket i Torne gjordes hösten 2007. Utredningen har undersökt två alternativ; ett med ny överföringsledning till Grimslöv och pumpning av avloppsvattnet dit för vidare överföring i befintlig ledning till Vislanda reningsverk, samt ett alternativ med nytt reningsverk på annan plats i Torneområdet.

Slam från reningsprocessen i kommunens större reningsverk lagras idag på slamplatta vid reningsverken och används sedan till täckning av den stängda Aringsåsdeponin. När täckningen av Aringsåsdeponin är slutförd finns olika alternativ till slamhantering. Målsättningen är att slammet ska spridas på åkermark, men detta är i dagsläget inte möjligt. Alternativa användningsområden är t.ex. täckning av andra stängda deponier och framställning av anläggningsjord.

Riktlinjer

- I princip ska allt avloppsvatten inom tätort ledas till reningsverk för behandling.
- Arbetet med att skilja dag/dräningsvatten från spillvattensystemet kommer att pågå kontinuerligt med målsättning att på ett kostnadseffektivt sätt minimera såväl belastningen på kommunens reningsverk som bräddningar och översvämningar.
- I anslutning till planering av bebyggelse i tätortsnära landsbygdsområden ska kommunen undersöka möjligheterna att utveckla verksamhetsområde för avlopp. Utredningarna ska belysa olika alternativ med sikte på val av långsiktigt hållbara lösningar.

Motstående intressen samt konsekvenser för samhällsutveckling, boende och miljö

Eventuella nya överföringsledningar för VA medför sådan betydande miljöpåverkan att en miljöbedömning ska ske.

6.8.2. Enskilda avloppsanläggningar

I Sverige finns drygt 850 000 fastigheter som saknar anslutning till kommunalt avloppsnät. Av dem är ca 500 000 småhus för permanentboende och resten fritidshus (uppgift från fastighets-

taxering 2001). Många av dessa bostäder har reningsanläggningar som behöver rustas upp eller bytas ut. De vanligaste förekommande reningsteknikerna i Sverige är slamavskiljning med efterföljande infiltrationsanläggning, markbädd eller minireningsverk. Enligt Naturvårdsverkets bedömning överstiger troligen fosforutsläppen från enskilda avlopp utsläppen av fosfor från allmänna avloppsreningsverk.

I Alvesta kommun finns cirka 3 000 enskilda avlopp, varav cirka 2 200 för permanentbostäder och resterande för fritidshus. Vanligen avleds hushållsavloppet till slamavskiljare med efterföljande markinfiltration. För avloppsanläggning måste tillstånd sökas hos ansvarig nämnd.

Sjöatorps samfällighetsförening väster om Hjortsberga har en större infiltrationsanläggning som ägs och drivs av samfälligheten. I Benestad/Blädinge har ett tjugotal enskilda fastighetsägare anslutit sig till det kommunala VA-nätet i samband med att en ny överföringsledning för avlopp drogs från Blädinge till reningsverket i Alvesta i början på 2000-talet (se även avsnitt 6.8.3).

I många områden på landsbygden finns risk att enskilda avlopp förorsakar problem, t.ex. förorening av sjöar, vattendrag och enskilda dricksvattenbrunnar. Generellt sett är problemen och riskerna störst vid samlad bebyggelse.

Hösten 2006 påbörjades en inventering av enskilda avlopp i kommunen. Områden som anses särskilt känsliga prioriteras. Målet är att 80 % av de enskilda avloppen ska vara inventerade och vid behov åtgärdade innan år 2015. Befintliga avlopp ska undersökas genom inventering, men avloppens status ska även kontrolleras i samband med bygglov.

Naturvårdsverket gav i augusti 2006 ut nya allmänna råd för kommunernas tillståndsgivning för enskilda avlopp (NFS 2006:7). Råden fokuserar på funktionskrav i stället för tekniska system. Den grundläggande nivån är att avloppsanläggningar ska klara 90% reduktion av BOD och 70% reduktion av fosfor (BOD = "Biological Oxygen Demand" är en uppskattning av hur mycket organismer, t.ex. bakterier och dött organiskt material, som finns i vattnet). I känsligare områden har kommunerna möjlighet att ställa högre krav. Sambandet mellan tekniska lösningar och miljöprestanda ska belysas i en separat handbok som beräknats bli klar under år 2007.

Slam från enskilda trekammarbrunnar har tidigare tömts i det kommunala avloppssystem som är anslutet till Alvesta reningsverk. Från och med hösten 2005 transporteras slammet istället till en för ändamålet anpassad mottagningsanläggning på Sundets avloppsreningsverk utanför Växjö. Restprodukten från rötningen blir biogas och restslam.

Riktlinjer

- Med hänvisning till det av kommunen prioriterade miljömålet att förhindra övergödning i sjön Salens vatten-system har miljönämnden fastställt riktlinjer för avloppsanläggningar vid bebyggelse utanför kommunalt avloppsnät. Riktlinjerna anger funktionskrav och generella riktlinjer för enskilda avlopp med hänsyn till olika typer av boende, närhet till sjöar och vattendrag, markförhållanden m.m.

6.8.3. Avloppsanläggning som utvecklingsmöjlighet för landsbygdsboende

Den överföringsledning för avlopp som 2003-2004 drogs från Blädinge/Benestad till reningsverket i Alvesta skapade förutsättningar för enskilda fastigheter utmed ledningssträckan att ersätta sina äldre enskilda avlopp med anslutning till det kommunala avloppsledningsnätet. I Benestad by har ett tjugotal fastigheter bildat en gemensamhetsanläggning och fört samma sina avloppsledningar till en anslutningspunkt i det kommunala nätet. Arbetet med bildandet av anläggningen är ett bra exempel på samverkan för att nå bästa möjliga lösning, både ur praktisk och ekonomisk synvinkel, på avloppsproblem på landsbygden. Arbetet har också

varit ett givande och framsynt projekt i miljövårdsarbetet. I området fanns tidigare stora problem med utsläpp av avloppsvatten i dike och diffusa utsläpp via gamla "stenkistor", vilket i hög grad bidrog till näringsbelastningen på sjön Salen. Projektet med gemensamhetsanläggningen växte successivt fram under ett par års tid genom samverkan på olika sätt vid informationsmöten, fackträffar med företrädare från olika kommunala förvaltningar, entreprenörer och enskilda fastighetsägare. Arbetet har gett stor kunskapsöverföring om miljö, teknik, ekonomi och juridik vid anordnande av vatten och avlopp. Kommunen hade rollen som vägledare i detta projekt som avslutades i en gemensamhetsanläggning som beslutats som anläggningsåtgärd av lantmäterimyndigheten. En samfällighetsförening har bildats för att förvalta anläggningen.

De tidigare bristerna i avloppsanläggningarna innebar stora begränsningar för ny bebyggelse. Den nya inrättningen har inneburit en utvecklingsmöjlighet, och nya permanentbostäder har kunnat uppföras.

Gemensamhetsanläggning för vatten och avlopp eller enbart avlopp, i form av t.ex. infiltrationsanläggning, minireningsverk eller anslutning till ett kommunalt nät, kan vara en lämplig modell i områden där flera närliggande fastigheter har VA-problem. Arbetssättet i Benestad kan fungera som modell för fler områden. I Sjöby utanför Grimslöv har sju fastigheter slutit sig samman i en gemensamhetsanläggning. Även i Lönashult har en sådan anläggning anordnats för några fastigheter.

Riktlinjer

- Inventering av enskilda avloppsanläggningar inom känsliga områden prioriteras.
- För gemensamhetsanläggningar för vatten och/eller avlopp för närliggande fastigheter kan arbetssättet i Benestad fungera som modell.
- Kommunen ska verka för att fler enskilda fastigheter ansluts till överföringsledningen Blädinge-Alvesta.
- I anslutning till planering av bebyggelse i tätortsnära landsbygdsområden ska kommunen undersöka möjligheterna att utveckla verksamhetsområde för avlopp. Utredningarna ska belysa olika alternativ med sikte på val av långsiktigt hållbara lösningar.

6.8.4. Dagvatten

Bebyggelse och hårdgjorda ytor i tätorter hindrar nederbörden att naturligt infiltrera i marken. Det dagvatten som bildas i tätorter och på vägar avleds i allmänhet direkt till närliggande vattendrag, vilket ofta är olämpligt ur vattenvårdssynpunkt. En del dagvatten avleds till reningsverken. Även detta är olämpligt, eftersom ett kraftigt regn kan innebära överbelastning på ledningsnät och reningsverk. Lokalt omhändertagande av dagvatten eftersträvas därför.

Tillskott av kväve och fosfor från åker- och skogsmark till omgivande vatten är betydande. Av allt att döma har belastningen ökat under de senaste decennierna (se även avsnitt 6.5)

Riktlinjer

- Vid all planläggning och nyexploatering ska möjligheten till lokalt omhändertagande av dagvatten undersökas. Huvudprincipen är att tillskapa infiltrationsmöjligheter och fördröjningsdammar i närområdet. Därefter avleds överskottsvatten till kommunens dagvattenledningar.
- Ett lokalt omhändertagande av dagvatten, genom översilning eller i t.ex. dammar och våtmarker, införs såväl i befintliga bostads- och industriområden som vid nyplanering av områden och i samband med vägprojekt. S.k. gröna tak kan vara ett alternativ för lokalt omhändertagande av dagvatten.

6.9. Avfallshantering

Övergripande mål i Vision 2010:
"Alvesta kommun skall ha en långsiktigt väl fungerande avfallshantering."

Föreskrifter om avfall finns i miljöbalkens kap. 15 och i avfallsförordningen (SFS 2001:1063). Fullmäktige godkände i september 2007 ny renhållningsordning för Alvesta kommun, som trädde i kraft 2007-10-01. Ett arbete har inletts mellan Alvesta, Växjö, Ljungby och Tingsryds kommuner att ta fram en gemensam avfallsplan. Den gemensamma avfallsplanen kommer att ersätta gällande plan för Alvesta kommun från 1995 som är föråldrad och inte stämmer med dagens avfallshantering.

Från och med år 2002 får inget brännbart avfall deponeras, och från och med år 2005 får inget organiskt avfall deponeras utan ska istället komposteras, rötas eller brännas. Senast januari 2008 ska samtliga deponier som fortfarande används vara omprövade.

Deponeringen vid Aringsås avfallsanläggning i Alvesta upphörde i juli 1998. Täckning av området ska vara slutförd till årsskiftet 2008/2009.

Det kommunala renhållningsbolaget i Alvesta kommun (ARAB) utför

- insamling av hushållsavfall och industriavfall
- tömning av slambrunnar
- återställning av den nedlagda deponianläggningen Aringsås

Restprodukter och förpackningar som omfattas av producentansvaret kan avlämnas vid återvinningsstationer och –centraler. Bemannade återvinningscentraler finns i Alvesta, Moheda, Vislanda och Grimslöv. Det finns sexton återvinningsstationer placerade på strategiska platser i kommunen. Stationerna ägs av Förpacknings- och tidningsinsamlingen, och de sköts och städas av Stena Scanpaper.

Allt brännbart hushållsavfall transporteras till Häringetorp deponianläggning i Växjö kommun, för vidare transport till Ljungby fjärrvärmeverk där det bränns.

Mindre mängder icke brännbart hushållsavfall och industriavfall deponeras på Häringetorp.

Enligt kommunens renhållningsordning bör trädgårdsavfall i möjligaste mån komposteras på fastigheten alternativt lämnas till kommunens bemannade återvinningscentraler.

Brännbart industriavfall samt brännbart avfall som lämnas på återvinningscentralerna transporteras till Kristinehedsverken i Halmstad för förbränning.

Omhändertagande av farligt avfall sker genom MFA Sydost, ett bolag som samägs av flera kommuner. Härigenom samordnas och styrs transporter av avfallet, till ett säkert och tryggt omhändertagande av avfallet vid specialanläggningar. MFA Sydost kommer troligen att upphöra. Om så sker kommer ny entreprenör att upphandlas för dessa transporter.

Det kommunala renhållningsbolaget har särskilda rutiner för hämtning av hushållssopor från områden med samlad fritidsbebyggelse. För att möta det ökande problemet med hushållssopor från övriga fritidsboenden och turism under framför allt sommartid men även under övriga årstider, erbjuder renhållningsbolaget former för hämtning av sopor. Marknadsföring av sistnämnda erbjudande åligger renhållningsbolaget.

Slam från trekammarbrunnar har tidigare tippats i avloppsledningsnätet till Alvesta reningsverk. Från hösten 2005 transporteras slammet till en för ändamålet anpassad anläggning på Sundets avloppsreningsverk utanför Växjö. Restprodukten från rötningen blir biogas och restsлам.

Slamprodukter från industrier transporteras sedan slutet av år 2005 till mottagningsanläggningen på Sundets avloppsreningsverk utanför Växjö. Dit finns också möjlighet att transportera matavfall från storkök och livsmedelsvaruhus.

Deponiförbud och höga miljökrav tvingar fram större och färre avfallsanläggningar. Ökad samverkan mellan kommunerna är nödvändig.

Samtliga deponier i kommunen som planeras fortsätta att vara i drift ska ha omprövats före 2008. Detta gäller även deponier för jord- och schaktmassor. "Tuba-tippen" i Alvesta, som tidigare använts för deponering av schaktmassor (jord, sten, stubbar), saknar tillstånd. Tippen har inte använts i någon större utsträckning under senare tid, och det är osäkert om den ska finnas kvar som deponi för bygg- och rivningsavfall. Prövning pågår om Tuba-tippen ska finnas kvar och i så fall användas till vad.

Riktlinjer

- För den framtida sluthantering av avfall gäller följande inriktning:
  - minimering av avfall
  - återanvändning
  - återvinning
  - särskild behandling av farligt avfall
  - energiåtervinning med rötning respektive förbränning
- Kommunen ska fortsätta att samverka med andra kommuner om avfallshanteringen.
- Återanvändning och återvinning prioriteras. Avfall som inte kan återanvändas eller återvinnas ska omhändertas på bästa sätt efter dess egenskaper.
- Vid hantering av plan- och bygglovärenden ska kommunen verka för att
  - återvinningsstationer får en miljömässigt bra placering med estetiskt tilltalande utformning
  - utrymmen skapas för en modern avfallshantering och återvinning.
- Kommunen ska verka för att en bra vägledning lämnas om hur farligt avfall ska hanteras på bästa sätt enligt lagstiftningen.
- Omhändertagandet av hushållssopor från fritidsbostäder och turister under framför allt sommartid har uppmärksammats alltmer. Det kommunala renhållningsbolaget erbjuder lösningar för att möta behovet av tillfällig sophämtning.

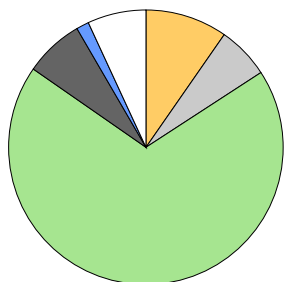
6.10. Jord- och skogsbruk

Jordbruket har stor betydelse som producent av livsmedel, som skapare av värdefulla kulturlandskap och som bas för landsbygdens näringsliv. Enligt MB kap. 3 § 4 är jordbruksnäringen, liksom skogsbruksnäringen, av nationell betydelse.

Nedanstående diagram och tabell visar att tre fjärdedelar av kommunens landareal utgörs av skogsmark och skogsimpediment. 16% är åker- och betesmark.

Markanvändning 2005

Kommunen

	Kommunen		Länet		Riket	
	Km ²	%	Km ²	%	Km ²	%
Åkermark	95	10	556	7	27 855	7
Betesmark	61	6	390	5	7 271	2
Skogsmark	670	69	5 921	70	224 385	55
Skogsimpediment	69	7	825	10	62 542	15
Tåtortsareal	13	1	126	1	5 286	1
Övrig areal	68	7	648	8	82 938	20
Total landareal	975	100	8 466	100	410 278	100
Förändring i åkerarealen *		-38		-42		-25

* Förändring sedan 1951, procent

Källa: SCB

De senaste femton åren har *länets* åker- och betesmarksareal minskat från cirka 76 000 hektar till cirka 72 000. Antalet jordbruksföretag har minskat från cirka 4 200 till cirka 2 700. Djurantalet har minskat, i synnerhet antalet mjölkkor. Djuren koncentreras till områden med stora lantbruk och minskar i de småskaliga bygderna.

Även i *Alvesta kommun* har antalet jordbruksföretag minskat och koncentrerats till större enheter. Statistik från Jordbruksverket visar att antalet husdjur dock har ökat något under de senaste åren (jämförelse 1999 - 2003). Ökningen gäller både nötkreatur och grisar.

Förutsättningarna för jordbruk skiftar inom kommunen. De bästa förutsättningarna finns i Alvestabygden samt i norra delen av Åsnenområdet på ömse sidor om Skatelövsfjorden. I dessa områden finns också de största djurhållningsenheterna.

Åkerarealen inom kommunen uppgår till cirka 9 500 hektar och betesmarken till cirka 6 100 hektar. Att andelen betesmark är så stor i förhållande till åkermark bidrar i hög grad till ett variationsrikt landskap. Sedan mitten av 1900-talet har åkerarealen minskat med cirka 37 %.

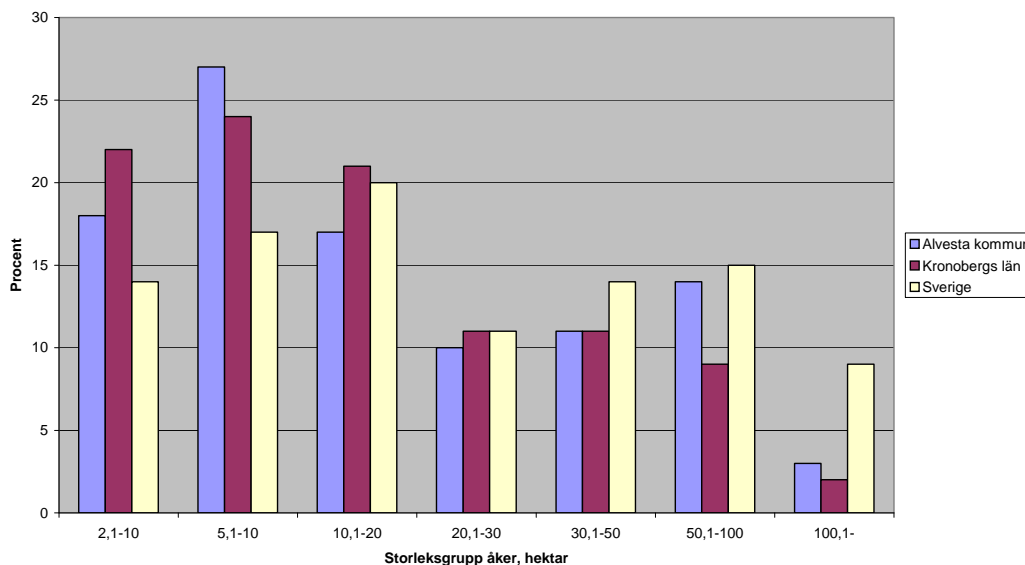

Antalet jordbruksföretag i kommunen har enligt SCB minskat från 421 år 1998 till 346 år 2003. Framför allt mindre företag har minskat i antal, medan företag med mer än 100 hektar har ökat från 4 år 1998 till 11 år 2003. Fortfarande är en stor andel av företagen förhållandevis små, och brukarna är i många fall äldre. Andelen fritidsjordbruk är relativt hög.

Diagrammet nedan visar förhållandet mellan mindre och större jordbruksföretag i Alvesta kommun, Kronobergs län och riket som helhet. Jämförelsen baseras på antalet hektar åker per jordbruksföretag år 2003. Kronobergs län har större andel mindre jordbruksföretag än landet i övrigt. Länet har 46 % små jordbruksföretag (2,1-10 hektar åker), motsvarande i riket är 31 %. I storleksklassen 10,1-50 hektar åker har länet 43 %, medan riket har 55 %. Andelen jordbruksföretag med mer än 50 hektar åker är 11 % i Kronoberg och 24 % i riket.

Diagrammet visar också att i jämförelse med länet har Alvesta kommun högre andel större jordbruksföretag. I vår kommun har 17% av jordbruksföretagen mer än 50 hektar åkermark (länet = 11%).

Procentuell fördelning av jordbruksföretag, efter storleksgrupp åker år 2003

I likhet med länet i övrigt är förutsättningarna särskilt goda för vallproduktion. Som en följd av detta finns en relativt stor mjölk- och nötköttsproduktion i Alvesta kommun.

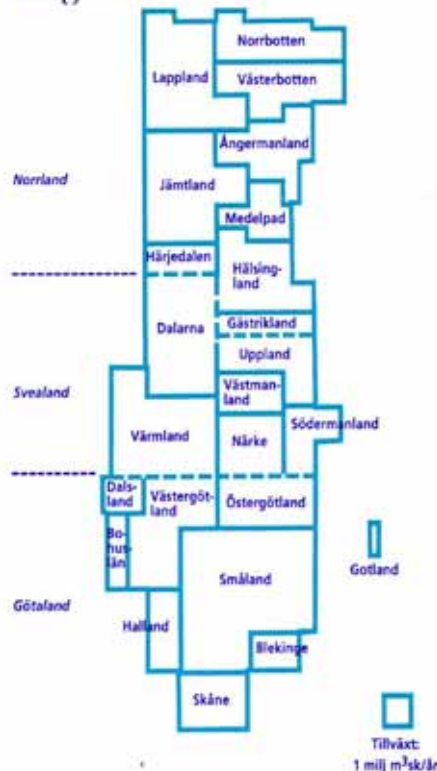
Den övergripande målsättningen, att vi långsiktigt ska hushålla med våra naturresurser och använda mark- och vattenområdena på ett lämpligt sätt, innebär för jordbruksmarken ett skydd för markens biologiska produktionsförmåga på lång sikt samt en viss prioritet ifråga om den fortsatta användningen av marken.

Skogsbruket är en av landets viktigaste näringar och allt talar för att skogen även i framtiden kommer att vara av stor betydelse för ekonomi och sysselsättning. Alvesta kommun består liksom flera andra kommuner i länet till stor del av skogsmark. Av kommunens landareal är cirka 66 300 hektar skogsmark och cirka 7 100 hektar skogsimpediment, vilket tillsammans motsvarar cirka 75 % av den sammanlagda landarealen. Motsvarande procentandel för riket är 69 %. Skogen i Alvesta kommun ägs av drygt 2 500 ägare med ca 1 800 brukningsenheter. Medelarealen är 37 hektar.

Södra Skogsägarna har tagit fram en landskapskarta (se kartbild till höger) som visar hur stora Sveriges landskap är – om vi ser till skogstillväxten. Småland är med detta synsätt landets största landskap, och Kronobergs län är det mest skogbevuxna av Smålands länen.

Skogen har betydelse inte bara för samhälls-ekonomi. Den ger arbetstillfällen, i skogen och i förädlingsprocessen. Skogen har också stora värden och är viktig för biologisk mångfald, rekreation, jakt och naturupplevelser.

Så stora är landskapen - om vi ser till skogstillväxten.

Staten ställer krav på skogsbruket främst genom Skogsvårdslagen. Skogsstyrelsen har tillsynsansvaret. På skogsmark ska bl.a. hänsyn tas till naturvården och andra allmänna intressen. Kravet på hänsynstagande får dock ej gå så långt att pågående markanvändning avsevärt försvåras.

Ädellövsskogslagen från 1984, som syftar till att bevara landets ädellövsskogar för framtiden, ingår sedan 1995 i skogsvårdslagen. Som ädla lövträd räknas de inhemska trädslagen alm, ask, avenbok, bok, ek, fågelbär, lind och lönn. Enligt lagen krävs tillstånd före slutavverkning. Den generella tillståndsplikten syftar till att Skogsstyrelsen ska kunna ge kvalificerade råd om hur förnyringen ska ske.

Viktiga tätortsnära skogsområden som utnyttjas för rekreation finns bl.a. i Alvesta (Hagaparksområdet samt Spånen/Hanaslövsområdet), Moheda (Klintaberget), Vislanda (söder om skolan), Torne (bokskogen), Lönashult (område vid kyrkan). För att de tätortsnära skogsområdena ska förbli attraktiva rekreationsområden bör skogsbruket bedrivas med hänsyn till rekreationsintresset.

I skogsmarken finns spår kvar av de äldsta bosättarna, t.ex. som fossil åkermark och gravrösen.

Genom de svåra stormskadorna i januari 2005 och januari 2007 har förutsättningarna för skogsbruket förändrats i södra Sverige, vilket får effekter på både kort och lång sikt.

Landskapsbild: Att bevara det öppna landskapet är angeläget ur flera synpunkter. Utöver att vara en produktionsresurs är landskapet bl.a. ett viktigt kulturarv som utvecklats under århundraden och som innehåller stora naturvärden. I kulturlandskapet ryms mycket av kommunens identitet med koppling bakåt till det traditionella småländska bondesamhället.

Det öppna landskapet är karaktärsskapande och en mycket viktig del för attraktiviteten i byarna. På många sätt är det lika tilldragande att bo i en öppen och välbrukad by som vid sjöar och vattendrag. Det är därför viktigt att landskapet kan hållas fortsatt öppet. Avstyckade mindre gårdar är ett sätt att bibehålla landskapsbilden. Markerna hålls då öppna genom bete med olika djurslag, till skillnad från en normal villafastighet som hålls öppen och vårdad endast inom den avgränsade villatomten.

För lantbruket finns jordbrukarstöd och miljöstöd att söka. Syftet med miljöstöden är att de ska bidra till att uppfylla miljökvalitetsmålet *Ett rikt odlingslandskap*. Flera av stöden ska också bidra till att uppfylla miljökvalitetsmålen *Giffri miljö*, *Ingen övergödning*, *Bara naturlig försurning* och *Myllrande våtmarker*.

Riktlinjer

- De nationella och regionala miljömålen är vägledande för kommunens ställningstaganden i jord- och skogsbruksfrågor.
- Alvesta kommun vill främja verksamheter som bidrar till att landskapet hålls öppet, t.ex. djurhållning.
- Bebyggelse och övriga anläggningar bör placeras med hänsyn till jord- och skogsbrukets intressen. Tillkommande bostadsbebyggelse och lokaler för kompletteringsverksamheter som gynnar driften av enskilda jord- och skogsbruksföretag bör prövas positivt.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

- Det är viktigt att brukare och bosättare på landsbygden är medvetna om att de har ett ömsesidigt ansvar för landsbygdens fortlevnad och landskapsbildens fortbestånd. Attraktiviteten i landskapet kan bara bestå om marken brukas, vilket innebär risk för störningar genom lukt och buller. På brukaren ställs krav på att visa hänsyn till de boende, så att störningarna upplevs som rimliga.
- Alvesta kommun ska främja bosättning på landsbygden, t.ex. avstyckning av fastigheter till mindre gårdar, och ska verka för att landskapsbildens värde ska få högre dignitet vad gäller t.ex. jordbruksstöd. Risk för konflikter mellan boende och djurhållning ska beaktas vid lokaliseringsprovningar av bostäder respektive djurstallar.
- Inom områden som utpekats som värdefulla i naturvårds- och kulturmiljöprogram ska hänsyn tas till värdefulla kulturmiljöer, biologiska och landskapsmässiga värden samt friluftslivet. Tillkommande bebyggelse bör placeras och utformas med stor hänsyn till kulturvärden, landskapsbild, lokal byggnadstradition, naturvärden och odlingslandskapets karaktär.
- Jordbruket måste verka för en bättre hushållning av växtnäringen. Genom att anlägga våtmarksdammar kan det dubbla syftet att minska utsläpp och näringsförluster samt skapa nya bevattningsresurser uppnås. Kommunen ska verka för att våtmarker anläggs inom härför lämpliga områden. Odling av energiskog/energi-grödor kan vara ett sätt att minska kväveläckaget till vattendrag.
- Skyddszoner bör finnas utmed vattendrag och dammar för att minska risken för direkt ytavrinning av näringsrikt vatten. Åtgärden stärker dessutom den biologiska mångfalden.
- Inom områden för nuvarande och framtida vattenförsörjning bör jordbruksdrift utan användning av bekämpningsmedel eftersträvas. Detta regleras för varje område genom skyddsområdesbestämmelser.
- Den småbrutna karaktären i kommunens landsbygdsdelar utgör ett värdefullt inslag i landskapsbildens och bidrar till att bevara den biologiska mångfalden. Skogsplantering bör undvikas på de öppna markerna.
- Skogsbruket är en för landet och länet mycket viktig näringsgren. Alvesta kommun är positiv till utveckling av produktionsskogar (skogar med kortare omloppstid) inom härför lämpliga områden. Skogsnäringens betydelse innebär dock inte att dess intressen ska få råda över andra intressen, t.ex. att bo och verka i skogsbygd. Olika intressen måste kunna råda tillsammans.
- Skogsbruket måste verka för en bättre hushållning av växtnäringen för att minska avgången av näring till sjöar och vattendrag. Detta kan ske genom t.ex. storleks- och terränganpassning av hyggen och genom skonsam markberedning. Lövträdsbårder bör eftersträvas närmast sjöar och vattendrag.
- Inom och i nära anslutning till biotopskyddsområde eller nyckelbiotop ska samråd ske med skogsstyrelsen vid bedömning av exploateringsåtgärder.
- Vid planerade åtgärder i eller nära Natura 2000-område ska samråd ske med länsstyrelsen.
- Inom områden markerade som tätortsnära rekreationsområden bör skogsbruket bedrivas med särskild hänsyn enligt skogsvårdslagen. Behovet av tätortsnära rekreationsområden ska tillgodoses i detaljplaner och fördjupade översiktsplaner.
- Alvesta kommun ska inom sitt skogsmarksinnehav ta sitt ansvar för att uppnå de nationella, regionala och lokala miljömålen.
- Odling av energiskogar bör inte ske i attraktiva naturlägen och i strandzoner. Hänsyn bör tas till skyddade områden med höga naturvärden.
- Nyplantering av skog bör inte ske på öppna marker nära tätortsbebyggelse.

6.11. Grus, morän och berg

Grusåsarna i kommunen berörs av många intressen, t.ex. bevarande-, vattentäkts- och exploateringsintressen. För närvarande sker täktverksamhet på flera platser. En regional grushushållningsplan har upprättats i syfte att uppnå en effektiv hushållning av grusresurserna. I planen avvägs grusförsörjningsintresset och andra konkurrerande intressen.

Till grund för grushushållningsplanen ligger bland annat en genomförd inventering av länets tillgångar på naturgrus och krossberg (för makadamframställning) samt grov morän. Inventeringen ska ge bättre underlag för bedömning och planering av den framtida användningen av dessa icke förnyelsebara naturresurser.

Länsstyrelsen har register med beslutade tillstånd till täktverksamhet (grus, berg, morän samt även torv).

Förklaring för täkttyper

	Växtorv
	Energitorv
	Grus
	Berg för kross, morän

Riktlinjer

- Grusförekomst är en ändlig naturresurs och stor försiktighet bör iaktas vid exploatering av grus och av stenmaterial för krossning. Naturgrus bör enligt de nationella miljömålen endast användas när ersättningsmaterial inte kan komma ifråga med hänsyn till användningsområdet. Återvinning av rivnings- och schaktmassor som ersättning för grus-/bergmaterial ska uppmärksammas vid rivningsanmälan enligt PBL och vid deponering.
- Vid större exploatering inom kommunen bör det regelmässigt undersökas om det kommer att bli några överskottsmassor som kan utnyttjas för andra objekt.
- Vid tillståndsgivning för täkter ska stor hänsyn tas till grundvattnet samt natur- och kulturvärden som kan beröras. Täkter ska alltid prövas noggrant ur landskapsbildssynpunkt, och särskild uppmärksamhet ska ägnas efterbehandlingen vid täktens upphörande. Samråd förutsätts ske med kommunen.
- Befintliga grusåvsnitt bör så långt möjligt sparas för att säkra dagens och framtidens vattenförsörjning.

6.12. Energi

6.12.1. Alvesta kommuns policy för energi

Enligt kommunens energipolicy från 2003 ska kommunen på sikt bli fossilbränslefri. Energi-användningen ska vara effektiv med användning av förnyelsebar energi. Med utgångspunkt från de nationella och regionala miljömålen ska Alvesta kommun särskilt sträva efter följande:

Allmänt

- Alvesta kommuns förvaltningar och bolag ska i sitt agerande vara ett föredöme i strävan mot ett ekologiskt hållbart energisystem.
- Vi ska ha en säker och effektiv energiförsörjning för att trygga en stabil utveckling för alla invånare i kommunen.
- All energi ska utnyttjas effektivare och elförbrukningen ska minska.
- Lokala och förnyelsebara energikällor ska utnyttjas i så hög grad som möjligt.
- 50 % av energianvändningen ska komma från förnyelsebara energikällor år 2010.
- All energiproduktion inom kommunen ska ske med minsta möjliga störning för andra.
- Alvesta kommuns förvaltningar och bolag ska medverka till åtgärder som leder till minskade utsläpp från trafiken och energiproduktionen.

Uppvärmning

- Alla offentliga byggnader ska senast 2010 uppvärmas med förnyelsebar energi som i första hand ska vara lokalt producerad.
- Vid nybyggnation har inga fastigheter för permanent användning direktverkande el som enda uppvärmningsalternativ.

Transporter

- Alvesta kommuns förvaltningar och nämnder ska arbeta för att person- och godstrafiken på järnväg ökar.
- Alvesta kommun förvaltningar och nämnder ska arbeta för att underlätta för kollektivtrafiken och för att minska trafikökningen på våra vägar.

(Utdrag ur Energipolicy för Alvesta kommun)

6.12.2. Energiplan- och klimatplan för Alvesta kommun

Enligt lagen om kommunal energiplanering ska varje kommun ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi i kommunen. Planen ska främja hushållning med energi och verka för en säker och tillräcklig energitillförsel.

Kommunens första energiplan från 2004 har ersatts av en ny energi- och klimatplan som antogs av fullmäktige i december 2007. Energi- och klimatplanen redovisar följande energibalans för Alvesta kommun år 2004: Totala energitillförseln i kommunen beräknas till 615 GWh, vilket är en ökning med 21 % jämfört med 1995 och en minskning med 8 % jämfört med 2002. Utslaget per invånare i kommunen år 2004 motsvarar det 33 MWh per invånare. Andelen förnyelsebar energi (biobränslen, vattenkraft och solvärme) är ca 52% (en ökning med 28 % jämfört med 1990). Koldioxidutsläppen var 2,8 ton per invånare år 1990 och 2,3 ton per invånare år 2004. Transporterna står för 79 % av kommunens koldioxidutsläpp från fossila bränslen. Störst användare är industrin med 185 GWh, följt av transporter med 179 GWh och hushåll med 147 GWh.

En ökning av den specifika elförbrukningen har skett med 21 % sedan 1995. Totalt uppgår kommunens elförbrukning till 261 GWh, eller 13,8 MWh per invånare. Trenden är en ökning av biobränslen som i de flesta fall ersätter fossila bränslen.

Energi- och klimatplanen redovisar, utifrån uppställda regionala mål och lokala övergripande mål, flera inriktningsmål för kommunen inom de fyra strategiområdena

- Satsning på förnybar energi och ny teknik
- Hushållning med energi och klimatgaser
- Fysisk planering för effektivare energianvändning
- Transporter och kommunikationer

Riktlinjer

Energifrågan ska i ökad utsträckning beaktas i kommunens samhällsplanering. Den strategi och inriktning som anges i kommunens energipolicy och energi- och klimatplan ska följas.

I kommunens energi- och klimatplan anges följande inriktningsmål för fysisk planering:

- Bostäder, arbetsplatser och service anpassas så att energianvändning minimeras.
- Energifrågor ska beaktas vid alla aktiviteter, upphandling och fysisk planering.
- Energi ur avfall produceras där så är möjligt.
- Vid planering av nya anläggningar/områden ska strävas efter att de ges en sådan utformning att allmänna kommunikationer kan användas.

I kommunens energi- och klimatplan anges följande inriktningsmål för transporter och kommunikationer:

- Allt transportarbete ska minimeras
- I första hand ska tåg användas för både gods- och persontransporter
- Kollektivtrafiken utvecklas lokalt och regionalt
- Samordning och samåkning utökas
- Minska biltrafiken totalt och särskilt i centrala delar av kommunen
- Övergång till förnybara drivmedel och energieffektivare fordon

6.12.3. Framtida energiförsörjning

Energiområdet är under stor förändring. Kopplingen till globala och lokala miljöfrågor är stark. Tillgången till el har ett mycket starkt samband med allmän samhällsutveckling. Elberoendet ökar snabbt, och avbrott i försörjningen blir allt mer kostsamma.

En aktuell fråga är hur Sverige ska säkerställa tillgången till el och till vilken kostnad. Andra viktiga frågor är vilka produktionskällor som ska finnas inom landets gränser, kärnkraftens roll, integrationen med elsystemen i Norden och Europa.

Oljepriserna fortsätter stiga, vilket ger utrymme för andra energislag. Globala miljömål som t.ex. Kyotoavtalet påverkar utvecklingen. Från och med 2005 infördes t.ex. ett system för handel med utsläppsrätter för koldioxid. Fjärrvärmeproduktionen i Alvesta omfattas av detta system. 2003 infördes ett system med elcertifikat – grön skatteväxling, ett system som förordar förnyelsebar energi. Värmepumpar har blivit ett allt mer attraktivt alternativ, framför allt för kunder som inte har tillgång till fjärrvärme. En större andel värmepumpar påverkar den lokala elförsörjningen.

Vindkraft och solenergi finns ännu inte etablerade i någon större omfattning inom kommunen. I den av fullmäktige antagna energi- och klimatplanen är satsning på förnybar energi och ny teknik en av fyra strategier.

Vad gäller vindkraft producerar Sverige idag cirka 1 TWh vindkraft per år. För vindkraften har riksdagen fastställt ett planeringsmål om 10 TWh till år 2015. Om målet ska uppnås krävs en omfattande utbyggnad. Energimyndigheten gav 2006 länsstyrelserna i uppdrag att föreslå riksintresseområden för vindkraft. Det regionala vindkraftsmålet för Kronobergs län är beräknat till 7 GWh. Energimyndigheten pekade i sin vindkartering år 2006 ut ett område i Alvesta kommuns västra del, på ömse sidor om väg 25, som kunde vara av riksintresse för vindkraft.

Vindkarteringen pekade även ut Åsnenområdet, men Länsstyrelsen bedömde att de värden av riksintresse som finns där är svåra att förena med vindkraftverk. Alvesta kommun framförde i sitt yttrande, att området i västra kommundelen förefaller lämpligt som utredningsområde för vindkraft, och att avgränsningar och konsekvenser för annan markanvändning bör tydliggöras i fortsatta studier.

Energimyndigheten tog i maj 2008 beslut om områden av riksintresse för energiproduktion genom vindkraft, enligt 3 kap. 8 § MB. Beslutet innebär, att andra eventuella exploateringar inom de utpekade områdena inte får innebära en påtaglig skada på riksintresset för vindbruk. Det tidigare utpekade området väster om Hjortsberga är enligt beslutet riksintresse för vindbruk. Gränsen för området är oklar och måste noga studeras utifrån lokala förutsättningar. En avvägning behöver göras gentemot andra intressen som finns inom området och som kan vara svåra att förena med en storskalig vindkraftexploatering. Samtidigt bör områdets potential för vindbruk utnyttjas på ett effektivt sätt, t.ex. genom större grupper av vindkraftverk. Befintlig bostadsbebyggelse måste beaktas liksom Hjortsberga samhälle som tangerar riksintresseområdet. Naturreseptatet Sjöatorp är beläget inom området, och riksvägarna 25 och 27 (riksintressen för kommunikationer) passerar genom området. (Se även avsnitt 6.16.10 Riksintresse för vindbruk)

Alvesta kommun är positiv till vindkraft genom att det är en förnyelsebar energikälla. Vid bedömning av plats för vindkraftverk tillämpas PBL och MB. Ansökningar om lokaliseringssprövning av såväl enstaka vindkraftverk som områden för vindkraftsanläggningar ska skickas på remiss till Försvarmakten och Luftfartsstyrelsen.

Riktlinjer

- Den av fullmäktige antagna energipolicyn syftar till att kommunen på sikt ska bli fossilbränslefri och att energianvändningen ska vara effektiv med användning av förnyelsebar energi. I den antagna energi- och klimatplanen för kommunen anges kort- och långsiktiga etappmål samt åtgärder som syftar till att uppnå målen.
- I enlighet med den inriktning som Alvesta kommun uttalat ska det lokala energibolaget verka för att fjärrvärme ska vara den viktigaste lokala energibäraren jämte el.
- En stark infrastruktur av energiförsörjning är en avgörande förutsättning för regionens fortsatta utveckling.
- Prövning av möjligheterna att producera el ur biobaserade bränslen kan förslagsvis ske i samarbete mellan kommunen och intresserade markägare, genom uppdrag till kommunens miljösamordnare.
- Följande bedömningsgrunder bör tillämpas vid lokaliseringssprövning av vindkraftverk:
  - Goda vindförhållanden är en naturlig förutsättning.
  - Områden med strandskydd, höga landskapsvärden eller känslig natur bör undvikas.
  - Befintlig infrastruktur bör användas.
  - Höjderna bör hållas under där blinkande hindersbelysning krävs (150 meter)
  - Vindkraftverk bör placeras i grupper (minst 3). Detta utesluter inte enstaka gårdsverk.
  - Inom gruppen bör vindkraftverken vara av samma storlek och utseende.
  - Grupper med ett fåtal större verk bör väljas före flera mindre.
  - Avståndet mellan grupper av vindkraftverk bör vara minst cirka 2 km, så att grupperna upplevs som väl åtskilda.
  - Verk med långsamgående rotoror bör eftersträvas, då dessa ger ett lugnare intryck.
  - Avstånd till närmaste hus bör vara 500 meter och till planlagda områden eller samlad bebyggelse inte mindre än 1000 meter.
  - Placering av vindkraftverk närmare fastighetsgräns än 250 meter ska ske i samråd med berörda grannar så att inte en fastighetsägare fräntas eller får sämre möjlighet att etablera vindkraftverk på grund av grannes placering.
  - Etablering av enstaka gårdsverk bedöms i varje enskilt fall.

- Naturgas är ett fossilt bränsle och därför inget energialternativ som Alvesta kommun önskar utbyggt.

6.12.4. Eldistribution

Gällande säkerhetsavstånd för bostadsbebyggelse i anslutning till ledningar för eldistribution baseras på risken för skador på ledningen vid bränder i närliggande hus.

Statens Strålskyddsinstitut har tillsammans med Arbetsmiljöverket, Boverket, Elsäkerhetsverket och Socialstyrelsen formulerat en försiktighetsprincip för lågfrekventa elektriska och magnetiska fält: "Om åtgärder som generellt minskar exponeringen kan vidtas till rimliga kostnader och konsekvenser i övrigt bör man sträva efter att reducera fält som avviker starkt från vad som kan anses normalt i den aktuella miljön. När det gäller nya elanläggningar och byggnader bör man redan vid planeringen sträva efter att utforma och placera dessa så att exponeringen begränsas".

Västra delen av Alvesta tätort genomkorsas i nordsydlig riktning av en ledningsgata med luftburna ledningar (50 kV resp. 130 kV). Ledningsgatan går genom planlagt område och gränsar i vissa delar till bostadsbebyggelse, och medför begränsningar i markanvändningen i tätbebyggt område.

Mot bakgrund av de svåra stormarna i början av år 2005 resp. 2007 finns anledning att föra diskussioner om hur en större säkerhet ska uppnås vad gäller elnätet och eldistributionen (liksom fast och rörlig telefoni samt bredband). För Alvesta kommun, med relativt stora landsbygdsområden, är det mycket viktigt att invånarna har en robust försörjning av el, tele och elektronisk kommunikation.

En större säkerhet i elleverans kommer att eftersträvas. Befintliga elledningar kommer att ersättas med tåligare luftledningar eller ledningar som grävs ner. Nya strukturer kommer också att byggas upp i det storskaliga elnätet. Svenska Kraftnät har utrett en ny 400 Kv ledning, den s.k. Sydlänken, som kan komma att beröra Alvesta kommun. Svenska Kraftnät har tagit beslut om teknik. Sydlänken kommer att ingå i ett större projekt som heter SydVästlänken. Från en station i närheten av Jönköping och söderut till Skåne kommer ny likströmsteknik med markkabel att användas.

(Betr. högspänningsledningar och radiofrekventa/elektromagnetiska fält, se även avsnitt 7.13. Befintliga högspänningsledningar redovisas i kartbild, sid. 118.)

Riktlinjer

- Inom ett avstånd av 100 meter från 400 kV ledningar bör ny bostadsbebyggelse prövas restriktivt.
- För övriga elkraftledningar gäller säkerhetsavstånd enligt ELSÄK-FS 2004:1.
- Alvesta kommun ska arbeta för att de befintliga luftledningarna för eldistribution som är dragna i en ledningsgata i nordsydlig riktning genom västra Alvesta ersätts med en jordkabel, eller flyttas.
- Alvesta kommun ska arbeta för en säker och robust försörjning av el, telefoni och IT.
- De svåra stormarna 2005 och 2007 har visat på betydelsen av att ha planer för reservförsörjning med el i mindre samhällen och byar. Byggnader som kan fylla viktiga funktioner som förläggning och värmestuga bör förberedas för reservström/uppvärmning. Vid nybyggnation eller större ombyggnationer av kommunala fastigheter ska frågan alltid aktualiseras.

6.13. Kommunikationer

Övergripande mål i Vision 2010:

- *Goda allmänna kommunikationer och en bra kollektivtrafik som ger möjlighet att bo i Alvesta kommun och arbeta inom ett större närområde, men som också "knyter samman" de olika delarna av kommunen.*
- *En ännu bättre infrastruktur i vägar, järnvägar, flyg, kabel- och IT-nät.*
- *Snabbare och tätare kommunikationer med kontinenten, via Öresundsbron och färjeförbindelser över Östersjön.*
- *Utveckling och förstärkning av kommunens strategiska roll för varustransporter och godshantering i södra Sverige och mot kontinenten.*

På kartan till höger redovisas trafikanläggningar i kommunen som utgör riksintressen (se även avsnitt 6.16.8):

- riksvägarna nr 23, 25, 27
- Södra stambanan
- Kust till kustbanan

Växjö flygplats är av riksintresse för luftfarten enligt MB kap. 3 § 8. Riksintresset berör Alvesta kommun genom att flygplatsens omgivande höjdbegränsade område sträcker sin in över kommunens östra del. Berört område redovisas i kartbilaga 2. Närmare uppgifter kan hämtas från Luftfartsstyrelsen och Växjö Flygplats.

Alvesta kommun har ur kommunikationssynpunkt ett mycket strategiskt läge i Sydsverige. Öresundsbron har väsentligt ökat möjligheterna till snabba förbindelser med Danmark och Västeuropa. Handelsutbytet med tidigare kommuniststater i Östeuropa har ökat kraftigt. Ökad trafik över Östersjön, till och från länderna i Baltikum och östra Europa, ökar framför allt lastbilstrafiken till, genom och från vår kommun.

Alvesta är knutpunkt för Södra stambanan och Kust till kustbanan och har därigenom en mycket viktig regional roll för kopplingen mellan järnväg och andra trafikslag, både vad gäller person- och godstransporter.

Vägmässigt utmärks kommunen av en "inre" axel i nordsydlig riktning med orter utmed väg 126 som den sammanlänkande kommunikationsleden, samt av de tvärgående regionala axlarna väg 25/27 och väg 23.

En viktig strukturell fråga vad gäller transportbehovet är det mycket spridda boendet i kommunens landsbygdsdelar.

Aktuella och viktiga kommunikationsfrågor för kommunen är:

Alvesta Resecentrum: Befintlig järnvägsstation och stationsområde ska rustas upp till modernt resecentrum för att öka komforten för resenärerna samt förbättra säkerheten och par-

keringsmöjligheterna. Stationsbyggnaden ska byggas till och en gångbro anordnas över spårområdet till perrongerna och till ny bilparkering öster om spårområdet. Gångbron med sina nedgångar till perrongerna ska ge säkrare tillgänglighet till tågen, men bron innebär också att Alvestas västra och östra delar länkas ihop, och att det skapas ett starkare samband mellan bostadsområdena i östra delen och centrum. Stationshuset, som är skyddat som byggnadsminne, ska fortsätta att vara en byggnad för resande och en byggnad med en funktion i den lokala bebyggelsemiljön. Kommunen har påbörjat arbetet med att underlätta för tågpendling genom utbyggnad av parkeringsplatser och cykelparkering i centrala Alvesta.

Samverkansprojekt för att utveckla och stärka regionens infrastruktur och kommunikationer: Alvesta kommun har medverkat och medverkar aktivt i flera samverkansprojekt. Exempel är SEBTrans-Link, Baltic-Link Association, stambanan.com, fler snabbussar.

SEBTrans-Link var ett projekt som till 50 % finansierades genom EU. Det treåriga projektet avslutades i november 2005. Målet var att stödja en utvecklingsprocess för investeringar och andra initiativ som syftar till att förbättra tillgängligheten avseende väg-, järnvägs- och sjötransporter i sydöstra Östersjöområdet. Inom ramen för projektet har förutsättningarna för ett järnvägsbaserat brytpunktssystem längs Kust till kustbanan utretts. Planering pågår för ett kombiterminalsystem för trailer- och containertransporter mellan Göteborgs hamn och Karlskrona/Kalmar hamnar. Mer gods ska därigenom kunna föras över på järnväg i regionen.

Baltic-Link Association är ett nätverk med 20 medlemmar utmed Baltic-Link, dvs. väg 27 Karlskrona-Göteborg och Kust till kustbanan. Medlemmar är 13 kommuner, 5 regionförbund och 2 länsstyrelser. Ändamålet med nätverket är att följa upp arbetet i SEBTrans-Link samt att marknadsföra, genomföra lobbying-aktiviteter och bidra till kunskapsuppbyggnad till förmån för transportstråket Baltic-Link. Nätverket ska även utgöra kontaktyta gentemot andra organisationer och projekt, både nationellt, transnationellt och internationellt.

Stambanan.com är ett nätverk som arbetar för att stärka Södra stambanan (Malmö-Stockholm) och utveckla den till en höghastighetsbana. En uppgradering av Södra stambanan för att anpassa den till höghastighetståg (250 km/h) väntas medföra att ny mark behöver tas i anspråk. Det gäller sträckor där befintlig järnvägsmark inte räcker till för mötes- eller parallellspår eller av olika skäl inte lämpar sig för tåg i höga farter. Nätverket består av 23 kommuner samt Region Skåne.

Snabbussar: Samarbetet kring fler snabbussar har hittills inriktats på att skapa snabba bussförbindelser till Växjö och dess universitet från/till kringliggande tätorter, bland annat Värnamo.

Godstrafik på järnväg: Ett övergripande mål i miljövårdsarbetet är att godstrafiken på järnväg ska öka. Alvestas läge som knutpunkt mellan Södra stambanan och Kust till kustbanan samt närheten till vägarna 23, 25, 27 och 126 ger goda möjligheter att öka andelen godstransporter på järnväg.

Alvesta bangård behöver rustas upp. Banverkets utredning från 2005-11-17 anger funktionskrav avseende persontrafiken och godstrafiken.

Planering pågår för anordnande av en kombiterminal i Alvesta, i knutpunkten mellan Kust till kustbanan och Södra stambanan. Kombiterminalen är i första hand avsedd att vara en brytpunkt på en godsskyttel mellan Göteborg och Karlskrona/Kalmar. För en kombiterminal i centralt läge i Alvesta samhälle behövs inga nya vägar, men kompletterande skyltning kan bli aktuell för att minska andelen tung trafik genom centrum.

Utflyttad bangård och triangelspår: Om de järnvägsbundna godstransporterna skulle öka kraftigt i omfattning och kräva större utrymme än nuvarande bangård medger, så är kommunen beredd att medverka till en lösning. En lokal grupp har tagit fram en lokaliseringsstudie över ny ranger- och godsbangård söder om Alvesta. Detta alternativ och alternativa förslag av triangelspår har granskats och studerats av Banverket i olika utredningar.

Den nu planerade kombiterminalen i centrala Alvesta (se ovan) är ett första steg i önskad utveckling mot större andel gods på järnväg. Om satsningen slår väl ut och godsmängden ökar så att det krävs större utrymme, kan utflyttning av godshanteringen till ett läge utanför centrum bli aktuell. Inför en ev. utflyttning av godshanteringen måste läge, omfattning, triangelspår, väganslutningar, industri-/rangerspår m.m. utredas i en särskild, fördjupad studie.

Ökad tågtrafik och ökade hastigheter för med sig krav på fler spår. Det behövs fler mötespår på Södra stambanan, vilket i första hand berör landsbygden. Det finns också behov av dubbelspår mellan Alvesta och Växjö. Alvesta kommuns ambition är att ha beredskap för ett sådant dubbelspår. Alternativa spårdragningar måste studeras särskilt, bl.a. med tanke på att östra delen av Alvesta är tätbebyggd med bostäder i nära anslutning till befintligt spårområde.

Planskilda korsningar: Det finns behov av fler planskilda korsningar mellan väg och järnväg i Alvesta, Moheda och Torpsbruk, som alla är samhällen delade av järnvägen.

I Alvesta finns endast en planskild förbindelse mellan västra och östra delarna av samhället. Denna förbindelse behöver kompletteras med ytterligare en överfart för att sprida trafiken, öka tillgängligheten och säkra framkomligheten för räddningsfordon.

Även i Moheda finns behov av någon form av kompletterande förbindelse mellan östra och västra sidan av samhället, utöver befintlig vägtunnel samt gångtunnel under järnvägen. Den kompletterande förbindelsen behövs för att säkra möjligheten att passera järnvägen i den händelse vägtunneln inte kan användas. Närmaste planskilda korsning, en vägtunnel, finns i Grännafors, men den tunneln har begränsad höjd.

I Torpsbruk är nuvarande korsning mellan väg och järnväg inte planskild. Framför allt av säkerhetsskäl är det angeläget att den sedan länge diskuterade planskilda korsningen förverkligas.

Ökad spårbunden regionaltrafik: En utredning daterad 2007-06-27 har analyserat förutsättningarna för regionalstågtrafik i Kronobergs län. Merparten av tätorterna i regionen med mer

än 500 invånare har järnvägsförbindelse till regionala centra. Dagens restider, glesa turtäthet och få tågstopplatser begränsar emellertid möjligheten till dagspendling.

För att kunna utveckla regional tågtrafik på berörda bansystem menar utredarna att följande kapacitetsåtgärder erfordras:

- Nytt/nya stickspår med plattform/plattformar för vändande tåg i Växjö.
- Dubbelspår Alvesta-Växjö (på kort sikt åtminstone längre mötesstation i Gemla).
- Fler mötesstationer (Horda m fl).
- Kapacitetsåtgärder för Södra Stambanan.

Inom Alvesta kommun bedöms Moheda, Vislanda och ev. Hjortsberga ha potentialer för järnvägstrafik. Fler frågor behöver utredas innan ett genomförande kan ske.

Flyg: Många företag i regionen kräver att det finns snabba och frekventa möjligheter att ta sig till och från regionen. Kraven ökar på att kunna resa över dagen till närliggande regioncentra i Öresunds- och Östersjöområdet. Flyget ses som ett viktigt kommunikationsmedel för snabba och säkra transporter. Växjö flygplats är redan idag en flygplats av regional betydelse. Enligt studier inom det nu avslutade SEBTrans-Linkprojektet finns ett uttalat behov i regionen Sydöstra Sverige av en flygplats som erbjuder turtäthet, pålitlighet och ett brett destinationsutbud. Främst ökad turtäthet med Köpenhamn och Stockholm är ett starkt önskemål från näringslivet. Destinationer för charterflyg efterfrågas också.

Växjö Flygplats är ett riksintresse. Riksintresset innebär att det inte enbart är flygplatsområdet som ska skyddas utan också omgivande influensområden med hänsyn till flyghinder, flygbuller och elektromagnetisk störning. Flygplatsens omgivande höjdbegränsade område sträcker sig in över östra delen av Alvesta kommun. Det aktuella området är markerat i kartbilaga nr 2. För Kronobergsheds flygplats i Alvesta kommun finns också influensområden för flygbuller och omgivande höjdbegränsade områden. Det höjdbegränsade området redovisas i kartbilaga nr 2. Närmare uppgifter om de två flygplatsernas influensområdena för flygbuller och omgivande höjdbegränsade områden kan inhämtas från Luftfartsstyrelsen och respektive flygplats.

Trafiksäkerhetshöjande åtgärder på vägar: Åtgärder för att höja trafiksäkerheten på de större vägar som korsar kommunen är angelägna, bland annat vad gäller större korsningar som berör väg 126 i Torpsbruk, Moheda och Vislanda, samt riksvägarna 23 och 25. Ombyggnad av riksvägar 23 och 25 är viktiga för att förbättra säkerheten och öka framkomligheten.

Kommunens trafiksäkerhetsarbete: En god trafiksäkerhet är en angelägen fråga för alla, men särskilt för barn, äldre och funktionshindrade. Nollvisionen är bilden av framtiden där människor inte dödas eller skadas för livet i vägtrafiken. I oktober 1997 beslutade riksdagen att Nollvisionen ska gälla för vägtrafiken i Sverige. Visionen, som är ett etiskt förhållningssätt men också utgör en strategi för att forma ett säkert vägtransportsystem, utgör grunden för trafiksäkerhetsarbetet i Sverige. Eftersom människor ibland gör misstag, går det inte att helt förhindra trafikolyckor. Däremot kan följderna av olyckor mildras genom att vägar, gator och fordon blir säkrare och anpassas till människans förutsättningar. Ansvaret för säkerheten delas mellan dem som utformar och dem som använder vägtransportsystemet.

Alvesta kommun har avgett en avsiktsförklaring för säkrare och miljövänligare trafik. I avsiktsförklaringen anges planerade arbetsområden åren 2007-2010. Kommunen verkar även för en höjning av trafiksäkerheten på vägar som kommunen inte är huvudman för, t.ex. genom yttranden över vägförslag och samverkansprojekt. I en trafiksäkerhetsrevision som Vägverket Konsult genomförde under 2007 blev den samlade bilden av trafiksäkerhetsnivån i Alvesta kommun att ambitionen är hög och standarden god. Kommunen tar aktivt ansvar för skyddsåtgärder utmed järnvägen i tätorterna. Trafiksäkerhetsaspekter beaktas rutinmässigt i ett tidigt skede i det fysiska planarbetet. Alvesta kommun har en långsiktig planering för och

genomför fortlöpande förbättringar av trafikmiljöer genom t.ex. hastighetsbegränsande utformning av gator, sänkt hastighetsgräns på delsträckor i tät bebyggelse, utbyggnad av gång- och cykelvägar, säkrare övergångsställen, snö- och halkbekämpning.

Ny dragning av väg 126 väster om Alvesta: Farligt gods länkas idag utanför Alvesta centrum, via Fabriksgatan och Värnamovägen, men fortfarande passerar många lastbilar genom centrala Alvesta. Sänkt tillåten hastighet och farthindrande åtgärder har förbättrat trafiksituationen. Med nuvarande dragning av väg 126 genom centrala Alvesta är det angeläget att trafikförhållandena i centrum förbättras ytterligare. Utflyttning av vägen till ett läge väster om Alvesta har funnits med i diskussionerna men har hittills inte tagits med som prioriterat objekt i de länsplaner som fastställs för den här typen av investeringar.

Kompletterande utfarter/infarter: Det finns behov av kompletterande in/utfarter i flera tätorter:

Alvesta behöver en kompletterande vägförbindelse mellan bostadsområdena i östra delen av samhället och väg 25, via Lekarydsvägen.

I Vislanda är det angeläget att förlänga Olvågen norrut och ansluta den till väg 126. Därigenom kan framför allt lastbilstrafik flyttas utanför samhällets centrala delar.

I Moheda har kompletterande utfart till väg 126 diskuterats, för att lastbilstrafik till och från industriverksamheter i centrala Moheda och Östanåkra ska flyttas ut från centrum.

I Grimslöv har det framförts önskemål om en ny tillfart till träindustrin söder om samhället. Idag går transporter från och till företaget via den centrala Stationsgatan i Grimslöv.

Ökad säkerhet för järnvägstrafik: Banverket genomför successivt åtgärder för att öka säkerheten, framför allt genom att stänga ej planskilda korsningar mellan väg och järnväg. Ej planskilda korsningar kan i bästa fall ersättas med nya, planskilda korsningar. Exempel på korsningar som behöver åtgärdas är vägöverfarten till badplatsen i Lidnäs, gångtunneln under järnvägen i centrala Vislanda, samt ej planskilda korsningar mellan Södra stambanan och vägar i Torpsbruk, Bastorp (mellan Torpsbruk och Moheda) och Lekaryd (vid f.d. Lekaryds skola). Det är angeläget att förändringar som genomförs inte försvårar för boende och brukare.

Andra säkerhets- och skyddsfrågor, som t.ex. staket utmed järnvägen och bullerdämpande åtgärder, är också viktiga. Kommunen ansvarar för uppsättande av stängsel utmed järnväg i tätbebyggda områden. Kommunens stängselskyldighet är i det närmaste fullföljd.

Kollektivtrafik: Kommunen har en jämförelsevis stor arbets- och studiependling, framför allt mellan Alvesta och Växjö, vilket skapar behov av en väl fungerande kollektivtrafik (bussar och tåg). En snabb, bekväm och tidssäker kollektivtrafik bidrar till minskad bilåkning och därmed minskad belastning på miljön.

Det är mycket viktigt att kollektivtrafiken till och från de norra och södra delarna av kommunen uppgraderas så att pendling till och från skolor och arbetsplatser underlättas.

Kommunens skolskjutstrafik går delvis på linjelagd kollektivtrafik.

Vägbelysning på landsbygden: I den svåra stormen i början av år 2005 skadades stora delar av vägbelysningen på landsbygden. Större delen har återställts.

Huvudvägnätets sträckningar förväntas i stort förbli oförändrade. Åtgärder för att höja vägstandarderna och öka trafiksäkerheten genomförs/planeras genomföras på väg 23 samt på vägarna 25 och 27.

Allmänna vägar utanför detaljplanelagt område: I anslutning till allmänna vägar utanför detaljplanelagt område gäller enligt 47 § Väglagen att prövning av bygglov och förhandsbesked ska ske med hänsyn till trafiksäkerheten (vägreservat) inom ett avstånd av 12 meter från vägområde, frisktstrianglar på 75 x 75 meter vid korsning med annan allmän väg, enskild väg som i större utsträckning används för allmän trafik, eller järnväg. För följande vägavsnitt har länsstyrelsen beslutat utöka prövningsrätten att gälla:

50 meters bredd från vägområdet för
väg 25 från trafikplatsen vid Hjärtenholm österut

30 meters bredd från vägområde för
väg 23
väg 25 från Hjärtenholms trafikplats västerut
väg 27
väg 126
väg 738 (Moheda-Ör)

Nya väganslutningar på landsbygd

Vid lokalisering av ny bebyggelse på landsbygden som förutsätter nya anslutningar till allmän väg är det angeläget att vägsystemets övergripande behov beaktas. Vägverket har följande inställning till lokalisering av utfarter till allmän väg:

Nationella vägar	Motorvägar och motortrafikleder – <i>Tillåts ej</i> Övriga vägar – <i>Endast i undantagsfall</i>
Regionala vägar	ÅDT ¹ > 1000 fordon – <i>Nya utfarter bör begränsas i största möjliga utsträckning</i> ÅDT < 1000 fordon – <i>Kan tillåtas om förhållandena i övrigt är acceptabla</i>
Övriga allmänna vägar	<i>Anslutningar bör tillåtas om förhållandena i övrigt är acceptabla</i>

Det är generellt sett önskvärt att ny bebyggelse på landsbygden kan väganslutas till någon mindre väg eller privat skogsväg eller liknande. En allmän väg har alltid i större eller mindre omfattning karaktären av genomfartsväg, vilket påverkar trafikrytmen på vägen. Med anslutning av nybyggnadstomten till en mindre väg uppstår en buffertzona mellan tomten och den allmänna vägen.

Standard på det mindre vägnätet:

Landsbygdsdelarna i Alvesta kommun är för sin framtid och utveckling i hög grad beroende av standarden på det mindre vägnätet. Det lokala allmänna vägnätet har idag brister som smala och krokiga vägar med dålig beläggning och bärighet. Omfattande och tunga timmertransporter efter stormarna 2005 och 2007 har inneburit ett hårt slitage på vägarna. Upprustning av de mindre vägarna är på många håll mycket angelägen och det finns ett klart behov av ökade resurser. Detta är en viktig fråga som måste hänföras till regional och central nivå för att få effekt.

¹ ÅDT = Årsdygnstrafik. Ett medelvärde som refererar till ett genomsnittligt dygn under ett visst år för ett visst vägavsnitt.

Riktlinjer

- Alvesta kommun ska aktivt arbeta för att förstärka och utveckla sitt gynnsamma kommunikationsläge.
- För att Alvesta kommun och omgivande kommuner ska kunna dra nytta av Alvestas strategiska läge mitt i Sydsverige och i knutpunkten mellan Södra stambanan och Kust till kustbanan är det av stor vikt att järnvägarnas och framför allt stambanans utveckling främjas. Hög prioritet måste ges åt arbetet att forma stationshuset och stationsområdet i Alvesta till ett attraktivt och funktionellt rese- och transportcentrum.
- Som ett första steg i strävan att öka andelen godstransporter på järnväg arbetar Alvesta kommun, tillsammans med andra intressenter, för anordnande av en kombiterminal i anslutning till godsbangården i Alvesta. Om det i ett senare skede krävs större utrymme än nuvarande bangård medger, är kommunen beredd att medverka till en lösning där godshanteringen flyttas ut från centrumläget. Nytt läge, omfattning, triangelspår, väganslutningar m.m. får utredas i särskild, förbjupad studie.
- Spårförbättringar på Södra stambanan och Kust till kustbanan är angelägna för att ge möjlighet till snabbare och säkrare tågtrafik. I detta ingår utbyggnad till dubbelspår på järnvägen mellan Alvesta och Växjö. Reservat för kompletterande spår måste detaljstuderas i samverkan med Banverket och berörda markägare. På grund av högre hastigheter och ökad tågtrafik finns behov av fler mötesspår på Södra stambanan, vilket i första hand berör landsbygden.
- Kommunen ska tillsammans med andra offentliga aktörer och det regionala näringslivet verka för att stärka Växjö Flygplats ställning. Flyget ger, tillsammans med vägar och järnvägar, nationell och internationell tillgänglighet. Växjö Flygplats är av väsentlig betydelse för regionens utveckling.
- Järnvägsviadukten som förbinder västra och östra Alvesta behöver kompletteras med ytterligare en planskild korsning. Detsamma gäller den nuvarande vägtunneln mellan östra och västra Moheda. Den planerade planskilda korsningen i Torpsbruk är en angelägen säkerhetsåtgärd.
- I avvaktan på en eventuell utflyttning av väg 126 till ett läge väster om Alvesta behövs ytterligare åtgärder för att minska olägenheterna med genomfartstrafik i de centrala delarna av Alvesta. Möjliga åtgärder diskuteras med Vägverket.
- Alvesta kommun planerar för en ny utfart till väg 25 från bostadsområdena i östra delen av Alvesta, via Lekarydsvägen. Andra angelägna vägprojekt är utbyggnad norr- och österut av Olvågen i Vislanda, så att gatan kan anslutas till väg 126 norr om Vislanda, samt en ny vägförbindelse mellan centrala Moheda och väg 126 vid Vegbyområdet.
- Alvesta kommun arbetar för ökad satsning på trafiksäkerhetshöjande åtgärder på de vägar som korsar kommunen. Viktiga åtgärder är en höjning av standarden på riksväg 25 mellan Växjö och Alvesta, med inriktning 2+2 väg eller 2+1 väg med hög/stor omkörningsmöjlighet, samt en ombyggnad av riksväg 23 till 2+1 väg från Växjö söderut till Huseby. Andra önskvärda åtgärder är större och trafiksäkrare korsningar på väg 126 utanför Torpsbruk, Moheda och Vislanda.
- Den s.k. Nollvisionens strategi utgör grunden för kommunens trafiksäkerhetsarbete.
- En successiv utbyggnad av gång- och cykelvägar där de gör mest nytta och där man kan förvänta sig att cyklandet ökar. Dels inom tätorter, dels mellan tätorter som Alvesta-Hjortsberga, Alvesta-Moheda och Alvesta-Växjö.
- Det är viktigt med en väl fungerande kollektivtrafik som möjliggör arbets- och utbildningspendling från och till kommunen samt inom kommunen. Förbindelserna till och från de norra och södra delarna av kommunen bör uppgraderas så att pendling med kollektiva transportmedel underlättas. Det är viktigt att busstrafiken till/från angränsande län fungerar bra och utvecklas positivt.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

- Där så är möjligt och lämpligt bör nya bostads- och verksamhetsområden ansluta till befintlig bebyggelse och i närheten av befintlig linjesträckning av kollektivtrafik. Enskildas önskemål om bosättningsplats bör dock så långt möjligt tillmötesgåas eftersom nybyggnationen i kommunen är låg och behöver stimuleras.
- Riktlinjer för väganslutning av ny bostadsbebyggelse på landsbygden ska inarbetas i handläggningsrutinerna för lokaliseringsprövning. Där så är möjligt bör ny bostadsbebyggelse väganslutas via befintliga, mindre vägar, istället för att direktanslutas till större allmänna vägar.
- Alvesta kommun arbetar för att standarden på det lokala vägnätet förbättras genom att tillräckliga resurser ställs till förfogande för de mindre vägarna. Bärighets- och underhållsfrågor för dessa vägar är avgörande för möjligheten att bo och verka på landsbygden och i de mindre tätorterna.
- Runt Växjö flygplats och Kronobergsheds flygplats finns omgivande influensområden för buller och höjdbegränsade områden. Uppgifter om områdenas utbredning och vilka restriktioner som gäller kan inhämtas hos Luftfartsstyrelsen och respektive flygplats.

Motstående intressen samt konsekvenser för samhällsutveckling, boende och miljö

En eventuell utflyttning av godshanteringen på järnväg till ett läge utanför centrala Alvesta, i kombination med planering av nytt triangelspår, nya till- och utfarter, kompletterande industri/rangerspår samt eventuell utflyttning av väg 126, medför sådan betydande miljöpåverkan att miljöbedömningar ska ske.

Det är angeläget att Banverkets successiva åtgärder för att öka säkerheten, genom att stänga ej planskilda korsningar eller ersätta dem med korsningar som är planskilda, inte försvårar för boende och brukare. Åtgärderna kan anses medföra sådan betydande miljöpåverkan att en miljöbedömning ska ske.

Den planerade utvecklingen av Södra stambanan (mötesplatser m.m.) i syfte att ge möjlighet till fler tåg och snabbare tåg kan anses medföra sådan betydande miljöpåverkan att en miljöbedömning ska ske. Detsamma gäller ett eventuellt dubbelspår på Kust till kustbanan mellan Alvesta och Växjö.

6.14. IT-infrastruktur

Övergripande mål i Vision 2010:
Utnyttjande av den "nya" informations- och kommunikationstekniken för att utveckla hela kommunen.

Den digitala infrastrukturen ökar möjligheterna för företag, offentlig verksamhet och privata hushåll att välja lokaliserings- och bostadsort. Den nya tekniken behövs för att skapa attraktiva boendemiljöer, förutsättningar till distansarbete i hela kommunen samt förutsättningar för ett väl utvecklat och differentierat näringsliv.

IT-infrastrukturen för tele- och datakommunikation kan ses som en teknisk infrastruktur i likhet med el och vatten. I planeringsarbetet måste kontakt finnas mellan olika expertområden. Praktiskt bör kabeldragningar samordnas så mycket som möjligt, t.ex. med fjärrvärmenätet.

Kommunerna i Kronobergs län har sedan flera år tillbaka samarbetat kring bredband och andra IT-frågor. Mellan Växjö och Alvesta kommuner pågår arbete med ett gemensamt fiberoptiskt nät.

I februari 2002 godkände fullmäktige ett IT-infrastrukturprogram för Alvesta kommun. Programmet avser den kommunala IT-infrastrukturen de närmaste fem åren. I programmet fastlades följande utbyggnadsordning utifrån olika prioriteringskriterier:

1. Huvudort (Alvesta tätort)
2. Fullserviceorter (Vislanda och Moheda)
3. Övriga tätorter (Torpsbruk betraktas som kopplad till Moheda och byggs ut samtidigt som Moheda, Grimslöv och Lönashult prioriteras före övriga orter)
4. Prioriterade byar (prioritering sker efter bystorlek)
5. Övrig landsbygd (i samband med att ledningsnät byggs görs avsättningar av kopplingspunkter så att framtida anslutningar längs nätet möjliggörs)

Utbyggnaden enligt punkterna 1-5 har genomförts. Drygt 85 % av kommunens invånare har fått tillgång till bredbandskommunikation med lägst ADSL. För övriga delar av kommunen, i huvudsak glest befolkade områden, byggdes ett radiobaserat nät ut för att sedan dessvärre läggas ner. Mobiltelefonoperatörerna på marknaden har lanserat nya möjligheter att koppla upp sig via mobiltelefoninäten. Dessa tjänster varierar i kapacitet mellan de olika operatörerna, allt från 0,2 – 3,6 Mbit/s. Vilken operatör som fungerar bäst beror på var i kommunen man bor. Det intressanta är att det finns möjlighet att koppla upp sig trådlöst.

I Alvesta, Vislanda och Moheda kan bredband erbjudas genom fiberanslutning eller genom ADSL-uppkoppling via telenätet. ADSL erbjuds dels genom Telia Sonera, dels genom Wexnet. Fiberanslutning erbjuds i första hand dem som har fjärrvärme.

I Grimslöv och Hjortsberga erbjuds ADSL-uppkoppling via telenätet, dels genom TeliaSonera och dels genom Wexnet. Fiber finns i begränsad omfattning, och fastigheter utmed fibersträckningen kan erbjudas anslutning, men anslutning är inte förberedd med tomrör.

I Torpsbruk kan ADSL-uppkoppling via telenätet erbjudas via Wexnet. Samma gäller för Blådinge, Blådingeås, Skatelöv, Torne, Kvenneberga, Lekaryd, Härlöv, Slätthög och Lidnäs.

Uppkoppling med ADSL eller motsvarande kan erbjudas via telefonnätet via Wexnet eller TeliaSonera på flera mindre orter, dock inte alla. Utbyggnaden av Wexnet är slutförd.

Mobiltäckningen har byggts ut under 2007. Bland annat har en ny operatör, NMT, etablerat sig på marknaden. Operatören arbetar på en frekvens som har väldigt bra yttäckning, och därför kan vi idag säga att bredbandsuppkoppling kan erbjudas i stort sett i hela kommunen. Kapaciteten och kvaliteten varierar dock.

Lokala initiativ har tagits på flera håll i kommunens landsbygdsdelar för att lösa bredbandsfrågan, bl.a. i södra kommundelen. Initiativen syftar till att erbjuda de boende fiberanslutning. För att hålla nere kostnaden för anslutning bildas föreningar och en del arbete utförs ideellt. Detta arbete påbörjades under 2007 och kan förväntas pågå under de närmast kommande åren.

Den bredbandsanslutning som erbjuds genom fiberanslutning är en framtidssäker investering och bidrar till att höja den totala täckningsgraden i kommunen.

6.15. God bebyggelse

6.15.1. Övergripande mål

Ett av de femton nationella miljö kvalitetsmålen är God bebyggd miljö som definieras på följande sätt:

”Städer, tätorter och annan bebyggd miljö skall utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden skall tas tillvara och utvecklas. Byggnader och anläggningar skall lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.”

(Nationellt miljö kvalitetsmål nr 11)

För att nå miljömålen har riksdagen fastställt ett antal delmål. Delmål 1 för God bebyggd miljö har följande lydelse:

Senast år 2010 skall fysisk planering och samhällsbyggande grundas på program och strategier för:

- *hur ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur kan åstadkommas så att transportbehovet minskar och förutsättningarna för miljöanpassade och resurssnåla transporter förbättras,*
- *hur kulturhistoriska och estetiska värden skall tas till vara och utvecklas*
- *hur grönska- och vattenområden i tätorter och tätortsnära områden skall bevaras, vårdas och utvecklas för såväl natur- och kulturmiljö- som friluftssändamål, samt hur andelen hårdgjord yta i dessa miljöer fortsatt begränsas,*
- *hur energianvändningen skall effektiviseras för att på sikt minskas, hur förnybara energiresurser skall tas till vara och hur utbyggnad av produktionsanläggningar för fjärrvärme, solenergi, biobränsle och vindkraft kan främjas.*

(Delmål 1 för det nationella miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö)

I Alvesta kommun är "God bebyggd miljö" ett av tre prioriterade miljömål. I kommunens Vision 2010 finns flera övergripande mål som handlar om viktiga förutsättningar för att åstadkomma en god bebyggelse och boendemiljö för kommunens invånare:

- Erbjudna olika typer av boende och fler attraktiva boendemiljöer med natur- och fritidsvärden.
- Bostadsområden och offentliga miljöer utformade på ett sådant sätt att de är tillgängliga för alla.
- Tillgång till affärer och serviceföretag i kommunen som har ett varierat utbud av varor och hushållsservice och tillgodoser kommuninvånarnas huvudsakliga behov.
- Ett brett utbud av kultur- och fritidsaktiviteter för alla åldrar och i hela kommunen, där föreningsverksamheten fyller en viktig funktion.
- Hög kvalitet på service, omsorg och omvårdnad till kommunens invånare efter behov.
- Hög kvalitet på barnomsorg, skola och fritidsverksamhet.
- En gymnasieskola som är ett kunskaps- och utbildningscentrum för hela kommunen.
- Bättre tillgänglighet för människor med olika typer av funktionshinder.

(Utdrag ur Vision 2010)

6.15.2. Långsiktigt hållbara lösningar

En hållbar utveckling i städer och samhällen har stått på dagordningen hos internationella organisationer sedan 1970-talet. Med hållbar utveckling menas en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. 1972 hölls FN:s miljökonferens i Stockholm, och 1976 hölls den första FN-konferensen med fokus på boendefrågor – Habitat I. På Riokonferensen 1992 lanserades Agenda 21, som har lyft fram och satt fokus på miljöfrågorna. 1996 hölls Habitat II i Istanbul, en världskonferens om boende, bebyggelse och stadsutveckling. Konferensen följdes 2002 av ett världstoppmöte om hållbar utveckling i Johannesburg.

Genomgående i Agenda 21 och Habitatagendan är den lokala nivåns betydelse, kommunernas nyckelroll, och underifrånperspektivet. Det s.k. Habitatdirektivet (EG-direktiv 92.43.EEG) fastslår följande utmaningar i arbetet för att åstadkomma en långsiktigt hållbar bebyggelseutveckling:

- En allmän social bostadspolitik med nya ekonomiska förutsättningar
- Anpassning av byggnader och byggda miljöer till kretsloppssamhällets krav samt till kraven på en sund inomhusmiljö och en god tillgänglighet för alla
- Bättre livsvillkor i utsatta bostadsområden
- Bättre integration av invandrare i landets olika delar
- Konsolidering av kommunernas roll
- Förstärkning av attraktiviteten i städer och tätorter för människor och företag, i balanserat samspel mellan tätorter och landsbygd
- Markanvändningsstrategier som främjar städernas kretsloppsanpassning
- Utvecklad lokal demokrati genom fortsatt arbete med lokal Agenda 21

(utdrag ur det s.k. Habitatdirektivet)

Den av kommunfullmäktige antagna Energi- och klimatplanen för Alvesta kommun (se avsnitt 6.12.2) har som förutsättning en långsiktigt hållbar utveckling med inriktning på energibehovet och energiförbrukningen.

Kommunens inriktningsmål för den fysiska planeringen vad gäller effektivare energianvändning är

- att anpassa bostäder, arbetsplatser och service så att energianvändning minimeras,
- att energifrågor ska beaktas vid alla aktiviteter, upphandling och fysisk planering,
- att energi ur avfall produceras där så är möjligt,
- att vid planering av nya anläggningar/områden sträva efter en sådan utformning att allmänna kommunikationer kan användas.

Exempel på åtgärder är fortsatt förtätning och utveckling av fjärr- och närvärme där så är möjligt och ekonomiskt försvarbart, och att utforma och lokalisera bebyggelse i lägen som med hänsyn till sol- och vindförhållanden begränsar uppvärmningsbehovet.

Riktlinjer

- Utbyggnad av kommunens tätorter och annan bebyggd miljö ska ske med utgångspunkt från det nationella miljö kvalitetsmålet för God bebyggd miljö, och från de regionala och lokala mål som tagits fram med utgångspunkt från det övergripande, nationella målet.

6.15.3. Tillgänglighet

I Agenda 22 från 1993 har FN fastställt 22 standardregler för hur världens länder ska tillförsäkra delaktighet och jämlikhet för människor med funktionsnedsättning. Sverige har förbundit sig att följa standardreglerna. Riksdagen godkände i maj 2000 en nationell handlingsplan för handikappolitiken ("Från patient till medborgare") som utgår från standardreglerna.

I februari 2002 godkände fullmäktige en ny handikappolitisk plan för Alvesta kommun, och i september 2006 fastställdes en något reviderad version av planen. Planen utgår från Agenda 22 och den nationella handlingsplanen. I planen fastslås att:

"Alvesta kommun ska verka för att den fysiska miljön görs tillgänglig för alla, oavsett vilka eller hur stora funktionsnedsättningar människor har."
(utdrag ur Alvesta kommuns handikappolitiska plan)

För att uppnå denna målsättning redovisas bland annat följande åtgärder:

- *Lokaler, byggnader och anläggningar där kommunen bedriver verksamhet ska genom successiva åtgärder göras tillgängliga och användbara för människor med funktionsnedsättning. Tillgängligheten gäller både utformning av den fysiska miljön och installationer för kommunikation och information.*
- *Kommunens förvaltningar ska kartlägga tillgängligheten i kommunens verksamhetslokaler och den offentliga utomhusmiljön (allmänna platser, gator och torg, parker). Förvaltningarna ska prioritera de åtgärder som behöver göras för att undanröja konstaterade hinder och brister.*
- *Tillgänglighetsaspekter för berörda handikappgrupper ska beaktas från början när fysiska miljöer utformas och byggs/anläggs av kommunen.*
- *Kommunen ska verka för att av annan ägd offentlig miljö har god tillgänglighet.*
- *Kollektivtrafiken ska göras mer tillgänglig för personer med funktionsnedsättning.*

Alvesta kommun har tillsammans med det handikappolitiska rådet tagit fram en tillgänglighetsplan. Planen anger vilka undantag från hisskrav som kan medges i hyreshus i Alvesta, Moheda och Vislanda.

Bild: Storgatan i Alvesta har byggts om för att bl.a. öka tillgängligheten

Plan- och bygglagen har stärkts vad gäller tillgänglighetsfrågor (PBL kap 17 § 21a). Där föreskrivs att enkelt avhjälpna hinder i befintliga offentliga lokaler och allmänna platser ska undanröjas. Lagtexten avser hinder som med hänsyn till nyttan av åtgärder och förutsättningarna på platsen kan anses rimliga att avhjälpa.

Riktlinjer

- I planeringen av ny bebyggelse samt allmänna platser och anläggningar ska stor hänsyn tas till tillgänglighetsaspekter.

6.15.4. Gestaltning och byggnadstradition

Byggnadsbeståndet i kommunens landsbygdskommuner är variationsrikt med olika byggnadshistoriska faser representerade. Byggnader från senare delen av 1800-talet och början av 1900-talet dominerar. Områden som i regionala och lokala kulturmiljöprogram anges som särskilt värdefulla kulturmiljöer har särskilt stora bevarandevärden. För att dessa värden ska bestå är det angeläget att bebyggelseförändringar sker med stor hänsyn till landskapsbilden och kulturmiljön.

Ett genomgående kännetecken för Alvesta kommun är det goda omhändertagandet av bebyggelsen på landsbygden. Få hus står obebodda, och husen hålls i gott skick. Den generationsväxling som sker ger en blandad åldersstruktur som bidrar till en vital landsbygd. Detta, tillsammans med det vackra och omväxlande landskapet, ger mycket goda förutsättningar för ökad bosättning i kommunens landsbygdskommuner.

Bild: Hus i Benestad by

De ekonomibyggnader som tillhör landsbygdens gårdsmiljöer har ofta förlorat sin ursprungliga funktion och riskerar att förfalla. Länsstyrelsen har uppmärksammat detta i en bok "Värdefulla gårdsmiljöer i Kronobergs län". I boken lämnas goda exempel på hur man kan använda och underhålla gamla ekonomibyggnader och därigenom bevara ett rikt byggnadsbestånd och kulturarv som annars riskerar att gå förlorat.

Vid nybyggnation på landsbygden bör särskild vikt läggas vid anpassning och tradition. Hus och gårdar ligger ofta högt i det småländska landskapet. Vid placering av bostadshuset bör

landskapet och bebyggelsen följas. Byggnaderna bör anpassas till tomten och inte tvärtom. Garage och ekonomibygnader bör placeras friliggande för att inordnas i befintlig bebyggelsestruktur.

Kommunens tätorter består mest av 1900-talsbebyggelse med viss övervikt för hus byggda efter 1950. Särskilt under 1960- och 1970-talet skedde en kraftig utbyggnad av tätorterna. Äldre hus, från tiden före 1950, är därför angelägna att bevara, särskilt i sammanhängande områden. En inventering av byggnader i centrala Alvesta har nyligen genomförts. Inventeringen ska användas som underlag för en kulturmiljöplan för Alvesta tätort.

Generellt bör bebyggelseutveckling ske med hänsyn till de karaktärsdrag som finns i de olika orterna och områdena. Genom att i förnyelsen uttrycka kontinuitet och kontakt med det förflutna berikas boende- och arbetsplatsmiljöerna med egenskaper som bidrar till hög livskvalitet.

Bild: Skärmtak över spårområdet, Alvesta järnvägsstation

Höga krav på utformning och lokalisering måste ställas när nya bostadsområden och andra verksamheter planeras. I plan- och bygglagen har införts krav på en estetiskt tilltalande utformning av bebyggelse, grönområden, kommunikationsleder och andra anläggningar. Det är också viktigt att befintliga miljöer hålls vackra och välvårdade, och att de kvaliteter som finns i befintliga bostadshus och bostadsområden tas till vara. Det kan gälla förbättringar av miljön, trafiklösningar för ökad säkerhet, åtgärder för ökad tillgänglighet samt åtgärder för trygghet och förebyggande av brottslighet.

Olika boendeformer ställer olika krav på grönytor på nära respektive långt håll. Behovet av offentliga grönytor är större i flerbostadsområden än i villaområden. Grönytorna bör, där så är möjligt, anordnas i sammanhängande stråk för att öka kvaliteten och användbarheten. Det är positivt om man kan röra sig mellan olika bostadsområden via grönområden.

Riktlinjer

- Bebyggelse, grönområden, kommunikationsleder och andra allmänna anläggningar ska ges en estetiskt tilltalande utformning.
- Ett viktigt mål i planeringen är att skapa lättillgängliga och användbara grönytor.
- Bebyggelseutveckling ska ske med hänsyn till de karaktärsdrag som finns i kommunens olika orter och områden och i nära samråd med den lokala befolkningen.
- För att värdena i kommunens landsbygdsdelar ska bestå är det viktigt att husen är bebodda och att det finns aktiva brukare av marken. Tidsanpassad upprustning måste kunna göras, men det bör ske med varsamhet så att de kulturhistoriska värdena inte går förlorade. Nya byggnader bör i material, färg och utformning anpassas till den befintliga bebyggelsen och placeras med hänsyn till omgivningens natur- och kulturvärden. Volym, takvinklar, fasadmateriell och färgsättning bör följa befintliga mönster.
- För de områden i kommunen som är av riksintresse för kulturminnesvärden gäller aktivt bevarande. För kulturvärdenas säkerställande hänvisas till riktlinjer i länets och kommunens kulturmiljövårdsprogram.

6.15.5. Socialt perspektiv på samhälle och bebyggelse

Ett socialt perspektiv på utvecklingen av samhällen och andra bebyggelsemiljöer handlar om att skapa förutsättningar för ett bra vardagsliv där vi bor. Att känna trygghet och säkerhet är en viktig förutsättning, liksom möjligheten att uträtta ärenden och inköp och att arbeta eller utbilda sig på rimligt reseavstånd från bostadsorten. En godtagbar närservice bör finnas tillgänglig i de olika kommundelarna för att minska resandet samt öka jämställdheten och tillgängligheten för äldre och funktionshindrade.

Alvesta kommuns ambition är att kunna erbjuda bostäder för olika kategorier av bostadssökande och med blandade upplåtelseformer. En positiv effekt av detta är att det underlättar generationsväxling i befintlig bebyggelse. Särskild kraft ska ägnas åt att ta till vara vår kommuns konkurrensfördelar - läget i regionen, goda kommunikationer, höga natur- och kulturvärden, närhet till kommersiell och offentlig service.

Bild: Hyreslägenheter i Torne

Ny bebyggelse bör i första hand tillkomma där befintlig infrastruktur och etablerade sociala strukturer kan användas, dvs. som småskalig komplettering till befintlig bebyggelse i tätorter och på landsbygd. På detta sätt skapas förutsättningar för åldersmässigt blandade och socialt stabila boendemiljöer.

I planeringen för ett fungerande och bra vardagsliv ska följande åtaganden och aspekter beaktas:

Barnkonventionen fastslår att alla barn har samma rättigheter och värde. I samhällsplaneringen är det viktigt att fånga in och tillgodose barns och ungdomars behov. Det handlar t.ex. om utformning av bostadsområden med lekplatser och naturmiljöer, om trafikplanering och kollektivtrafik som tillgodoser behovet av säkerhet och trygghet för barn, och om mötesplatser för ungdomar.

Jämställdhetsaspekter: Den fysiska miljön kan upplevas som ett hinder för den enskilde att fritt röra sig och ta del av lokalsamhället. Exempel på frågor som har en koppling till jämställdhet är ett väl utbyggt gång- och cykelnät, trygghet och säkerhet i det offentliga rummet, kollektivtrafikens utbud och kvalitet.

Integration: Idag är Sverige ett mångkulturellt land. Drygt var tionde invånare i Sverige är födda utomlands. Integration är en ömsesidig förändringsprocess som berör alla invånare. Det övergripande målet för den svenska integrationspolitiken är att minska skillnaderna i livsvillkor mellan svenskfödda och personer med utländsk bakgrund. Insatserna handlar i huvudsak om att öka delaktigheten i samhället samt motverka diskriminering inom olika samhällsområden.

Social service och folkhälsa: Alvesta kommun har barnomsorg, skola, äldre- och handikappomsorg i alla kommunens delområden. Kommunen är med i olika samverkansgrupper som Folkhälsorådet och Brottsförebyggande rådet.

Under 1990-talet och början av 2000-talet har flera beslut fattats om organisation och lokalbehov för kommunens grundskola. Bland annat har de minsta landsbygdsskolornas möjlighet att finnas kvar varit en återkommande fråga. Kommunens skolverksamhet i Slätthög, Toråsby och Lönashult upphörde fr o m hösten 2007. Två fristående grundskolor har bildats, en i södra och en i norra kommundelen.

Särskilda boenden för äldre finns i Alvesta, Moheda, Vislanda, Grimslöv och Lönashult. I Alvesta byggs Högåsen om till ett mera tidsenligt boende för äldre. Ett minskat antal lägenheter med särskild service balanseras genom att omsorgsbehovet i större utsträckning än tidigare tillgodoses i det ordinära bostadsbeståndet. Socialnämnden har av fullmäktige fått i uppdrag att nogsamt följa utvecklingen av behovet av bostäder för äldre inklusive korttidsboende.

Socialnämndens beslutade målsättning är att den enskilde ska få sina omsorgs- och vårdbehov tillgodosedda i ordinarie boende så länge detta är möjligt. Bostäderna och deras närmiljö behöver utformas så att de fungerar för äldre och funktionshindrade. Anpassade lägenheter är också utmärkt boende för t.ex. småbarnsfamiljer. I bygglov- och byggsamrådsskedet ska tillgänglighetsaspekterna beaktas. Det kommunala bostadsbolaget har genomfört och genomför om- och nybyggnation av hyresbostäder för ökad anpassning och tillgänglighet. Exempel är Eksalen och Äldermannen i Alvesta. Under 2005 genomfördes installation av hissar i några äldre hyreshus. Under 2007 påbörjades ett nybygge i kvarteret Riksdagsmannen i Alvesta som ska inrymma ny vårdcentral, apotek och andra lokaler men också lägenheter som är anpassade till personer med nedsatt rörlighet.

Antalet äldre-äldre (85 år och äldre) ökade under 1990-talet och väntas under 2000-talets andra decennium åter börja öka. I denna åldersgrupp är behovet av särskilda boenden för äldre jämförelsevis störst.

Under 1990-talet överfördes från landstingen till kommunerna ansvaret för omsorgen av psykiskt och/eller fysiskt funktionshindrade kommuninvånare. I vår kommun är övervägande delen av bostäder med särskild service, daglig verksamhet och särskola lokaliserade till centralorten. Den övergripande målsättningen är integration. Det finns en tendens till koncentration av bostäder med särskild service för funktionshindrade till några bostadsområden i Alvesta. Vid anordnande av ytterligare sådana bostäder bör en större spridning eftersträvas.

Landstinget har vårdcentraler och folktandvård i Alvesta, Moheda och Vislanda.

Trafikplanering och kollektivtrafik: I trafikplaneringen ska frågor om tillgänglighet och hänsyn till människor med olika funktionshinder alltid ingå som en del. Långsiktiga åtgärdsprogram för trafiken och för den fysiska miljön på gator och allmän plats bör tas fram. I programarbetet bör ingå översyn av behovet av cykelvägar och bilfria gatustråk, liksom behovet av parkeringsplatser. Vid nybyggnation inom tätbebyggelse ska behovet av parkeringsutrymmen beaktas, och nödvändiga parkeringsytor ska tillgodoses inom den egna fastigheten eller på annat sätt som bedöms vara lämpligt. En fördjupad studie över Alvesta centrum bör redovisa lämplig parkeringsnorm i förhållande till exploatering.

Invånarna i Alvesta kommun har tillgång till en stor arbetsmarknadsregion, där pendlingsmöjligheterna är goda. För arbetspendlingen spelar kollektivtrafiken en viktig roll. Det finns behov av en väl utbyggd kollektivtrafik inom och till/från kommunen. Den vägbundna kollektivtrafiken bör på sikt kompletteras med pendeltåg med fler stopplatser inom kommunen och i närliggande tätorter utanför kommunen (t.ex. vid Växjö Universitet).

Många skolbarn har skolskjuts till och från skolan. Skolskjutsplaneringen görs i samarbete med länstrafiken, och flera skolskjutsar samordnas med linjelagd busstrafik. I planering och genomförande av skolskjutstrafiken är säkerhetsfrågorna särskilt viktiga, t.ex. vad gäller hållplatsernas placering och utformning av angöringsplats för skolskjutsar och bussar vid skolorna. Säkerhetsaspekter är också viktiga för de barn som cyklar eller går till och från sin skola. En utbyggnad av gång- och cykelbanor, väl markerade övergångsställen, sänkta hastighetsgränser är exempel på åtgärder för att öka säkerheten.

Butiker och närservice: En väl utbyggd kommersiell och offentlig service är av stor betydelse för kommunens attraktivitet som bostadsort, för näringslivets utvecklingsmöjligheter och för möjligheterna att utveckla turismen. Trots många nedlagda butiker runt om i kommunen har de flesta av kommunens tätorter fortfarande en god dagligvaruförsörjning. Alvesta tätort har ett bra utbud av livsmedels- och specialaffärer. För centralortens attraktionskraft är det viktigt att handeln ständigt utvecklas och kan behålla en bredd i utbudet. I en fördjupad studie över Alvesta centrum bör handelns förutsättningar och principer för lokalisering ingå. För landsbygden är det angeläget att dagligvaruaffärer och drivmedelsförsäljning har en hållbar struktur. Alla befintliga affärer är viktiga för sitt omland.

Bild: Affären i Grimslöv

Rörligheten i samhället har gynnat externa etableringar och större köpcentra, vilket bidrar till att det nödvändiga kundunderlaget för när servicen försämras. En handel i externa lägen med inga eller dåliga kollektivförbindelser ger ökat transportbehov och sämre tillgänglighet för många. Kommunallagen begränsar möjligheten till direkta stödåtgärder till handeln. Kommunen kan i princip bara indirekt verka för att varuförsörjningen upprätthålls i hela kommunen, t.ex. genom att planera för bostäder och verksamheter av olika slag i alla delar av kommunen. Kommunens upprustning av gatu- och torgmiljöer förbättrar den lokala handelns förutsättningar. Länsstyrelsen kan bevilja investeringsstöd och i viss mån driftstöd till butiker i glesbygd. Servicetrafik ger möjlighet till regelbundna inköpsresor till närmaste tätort.

Fritid och rekreation: Bebyggelse för med sig behov av fritids- och rekreationsaktiviteter. Ett bra utbud av fritids- och motionsanläggningar är ett sätt att öka livskvaliteten för många. Tillgång till mötesplatser, grönytor och strövområden har stor betydelse för en ords karaktär och invånarnas trivsel. Skolor och förskolor bör lokaliseras så att naturmark finns i direkt anslutning till byggnaderna. Bibliotek finns i Alvesta, Moheda, Vislanda, Grimslöv och Lönashult. Runt om i kommunen finns många samlingslokaler och naturliga träffpunkter i hembygdsgårdar, logelokaler, församlingshem m.m.

Riktlinjer

- Ny bebyggelse bör i första hand tillkomma där befintlig infrastruktur och etablerade sociala strukturer kan användas.
- Bostäder och offentliga platser bör så långt möjligt utformas på ett trygghetsskapande och estetiskt tilltalande sätt och med god tillgänglighet för alla. Ett varierat bostadsutbud ska eftersträvas, bl.a. för att motverka segregation.
- Genomförda byggnadsinventeringar i bl.a. Alvesta tätort kan användas för att visa på de olika orternas bebyggelsehistoriska utveckling och kan vara ett sätt att ge tydligare bilder som lyfter fram ortskaraktärerna.
- I samhällsplaneringen ska barnkonventionen samt jämställdhets- och integrationsaspekter beaktas. Äldres och funktionshindrades behov ska uppmärksammas, bl.a. vad gäller att underlätta kvarboende i eget ordinarie boende.
- Den vägbundna kollektivtrafiken bör på sikt kompletteras med pendeltåg med fler stopplatser inom kommunen och i närliggande tätorter utanför kommunen.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

- I trafikplaneringen ska god tillgänglighet och hänsyn till människor med olika funktionshinder ingå som en del i planeringen.
- En långsiktig plan för trafiken och för den fysiska miljön på gator och allmän plats bör tas fram.
- En successiv utbyggnad av gång- och cykelvägar i tätorterna och av cykelleder i landsbygdsområdena ska genomföras i den takt kommunens ekonomi medger. En cykelvägsplan bör tas fram i syfte att skapa sammanhängande, säkra cykelvägar. I framför allt Alvesta tätort skapar den radiella strukturen behov av tvärförbindelser, inte bara för trafik i allmänhet utan framför allt för gång- och cykeltrafik.
- Behovet av parkeringsplatser ska beaktas vid all nybyggnation i planlagda områden. En fördjupad studie över parkeringsmöjligheterna i Alvesta centrum bör genomföras, bl.a. för att ta fram en lämplig parkeringsnorm vid om- och nybyggnation.
- Grönstrukturplaner bör redovisas för tätorterna, där grönområdenas användbarhet och åtgärdsplanering ingår.
- I planering och genomförande av skolskjutstrafiken är säkerhetsfrågorna viktiga.
- En godtagbar kommunal och kommersiell närservice bör finnas tillgänglig i de olika kommundelarna.
- I en fördjupad studie över Alvesta centrum bör handels förutsättningar och principer för lokalisering ingå.
- Ett bra utbud av fritids- och kulturverksamheter är ett sätt att öka livskvaliteten för kommuninvånarna.

6.15.6. Sysselsättning

Övergripande mål i Vision 2010:

- *Ett väl utbyggt regionalt samarbete som utvecklar och stärker näringslivet i regionen.*
- *Ett väl utvecklat och differentierat näringsliv inom kommunen. De sedan tidigare etablerade företagen finns kvar och har i flera fall expanderat. Antalet tjänsteproducerande företag ökar. Transportberoende verksamhet har stärkt och förbättrat sin konkurrenskraft.*
- *Fortsatta satsningar på näringslivsfrågor och marknadsföring av Alvesta kommun, där kommunen och näringslivet samverkar aktivt och agerar tillsammans för att marknadsföra kommunen och stärka dess attraktivitet.*
- *En generellt höjd kunskaps- och kompetensnivå.*
- *Landsbygdsutveckling.*

Näringslivets struktur och omfattning är mycket viktigt för en kommun. Ett väl fungerande näringsliv är en förutsättning för en långsiktigt hållbar utveckling och god livsmiljö för kommuninvånarna.

En del i den kommunala näringspolitiken är att skapa ett företagsvänligt klimat i kommunen, en annan är att reservera mark för befintliga och nya verksamheter av olika slag. Översiktsplanens primära uppgift inom detta område är att anvisa verksamhetsområden med kvaliteter som gör dem attraktiva för etablering och utveckling.

Kommunens strategiska läge i Sydsverige och närheten till Öresundsregionen innebär utmärkta möjligheter för etablering och utveckling av olika verksamheter och ger kommuninvånarna tillgång till ett bra utbud av arbetstillfällen inom rimligt pendlingsavstånd. Alvesta kommun har stor fördel av att vara en del av en större regional arbetsmarknad, där avstånden

krymper i takt med successivt förbättrad infrastruktur. Genom att arbeta för ständig förbättring och utveckling av infrastrukturen och kollektivtrafiken kan arbetsmarknadsregionen vidgas, vilket ger ökade möjligheter till val av arbete och bostadsort. Företagens möjligheter att rekrytera blir bättre. Arbetsmarknaden blir mera flexibel. Sammantaget skapas förutsättningar för ekonomisk tillväxt. Kommunen blir ett attraktivt alternativ för företag och privatpersoner.

De största arbetsgivarna i kommunen är tillverkningsindustrier, transport- och kommunikationsföretag, offentlig verksamhet. Arbetsplatser med låga krav på utbildning förväntas minska betydligt i framtiden, medan kraven ökar på dem som ska anställas både vad gäller utbildningsnivå och social kompetens.

Under 2000-talets två första decennier kommer vi att få stora pensionsavgångar från arbetsmarknaden inom alla sektorer. Troligt är att arbetsmarknaden kommer att se ganska traditionell ut framöver. Många anställningar kommer dock att vara av mer tillfällig karaktär, som projekt- och visstidsanställningar.

Regionalt tillväxtprogram

Kronoberg är ett industrilän och detta har satt sin prägel på sysselsättningsutvecklingen under den senaste tioårsperioden. När industrikonjunkturen nådde botten 1993 hade länet förlorat 12 000 arbetstillfällen, vilket procentuellt sett var i nivå med riksgenomsnittet. Under konjunkturuppgången i slutet av 1990-talet fick länet en något mer positiv utveckling än riket. Efterhand ersattes uppgången inom industrin av en expansion inom den privata tjänstesektorn. Eftersom tjänstesektorn är av mindre omfattning i Kronobergs län har länet under senare år haft en mer blygsam sysselsättningsutveckling. Sammantaget är ändå utvecklingen på arbetsmarknaden god. Länet har haft och har en låg arbetslöshet. Andelen förvärvsarbetande av befolkningen ligger högt.

"Bidra till hållbar tillväxt i konkurrenskraftiga och lönsamma företag som kan erbjuda bra jobb för såväl kvinnor som män."

(utdrag ur Tillväxtprogram för Kronobergs län 2004-2007)

Näringslivspolicy för Alvesta kommun

Övergripande mål i Vision 2010 bildar utgångspunkt för näringslivspolicyn. Huvuduppgiften för kommunens näringspolitik är att skapa förutsättningar för utveckling och tillväxt. Prioriterade områden är:

- företagsutveckling och företagsetablering
- rekryterings- och kompetensutvecklingsfrågor
- marknadsföring och information
- mötesplatser, kontakter, samverkansformer och utvecklingsprojekt

Riktlinjer för sysselsättning

- Ett differentierat företags- och arbetsplatsutbud eftersträvas.
- Utbudet av kompletterande och företagsanpassade utbildningar ska utvecklas.
- Kommunens markberedskap för nyetablering eller utbyggnad av verksamheter ska vara god.
- En viktig lokaliseringsfaktor för nya företag och verksamheter är den lokala och regionala livsmiljön i vid bemärkelse, dvs utbudet av bra bostäder, kommunikationer, kollektivtrafik, kultur, fritids- och idrottsanläggningar, offentlig och kommersiell service, möjlighet till friluftsliv etc.

6.16. Områden av riksintresse

Områden av riksintresse är områden eller anläggningar av nationellt värde eller betydelse. Natura 2000-områden är riksintressen som dessutom är av europeiskt värde. Ett riksintresse enligt MB är en kvalificerad form av allmänt intresse, där staten har förbehållit sig inflytande över kommunala beslut enligt PBL. Det är inte bara ett statligt ansvar att riksintressena skyddas utan en viktig angelägenhet för kommun, lokalbefolkning, besökare, näringsliv och andra intressenter.

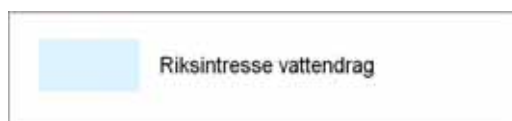
Riksintresse enligt MB kap. 3 pekas ut av statliga sektorsmyndigheter. Riksintresse enligt MB kap. 4 redovisas i lagtexten eller i särskild förteckning och är därigenom beslutade av riksdagen. Områden av riksintresse ska redovisas särskilt i översiktsplanen, och kommunen ska redogöra för hur man avser att tillgodose intressena.

Riksintresse är i sig ingen skyddsform. Riksintresseområden enligt MB kap. 3 § 6 (natur, kultur, friluftsliv) ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön. Vid fortsatt markanvändning på nuvarande sätt har bestämmelserna endast rådgivande funktion. Områden som är av riksintresse för anläggningar (kommunikationer, energidistribution) ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.

Alvesta kommuns ställningstagande till de riksintressen som finns i Alvesta kommun grundar sig i tillämpliga delar på översiktsplanen från 1994. Väsentligt motstridiga intressen mellan stat och kommun synes inte föreligga.

6.16.1. Geografiskt utpekade område (MB kap. 4)

MB kap. 4 innehåller särskilda bestämmelser för hus hållning med mark och vatten för några områden i landet. De områden som utpekade är, med hänsyn till sina natur- och kulturvärden, i sin helhet av riksintresse.

Enligt MB kap. 4 § 6 är Mörrumsåns vattenområde med tillhörande käll- och biflöden (se kartbild till höger) ett utpekade vattenområde där vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål inte får utföras (gäller inte vattenverksamhet som förorsakar endast obetydlig miljöpåverkan). Vattenreglering sker idag i bl.a. Huseby.

I MB kap. 4 § 2 utpekade ett antal områden där turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskild ska beaktas vid bedömning av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. Ett av de utpekade områdena är sjön

Åsnen med öar och strandområden och områdena söder därom utmed Mörrumsån och vid sjön Mien till Pukaviksbukten och Listerlandet (se kartbild till höger).

Åsnenområdet är sammantaget länets värdefullaste naturområde. Områdets areal är ca 300 km², hälften land och hälften vatten. Sjön Åsnen är den tjugonde största sjön i Sverige. Den är inte bara en sjö utan snarare ett stort sjösystem med en för Sydsverige unik miljö. Sjön är grund med flacka, breda strandzoner. Medeldjupet är 3 meter, största djupet 14 meter. Det ringa medeldjupet är en viktig orsak till sjöns betydelse för fisket och som fågelsjö.

Åsnenområdet ligger i tre kommuner (Växjö, Alvesta och Tingsryd). Området/delar av området är av riksintresse för det rörliga friluftslivet, naturvården, kulturmiljövården samt för yrkesfisket. Delar av området skyddas som naturreservat och/eller är Natura 2000-område. Sjön och dess angränsande våtmarker omfattas av Ramsarkonventionen (Convention on Wetlands), enligt vilken Sverige har förbundit sig att bevara våtmarker av internationell betydelse, i synnerhet som livsmiljö för våtmarksfåglar. Ett stort antal fågelarter häckar eller rastar vid Åsnen. I området finns flera fågelskyddsområden där tillträdesförbud råder viss tid av året. Runt Åsnen finns även ett antal biotopskyddsområden, liksom ett antal utpekade nyckelbiotoper. I Länsstyrelsens Naturvårdsprogram för Kronobergs län är i stort sett hela Åsnenområdet, både sjön och omgivande landområden, beskrivna i delområden. Området finns med i Länsstyrelsens senaste ängs- och betesmarksinventering från 2004 samt våtmarksinventering från 1987. Där finns även ett antal områden med naturvårdsavtal, samt några av Länsstyrelsen skyddade naturminnen.

I norra delen och utefter den västra stranden av Skatelövsfjorden finns välbetade mader och strandängar. Vid sjöns nordligaste spets ligger Huseby bruk. Där har anlagts en våtmark/fågelsjö som också ska fungera som kväverrenare för det avrinnande vattnet från omgivande åkermark och för en del av Mörrumsåns vatten. I Huseby finns länets enda Naturrum.

Runt Åsnen finns rester av de förr så vidsträckta, mäktiga ädellövskogarna, t.ex. bokskogarna vid Torne, Bjurkärr och Agnäs. Åsnenområdet har större andel ädellövskog än övriga delar av länet.

Övergripande målsättning för Åsnenområdet

- bibehållande av natur- och kulturvården
- utveckling på bygdens villkor
- både turism och närrekreation
- utveckling av boenderesursen

(utdrag ur Länsstyrelsens "Åsnen i översiktsplanen")

Bild: Utsikt över Skatelövsfjorden, från Blodberget i Odensjö

I förslag till ny nationalparksplan föreslår Naturvårdsverket en ny nationalpark i västra Åsnen, delvis inom Alvesta kommun. Området omfattar cirka 2 000 hektar, varav cirka 400 hektar land och resterande vatten. Stommen i den föreslagna nationalparken utgörs av de tre befintliga naturreservaten Bjurkärr, Västra Åsnens övärld samt Agnäs, som i förslaget binds samman med mellanliggande vatten och några ytterligare öar. Nationalpark är det starkaste skyddet för naturen, och syftet är att bevara naturen i så ursprungligt skick som möjligt. Alvesta kommun har i sitt yttrande ställt sig positiv till den föreslagna nationalparken i Åsnen men

förutsätter att fortsatt utredning avseende utbredning, tillgänglighet och användning ska ske i nära samarbete med markägare och kommunens representanter. För kommunen och de lokala utvecklingsgrupperna är det av mycket stor betydelse och ett primärt behov att områdena på fastlandet kan fortsätta att utvecklas för bostadsbebyggelse.

Säkerställande

Riksdagen har pekat ut Åsnen som ett strategiskt område för turism och rekreation baserat på friluftsliv med natur- och kulturupplevelser. De unika värdena gör det extra angeläget att ta tillvara, nyttja och utveckla resursen i ett levande samspel mellan berörda parter.

Åsnenområdet/delar av Åsnenområdet är av riksintresse för rörligt friluftsliv, naturvård, kulturmiljövård och yrkesfiske. Områdets natur- och kulturvärden är grundläggande för dragningskraften, och området som helhet får därför inte förvanskas. Naturvård och friluftsliv ses som överordnade intressen i mark- och vattenanvändningen. Åsnenområdets olika riksintressen ska inte ses som ett generellt hinder för ny bebyggelse. Vissa områden kan dock ha så stora natur- och kulturvärden att lokaliseringen måste anpassas beträffande placering i landskapet och/eller att särskilda krav måste ställas på bebyggelsens utformning.

Inom hela området rekommenderas att stora landskapspåverkande exploateringsföretag inte ska tillåtas. För alla utpekade natur- och kulturvärden inom området rekommenderas hänsynstagande eller aktivt bevarande. Naturintresset ges företräde framför annan markanvändning inom betydande delar av Åsnenområdet.

I Åsnenområdet utpekade Natura 2000-områdena är av riksintresse enligt miljöbalken. För dessa områden krävs tillstånd från Länsstyrelsen för ingrepp "som på ett betydande sätt kan påverka miljön".

Utvecklad dialog, kunskapsutbyte och samarbete mellan de som arbetar med skydd och förvaltning av området och de som arbetar med utvecklingsfrågor är en övergripande förutsättning för utveckling av Åsnenområdet. Dialogen bör inbegripa de som bor och arbetar i området för att utvecklingen ska ske på bygdens villkor och stödja fortsatt hävd, lokalt näringsliv och permanentboende.

Fortlöpande dokumentation bör ske av tillkommande bebyggelse av anläggningar inom området. Konsekvenserna av olika åtgärder liksom av besöksstrycket på området bör analyseras.

Pågående samarbete mellan berörda kommuner (Alvesta, Växjö och Tingsryd) har följande syften:

- Naturvärdena ska bibehållas. Detta är grundläggande för områdets dragningskraft.
- Anläggningar för turism och friluftsliv samt fritidshusbebyggelse bör vara visuellt avskärmade från de värdefulla kulturmiljöerna. Det är viktigt att upplevelsen av orörda stränder bibehålls från sjösidan. Fritidsbebyggelsen bör lokaliseras och utformas med stor hänsyn till sjöns vattenkvalitet och så att leder och platser av betydelse för friluftslivet lämnas opåverkade.
- Utveckling av turism och anläggningar för friluftsliv ska baseras på lokala initiativ och på bygdens villkor.
- "Smultronställena" ska inte exploateras. De är av stor vikt både för turism och närrekreation.

Länsstyrelsen har tagit fram ett utmärkt material i skriften "Åsnen i översiktsplanen – Planeringsunderlag 2004". I detta planeringsunderlag redovisas på ett strukturerat och överskådligt sätt de värden och tillgångar som tillsammans gör Åsnen till ett unikt område för friluftsliv. Alvesta kommun ansluter sig till de ställningstaganden och inriktningsmål som anges i planeringsunderlaget.

Vad gäller Mörrumsån och dess tillhörande vattenområde har de senaste översvämningarna väckt frågan om den vattenreglering som sker i Huseby kan skapa problem uppströms. Frågeställningen har undersökts i den genomförda översvämningsskarteringen/-utredningen. Enligt utredningen påverkar och motverkar inte ett ökat vattenomsläpp i Huseby bildandet av översvämningar uppströms i den utsträckning man tidigare trott.

Tingsryds kommun har under lång tid haft målsättning och aktivt verkat för att återskapa fria vandringsvägar för fisk i Mörrumsån, mellan Åsnen och Östersjön. Alvesta kommun stödjer detta arbete som bedöms ytterligare öka Åsnens attraktivitet.

6.16.2. Naturvård

Områden av riksintresse för naturvården ska representera huvuddragen i svensk natur, belysa landskapets utveckling och visa mångfalden i naturen. Alvesta kommun har nio områden som är klassade som riksintressen för naturvården.

1) Broatorpabäckområdet (cirka 53 hektar)

Ett område sydväst om Sjuhult i nordvästra delen av kommunen. Ett bokskogsområde som inramar ett mycket vått kärr med al och ask. Området har en för länet säregen hydrologi, ovanlig vegetation och ett rikt fågelliv.

Säkerställande

Aktivt bevarande av naturvärdena och skydd mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön. Området är Natura 2000-område. Markanvändning ska ske med särskild hänsyn till naturvårdsintresset.

2) Lyåsa-Strömhult (cirka 936 hektar)

Ålderdomligt odlingslandskap med ängar, hagar, dungar med ek- eller bokdominerad lövskog. Bankeån har en värdefull myrsumpskogmosaik med representativa topogena kärr och en rik flora. Del av området är också av riksintresse för kulturminnesvården.

Säkerställande

Aktivt bevarande av såväl natur- som kulturvärden och skydd mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- och kulturmiljön. Eftersom naturvärdena i hög grad utgörs av det ålderdomliga odlingslandskapet bedöms det inte finnas någon konflikt mellan natur- och kulturvärdena.

3) Hakatorp (cirka 207 hektar)

Liten by med ålderdomligt odlingslandskap och väl bevarade småländska gårdar. Landskapet är svagt kuperat och omväxlande, med olika typer av ängs- och betesmarker, öppna åkerytor samt lövdungar. Hamlade träd, framför allt lind.

Säkerställande

Området är i vissa delar ett Natura 2000-område. Markanvändning ska ske med särskild hänsyn till naturvårdsintresset. Området ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön.

4) Kopparåsmynnen (cirka 81 hektar)

Ett 3 km långt och 200 meter brett, väsentligen opåverkat och mångformigt myrkomplex med speciell hydrologi och värdefull flora. Myren ligger på gränsen mellan Växjö respektive Alvesta kommuns norra delar. På myren finns olika vitmossor, ängsull, tranbär, myrliilja och klockljung. Här häckar både trana och enkelbeckasin. Myren har särskilt stort geovetenskapligt, biologiskt och landskapsmässigt värde.

Säkerställande

Aktivt bevarande av naturvärdena. Markanvändning ska ske med särskild hänsyn till naturvårdsintressena. Området ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön. Myren är ett utpekad våtmarksområde i myrskyddsplan för Sverige och ska som sådant ha ett långsiktigt skydd senast år 2010.

5) Fiolenområdet (cirka 1 038 hektar)

Fiolen, Fiolenbäcken, Åkhultsmyren och Aneboda naturskog är vetenskapligt referensområde av internationell betydelse för biologisk och limnologisk forskning. Sjön Fiolen som bildats i en sprickzon i berggrunden är obetydligt förorenad och har klart vatten. I anslutning till sjön finns ett vackert odlingslandskap. Byn Åkhult har välvärdade slätterängar intill bebyggelsen. På Åkhultsmyren finns ett flertal växtgeografiskt intressanta arter. Fiolen är ett av flera så kallade referensvatten i Kronobergs län. (Referensvatten = sjöar och vattendrag som är minimalt påverkade av t.ex. avlopp, vägar och kalkning).

Säkerställande

Största delen av riksintresset Fiolenområdet är skyddat som naturreservat och upptaget som ett Natura 2000-område.

6) Stråkenområdet (cirka 1 042 hektar)

Området, som ligger i Alvesta och Växjö kommuner, omfattar sjön Stråken och ett område väster därom. Sjön används sedan lång tid tillbaka i botanisk och limnologisk undervisning. Området har stora landskapsmässiga och biologiska värden. På sjöns västra strand ligger rester efter den gamla torpbyn Svänan. Väster om sjön finns, längs en bäck, ett stråk med alskog med riklig flora i botten- och fältskiktet.

Säkerställande

Markanvändning ska ske med särskild hänsyn till naturvårdsintressena. Området ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön.

7) Blädingeås (cirka 413 hektar)

Odlingslandskap med naturbetesmark. Området har stora biologiska, landskapsmässiga och geovetenskapliga värden.

Säkerställande

Markanvändning ska ske med särskild hänsyn till naturvårdsintressena. Området ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön.

8) Åsnenområdet (cirka 30 000 hektar)

Sjön Åsnen med omgivande stränder är av riksintresse för naturvård. Flera delområden utpekade som skyddsvärda utifrån olika intressen. Det finns flera naturreservat inom området, varav följande i Alvesta kommun: Husebymaden, Agnäs, Bjurkärr, Västra Åsnens övärld. Länsstyrelsens plan för att bilda naturreservat berör bland annat Torne bokskog och Silkesnäs. Bildandet av naturreservat för Torne bokskog pågår. I Åsnenområdet finns några av Länsstyrelsen skyddade naturminnen. Vidare finns flera fågelskyddsområden. I länets Naturvårdsprogram är i stort sett hela Åsnenområdet beskrivet i flera delområden med värdefull natur. Ett flertal mindre områden har utpekats i Länsstyrelsens ängs- och hagsmarksinventering respektive våtmarksinventering. Skogsstyrelsen har inventerat nyckelbiotoper och naturvärden i området. För ett antal mindre områden runt Åsnen har Skogsstyrelsen tecknat naturvårdsavtal med markägaren. Strandskyddet i Åsnenområdet gäller 200 meter in på land och 100 meter ut från land.

Naturvårdsverket föreslår i förslag till ny nationalparksplan att det inrättas en ny nationalpark i västra Åsnen (se 6.16.1).

Säkerställande

I Åsnenområdet finns flera delområden som är skyddade som naturreservat och/eller är Natura 2000-område. Sedan 1989 är sjön Åsnen ett s.k. Ramsarområde. Markanvändning ska ske med särskild hänsyn till naturvårdsintressena. Området ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön. Se även 6.16.1.

9) Taglamyrens norra del (cirka 428 hektar)

Myren ligger på själva vattendelaren mellan Helgeåns och Mörrumsåns vattensystem. Den innehåller såväl mossepartier, som täcker större delen, som kärrområden. Det öppna kärrområdet har väl utvecklade hölje- och tuvstrukturer. Från söder skjuter en moränrygg med gården Tagelkärr ut mitt i myren. Myren hyser ett av länets större orrspel, och där häckar sydlig ljungpipare.

Säkerställande

Myren skyddas som naturreservat och är ett Natura 2000-område. Markanvändning ska ske med särskild hänsyn till naturvårdsintressena.

6.16.3. Natura 2000-områden

Natura 2000 är ett nätverk av områden som alla EU:s medlemsstater ska bidra till att skapa. Syftet är att bevara den biologiska mångfalden inom gemenskapen genom att alla medlemsländer tar ansvar för att säkra sin del av det gemensamma arv som naturen är. Alla Natura 2000-områden är riksintresseområden (MB kap. 4, §§ 1 och 8). I Sverige finns nära 4.100 Natura 2000-områden på en yta av totalt mer än 6 miljoner hektar.

I Alvesta kommun finns för närvarande tretton Natura 2000-områden. Ingrepp "som på ett betydande sätt kan påverka miljön" i ett sådant område kräver tillstånd från Länsstyrelsen. Syftet med tillståndsplikten är att områdenas höga värden inte får förstöras. Vissa av områdena är naturreservat.

Länsstyrelsen upprättar bevarandeplaner för Natura 2000-områdena. Planerna ska tjäna som kunskapsunderlag i planering och vid prövning av exploateringsärenden som kan påverka områdena.

6.16.4. Kulturmiljövård

Följande områden utgör riksintresse för kulturmiljövården och ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada kulturmiljöerna:

1. Lyåsa-Strömhult: Odlingslandskap med småskaliga byar i marginalbygd på gränsen mellan Varend, Njudung och Finnvedens folkland.
2. Horda-Ryd: Odlingslandskap präglad av laga skifte och med välbevarade högt belägna gårdsbildningar från 1850-1900.
3. Härlöv: Kyrkby sedan medeltiden med sockencentrum, smedja och välbevarade gårdsgrupperingar från 1800-talets första hälft.
4. Borshults by: Bymiljö med karaktär av oskiftad by med i stort sett oförändrad bebyggelsestruktur sedan 1824.
5. Hjärtanäs-Dansiö-Gåvetorp-Spåningslanda: Odlingslandskap med lämningar från förhistorisk tid och med herrgårds- och allmogebebyggelse från främst 1700- och 1800-talen.
6. Benestad-Blädinge-Oby-Näs: Fornlämningsstråk med gravar av olika typer från slutet av stenålder och in i järnålder. Stråken har tydlig koppling till de äldsta byarnas inägomark och bebyggelseelägen och är väsentliga inslag i den varendska centralbygden.
7. Huseby-Skatelöv: Järnbruks- och herrgårdsmiljö där bruket, beläget vid kommunikationsstråk, har bildat grunden för den småländska industrialiseringen. Sockencentrum i odlingslandskap med en betydande fornlämningskoncentration från såväl brons- som järnålder och ett bra exempel på omfattande järnåldersgravfält längs åsrygg.
8. Torsås: Laga skifteslandskap runt före detta kyrkplats med bebyggelse från det sena 1800-talet.

Säkerställande

För samtliga riksintresseområden för kulturminnesvård anges aktivt bevarande. Områdena ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada kulturmiljön. För kulturvärdenas säkerställande hänvisas främst till riktlinjerna i länets och kommunens kulturmiljövårdsprogram.

För samtliga riksintresseområden gäller kulturanpassat jord- och skogsbruk, vård av fornlämningar/gravfält där sådana finns, vård av befintligt bebyggelsebestånd och anpassning av ny bebyggelse.

Vid ökat bebyggelsetryck i riksintresseområden för kulturminnesvård bör områdesbestämmelser inrättas till skydd för de mest skyddsvärda delarna.

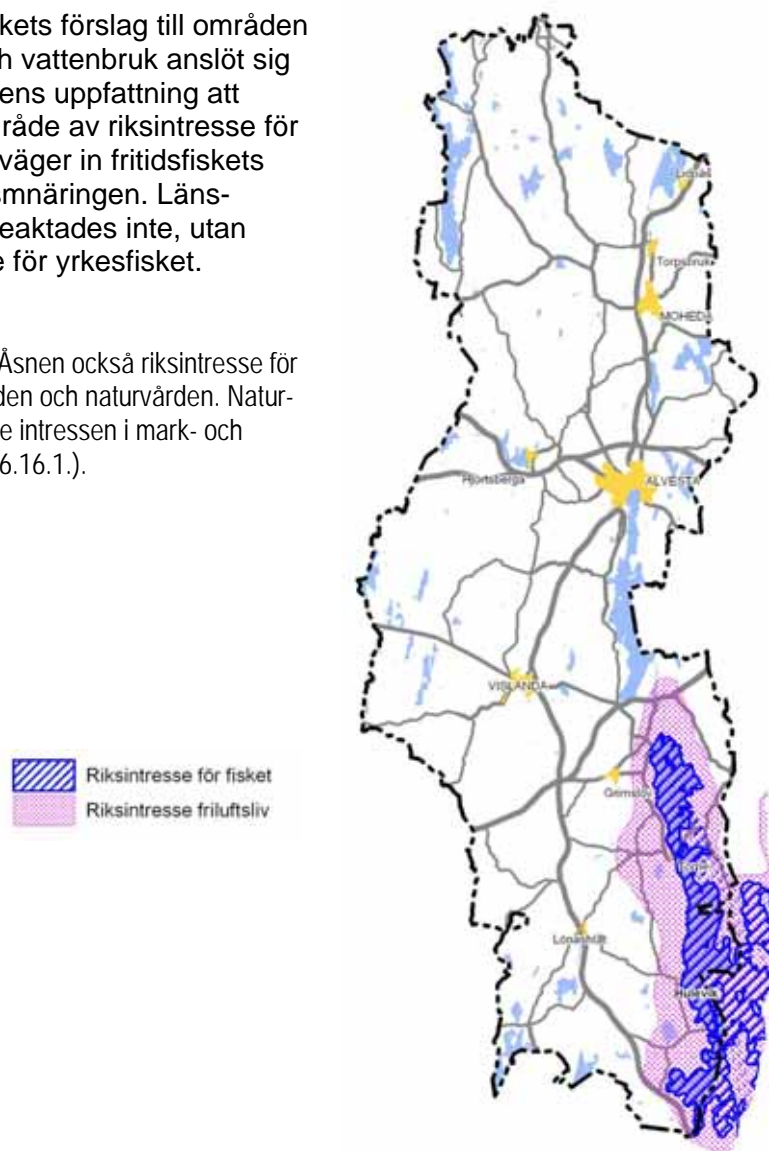
6.16.5. Yrkesfiske

Sjön Åsnen klassas som riksintresse för yrkesfisket (se kartan nedan). Som riksintresse ska yrkesfisket ges möjlighet att vidareutvecklas och ska skyddas mot skadliga verksamheter och åtgärder. Fritidsfiske ingår som en del i riksintresset för friluftsliv.

I remissyttrande över Fiskeriverkets förslag till områden av riksintresse för yrkesfiske och vattenbruk anslöt sig Alvesta kommun till Länsstyrelsens uppfattning att Åsnen inte bör utpekas som område av riksintresse för yrkesfisket, om man inte också väger in fritidsfiskets kommersiella betydelse för turismnäringen. Länsstyrelsens förslag till kriterium beaktades inte, utan Åsnen kvarstår som riksintresse för yrkesfisket.

Säkerställande

Förutom riksintresse för yrkesfisket är Åsnen också riksintresse för det rörliga friluftslivet, kulturminnesvården och naturvården. Naturvård och friluftsliv ses som överordnade intressen i mark- och vattenanvändningen (se också avsnitt 6.16.1.).

6.16.6. Friluftsliv

Sjön Åsnen och omgivande strandområden utgör riksintresse för friluftsliv enligt MB kap. 3 § 6 och är geografiskt riksintresse för turism och friluftsliv enligt MB kap. 4 §§ 1 och 2 (se ovanstående karta). Området/delar av Åsnenområdet är också av riksintresse för naturvården, kulturminnesvården och yrkesfisket.

Enligt kommunens mening är riksintresset för det rörliga friluftslivet i huvudsak knutet till själva sjön och dess närmaste omgivning. Utanför strandzonen saknas i allmänhet sjökontakten eller upplevelsen av att området är beläget i sjöns närhet.

Huseby med omgivning, i norra delen av riksintresseområdet, har utvecklats till ett viktigt turist- och rekreativmål. Flertalet av kommunens cykel- och vandringsleder passerar Hu-

seby, som kan utvecklas till en samlande stödpoint för turism, rörligt friluftsliv och upplevelsenärningar i anslutning till Åsnenområdet. (Se även 6.3).

Säkerställande

I de delar av sjön Åsnen och omgivande landområden som utgör riksintresse för det rörliga friluftslivet och som ligger inom Alvesta kommun prioriteras åtgärder som ökar områdets attraktivitet för turism och det rörliga friluftslivet, under förutsättning att åtgärderna inte skadar övriga riksintressen inom detta område.

Huseby bruk har som regional sevärhet även stor betydelse för friluftslivet genom att det är en samlande stödpoint för olika cykel- och vandringsleder, och genom att där finns samlad information om värdena i Åsnenområdet, allemansrätt m.m.

Vid lokalisering av anläggningar och bebyggelse i Åsnens närområde är det av stor vikt att förändringar inte hindrar möjligheterna att nå vattnet och att röra sig fritt utefter stränderna. Om ett mera differentierat strandskydd blir tillåtet bör den generella strandskyddszon på 200 meter som gäller för Åsnens stränder kunna prövas utifrån strandområdets innehåll och beskaffenhet. Detta gäller i första hand i Torne och området söder därom inklusive Tvetaryd, Hulevik och Ulvön.

6.16.7. Energidistribution

Det svenska stamnätet för eldistribution består av ledningar och transformatorstationer för spänningarna 220 kV och 400 kV. Stamnätet ägs och förvaltas av affärsverket Svenska Kraftnät.

Stamnätsledningar för eldistribution har tidigare klassificerats som riksintresse. Statens energimyndighet arbetar med en översyn av riksintresse för energiförsörjning i landet. Tills vidare gäller Strategier och principer avseende riksintressefrågor inom NUTEKs ansvarsområde (från 1966). Där sägs att det i första hand är planerade anläggningar som ska pekas ut som riksintresse, eftersom befintliga anläggningar i regel har skydd av annan lagstiftning, t.ex. genom koncessionsbeslut.

I kommunen finns för närvarande inga utpekade planerade anläggningar för energidistribution. Svenska Kraftnät planerar att bygga en ny överföringsledning 400 kV för att förstärka stamnätet mellan Närke och Skåne, den s.k. Sydlänken. Olika sträckningar liksom teknikval har diskuterats. Alvesta kommun kan komma att beröras av projektet. En förstudie med alternativa stråk och teknikval (luftledning eller markkabel) presenterades hösten 2006. I januari 2008 tog Svenska Kraftnät beslut om teknik för Sydlänken. Länken kommer att ingå i ett större projekt som heter SydVästlänken. I den del av projektet som kan komma att beröra Alvesta kommun, dvs. delen mellan Jönköping och söderut till Skåne, kommer ny likströmsteknik med markkabel att användas. Denna lösning tillmötesgår kommunens ställningstagande i yttrandet över förstudien, där kommunen förordade en kabelläggning i mark och motsatte sig ytterligare luftledningar av denna storlek genom kommunen.

En planerad kraftledning av denna storlek kommer att betraktas som ett riksintresse men kan inte läggas in i översiktsplanen förrän lokaliseringen är klarlagd. Genomförandet av överföringsledningen har sådan betydande miljöpåverkan att planerna ska miljöbedömas.

Säkerställande

Inom ett område av 100 meter från befintlig eller planerad 400 kV-ledning bör ny bostadsbebyggelse prövas restriktivt. För övriga ledningar gäller säkerhetsavstånd enligt gällande föreskrifter.

Motstående intressen samt konsekvenser för samhällsutveckling, boende och miljö

En evantuell ny 400 kV överföringsledning med sträckning genom Alvesta kommun har sådan betydande miljöpåverkan att en miljöbedömning ska ske.

6.16.8. Kommunikationer

Följande trafikanläggningar utgör riksintresse (se karta avsnitt 6.13). :

- riksvägar nr 23, 25 och 27
- Södra stambanan
- Kust till kustbanan

Växjö flygplats är av riksintresse för luftfarten enligt MB kap. 3 § 8. Inte bara flygplatsområdet är ett riksintresse som ska skyddas utan också omgivande influensområden för buller och höjdbegränsade områden. Östra delen av Alvesta kommun berörs av det höjdbegränsade området, vilket medför restriktioner för markanvändningen. Det aktuella området finns redovisat i kartbilaga 2. Runt alla flygplatser finns områden som begränsar byggnadshöjder, för att flygsäkerheten inte ska äventyras. Alla byggnadsverk berörs, såväl fasta som tillfälliga. Närmare uppgifter om det höjdbegränsade området kan inhämtas hos Luftfartsstyrelsen och Växjö flygplats.

För vägarna omfattar riksintresset de mark- och vattenområden som berörs av utpekat befintligt vägnät. Genom att riksintresset förklarar ska vägarna skyddas mot åtgärder som påtagligt försvårar tillkomst av eller utnyttjande av dem. Det innebär skydd från t.ex. att bebyggelse och verksamheter lokaliseras i anslutning till viktiga transportleder.

Planering pågår för fortsatt ombyggnad av riksvägarna 25 och 23 till mötesfria vägar med mitträcke. Rv 25 planeras byggas om till 2+2 väg och 2+1 väg med stor omkörningsmöjlighet på sträckan Lekaryd och Växjö västra infart. Även Rv 23 planeras bli en 2+1 väg, och sträckan Gottåsa-Ströby påbörjades under år 2007. Förändringarna bidrar till ökad framkomlighet och trafiksäkerhet. Några större förändringar av vägarnas sträckning ligger inte, enligt uppgift från Vägverket, inom ramen för nuvarande länsplan för regional transportinfrastruktur som sträcker sig till 2015. I samband med vägutredning för väg 23 diskuteras eventuellt ny sträckning inklusive ny bro förbi Huseby. Vad gäller väg 25 kan en förändrad sträckning bli aktuell vid ombyggnation av vägen över järnvägen vid Forsa, väster om Alvesta.

För järnvägarna utgörs riksintresset av spår och spårplaneringar samt stationer för resandeutbyte och bangårdar för godshantering och övriga spårplaneringar som behövs för att säkerställa transportfunktionen. Banverket beslutade i december 2006 om järnvägens riksintressen enligt 3 kap. 8 § Miljöbalken, efter en översyn av riksintressena.

Säkerställande

Rekommendationer om säkerhetsavstånd till byggnader och andra anläggningar säkerställer att kommunikationsanläggningarna kan användas på avsett sätt.

För delar av riksvägarna 23, 25 och 27 kan förändrad vägsträckning bli aktuell i samband med vägombyggnad.

Stor vikt måste läggas vid att vidareutveckla Alvesta som regionalt kommunikationscentrum för spårbundna person- och godstransporter. Alvesta kommun planerar tillsammans med SJ, Banverket, grannkommunerna, regionala myndigheter m.fl. upprustning av stationsområdet i Alvesta för att underlätta tågbyten och göra området säkrare för passagerare. I detaljplaner reserveras mark i anslutning till stationsområdet, så att ett resecentrum med god tillgång till närbelägna parkeringsplatser och tillräckligt utrymme för bussar m.m. kan utvecklas. Planering pågår för att anordna en kombiterminal i anslutning till befintligt bangårdsområde i Alvesta. Behovet av förvärv av mark för att ge möjlighet till framtida utveckling av godshanteringen i ett läge utanför centrum ska beaktas i kommunens planering.

Alvesta kommun stöder Banverkets ambitioner att öka säkerheten för väg- och järnvägstrafikanter genom att bygga bort plankorsningar mellan väg och järnväg. Vid förändringar av vägsystemet måste dock stor hänsyn tas för att undvika oönskade barriäreffekter.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

Det höjdbegränsade området för Växjö flygplats, som även berör delar av Alvesta kommun, innebär begränsning av vegetations- och byggnadshöjder för att flygsäkerheten inte ska äventyras. Det aktuella området redovisas i översiktsplanens kartbilaga 2. Närmare uppgifter om det höjdbegränsade områdets utbredning och vilka restriktioner som gäller kan inhämtas hos Luftfartsstyrelsen eller Växjö flygplats.

6.16.9. Totalförsvaret

Inom kommunen kan det finnas områden av riksintresse för totalförsvaret som av sekretessskäl inte redovisas. I de fall Försvarsmaktens intresse berörs i plan- eller lovärenden eller i ärenden om förhandsbesked inhämtas yttrande från Försvarsmakten och en särskild prövning sker i byggnadsnämnden (i Alvesta kommun Nämnden för Samhällsplanering). Om nämnden fattar beslut som går emot Försvarsmaktens intressen, kan beslutet komma att överprövas av Länsstyrelsen eller, om beslut om sådan överprövning inte har fattats, överklagas av Försvarsmakten.

Kännedom om berörda områdens belägenhet och omfattning finns hos kommunen och Länsstyrelsen.

Säkerställande

Plan- och lovärenden eller ärenden om förhandsbesked kan beröra riksintresseområden för totalförsvaret, som av sekretessskäl inte redovisas i översiktsplanens kartmaterial. Vid sådant förhållande ska kommunen i första hand tillgodose riksintresset.

6.16.10 Vindbruk

Energimyndigheten beslutade i maj 2008 om områden av riksintresse för energiproduktion genom vindkraft, enligt 3 kap. 8 § Miljöbalken. Beslutet innebär att andra eventuella exploateringar inom de utpekade områdena inte får innebära en påtaglig skada på riksintresset för vindbruk.

Alvesta kommun berörs av ett riksintresseområde för vindbruk beläget väster om Hjortsberga. Energimyndighetens beslut om områden för vindbruk har inte föregåtts av någon djupare utredning med konsekvensanalyser för markägare, grannar och andra berörda. Gränsen för det utpekade området är oklar och måste noga studeras utifrån lokala förutsättningar. Områdets utbredning och gränser har därför inte kunnat anges på kartbilaga 1. En mera tydlig avgränsning av riksintresseområdet föreslås göras i ett tematiskt tillägg till översiktsplanen.

Säkerställande

Konsekvensanalys av riksintresset och en mera tydlig avgränsning av riksintresseområdet föreslås behandlas särskilt i ett tematiskt tillägg till översiktsplanen.

I avsnitt 6.12.3. (Framtida energiförsörjning) anges under Riktlinjer vilka bedömningsgrunder som bör tillämpas vid lokaliseringsprövning av vindkraftverk.

7. HÄLSA OCH SÄKERHET

7.1. Beredskapshänsyn i samhällsplaneringen

Övergripande mål för samhällsplaneringen är bland annat att skapa goda och säkra livsmiljöer för alla medborgare. Samhället bör vara tekniskt, ekologiskt och socialt robust och hållbart, dvs. motståndskraftigt mot olika yttre och inre påfrestningar. Beredskapshänsyn i samhällsplaneringen syftar till att minska sårbarheten och långsiktigt uppnå ett mera tåligt, funktionssäkert och flexibelt samhälle.

Alvesta kommun har genomfört en första etapp av inventering och risk- och sårbarhetsanalys (ROSA) av de största riskerna i kommunen. Riskanalyser bör ligga till grund för kommunala beslut som kan påverka risksituationen.

Enligt lagen om skydd mot olyckor (SFS 2003:778) ska kommunen ta fram handlingsprogram med säkerhets- och prestationsmål för det olycksförebyggande arbetet. Ett sådant handlingsprogram för Alvesta kommun antogs av fullmäktige i maj 2005.

Värends Räddningstjänstförbund har ansvar för kommunens räddningstjänst, vilket innefattar räddningsinsatser vid olycka eller överhängande fara för olycka. I det kommunala handlingsprogrammet för olycksförebyggande arbete ingår ett avsnitt om räddningstjänstens verksamhet (utbildning, information, tillsyn och sotning), som antagits av räddningsförbundets direktion. Till handlingsprogrammet hör ett faktaunderlag (Riskanalys och statistik).

Kommunen ska ha en plan för hur en extraordinär händelse hanteras (SFS 2006:544). En sådan plan har utarbetats under 2007 och planeras tas upp för fastställande under år 2008 (ersätter lednings- och informationsplan för kriser och beredskap).

Enskilda huvudmän för verksamheter med särskilda risker eller verksamheter som är av vital betydelse för samhällets funktion har eget ansvar och beredskap vid tillbud och egna organisationer för riskhantering och skydd.

Riktlinjer

- Det är viktigt att det på alla samhällsområden byggs in en ökad beredskap för större olyckor och extraordinära händelser.
- Det bör finnas klara målsättningar inom den fysiska planeringen för hur olyckor ska förebyggas. Det kan handla om hur trafiksäkerheten ska förbättras eller hur fallolyckor ska förebyggas.
- Alla nämnder/styrelser i kommunen ska ta hänsyn till framtagna risk- och sårbarhetsanalyser (ROSA).
- Risk- och sårbarhetsanalyser ska genomföras kontinuerligt i kommunen. Åtgärder för att säkra el-distributionen vid strömavbrott i mindre samhällen och byar ska tas upp i detta analysarbete.

7.2 Räddningstjänstens beredskap

Alvesta och Växjö kommuner har sedan 2002 gemensam räddningstjänst – Värends Räddningstjänstförbund. Räddningstjänstens beredskap inom Alvesta kommun utgörs av deltidsstationer i Alvesta, Moheda och Vislanda. I Grimslöv och Torsåsby finns s.k. räddningsvärn.

Räddningstjänsten har som ambition att upprätthålla ankomsttider (efter larm) utifrån olika bebyggelsekaraktärer enligt tabell nedan. Enligt nuvarande regler betyder det att t.ex. hus med fler än tre våningar eller större vårdanläggningar inte får ligga utanför 10 minuters ankomsttid, om inte särskilda brandskyddsåtgärder vidtas. Sådana särskilda brandskyddsåtgärder bör skrivas in i områdesbestämmelser.

Tabell: Ankomsttider vid räddningsinsats

Bebyggelsegrupp	Tätort	Ankomsttid	Karaktär
I.	Alvesta Moheda Vislanda	10 minuter	Koncentrerad centrum- eller sluten bebyggelse, särskilt brandfarlig bebyggelse, större vårdanläggning, elevhem eller hotell, bostadsbebyggelse i 4 våningar eller högre, samlingslokal för fler än 300 personer, industriområde eller industri med farlig verksamhet.
II.	Grimslöv Torpsbruk Hjortsberga Lönashult	20 minuter	Bostadsområde eller flerfamiljshus i 3 våningar eller lägre, småhus- eller fritidshusbebyggelse, större byar och gårdssamlingar, enstaka större industrier.
III.	Torne Lidnäs Hulevik	30 minuter	Mindre samhällen och byar, enstaka byggnader och gårdar

En förutsättning för att räddningstjänsten ska kunna hålla ovan angivna ankomsttider är att framkomligheten på gator och vägar är så bra att normerade medelhastigheter vid utryckning kan hållas.

I kartbilden på nästföljande sida åskådliggörs de beräknade ankomsttiderna från brandstationerna inom Alvestadelen av Värends Räddningstjänstförbund.

De områden av kommunen som på kartbilden är "vita" har över 20 minuters ankomsttid, räknat från brandstationer i Alvesta och Växjö kommuner. Genom samarbete med räddningstjänsten i angränsande kommuner kan ankomsttiden förkortas i de "vita" områdena. I nordvästra delen av kommunen, mot Rydaholm, finns ett insatsområde där även deltidsbrandkåren i Rydaholm larmas per automatik (ca 5 minuters körtid till kommungränsen). I sydvästra och södra delen av kommunen kan deltidsbrandkårerna i Liatorp och Ryd snabbt larmas via SOS. Körtiden från både Liatorp och Ryd är ca 8 minuter till kommungränsen. I södra kommundelen finns dessutom räddningsvärn i Grimslöv och Västra Torsås.

Riktlinje

- I framtida utbyggnadsområden ska räddningstjänstens ankomsttider beaktas på ett tidigt stadium, så att brandskyddskrav kan uppfyllas.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN
2008-06-03

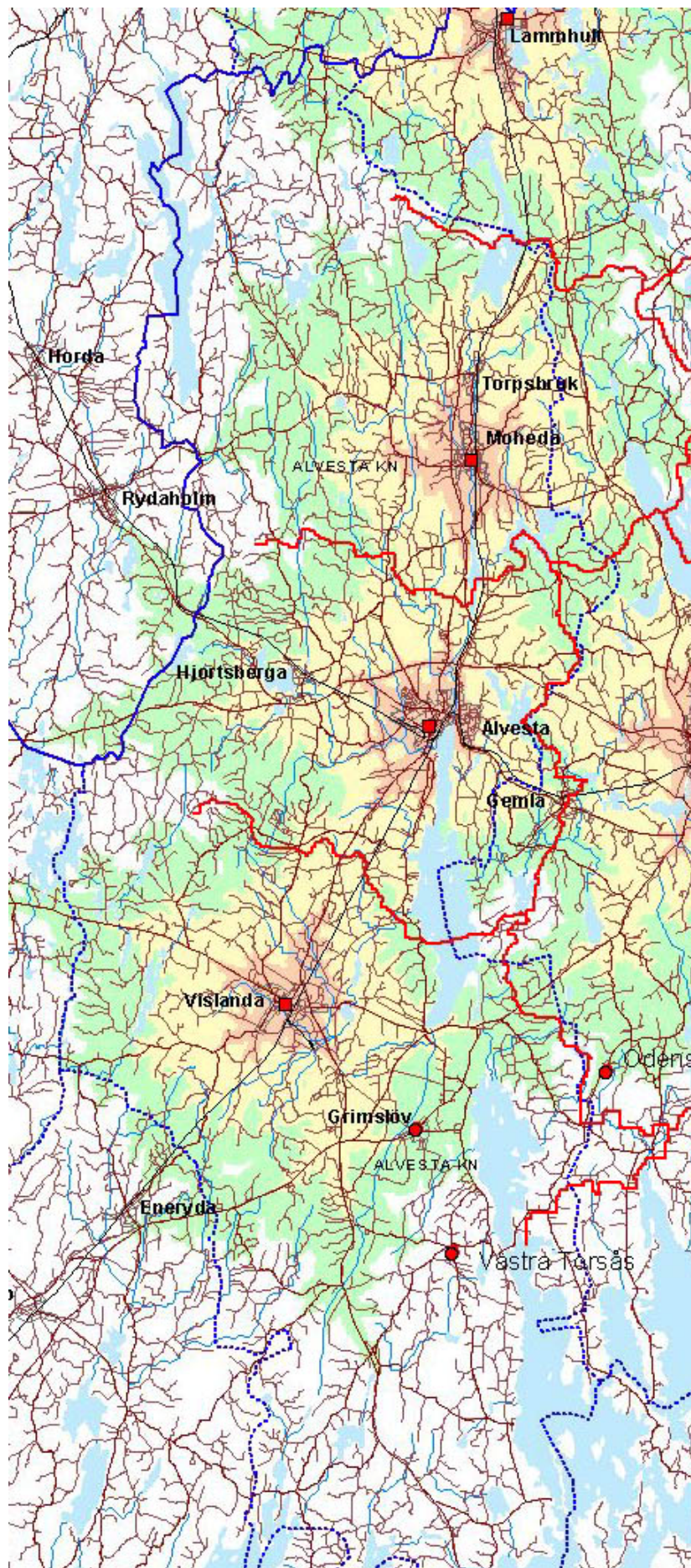

Bild: Ankomsttider för räddningstjänsten
(Värends Räddningstjänstförbund)

Teckenförklaring

Ankomsttid

0 - 10 min.

10 - 15 min.

15 - 20 min

■ Brandstation

● Räddningsväm

~ Gräns mellan insatsområden

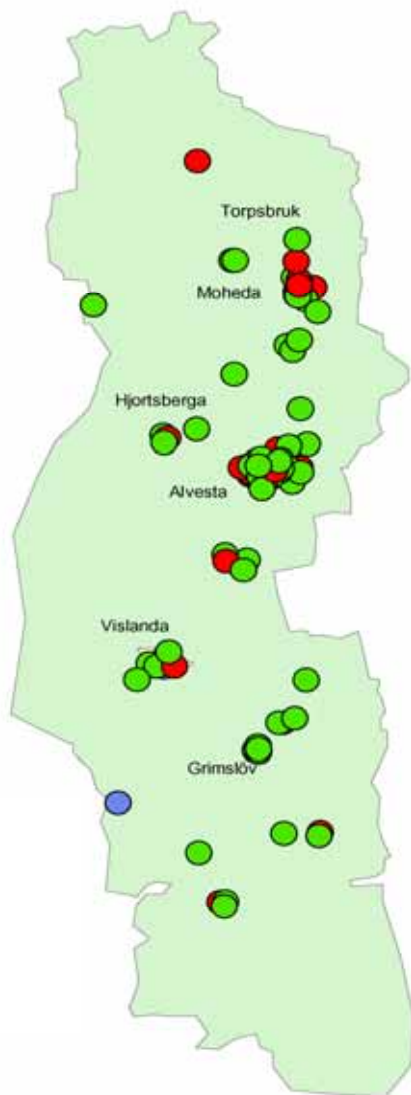
~ Länsgrens

~ Kommungräns

Karta framställd av METRIA, mars
2002 Ur Geografiska Sverige Data.

7.3. Utpekade risk- och skyddsobjekt

Förutom farligt godstransporter på väg och järnväg (se avsnitt 7.4.) finns farlig verksamhet främst på vissa industrier och bensinstationer. I *Bättre plats för arbete* (1995) anger Boverket riktvärden för skyddsavstånd vid olika typer av verksamheter. Riktvärdena är allmänna råd som inte är bindande. Riktvärdena bör dock användas som en första indikation om behov av skyddsområde vid planering av nya bostads- och verksamhetsområden. Vid nyetablering av "riskobjekt", t.ex. bensinstationer, måste riskbedömningszonerna beaktas. I tveksamma fall bör noggrannare riskanalyser genomföras. Ett antal lagrum ställer också krav på att riskanalyser genomföras.

Räddningstjänstförbundet genomförde 2004 en riskanalys avseende befintliga risk- och skyddsobjekt. Analysen har uppdaterats år 2007. I kommunens planarbete ska de utpekade objekten beaktas och tas hänsyn till. På kartbilden till vänster redovisas lokalisering av de identifierade risk- och skyddsobjekten i Alvesta kommun. Uppgifter om enskilda objekt finns hos räddningstjänstförbundet.

Värends Räddningstjänstförbund har använt följande definitioner av risk- respektive skyddsobjekt i sin riskanalys:

- *Riskobjekt* = objekt som allvarligt kan påverka människors liv och hälsa på andra sidan fastighetsgränsen (påverkan genom t.ex. brand, explosion eller utsläpp).
- *Skyddsobjekt* = objekt som rymmer fler än 150 personer (samlingslokal) som kan utrymma på egen hand, eller objekt med fler än 3 personer som kräver assistans vid utrymning, eller samhällsviktiga byggnader och anläggningar (t.ex. vatten- och reningsverk), eller byggnader med stora kulturhistoriska värden.
- *Risk- och skyddsobjekt* (i kombination)

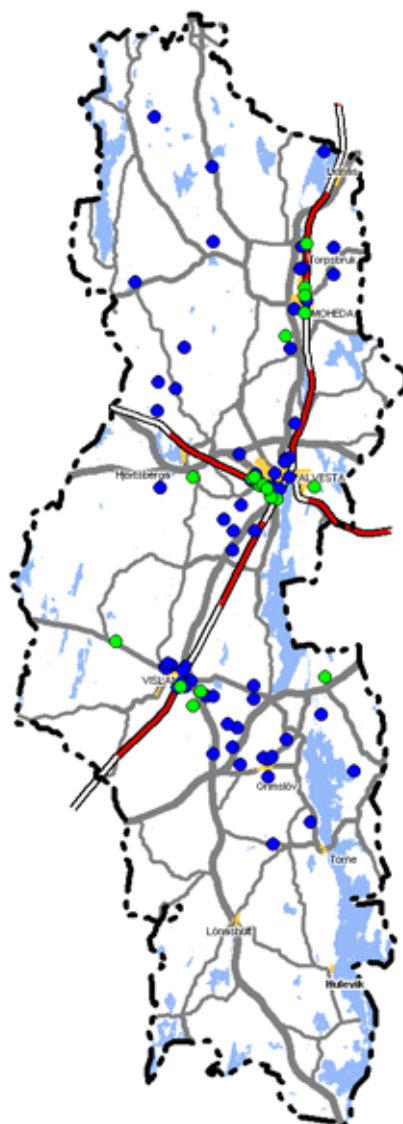
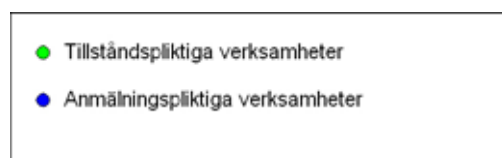
Ovan redovisade risk- och skyddsobjekt omfattar inte militära skyddsobjekt (se avsnitt 6.16.9).

I Alvesta kommun finns 123 tillstånds- eller anmälningspliktiga verksamheter enligt miljöbalken (MB kap. 9). Dessa verksamheter redovisas på kartan sida 105.

Riktlinjer

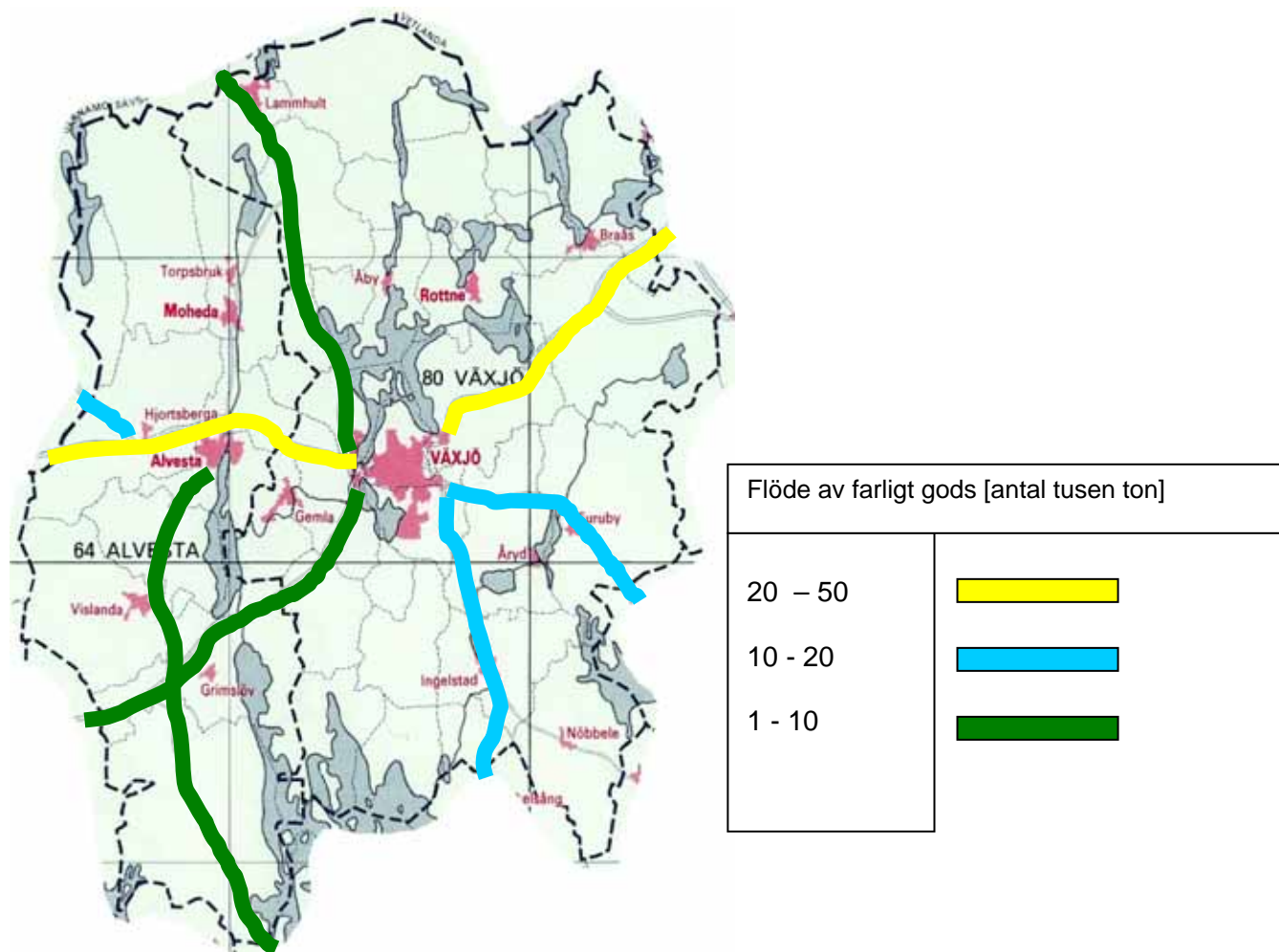
- Vid nyetablering av "riskobjekt", t.ex. bensinstationer, ska riskbedömningszoner beaktas.
- I kommunens planarbete ska de av räddningstjänsten identifierade risk- och skyddsobjekten beaktas.
- Tillkommande verksamhet som kan vara störande bör förläggas på sådan plats och på sådant avstånd att den inte stör befintlig bebyggelse. I tätortsbeskrivningen för Alvesta tätort redovisas nya verksamhetsområden som ligger utmed väg 25. Dit kan störande verksamheter lokaliseras. De nya verksamhetsområdena ligger väl till för transporter från och till områdena.

7.4. Farligt gods

Transporter av farligt gods på väg ska främst ske på rekommenderade vägar. Länsstyrelsen har rekommenderat följande vägar inom kommunen: Riksvägarna 23, 25 och 27, samt väg 126 söder om Gottåsa. Länsstyrelsen har föreskrivit förbud av transport med farligt gods på väg 126 på delsträckan genom Alvesta tätort. På denna delsträcka hänvisas farligt gods-transporter till Fabriksgatan (723) och Värnamovägen (707).

De transporter av farligt gods som sker på väg inom räddningstjänstförbundets ansvarsområde redovisas i förbundets kartbild nedan. Jämfört med andra delar av riket är transportflödena relativt låga inom detta område och utgörs i huvudsak av genomfartstransporter.

Mätningar av transporter av farligt gods (i nettoton perioden sept-nov 1996) på järnvägssträckorna visar, att inom räddningsförbundets område finns de högsta flödena av farligt gods på Södra stambanan (131 000 – 333 000 nettoton under mätperioden), medan Kust till kustbanan har ett lågt flöde (0-14 000 nettoton under mätperioden).

Statistiken om flöden av farligt gods inom räddningstjänstförbundets geografiska område är knapphändig. Detta gäller både gods på väg och på järnväg. Det som finns är vad som framkommit genom Räddningsverkets studier av flöden på väg (fjärde kvartalet 1998) och av godsmätningen på järnväg (sept-nov 1996).

Riskerna med järnvägstransporter behöver utredas bättre. Särskild fokus kan behövas på verksamheterna inom Alvesta stationsområde, där det sker viss rangering av gods och uppställning av godsvagnar. Detta har uppmärksammats i kommunens Handlingsprogram för skydd mot olyckor, där följande säjs:

Någon form av riskanalys för järnvägens närområde bör göras. Problemställningen bör vara densamma för övriga kommuner utmed stambanan, och analysen bör göras i samarbete med dessa kommuner. Detta synes vara en viktig mellankommunal och mellanregional riskhanteringsfråga. Det är av högsta önskan och intresse att länsmyndigheterna driver och samordnar detta arbete.

Ett övergripande utrednings- och analysarbete om farligt gods på järnväg har påbörjats av Alvesta kommun i samarbete med räddningstjänstförbundet. För tätorterna Alvesta, Moheda och Vislanda sammanställs vilka verksamheter som finns inom tre definierade skyddsav-

stånd från järnvägen. Det kunskapsunderlag som tas fram kommer att utgöra underlag för planering, beredskapsarbete m.m.

För närvarande finns inga tydliga nationella krav på skyddsavstånd till farligt godsleder. Frågan är komplicerad. Skyddsavståndet kan variera väldigt mycket, beroende på olika hänsyn till olycksfrekvens, konsekvenser eller samhällsekonomiska aspekter. Längsta rimliga avstånd bör dock alltid eftersträvas mellan farligt godsleder och sårbara verksamheter som bostäder.

Värends räddningstjänstförbund menar, att en generell riskbedömningszon på 150 meter bör tillämpas, vilket enligt förbundet är en kompromiss mellan skyddsbehov och behov av utrymme. Enligt förbundet bör nyetablering inom denna zon alltid utredas och bedömas. Nyetablering av daghem, skolor, sjukvårdsinrättningar, äldreboende, hotell och liknande bör inte ske inom denna zon. Befintliga sådana verksamheter samt tät bostadsbebyggelse inom denna zon bör enligt räddningstjänstförbundet övervägas att omlokaliseras på lång sikt. Alternativt bör särskilda skyddsåtgärder vidtas. Inom riskbedömningszonen bör i första hand verksamheter med låga personrisker, t.ex. grönområden, lättare industrier, lager, parkering och andra trafikaneläggningar läggas. Säkerheten utmed farligt godslederna kan höjas genom riskanalyser vid planering inom zonen, och genom särskilda områdesbestämmelser. Nya verksamheter med behov av farliga transporter bör lokaliseras i anslutning till anvisade farligt godsleder och på lämpligt avstånd ur skyddssynpunkt.

För Alvesta kommun är det viktigt att det bebyggda samhället kan utvecklas och fungera ihop med järnvägen. Det finns ett ömsesidigt beroende mellan samhället och järnvägen. Ur samhällsutvecklingssynpunkt är det inte rimligt att områden i anslutning till järnvägen utvecklas till "döda" områden. Det är däremot viktigt att ha kännedom om olycksrisker i områden som ligger nära järnväg. Vid uppförande av byggnader i järnvägens närhet ska därför särskild omsorg ägnas åt tekniska lösningar som skyddar vid olika olyckor. Det gäller t.ex. att kunna stänga ventilationssystem, och/eller att ha lämpliga fasadmateriäl och fönster, särskilda avlopp, täta marklager. Detta ska bevakas i bygglovsprocessen.

Olycksrisken är mindre på järnväg än på väg, och järnvägsvagnar kan stå emot skador bättre än vägfordon eftersom de generellt sett alltid är tyngre och robustare. Kommunen förutsätter att tillverkarna av rälsfordon arbetar med teknikutveckling av tågsvagnar som transporterar farligt gods, och att sådana vagnar säkerhetsklassas efter hur de kan stå emot skador i händelse av olycka.

Förutom de anvisade lederna för farligt gods på vägar och järnvägar har – utöver riskerna med ledernas passage genom tätorter – ett antal konfliktpunkter för dricksvattenförsörjningen identifierats:

För vägnätet finns följande konfliktpunkter för dricksvattenförsörjningen:

- Lekarydsåns passage under väg 25 (norr om Alvesta)
- Väg 23 strax söder om Gottåskrysset
- Väg 611 vid Kojtet (mellan Vislanda och Ströby).

Enligt Vägverkets bedömning är det främst längs väg 23 söder om Gottåskrysset som det föreligger risk för konflikter till en nivå som kan föranleda att särskilda skyddsåtgärder vidtas.

Beträffande järnvägsnätet finns följande konfliktpunkter:

- Södra stambanan norr om Alvesta (gäller hela sträckningen till länsgränsen)
- Södra stambanan strax nordost om Vislanda
- Kust till kustbanan i Hjortsberga

Riktlinjer

- Ur samhällsutvecklingssynpunkt är det viktigt att det ömsesidiga beroendet mellan samhälle och järnväg kan fungera. En generell riskbedömningszon får inte innebära att områdena närmast järnvägen avfolkas och avaktiveras. Behovet av särskild riskanalys vid nyetablering inom 150 meter från farligt gods led får bedömas utifrån vilken typ av bebyggelse och/eller verksamhet som den aktuella plan- eller bygglovsfrågan gäller.
- Det är viktigt att planera och bygga på ett sätt som mildrar skador vid eventuella olyckshändelser. En samsyn bör utvecklas i risktänkande hos kommuner med järnvägstrafik. Som ett första steg har Alvesta kommun undersökt möjligheten till gemensam riskanalys för de kommuner som ligger utmed södra stambanan. För Alvesta kommun bör en riskanalys för hela stambanans sträckning genom kommunen ge ett bättre beslutsunderlag i plan- och byggfrågor. En sådan riskanalys förutsätts innefatta planerade satsningar på ökad godshantering med en s.k. kombiterminal och i förlängningen eventuell utflyttning av godshantering till ett läge utanför Alvesta centrum. Arbetet med riskanalys har inletts.
- För vissa befintliga verksamheter (förskolor, skolor, sjukvårdsinrättningar, äldreboenden, hotell och liknande) som ligger inom 150 meter från farligt godsled kan särskilda säkerhetsåtgärder övervägas.
- Det förutsätts att tillverkarna av rälsfordon arbetar med teknikutveckling av vagnar som transporterar farligt gods.
- Behov och lokalisering av lämpliga uppställningsplatser för farligt godstransporter på väg bör utredas. Hänsyn ska då tas till mark- och vattenförhållanden, förhärskande vindriktning, avstånd till skyddsobjekt och bostäder, närhet till rekommenderad färdväg för farliga transporter, m.m.
- Den nya dricksvattenförsörjningen från Bergaåsen kan medföra eventuella krav på kommunens befintliga vattentäkter. Idag identifierade konfliktpunkter mellan väg/järnväg och kommunens dricksvattenförsörjning bör ses över och förslag till skyddsåtgärder tas fram.

7.5. Buller

Risk för störande buller finns främst nära större vägar, järnvägar, flygplatser, större skjutbanor och vid vissa industrier. Beroende på typ av bullerkälla finns olika typer av riktvärden. Naturvårdsverket har det samordnande myndighetsansvaret för omgivningsbuller. För buller i bostäder finns riktvärden antagna av Socialstyrelsen.

De av riksdagen 1997 antagna riktvärdena för trafikbuller bör normalt inte överskridas vid nybyggnation av bostadsbebyggelse, eller vid nybyggnation eller väsentlig ombyggnation av trafikinfrastruktur. Vid tillämpning av riktvärdena i samband med åtgärder i trafikinfrastrukturen bör hänsyn tas till vad som är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt.

Omgivningsbuller behandlas inom EU som ett av de viktigaste miljöproblemen. EU:s bullerdirektiv (2002) om bedömning och hantering av omgivningsbuller syftar till en samordning av bullerarbetet i EU. I Förordning (SFS 2004:675) om omgivningsbuller regleras hur bullerdirektivet ska tillämpas i Sverige. De största kommunerna i landet ska under de närmaste åren kartlägga bullernivåer och utifrån dessa kartläggningar ta fram åtgärdsprogram. Vägverket, Banverket och Luftfartsstyrelsen ska kartlägga bullret på de mest trafikerade vägarna, järnvägarna och flygplatserna.

Enligt ett delmål i miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö ska *"antalet människor, som utsätts för trafikbullerstörningar överstigande de riktvärden som riksdagen ställt sig bakom för buller i bostäder, ha minskat med 5 procent till år 2010 jämfört med år 1998"*.

Störande buller från genomfartstrafiken på väg 126 genom Alvesta samhälle har påtalats av personer som bor nära genomfartsleden. Långsiktigt kan väg 126 komma att flyttas utanför samhället. I avvaktan på en eventuell utflyttning genomförs olika åtgärder som direkt eller

indirekt innebär lägre bullernivåer, t.ex. hastighetsnedsättande åtgärder på genomfartsdelen, minskat antal lastbilar i centrum genom det införda förbudet mot transporter av farligt gods, och en planerad rondell i korsningen Allbogatan-Värnamovägen som bör ge en lägre bullernivå.

Vad gäller buller längs det statliga vägnätet arbetar Vägverket kontinuerligt och systematiskt med att lindra olägenheterna för närliggande boendemiljöer. Arbetet inriktas för närvarande på bostädernas inomhusmiljöer. En kartläggning med efterföljande åtgärder (oftast fönsteråtgärder) har genomförts på det större vägnätet.

Befintlig lokalisering av t.ex. sågindustrier bör avskärmas i möjlig mån. Ny bostadsbebyggelse ska inte tillåtas i anslutning till industrier.

Riktlinjer

- Nyetablering av verksamheter som kan vara störande genom buller ska lokaliseras med betryggande avstånd från bostads- och annan tätbebyggelse. Detta kan uppnås i framtida verksamhetsområden.
- I största möjliga utsträckning ska gällande riktvärden för trafikbuller vid planering av nya gator, vägar och bebyggelse tillämpas.
- Om det råder osäkerhet om bullernivån, och bullervärden kan väntas vara höga, ska bullerberäkning utföras i samband med lokaliseringsprövning.
- Vad gäller bullerstörning från Växjö flygplats och Kronobergsheds flygplats kan aktuella bullerkurvor erhållas från respektive flygplats. För de två flygplatserna gäller de riktvärden och förslag till åtgärder mot störningar i befintlig bebyggelse som framgår av prop. 1996/97:53 *Infrastrukturinriktning för framtida transporter*.

7.6. Miljö kvalitetsnormer

Miljö kvalitetsnormer (MKN) är ett relativt nytt styrmedel i arbetet med att nå fram till de nationella miljö kvalitetsmålen. En miljö kvalitetsnorm är en föreskrift om lägsta acceptabla miljö kvaliteten i mark, vatten, luft eller miljön i övrigt. De allmänna reglerna om normernas syfte och tillämpning finns i miljö balken. Hittills har det tagits fram normer för utomhusluft, fisk- och musselvatten, samt omgivningsbuller.

Utomhusluft: Miljö kvalitetsnormer för utomhusluft regleras i förordning 2001:527 (uppdaterad 2007:771). För de fastställda normerna finns tidpunkter angivna då de ska vara uppfyllda. Varje kommun är skyldig att kontrollera att normerna uppfylls inom kommunen. Normer i form av gränsvärden finns för närvarande för luftens halter av kväveoxid, kvävedioxid, svaveloxid, bly, bensen, kolmonoxid, inandningsbara partiklar och ozon. Kunskap om lokala luftkvalitetsförhållandena behövs bland annat när detaljplaner ska fastställas och vid ansökan om tillstånd till miljö farliga verksamheter.

Kronobergs luftvårdsförbund erbjöd hösten 2004 länets kommuner att delta i ett samordnat, treårigt program för att översiktligt kartlägga luftkvaliteten i respektive kommuns tätorter. Syftet var att möjliggöra en välgrundad bedömning av det framtida behovet av fortsatt, långsiktig övervakning av luftkvaliteten i tätorterna. Alvesta kommun ställde sig positiv till ett regionalt samarbete. Personal från kommunens bygg- och miljö kontor har efter genomgången utbildning möjlighet att genom beräkningsprogram göra egna bedömningar av MKN.

Under 2006 utfördes beräkningar i länet i syfte att bedöma luftkvaliteten i 17 tätorter med hjälp av modellteknik för kvävedioxider och partiklar (resultatet redovisas i SMHI Rapport nr 2006 – 35). Resultatet jämförs med MKN, tröskelvärden samt med miljö kvalitetsmål och regionala delmål för att bedöma fortsatt mätbehov. I Alvesta kommun valdes beräkningspunk-

ter på fem gator i Alvesta och en väg i Moheda ut. Beräkningarna visar att halterna av kvävedioxid i gatumiljö är låga. För partiklarna är däremot halterna höga redan i bakgrundsluften. Ännu högre blir de i gatumiljö, och samtliga valda gator överskrider övre utvärderings-tröskeln räknat som årsmedelvärde. Av rapportens slutsatser framgår, att för Alvesta kommun finns inget påvisat behov att mäta kvävedioxid. För länet finns ett allmänt mätbehov för partiklar.

Alvesta kommun har för avsikt att komplettera de sex valda beräkningpunkterna med ytterligare punkter.

I samband med detaljplaneärenden kan kommunen utföra beräkningar med samma modell som användes i beräkningarna 2006. Sådana beräkningar gjordes t.ex. vid detaljplaneändring för nybyggnationen i kvarteret Riksdagsmannen i centrala Alvesta.

Kommunstyrelsen beslöt i november 2006 att medverka i ett samordnat tvåårigt program för kontroll av luftföroreningar i länet, vilket innebär fortsatta beräkningar under 2007-2008.

Halterna av luftföroreningar i utomhusluften i vår kommun påverkas av bl.a. följande:

- Alvesta kommun är en skogrik kommun, och tillgången på ved för eldning i enskilda eldstäder är god. Miljönämnden har fastställt riktlinjer för vedeldning, i syfte att varaktigt minska risken för utsläpp av hälso- och miljöfarliga ämnen.
- Såväl bilinnehav som bensinförbrukning i kommunen är mer omfattande än riksgenomsnittet.
- Enligt den fastställda energipolicyn satsar Alvesta kommun på att ersätta fossila bränslen med förnyelsebara energikällor. Stora investeringar i fjärrvärmeanläggningar har genomförts och ytterligare planeras.

Omgivningsbuller: Genom förordning (2004:675) om omgivningsbuller regleras hur EU:s bullerdirektiv ska tillämpas i Sverige. Direktivet syftar till en samordning av bullerarbetet i EU, genom gemensamma bullermått, gemensamma kartläggnings- och bedömningsmetoder, information till allmänheten och fastställda handlingsplaner. Direktivet ska också vara en grund för åtgärder för att minska buller från större bullerkällor (se även avsnitt 7.5 Buller).

Fisk- och musselvatten: Genom förordning (2001:554) om miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten har EU:s fiskvattendirektiv och skaldjursvattendirektiv genomförts i Sverige. Syftet med fiskvattendirektivet är att skydda och förbättra kvaliteten på sötvatten, så att fiskbestånden upprätthålls. I förordningens bilaga 1 redovisas MKN och riktvärden för fiskvatten i utvalda sjöar och vattendrag i hela landet, bland dem Mörrumsån och sjön Åsnen. Kommunen har i den av fullmäktige antagna rapporten om vattensystemet i anslutning till sjön Salen (som tillhör Mörrumsåns vattensystem) lagt fast riktlinjer och åtgärder för att minska försurningen och övergödningen av sjön (se avsnitt 6.5).

Vatten: Genom vattenförvaltningen (EG:s ramdirektiv för vatten, införlivat i svensk lagstiftning) följer krav på god vattenstatus för alla vattenförekomster (grund-, yt- och kustvatten). Målet ska enligt vattenförvaltningen vara uppnått till år 2015. Det handlar först och främst om kvaliteten på yt- och grundvatten samt om grundvattnets kvantitet.

Vattenförvaltningen kommer att innebära att nya miljö kvalitetsnormer för vatten införs. Åtgärdsprogram för vatten inom samma avrinningsområde tas fram av de nya vattenmyndigheterna. Samråd om förslag till förvaltningsplan och åtgärdsprogram ska hållas under våren 2009. Beslut om förvaltningsplan, inklusive åtgärdsprogram, fattas av Vattenmyndigheten senast 22 december 2009. (Se även avsnitten 6.5. Ytvatten, 6.6. Grundvatten och vattenförsörjning och 8.3. Gemensamma energi- och vattenfrågor)

Riktlinjer för uppföljning och tillämpning av miljökvalitetsnormer

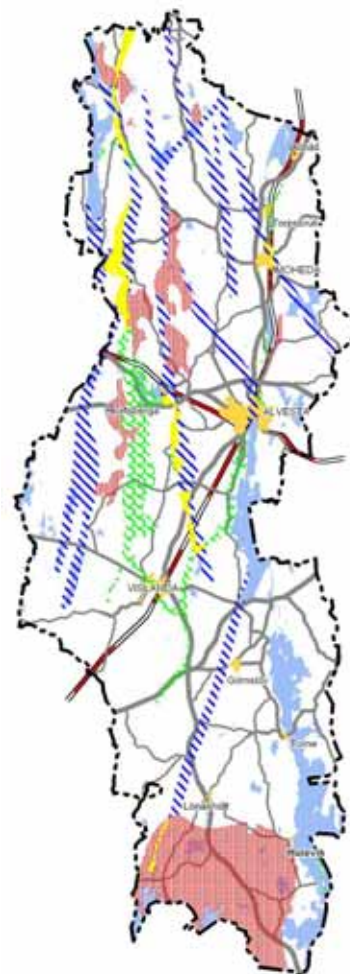
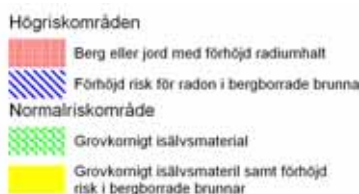
- Samhällsplaneringsförvaltningens bygg- och miljökontor ansvarar för mätning och beräkning av värden för de kvalitetsmått som omfattas av miljökvalitetsnormer.
- Fastställda miljökvalitetsnormer bevakas i kommunens samhällsplanering, planarbete och bygglovprövning.
- En ny planeringsfråga för kommunen är vad kommande åtgärdsprogram och förvaltningsplaner för de vattenavrinningsområden som berör Alvesta kommun mera konkret kommer att medföra med avseende på nya miljökvalitetsnormer.

7.7. Radon

Radonhalten i marken varierar kraftigt beroende på lokala markförhållanden. Radon finns i allt vatten. Halten i sjöar, vattendrag och hav är vanligtvis mycket låg. Förhöjd radonhalt i grundvatten beror på höga radonhalter i jord och bergarter. Sedan 1997 finns gränsvärden för radon i dricksvatten från enskild och allmän vattentäkt (Livsmedelsverkets dricksvattenföreskrift från december 2003).

Socialstyrelsens riktvärde för radon i inomhusluft är 200 Bq/m³ luft. Enligt de nationella miljömålen ska radonhalten i alla bostäder år 2020 vara lägre än 200 Bq/m³ luft. Vid nybyggnation gäller 200 Bq/m³ luft som gränsvärde.

Miljönämnden genomförde i slutet av 1990-talet en undersökning av var i kommunen det finns risk för förhöjda radonhalter i bostäder och dricksvatten. Den genomförda karteringen (se vidstående kartbild) är användbar vid nybyggnation, då markförhållandena ska undersökas med avseende på radon. Genom den inledande markradonkarteringen har större delen av kommunens yta kunnat klassas som normalriskområde, men sydligaste delen samt spridda områden i kommunens västra och nordvästra kant har bedömts vara högriskområden.

I slutet av 1990-talet kontaktades ägarna till drygt 1000 fastigheter i områdena "högrisk" och "normalrisk". Sammanlagt gjordes 349 mätningar i bostädernas inomhusluft. Ägarna till 300 fastigheter i områden för radonrisk i grundvatten kontaktades också, och sammanlagt gjordes 120 brunnsvattenprover. Provtagningarna visade att det var ganska ovanligt med höga radonhalter i de hus och brunnar som undersöktes.

Under 2005-2007 pågick ett projekt där samtliga fastighetsägare i kommunen erbjöds att mäta radon i inomhusmiljön. Under 2006 gavs de flesta småhusägare i kommunen möjlighet till radonmätning i bostaden. 312 mätningar utfördes i

småhus, varav 118 visade på radonhalter som var högre än riktvärdet på 200 Bq. Inför 2007 gjordes ett nytt utskick till alla hushåll samt till lantbruksfastigheter.

Riktlinje

- Inom mark med förhöjd radonrisk ska byggnader där personer vistas mer än tillfälligt utformas i linje med gällande gränsvärden för radon (BFS 2006:12, 6:23).

7.8. Förorenade områden

Med förorenade områden avses mark, grundvatten, ytvatten eller sediment som är så förorenade att uppmätta halter påtagligt överskrider bakgrundshalten. Även byggnader/anläggningar ingår i begreppet.

Inom kommunen finns områden som förorenats eller misstänks ha blivit förorenade av tidigare verksamheter. Dit hör bland annat industrifastigheter, nedlagda deponier, förorenade sediment och områden där bensin- och oljeprodukter hanterats. Bland föroreningarna återfinns tungmetaller, olje- och tjärprodukter, långlivade organiska ämnen som t.ex. klorerade kolväten och PCB.

Risken för hälso- och/eller miljöskador i och kring ett förorenat område är beroende av en rad faktorer såsom föroreningarnas farlighet, föroreningsnivåer, spridningsförutsättningar, områdets känslighet och områdets skyddsvärde.

I miljöbalken finns ett generellt krav att tillsynsmyndighet ska upplysas om påträffade föroreningar.

Länsstyrelsen har identifierat totalt 258 förorenade områden i kommunen (2006). Av dessa har 78 inventerats, vilket resulterat i följande riskklassning:

Riskklass 1 (mycket stor risk)	3 objekt
Riskklass 2 (måttligt stor risk)	15 objekt
Riskklass 3 (liten risk)	46 objekt
Riskklass 4 (mycket liten risk)	14 objekt

Vilken klassning det inventerade området får beror på föroreningens farlighet, föroreningsnivå, områdets spridningsförutsättningar och känslighet för människors hälsa och naturens skyddsvärde. Den numera nedlagda impregneringsanläggningen i Elnaryd är ett av områdena som åsattes riskklass 1, dvs. störst risk. En sanering av detta område har genomförts under 2007-2008. De andra objekten i riskklass 1 är Finnveden Powertrain i Moheda och Hjortsberga sågverk.

Kartbild: Förorenade områden i kommunen
(källa: MIFO-databas över identifierade/inventerade förorenade områden)

Utöver länsstyrelsens identifiering/inventering av förorenade områden har följande inventeringar genomförts eller genomförs:

- Alvesta kommuns inventering av nedlagda deponier, totalt 17 stycken (inventeringen finns på bygg- och miljökontoret).
- Inventering av nedlagda bensinstationer 1969-1994, genom Svenska petroleuminstitutets miljösaneringsfond AB (uppgifter finns på bygg- och miljökontoret).
- Försvarets redovisning av förorenade områden (finns på bygg- och miljökontoret).
- Uppgifter om sedan 1999 nypåträffade föroreningar (finns på bygg- och miljökontoret).

Länsstyrelsen har i sitt förslag till revidering av de regionala miljömålen 2006-2010 följande förslag till mål för förorenade områden: "Samtliga förorenade områden som innebär akuta risker vid direktexponering och sådana områden som idag eller inom en nära framtid hotar betydelsefulla vattentäkter eller värdefulla naturområden skall vara utredda och vid behov åtgärdade vid utgången av 2010". Målformuleringen är likalydande med det nationella delmålet.

Riktlinjer

- Vid exploatering eller ändrad användning av mark eller byggnad ska möjligheten att platsen är förorenad av tidigare verksamhet beaktas. Det är viktigt att hänsyn tas till detta så tidigt som möjligt i processen.
- Vid riskbedömning kan uppgifter från ovan nämnda inventeringar och redovisningar ingå i ett bedömningsunderlag som kan kompletteras med verksamhetshistorik för platsen och miljögeotekniska undersökningar.
- När en verksamhet upphör ska området kunna tas i anspråk för andra verksamheter. Den som utövat verksamheten ska i skäligen omfattning utföra eller bekosta de efterbehandlingsåtgärder som behövs så att det inte lämnas kvar något som kan utgöra en risk för människors hälsa eller miljön (s.k. efterbehandlingsansvar enligt MB kap 10 § 4).
- Samtliga förorenade områden som innebär akuta risker vid direktexponering och sådana områden som idag eller inom en nära framtid hotar betydelsefulla vattentäkter eller värdefulla naturområden ska vara utredda och vid behov åtgärdade vid utgången av år 2010.

7.9. Översvämningsrisker

Kraftig nederbörd, snabb snösmältning och stormar är naturfenomen som inte kan styras. Om regn eller högt vattenstånd leder till översvämningsrisker, så beror det ofta på männi-

skans ingrepp i naturen, som t.ex. borttagande av naturliga fördröjningsmagasin, olämpliga dräneringsmetoder, byggnation i riskområden. Människans utsläpp av växthusgaser förstärker jordens naturliga växthuseffekt, vilket i sin tur gör att temperaturen ökar och att klimatet påverkas. En ökning av medeltemperaturen innebär för Sveriges del bl.a. ökad risk för översvämningsrisker längs kusterna liksom längs sjöar och vattendrag.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

Riskerna vid översvämning är framför allt skador på byggnader och egendom, ras/skred, skador på vägar och järnvägar, otjänligt dricksvatten, smittorisker.

SMHI har på Räddningsverkets uppdrag tagit fram en översiktlig översvämningsskartering längs Mörrumsån för sträckan från Helgasjön till Granö kraftverk. De delar av skarteringen som berör Alvesta kommun framgår av kartan till höger. Kartläggningen är översiktlig och begränsad till att gälla för övergripande insatsplanering av räddningstjänsten och som översiktligt underlag vid kommunens riskplanering och samhällsplanering.

Den översiktliga skarteringen, med översvämningssoner vid 100-årsflöden och med beräknat högsta flöde, är inte användbar i detaljplaner, eftersom den är alltför översiktlig och baseras på äldre mätdata som inte har kompletterats och uppdaterats. Den tar inte heller hänsyn till gjorda utfyllnader.

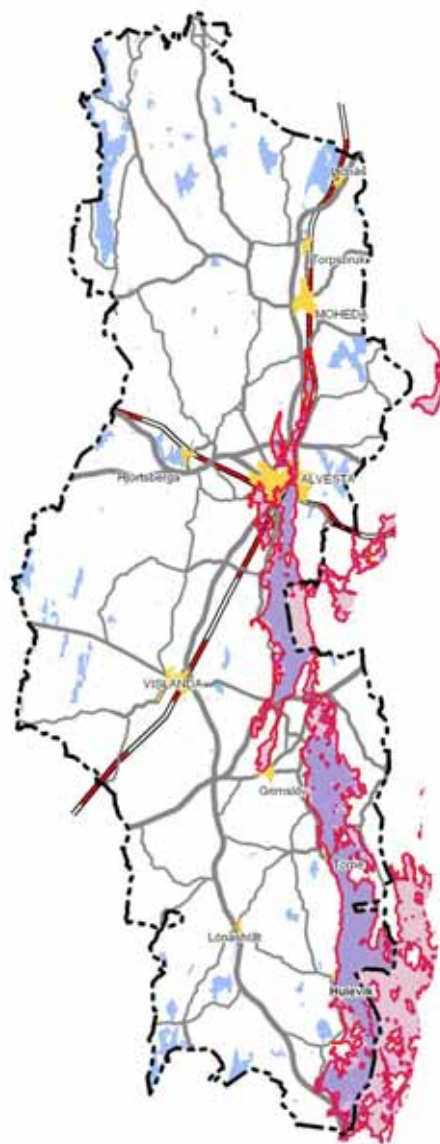
Kommunen har låtit genomföra en mer detaljerad översvämningsskartering, för Lekarydsån på sträckan Dansjön till Huseby. Skarteringen med översvämningssytor vid 100-årsflöde och beräknat högsta flöde är ett nödvändigt underlag för planläggning och bygglovhantering samt teknisk åtgärdsplanering. Utredningen, som visar översvämningssytor för Alvesta samhälle, har nyligen utvidgats att även omfatta översvämningssytor för Moheda samhällen. Ett varnings- och prognosystem har etablerats för att kunna simulera olika tänkbara situationer och åtgärder vid t.ex. en kris-situation. Alvesta kommuns översvämningsskartering och varningssystem kopplas till motsvarande utredning och prognosystem som Växjö kommun genomfört för Helige å:s (Mörrumsåns) vattensystem. De två kommunerna kommer att arbeta tillsammans med prognosystemet. Det samlade kunskapsunderlaget blir till stor nytta för

- Kommunens planering, såväl fysisk planering som planering av miljöåtgärder
- Beredskapsplanering och -åtgärder
- Hantering av händelser med översvämning
- Information och utbildning.

Riktlinjer

Översvämningsskarteringar ska beaktas vid planläggning eller planändring, samt vid lokalisering av bebyggelse och planering av teknisk infrastruktur.

Översvämningsskarteringen kommer att bearbetas när hela materialet har färdigställts. Några närmare riktlinjer kan inte föras in i översiktsplanen förrän denna bearbetning är gjord och skarteringen är behandlad i berörda politiska organ.

7.10. Skyddsområden för vattentäkter

Alvesta kommun har vattentäkter i Lidnäs, Moheda, Alvesta, Vislanda, Grimslöv/Gottåsa, Torne, Lönashult och Hulevik. Samtliga kommunala vattentäkter utom Lidnäs har fastställda skyddsområden (se kartor i avsnitt 6.6.)

Utöver de kommunala vattentäkterna finns det några större enskilda vattentäkter samt enskilda vattentäkter till privata bostäder utanför tätorterna.

Riktlinjer

- Skydd för vattentäkt prioriteras.
- Skyddsområden ska finnas för samtliga allmänna vattentäkter och större enskilda vattentäkter. Föråldrade föreskrifter för vattenskyddsområden ska ses över och revideras. Den nya dricksvattenförsörjningen från Bergaåsen kan eventuellt medföra krav på kommunens befintliga vattentäkter. De identifierade konflikt-punkterna mellan väg/järnväg och kommunens dricksvattenförsörjning (se avsnitt 7.4) kan behöva ses över och förslag till skyddsåtgärder tas fram.
- Alvesta vattenverk kan komma att kvarstå som reservvattentäkt när överföringsledningen för vatten mellan Bergaåsen och Växjö har tagits i anspråk. Något beslut om detta har ännu inte tagits. Ett alternativ är att använda Växjö kommuns vattenreservoar Kvalleberg som har tillräcklig kapacitet för både Växjö och Alvesta.

7.11. Brandvattenförsörjning

Byggnadstyp avgör behovet av brandvattenförsörjning. Vid brand fordrar t.ex. en industri med brandfarlig verksamhet större vattenmängd, jämfört med en friliggande villa. Det är därför viktigt att i ett planarbete ta med frågan om brandvattenförsörjning.

Förutsättningar för ett effektivt omhändertagande av vatten som använts för släckning av brand och därigenom blivit förorenat bör finnas på särskilt riskfyllda objekt. T.ex. i form av hårdgjorda och ej genomsläppliga ytor, invallningar, lokalt avstängningsbart dagvattensystem eller uppsamlingsbassänger.

Riktlinjer

- Vatten- och avloppsföreningens (VAV:s) normer P38 ska tillämpas för att räddningstjänstens tillgång till brandvatten ska tryggas.
- Det bör tas fram riktlinjer för hur vatten, som använts för släckning av brand på särskilt riskfyllda objekt och därigenom förorenats, ska tas om hand och saneras.

7.12. Brottsförebyggande verksamhet

I Alvesta kommun finns sedan 1999 ett lokalt samverkansorgan, det s.k. Brottsförebyggande rådet, med representanter från polis, socialtjänst, skolor, fritidsgårdar, fritidsverksamhet, det kommunala bostadsbolaget, närsjukvården och Migrationsverket. Rådet arbetar för att genom samverkan minska brottsligheten och öka tryggheten för kommunens invånare. Arbetet bedrivs genom information, utbildning och opinionsbildning.

Enligt Svenska Brandskyddsföreningen är ungefär var tredje brand som inträffar i Sverige anlagd. Genom åtgärder som ger ökad insyn till och belysning av utsatta fastigheter (t.ex. skolor och daghem) kan anlagda bränder förebyggas.

I många delar av Alvesta kommun finns en värdefull grannsamverkan för att förebygga brott.

Riktlinjer

- Vid planering och projektering av nya bebyggelseområden och inför upprustning eller omvandling av äldre områden bör samråd ske med brottsförebyggande rådet.
- Vissa förebyggande åtgärder kan enbart ske genom fastighetsägarens försorg. Kommunen medverkar gärna i arbetet för ökad säkerhet.

7.13. Övrigt

7.13.1 Högspänningsledning

Förutom flera mindre luftburna kraftledningar genomkorsas kommunen av större luftburna kraftledningar på 130 kV och 400 kV. Svenska Kraftnät har redovisat planer på att bygga ytterligare en 400 kV kraftledning genom södra Sverige. Denna kan komma att dras genom Alvesta kommun. Svenska Kraftnät har i januari 2008 meddelat att den planerade kraftledningen kommer att utföras med ny likströmsteknik och som markkabel på sträckan Jönköping och söderut till Skåne (se även avsnitt 6.12.4).

Elektriska fält på marken vid en kraftledning är starkast närmast ledningen, d.v.s. mitt under den. Sedan avtar fältets styrka snabbt åt sidorna. Starkströmsföreskrifterna reglerar bl.a. avstånd till närmaste byggnad. Reglerna föreskriver byggnadsförbud inom ett visst avstånd från ledningsstråkets mitt och begränsningar av markanvändningen under och intill en kraftledning.

Kartbild: Högspänningsledning

Riktlinjer

Riskbedömning vid nyetablering av byggnader nära högspänningsledning ska följa gällande föreskrifter och riktlinjer.

Kraftledningsstråk bör samordnas i mesta möjliga utsträckning. I anslutning till bebyggelse och frekvent besökta områden bör kraftledningsstråk förläggas så att risker med elektriska och magnetiska fält minimeras.

7.13.2 Elektromagnetiska fält

Elektromagnetiska fält delas in i låg- eller högfrekventa. Lågfrekventa fält omger bl.a. högspänningsledning och bildskärmar, medan högfrekventa fält kommer från mobiltelefoner och basstationsmaster. Master, antenner och basstationer är förutsättningar för radio-, data- och telekommunikation. Mobiltelefonerna har skapat nytt behov av master. Hälsoeffekter från master, antenner och basstationer för mobiltelefoni har ibland befarats, även om riskerna för bestående skador inte officiellt anses vetenskapligt bevisade. Bygg- och Miljökontoret har

sammanställt en kortfattad redovisning av den kunskap som finns inom området samt rekommendationer för placering av sådana anläggningar. Följande riktlinjer/rekommendationer inför bygglovprövning av master, torn och antenner har antagits:

Bygg- och Miljökontorets rekommendationer

Eftersom det varken är möjligt att vetenskapligt bekräfta eller utesluta att olägenheter för människors hälsa kan uppstå bedömer miljönämnden att man som en försiktighetsåtgärd ska minimera människors exponering av radiovågor.

Antenner och liknande bör inte placeras på fasader i omedelbar anslutning till bostäder eller kontor m.m. utan istället placeras på tak.

Hänsyn bör tas till elöverkänsliga personer vid placering av antenner och basstationer. Bygg- och miljökontoret kan, i samarbete med Elöverkänsligas förbund, bidra med information så att en planerad antenn inte placeras på fastigheter som bebos av elöverkänsliga personer.

Basstationer och tillhörande teknikhus får ej ge upphov till ljudnivåer utomhus som överskrider naturvårdsverkets riktlinjer för externt industribuller (SNV RR 1978:5).

Installationer i exempelvis apparatrum ska utformas så att ljudnivån (från t.ex. kylfläktar) inte överskrider de riktvärden som anges i Socialstyrelsens allmänna råd om buller inomhus och höga ljudnivåer (SOSFS 1996:7).

Statens Strålskyddsinstitut har tillsammans med Arbetsmiljöverket, Boverket, Elsäkerhetsverket och Socialstyrelsen formulerat en försiktighetsprincip för lågfrekventa elektriska och magnetiska fält: "Om åtgärder som generellt minskar exponeringen kan vidtas till rimliga kostnader och konsekvenser i övrigt bör man sträva efter att reducera fält som avviker starkt från vad som kan anses normalt i den aktuella miljön. När det gäller nya elanläggningar och byggnader bör man redan vid planeringen sträva efter att utforma och placera dessa så att exponeringen begränsas".

Riktlinjer

- Vid planläggning uppmärksammas och bevakas de eventuella risker som elektromagnetiska fält kan innebära.
- Att avskärma vissa områden i kommunen från påverkan från master, antenner och basstationer för mobiltelefoni är varken praktiskt möjligt eller förenligt med regeringens beslut och kommunens målsättning om god täckning och kommunikationsmöjligheter. Det är svårt att peka ut något område som speciellt lågstrålande utan en noggrann utredning om förhållandena. Genom kommunens långsmala form sker troligen påverkan även från källor utanför kommunens gränser.
- Vid placering av master, torn, antenner och basstationer ska bygg- och miljökontorets rekommendationer följas. Generellt bör den av Statens Strålskyddsinstitut m.fl. formulerade försiktighetsprincipen tillämpas.

7.13.3. Skjutbanor

Enligt länsstyrelsens branschkartläggning av skjutbanor har Alvesta skjutbana och Moheda sportskyttebana klassificerats i riskklass 2, vilket innebär stor risk för förorening.

Bullerberäkning är endast utförd på Kronobergsheds skjutbana.

Skjutbanorna ligger avskilt och bedöms inte vara störande eller medföra säkerhetsrisker.

7.13.4. Djurhållning

Inom kommunen finns totalt cirka 500 djurhållningsenheter. Huvuddelen (ca 385) är lantbruk med djur. Antalet lantbruk med mjölkproduktion är ca 70. Ett mindre antal (4) av lantbruken är tillståndspliktiga enligt MB, dvs. har mer än 200 djur. 17 lantbruk har mellan 100 och 200 djurenheter.

Konflikten mellan bebyggelse och djuranläggningar bedöms vara ringa. De konflikter som uppstår härrör oftast från gödselspridning inom eller intill område med detaljplan, och till djurhållning inom detaljplaneområde. Störningar på grund av gödselspridning kan oftast minskas genom att välja rätt tidpunkt, väderlek och gödselgiva.

8. MELLANKOMMUNALA OCH REGIONALA FRÅGOR

Övergripande mål i Vision 2010:

- *Ett väl utbyggt regionalt samarbete som utvecklar och stärker näringslivet i regionen.*
- *En starkare och attraktivare region mitt i Sydsverige.*
- *En ännu bättre infrastruktur i vägar, järnvägar, flyg, kabel- och IT-nät.*
- *Snabbare och tätare kommunikationer med kontinenten, via Öresundsbron och färjeförbindelser över Östersjön.*
- *Utveckling och förstärkning av kommunens strategiska roll för varutransporter och gods.*

8.1. Allmänt

Kommungränser är administrativa gränser som sällan markerar naturliga skiljelinjer. Frågor angående t.ex. fysisk planering, miljö och säkerhet, sysselsättning, högre utbildning, infrastruktur, näringspolitik, turism, rekreationsområden, avfallshantering behöver ofta behandlas i mellankommunal eller regional samverkan för att bästa möjliga resultat ska kunna uppnås.

I det dagliga livet ökar den regionala nivån i betydelse genom att regionen tillhandahåller vidgade möjligheter för boende, arbete, utbildning och fritid. Samarbete över kommungränserna är nödvändigt för att utveckla en stark region mitt i Sydsverige. Växjö fungerar som centralort och motor för utvecklingen i regionen. Omvänt är Växjö och regionen beroende av att Alvesta utvecklas väl. Med sitt differentierade näringsliv har regionen goda förutsättningar att utvecklas till en bra miljö för kreativ näringslivsutveckling.

Det geografiska läget mitt i södra Sverige är strategiskt för utveckling av företagstjänster och transportberoende verksamheter. Alvesta kommun har mycket goda kommunikationer genom att skärningspunkten mellan Södra stambanan och Kust till kustbanan ligger här. Riksvägarna 23, 25 och 27 går genom kommunen. Växjö Flygplats ligger på kort avstånd. Kommunikationsläget ger kommunen goda utvecklingsmöjligheter, samtidigt som det finns ett stort regionalt intresse av att Alvesta som knutpunkt fungerar väl i mötet mellan spårbunden och vägbunden trafik.

Regionsamverkan sker idag i olika former. Exempel är Sydsam (en nätverksorganisation för Sydsveriges utveckling), EU-projekt, olika samverkans- och samarbetsavtal mellan två eller flera kommuner. Kommunerna och landstinget i Kronobergs län ingår sedan januari 2007 i ett gemensamt regionförbund, Regionförbundet Södra Småland (RFSS).

Mellankommunal samverkan sker också kring särskilda specialistkompetenser, t.ex. läns-ekolog.

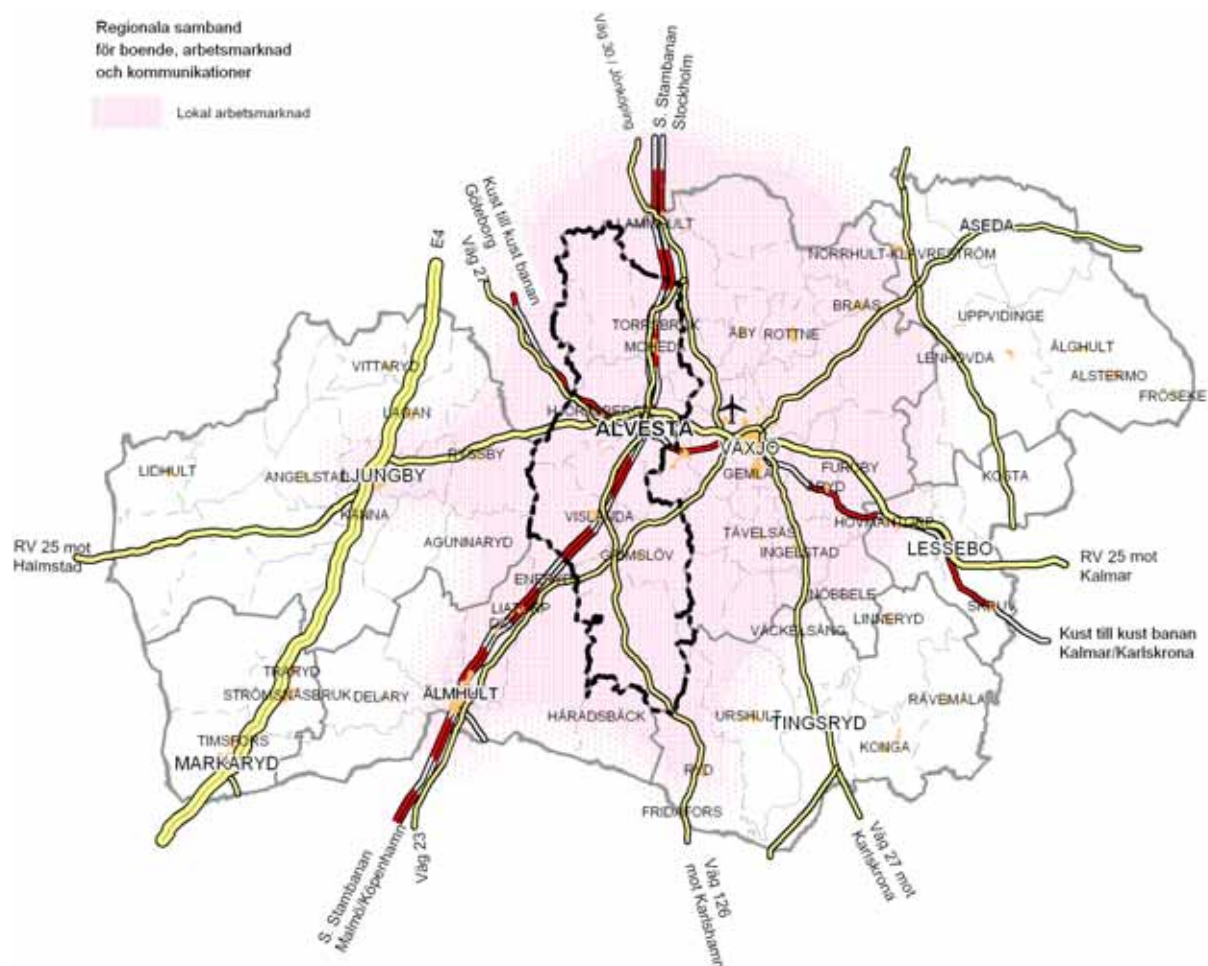
Riktlinjer

Alvesta kommun ska:

- Delta aktivt i det regionala samarbetet med inriktning på kommuninvånarnas intressen och regionens gemensamma behov. Målsättningen är ett öppet och engagerat samarbete med angränsande kommuner och regioner för att skapa samsyn och gemensamma lösningar.
- Verka för att utveckla utbyte/samverkan kring tjänster inom särskilda kompetensområden.
- Inom ramen för det regionala samarbetet slå vakt om och utveckla Alvesta kommuns särskilda tillgångar som t.ex. goda boende- och fritidsmiljöer och det strategiska kommunikationsläget.

8.2 Infrastruktur

För Växjö/Alvestaområdets tillväxt och utveckling är framför allt Öresunds- och Östersjöregionerna mycket viktiga. Även stråket från Göteborg i nordväst till Kalmar/Karlskrona i sydost är av stor betydelse.

Flygtrafik: Växjö Flygplats med reguljär flygtrafik till och från Stockholm och charterflyg till populära semestermål är mycket viktig för regionens utveckling. Näringslivet i den lokala arbetsmarknadsregionen ställer stora krav på snabba och frekventa kommunikationsmöjligheter till större städer, både i Europa och i världen i övrigt. Enligt studier inom projektet SEB-Trans-Link finns ett uttalat behov i regionen Sydöstra Sverige av en flygplats som erbjuder service med turtäthet, pålitlighet och ett brett destinationsutbud.

Bilvägar och järnvägar: Regionens tillväxt och utveckling är beroende av en bra transportinfrastruktur. För att kunna arbeta i och ta del av både den lokala och regionala arbetsmarknadsregionen behövs goda transportförbindelser. En utveckling där järnvägen används för pendeltågtrafik är en angelägen regional- och mellankommunal fråga. Bra kollektiva tåg- och busstransporter ger mer miljövänliga alternativ till bilen. På grund av hög andel landsbygdsboende finns ändå ett bilberoende, som innebär behov av ett väl underhållet vägnät och förstärkning av enskilda vägobjekt.

Kronobergs län är ett skogslän med stora krav på ett väl förgrenat vägnät med hög bärighet. Även den höga andelen tillverknings- och träindustri för med sig många och oftast tunga transporter. I länets centrala delar har både befolkning och sysselsättning ökat. Effektivise-

ringar ger ökad produktion, vilket i sin tur innebär ökad volym gods som ska transporteras. En konsekvens av den ökade handeln är en ökning av lastbilstrafik till/från och genom länet. På väg 23 från Växjö till Malmö beräknas ökningen av tung trafik ligga över 50 %. Prognoser gjorda i projektet SEBTrans visar på liknande ökning fram till år 2010 i stråket Värnamo-Alvesta-Växjö-Blekinge till och från Polen.

För godstransporter eftersträvas en ökning av spårbunden godstrafik. Målsättningen är effektiva och miljöanpassade transporter.

Södra stambanan och Kust till kustbanan möts i Alvesta som därigenom blir ett naturligt nav för järnvägstrafiken genom länet. Södra stambanan är en av Sveriges viktigaste järnvägar, med såväl fjärrtåg, regiontåg, pendeltåg och godståg. Banan är dubbelspårig och snabbtågsanpassad genom länet. Här går över hundra tåg per dygn, ungefär hälften gods- och hälften persontåg. Kust till kustbanan har en relativt omfattande godstrafik på sträckan Alvesta-Göteborg, medan delsträckan Alvesta-Karlskrona/Kalmar har färre antal godståg. Trots att de två järnvägslinjerna passerar flera av länets tätorter, har få av tätorterna reella möjligheter att lasta gods av och på tåg. Det pågår ett regionalt arbete för att genom förbättrade lastningsmöjligheter öka andelen gods på järnväg. Nätverket Baltic-Link Association arbetar för en utveckling av det i projektet SEBTrans-Link beskrivna transportstråket Baltic-Link. Inom projektet gjordes bl.a. en utredning om förutsättningarna för ett järnvägsbaserat brytpunktssystem längs Kust till kustbanan, ett kombiterminalsystem för transporter mellan hamnarna i Göteborg och Karlskrona/Kalmar. I det systemet är Alvesta en viktig brytpunkt. Planering pågår för att starta en kombiterminal i anslutning till befintlig bangård i Alvesta.

Ökade och förbättrade möjligheter till arbets- och utbildningspendling i en allt större ekonomisk region är beroende av ett väl samverkande väg- och järnvägsnät, där bytet mellan väg och järnväg sker så effektivt som möjligt. Det är viktigt att transportnätet medger att man över dagen kan ta sig till och från Malmö/Köpenhamn, Stockholm och Göteborg. En helhetssyn på vägnät, höghastighetståg/regiontåg/lokaltåg och flygkommunikationer är mycket viktig.

En av Länstrafiken initierad utredning har analyserat förutsättningarna för regionaltågtrafik med tågstopp i fler orter. Moheda, Vislanda och ev. Hjortsberga är orter inom Alvesta kommun som bedöms ha potentialer för lokaltågtrafik (se även avsnitt 6.13).

För att utveckla turismen krävs inte enbart intressanta upplevelser av olika slag utan även möjlighet att på ett bekvämt sätt ta sig till området/regionen. Här har tillgången till Öresunds- trafik en positiv betydelse.

För järnvägstrafiken prioriteras (utan inbördes rangordning) följande åtgärder:

- Resecentrum Alvesta
- Kombiterminal och godsbangård i Alvesta
- Dubbelspår, alternativt ökat antal mötesplatser, på järnvägen mellan Växjö och Alvesta
- Spårförbättringar på Södra stambanan på sträckorna Alvesta-Malmö/Köpenhamn och Alvesta-Stockholm
- Spårförbättringar på Kust till kustbanan mellan Göteborg-Alvesta-Kalmar/Karlskrona
- Spårförbättringar och mötesplatser för tåg mellan Alvesta-Värnamo-Jönköping
- Ökad spårbunden regional persontrafik

Riskerna med transporter av farligt gods, med fokus på järnvägstransporter, har uppmärksamats i kommunens handlingsprogram för skydd mot olyckor. Problemställningen bör

vara densamma för övriga kommuner utmed i första hand Södra stambanan och analysen därför görs i samarbete med dessa kommuner (se även avsnitt 7.4).

Vad gäller persontrafik på väg utgörs största delen av bilresorna av arbets- och utbildningspendling, därefter kommer fritidsresor.

För vägtrafiken prioriteras (utan inbördes rangordning) följande åtgärder:

- Ombyggnad av riksväg 25 mellan Alvesta/Lekaryd och Växjö, till 2+2 väg och 2+1 väg med mittseparering
- Ombyggnad av riksväg 23 söderut från Växjö, till 2+1 väg med mittseparering
- Förbättringar av vägstråket i Baltic Link.

Gång- och cykelvägar: I planeringen av regionala väginvesteringar bör behovet av GC-vägar tas med. Cykelvägar bör anläggas där de gör mest nytta och där man kan förvänta sig att cyklandet ökar. Vid anordnande av cykelvägar mellan orter bör det lågtrafikerade vägnätet utnyttjas där så är möjligt.

Det är angeläget att cykelvägnätet mellan Alvesta och Växjö respektive Ljungby förstärks där det är lämpligt och möjligt. Väg 25 är olämplig som cykelväg med tanke på att vägen kommer att ha separerade vägbanor. I den mån det är möjligt att använda vattenledningens besiktningssväg som gång- och cykelväg är det viktigt att detta sker i samverkan mellan berörda parter. Delen mellan Alvesta/Hjortsberga och Ryssby är glest bebyggd och avståndet är relativt långt för cykelpendling men om möjlighet finns att utnyttja besiktningssvägen som cykelväg bör detta prövas. Delen mellan Alvesta/Hjortsberga och Växjö är relativt kort och där finns redan viss cykelpendling. Därför är detta avsnitt mest angeläget.

Ett alternativ till cykelväg mellan Alvesta och Ljungby kommuner är väg 610 mellan Vislanda och Ljungby. I sin nuvarande utformning är vägen mindre lämplig som cykelväg eftersom den saknar vägren och numera är en BK 1-väg med tung trafik. En cykelväg utmed väg 610 berör betydligt fler personer, jämfört med en cykelväg utmed väg 25. Eftersom den ingår i ett större regionalt samverkansprojekt är det angeläget att upprustning sker. Även detta bör ske i samverkan mellan berörda parter.

Ytterligare ett exempel där gång- och cykelväg skulle vara värdefull är sträckan Alvesta-Växjö, via Gemla.

Vägverket ska i samarbete med kommunerna göra en kartläggning av länets cykelvägsbehov. Kartläggningen kommer att ligga till grund för kommande prioriteringar.

Ledningsstråk för högspänningsledningar m.m. går över kommungränser. I dessa fall kan markanvändningsintressen i Alvesta kommun och angränsande kommuner behöva samordnas.

Eftersom landets elförsörjning till stora delar är uppbyggd som en övergripande teknisk infrastruktur finns ett organiserat samarbete mellan elnätsföretagen för att minimera konsekvenserna av eventuella störningar och skador, t.ex. i samband med att skog stormfälls.

IT-satsningar och bredbandsutbyggnad: Inom Kronobergs län har Alvesta kommun deltagit i ett samverkansarbete som pågått sedan 1998 med bl.a. IT Kronoberg och kommunernas IT-chefer.

Riktlinjer

- Alvesta kommun ska fortsätta att tillsammans med andra intressenter verka för en regional utveckling inom infrastrukturen. I detta utvecklingsarbete ingår att förbättra samverkan och samspel mellan de olika transportslagen.
- Länsplan för regional transportinfrastruktur i Kronobergs län 2004-2015 anger följande strategiska handlingslinjer:
  - Underlätta arbetspendlingen så att de lokala arbetsmarknaderna kan bibehållas eller ökas i storlek.
  - Infrastrukturen måste stödja näringslivets möjligheter till utveckling långsiktigt och hållbart, med bibehållande av de miljövärden länet har i natur, kultur och boende.
  - Den regionala, interregionala och internationella tillgängligheten behöver omvårdnad.
- Det är angeläget att upprätthålla en väl fungerande buss- och tågtrafik sett utifrån flera synpunkter (miljökrav, jämställdhetskrav, möjlighet till vidgad arbets- och studiependling m.m.). Detta gäller såväl inom den egna kommunen och länet som mellan Kronobergs läns kommuner och angränsande läns kommuner.
- En regional samverkan är nödvändig när det gäller arbetet för att öka andelen godstransporter på järnväg och de investeringar i terminaler, bangårdar, lastkajer som krävs för att förverkliga detta.
- Andra samverkansfrågor när det gäller järnvägstrafiken är riskanalys för stambanan med fokus på farligt gods, åtgärder mot buller och förbättrad säkerhet längs järnvägen.
- Det behövs ett ökat samarbete över kommungränserna för utbyggnad av gång- och cykelvägar som komplettering av vägnätet mellan kommuner. Detta gäller t.ex. den nu nedlagda järnvägslinjen Halmstad – Ljungby – Vislanda – Tingsryd – Karlshamn, den serviceväg som byggs utmed vattenöverföringsledningen från Bergaåsen utanför Lagan till Växjö, samt cykellederna Åsnen Runt och Salen Runt.

8.3 Gemensamma energi- och vattenfrågor

Växjö kommun har i sin översiktsplan framhållit vikten av att undersöka möjligheten att på sikt koppla ihop fjärrvärmenäten i Alvesta och Växjö kommuner. Genom ett större underlag kan stora kraftvärmeverk producera både el och värme, vilket gynnar regionen. Alvesta Energi AB och Växjö Energi AB träffade första halvåret 2007 en överenskommelse om ett nytt projekt avseende möjligheten för en fjärrvärmeledning mellan Alvesta och Växjö. Genom att förbinda fjärrvärmenäten i Alvesta och Växjö ska Växjö Energi AB kunna leverera fjärrvärme till Alvesta och på detta sätt öka underlaget för elproduktion i Växjö. Och Alvesta Energi AB ska kunna tillgodose sitt ökade behov av fjärrvärme.

Vindkraften är en annan fråga som går över kommun- och länsgränser. Energimyndigheten har i maj 2008 beslutat om områden av riksintresse för energiproduktion genom vindkraft. Beslutet innebär att andra eventuella exploateringar inom de utpekade områdena inte får innebära en påtaglig skada på riksintresset för vindbruk. Alvesta kommun berörs av ett riksintresseområde för vindbruk beläget väster om Hjortsberga. (se även avsnitt 6.16.10)

Vattenavrinningsområden, med åar och sjöar, följer inga administrativa gränser. Vattenfrågor är därför viktiga samsarbetsfrågor.

EG-direktivet för vatten ("vattendirektivet") antogs i december 2000 och har implementerats i svensk lagstiftning. Direktivet utvidgar omfattningen av vattenskyddet till allt vatten och fastställer tydliga mål. "God status" måste uppnås för allt vatten i Europa senast 2015, och en hållbar vattenanvändning ska säkerställas över hela Europa. Direktivet förutsätter en ny organisation för Sveriges hantering av vattenfrågor. Sverige har indelats i fem vattendistrikt,

och varje vattendistrikt består av flera avrinningsområden. En länsstyrelse i varje distrikt är vattenmyndighet, med ansvar för förvaltningen av kvaliteten på vattenmiljön inom distriktet. Alvesta kommun ligger till största delen inom Södra Östersjöns vattendistrikt, där länsstyrelsen i Kalmar län är vattenmyndighet (nordöstra delen av kommunen tillhör Lagans avrinningsområde som tillhör Västerhavets vattendistrikt). Senast 2009 ska förvaltningsplaner inklusive åtgärdsprogram för vattendistrikten vara framtagna och beslutade av resp. vattenmyndighet.

Vattenförvaltningen kommer att innebära att nya miljökvalitetsnormer för vatten införs. Vad åtgärdsprogram och förvaltningsplaner mer konkret kommer att medföra med avseende på nya miljökvalitetsnormer är en kommande planeringsfråga. (Se även avsnitt 7.6.)

Vattnet inom Alvesta kommun tillhör tre avrinningsområden (se karta avsnitt 6.5). Mörrumsåns avrinningsområde är det största och täcker 75 % av kommunens yta. Källflödet ligger i gränstrakten mellan Jönköpings och Kronobergs län. På sin väg mot Östersjön flyter ån genom flera sjöar i olika kommuner. Utsläpp som görs i vattendrag kopplade till Mörrumsån påverkar andra områden nedströms. Läckage av näringsämnen från omgivande marker bidrar till höga fosfor- och kvävehalter. Det behövs ett utökat samarbete över kommungränserna för att åstadkomma en sänkning av fosfor- och kvävehalterna. Alvesta kommun har tagit fram en rapport om tillståndet i den del av Salens vattensystem som finns inom kommunen. De i rapporten föreslagna åtgärderna inriktas på att minska fosforbelastningen på sjön. Sannolikt medför åtgärderna också att kvävebelastningen reduceras. (Se avsnitt 6.5)

Dåliga avloppslösningar påverkar sjöar, vattendrag och enskilda vattentäkter negativt. En samordning av kommunernas VA-strategier för bebyggelse utanför kommunalt avloppsnät bör ske. (Se avsnitt 6.8).

Vattenvårdsförbund är en sammanslutning av kommuner, länsstyrelser, industrier, regleringsföretag, fiskevårdsföreningar och privatpersoner som har intressen i samma vattendrag. Alvesta kommun är medlem i Mörrumsåns vattenvårdsförbund. Insatser för att förbättra och återskapa fiskvandringvägar har påbörjats i Mörrumsåns vattensystem. Regelbunden vattenprovtagning sker samordnat inom vattensystemet. Alvesta kommun ingår också i Kommittén för samordnad kontroll av Helgeån.

Sjön Åsnen ligger i tre kommuner (Alvesta, Växjö och Tingsryd). Sjön är av riksintresse för naturvård, kulturminnesvård, yrkesfiske och rörligt friluftsliv. Hela Åsnenområdet är mycket attraktivt för friluftsliv och rekreation. Eftersom sjön till stora delar är känslig för störningar, kan friluftslivet komma i konflikt med naturvårdsintressen, särskilt fågellivet. Naturen och landskapet som attraktion ger utvecklingsmöjligheter för turism och för det lokala näringslivet. Områdets utveckling är en mellankommunal fråga som länsstyrelsen bör fortsätta att driva. Ett ökat samarbete mellan de tre berörda kommunerna främjar en positiv utveckling.

Tingsryds kommun har sedan länge haft målsättningen och aktivt verkat för att återskapa fria vandringsvägar för fisk i Mörrumsån, mellan Åsnen och Östersjön. Alvesta kommun stödjer denna målsättning. (Se även avsnitten 6.4. och 6.16.1.)

Alvesta kommun har träffat avtal med Växjö kommun om dricksvattenförsörjning. Grundvattnet ska utvinnas från Bergaåsen utanför Lagan och via ledningar överföras till Alvesta och Växjö. Överföringsledningen beräknas vara i drift i slutet av år 2008. (Se avsnitt 6.6.)

Framför allt med anledning av de översvämningar som inträffade i samband med kraftiga regn under två somrar i början av 2000-talet har det genom en mellankommunal samverkan genomförts en mer aktuell kartering av områden med översvämningrisker. (Se även avsnitt 7.10.)

Riktlinjer

- Alvesta kommun är positiv till och stöder det påbörjade arbetet för att knyta ihop fjärrvärmenäten i Växjö och Alvesta med en kulvert.
- God vattenkvalitet är en central fråga för Alvesta kommun. Kommunen avser att på alla lämpliga sätt fortsätta samarbeta och samverka med andra kommuner och vattenmyndigheter för att förbättra vattenkvaliteten i de vattenavrinningsområden som berör Alvesta och angränsande kommuner.
- Frågan om fler förbindelser med cykelvägar i öst-västlig riktning är angelägen. Som ersättning för den cykelmöjlighet som försvinner i samband med ombyggnad av riksväg 25, är servicevägen som byggs längs med vattenöverföringsledningen Bergaåsen – Växjö ett alternativ till ny cykelled.

8.4. Luft

Alvesta kommun är medlem i Kronobergs Luftvårdsförbund, som sedan mitten av 1990-talet samverkar kring mätningar av nedfall och effekter av luftföroreningar i skogliga provytor.

Luftvårdsförbundet tog 2004 fram ett förslag till samordnat treårigt program för översiktlig kartläggning av luftkvaliteten i respektive kommuns tätorter. Förslaget ska ses mot bakgrund av lagstiftningen kring miljö kvalitetsnormer för utomhusluft, som innebär att varje kommun är skyldig att kontrollera att utomhusluften uppfyller fastställda normer. Kunskap om de lokala luftkvalitetsförhållandena behövs bl.a. när detaljplaner ska upprättas och vid ansökningar om tillstånd till miljöfarlig verksamhet. (Se även avsnitt 7.7.)

8.5. Avfallshantering

Hantering av avfallet måste samordnas mellan kommunerna på ett helt annat sätt än tidigare. Ökad regional samverkan behövs för att lösa framtidens avfallshantering, bl.a. eftersom anläggningarna medför stora investeringar. I framtiden kommer det troligen att finnas högst två deponier i Kronobergs län. Redan idag är avfallshantering en mellankommunal fråga eftersom Växjös anläggning i Häringetorp tar emot hushållsavfall från både Växjö och Alvesta kommuner för omlastning. Hushållsavfallet transporteras sedan till och förbränns i Ljungby. Växjö kommun är positiv till att Häringetorp blir en regional anläggning för deponering och andra behandlingsformer. (Se även avsnitt 6.9.)

8.6. Turism, rekreation och rörligt friluftsliv

Turismen är en växande näring i regionen. Den är viktig inte minst därför att den skapar nya arbets- och näringstillfällen på landsbygden. Ett fortsatt aktivt regionalt samarbete är mycket värdefullt. Det handlar om att öka tillgängligheten till och säkerställa de värden som finns både ur natur- och turistsynpunkt. Utvecklingen av cykelstråk, vandringsleder, kanotleder, övernattningsmöjligheter, naturvård, särskilda projekt, gemensam marknadsföring är exempel på detta. (Se även avsnitt 6.3.)

Åsnenområdet är av riksintresse för naturvård, kulturminnesvård, fiske och rörligt friluftsliv. Naturen och landskapet som attraktion ger utvecklingsmöjligheter för turism och för det lokala näringslivet. Ett ökat samarbete mellan de tre närmast berörda kommunerna (Alvesta, Växjö och Tingsryd) främjar en positiv utveckling.

Bild: Masugnen och smedjan på Huseby bruk

Om den planerade nationalparken inom Åsnen-området (se avsnitt 6.16.1.) förverkligas kommer detta att betyda mycket för turismen i de tre kommunerna och stärka befintliga turistanläggningar i området. Mot bakgrund av möjligheten till en nationalpark i Åsnen kan det bli angeläget att få till stånd en markerad och skyltad turistväg på vägsträckan Urshult-Sirkön-Torne-Huseby. Denna fråga berör i första hand Alvesta och Tingsryds kommuner.

Turismprojektet Mörrumsån/Åsnen är ett samarbetsprojekt mellan turistföretag, föreningar och kommuner och omfattar flera sevärdheter från Huseby bruk i norr till Laxens hus och Blekingekusten i söder. En karta har tagits fram för att marknadsföra området. På kartan redovisas olika besöksmål och sevärdheter, aktiviteter, mat, logi.

Hanaslövsområdet och Kronobergshed är en tillgång för hela regionen. Skidanläggningen på Hanaslövsberget är den enda större anläggningen för utförsäkning i Växjö-Alvestaområdet.

I kommunen finns många vandrings- och cykelleder. Flertalet ligger i anslutning till sjöarna Åsnen och Salen (se kartbild avsnitt 6.3.).

8.7. Handel

Det har skett en koncentration till Växjö av köpcentra och handelsföretag av regionintresse. Detta påverkar naturligtvis handelns förutsättningar i kringliggande kommuner och större tätorter. För dessa kommuner och tätorter är det angeläget att kunna behålla den egna dagligvaruhandeln och kompletterande specialbutiker och serviceföretag. Handeln i de mindre orterna måste profilera sig genom mer kundanpassad och personlig service.

Riktlinje

- För att behålla och utveckla ett så varierat handelsutbud som möjligt behövs ett förstärkt samarbete i regionen, främst med Växjö, kring handels- och etableringsfrågor.

8.8. Övrigt

Samarbetsområdena mellan Alvesta kommun och angränsande kommuner är inte statiska utan kan förväntas skifta och öka. Mellankommunalt och regionalt samarbete sker, i större eller mindre omfattning, i frågor som rör utbildning, sjukvård, miljöfrågor, näringslivsutveckling, riskhantering och beredskap, m.m. Samarbetet gäller både säkerställande av service och strategier för framtiden.

Inom utbildningsområdet är Växjö universitet en viktig motor för hela regionen. Viktiga faktorer för universitetets konkurrenskraft är dess flexibilitet och förmåga till förändring, kvaliteten på forskning och utbildning, och attraktionen i den fysiska miljön. Universitets utveckling ställer också krav på goda pendlingsmöjligheter såväl med bil som med buss och tåg.

Miljöfrågorna, liksom naturresursfrågorna, är i stora stycken gränslösa och kommer sannolikt i allt högre utsträckning att behandlas mellankommunalt och regionalt. Miljösamverkan Kronoberg har varit ett femårigt samverkansprojekt mellan länets kommuner med syfte att effektivisera miljö- och hälsoskyddsarbetet i länet. Projektet avslutades i juni 2008.

9. LANDSBYGDS- OCH TÄTORTSUTVECKLING

Strategisk inriktning för Alvesta kommuns samhällsplanering:

- Antalet kommuninvånare ska under de kommande 10-15 åren ligga kvar på minst samma nivå som idag och om möjligt öka.
- Samtliga tätorter ska ges planmässiga möjligheter att växa.
- Bibehållande av de mindre tätorternas roll som service- och stödpunkter för sitt omland ska eftersträvas.
- Ett varierat lägenhetsutbud i alla kommundelar ska eftersträvas för att bl.a. öka möjligheterna för yngre att välja bostadsort utanför de större tätorterna, ge möjlighet för de äldre att bo kvar i sin kommundel samt öka omsättningen i det befintliga bostadsbeståndet.
- Kommunens markpolitiska inriktning är att förvärva den råmark som behövs för tätortsexpansion och god planberedskap.
- Kommunen ska främja bosättning och byggande på landsbygden och stödja landsbygdsdelarnas möjligheter att utvecklas.

9.1. Landsbygdsutveckling

Framför allt under 1960-talet men även under 1970-talet skedde en omflyttning från landsbygden till tätorterna i kommunen. Det är främst landsbygdsdelarna längst i norr och söder som har avfolkats. Utan inflyttning kommer avfolkningen att fortsätta.

Antalet arbetstillfällen inom traditionella verksamheter på landsbygden är lågt. Landsbygdens möjligheter att behålla sin befolkning och få fler att bosätta sig där beror i hög grad på möjligheterna till arbetspendling. Vägstandard, kostnader för pendlingsresor m.m. har stor betydelse. Givetvis kan olika typer av nya verksamheter bidra till att landsbygden utvecklas och hålls levande. Möjligheterna till digital kommunikation innebär att fler kan utföra hela eller delar av sitt arbete i hemmet. Alvesta kommun verkar för att alternativa sysselsättningar, t.ex. inom turismnäringen, utvecklas på landsbygden.

En grundläggande förutsättning för en gynnsam utveckling av landsbygden är att ny permanent bosättning kan komma till stånd. Ny bebyggelse stöds och ska tillåtas, men det förutsätts att hänsyn tas till de intressen som finns i området, t.ex. jord- och skogsbruksintressen samt kultur- och naturvårdsintressen. En annan förutsättning är att VA-frågor och väganslutningar kan lösas på ett tillfredsställande sätt. Frågor som uppmärksammats alltmest är bredbandsutbyggnaden och betydelsen av ett mera driftsäkert el- och telefoninät på landsbygden. Utbyggnad av fibernät har genomförts eller pågår i bl.a. Västra Torsås, Lekaryd, Hjärtanäs, Hössjö och Sjöatorp.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

Ett genomgående kännetecken för Alvesta kommun är det goda omhändertagandet av bebyggelsen på landsbygden. Få hus står helt obebodda, och husen hålls i gott skick. Den generationsväxling som sker ger en blandad åldersstruktur som bidrar till en vital landsbygd. Detta, tillsammans med det vackra och omväxlande landskapet, ger mycket goda förutsättningar för ökad bosättning i kommunens landsbygdsområden.

Genom förändring av lantbruksdriften har de ekonomibyggnader som tillhör landsbygdens gårdsmiljöer ofta förlorat sin ursprungliga funktion och riskerar att förfalla. Länsstyrelsen har

uppmärksammat detta i sin bok "Värdefulla gårdsmiljöer i Kronobergs län", som innehåller goda exempel på hur man kan nyttja och underhålla gamla ekonomibyggnader och därigenom bevara ett rikt byggnadsbestånd och kulturarv som annars riskerar att försvinna.

Bild: Ladugård och vacker stenmur i byn Trästen (foto Åsa Nyhlén)

Lokala samhällsföreningar, byalag, sockenråd kan ofta lämna tips både om fastigheter som kan vara aktuella för försäljning och om fastighetsägare som är villiga att sälja mark för nybyggnation. Kommunen kan på sin hemsida lämna information om kontaktpersoner och/eller länkar till föreningarnas/byalagens/sockenrådets egna hemsidor.

Tillkomsten av ny bebyggelse står oftast inte i något motsatsförhållande till att värdefulla kulturmiljöer bevaras. Tvärtom kan det innebära bättre möjligheter att bevara kulturlandskapet. Genom att fler människor bosätter sig i bygden ökar förutsättningarna för att odlingslandskapet, som oftast är en viktig del av kulturlandskapet, hålls öppet.

Enligt kommunens mening bör arealmässigt ganska stora tomter för permanentboende tillåtas i kommunens landsbygdsdelar. Fastighetsbildningar som ger utrymme för mindre verksamhet, odling eller djurhållning i mindre skala kan bidra till permanent bosättning i befintlig bebyggelse på landsbygden samt öka intresset för nybyggnation.

Strukturförändringar och pågående omställning av jordbruket medför stora förändringar av landskapsbilden. På många platser är hotet från igenplantering och förbuskning påtagligt. Enda sättet att i större omfattning behålla ett öppet landskap är att det finns ekonomiska förutsättningar för fortsatt jordbruksdrift och djurhållning.

Kommunens bidrag till att hålla landskapet öppet består främst i att ge goda förutsättningar för bosättning på landsbygden, bl.a. genom att verka för att en god samhällsservice upprätthålls i alla kommundelar och genom en positiv inställning till byggande på landsbygden.

För att något mildra olägenheterna av jordbrukets omställning kan bidrag sökas till olika miljö- och landskapsvårdande insatser, t.ex. betesmarker och slätterängar samt öppet och varierat odlingslandskap. En förändring från och med 2006 är att många produktionsstöd försvunnit och istället förts över på jordbruksmarken i form av det s.k. gårdsstödet.

Genom s.k. naturvårdsavtal kan avtal träffas mellan staten/kommunen och enskild markägare om skötsel av ett område med höga naturvärden. Markägaren kan få viss ersättning för den inskränkning i brukandet av marken som avtalet medför. Detta gäller oftast skogs- och hagmark genom Skogsstyrelsens försorg.

Aktiva brukare av jordbruksmark har en mycket viktig roll genom att de bidrar till att bibehålla den öppna landskapsbilden. Kommunen är angelägen om att kommunens jordbruksenheter ska bestå och inte hindras i sin verksamhet.

Exempel på landsbygdsområden där markanvändningen kan komma att förändras är områden för fritids- och rekreationsändamål. Också nya vägsträckningar eller ledningsdragningar innebär förändrad markanvändning.

Riktlinjer

- Alvesta kommuns målsättning är att främja bosättning och byggande på landsbygden.
- Alvesta kommun är positiv till och stöder såväl större som mindre jordbruksenheters fortsatta verksamhet. Jord- och skogsbruksmarken i kommunens landsbygdsdelar har både brukningsvärde och ett kulturhistoriskt värde. Ny bebyggelse bör främjas. Det är viktigt att brukare och bosättare på landsbygden är medvetna om att de har ett ömsesidigt ansvar för landsbygdens fortlevnad och landskapsbildens fortbestånd. Attraktiviteten i landskapet kan bara bestå om marken fortsätter att brukas, och det innebär ibland störningar med lukt- och bullerproblem. Brukaren bör å sin sida visa hänsyn mot de boende, så att störningarna upplevs som rimliga.
- Ett varierat bostadsutbud är viktigt också på landsbygden. Med ett varierat utbud i alla kommundelar ökar möjligheterna för yngre att välja bostadsort utanför de större tätorterna och för de äldre att bo kvar i sin kommundel. Det kan också bidra till att öka omsättningen i det befintliga bostadsbeståndet. För att åstadkomma ett bredare utbud behöver det kommunala tomt- och bostadsutbudet kompletteras och förstärkas med privata alternativ.
- Avloppsfrågan ska kunna lösas på ett godtagbart sätt innan ny bebyggelse planeras. Vid flera nybyggnationer inom ett avgränsat område bör VA-frågan utredas gemensamt.
- Ett bibehållande av de mindre tätorternas roll som service- och stödpunkter för sitt närmaste omland eftersträvas. Detta kan bl.a. ske genom att en god kommunal servicenivå upprätthålls och genom goda förutsättningar för etablering av nya arbetsplatser.
- En utvecklingsplan håller på att tas fram för södra kommundelen. Syftet med planen är att få ett samlat underlag och måldokument för attraktivitet och bebyggelseutveckling i områdets tätorter men även landsbygdsdelar.

9.2. Fritidshusbebyggelse

Fritidshusbebyggelsen i kommunen består dels av hus som byggts för att vara fritidshus, dels av hus som tidigare varit permanentbostäder. Samtidigt har många f.d. fritidshus ändrats till permanentboende. Fritidsboendet bidrar till att landsbygdens natur- och kulturvärden kan behållas.

Kommunen är positiv till ett ökat fast boende i de samhällen som har blandat fritids- och permanentboende. Här spelar byalag och samhällsföreningar en viktig roll för att skapa trivsel och attraktivitet i den lokala samhällsmiljön. Inom planlagt område kan krav ställas på att tomter med fritidshus hålls i vårdat skick.

Områden för ren fritidsbebyggelse finns framför allt vid kommunens sjöar, t.ex. vid Sjöatorpasjön, Salen och Åsnen. Delar av fritidsbebyggelsen utmed Salens västra strand ligger

inom riskområden för översvämningar, och ytterligare fritidsbebyggelse inom de låglänta områdena bör inte tillåtas förrän en mera tillförlitlig och detaljerad översvämningsskartering har gjorts. Kompletterande fritidsbebyggelse i de mera höglänta delarna ses som positivt.

Riktlinjer

- Alvesta kommun är positiv till fritidsbebyggelse i hela kommunen. Fritidsbebyggelsen är ett stöd för den bofasta befolkningen i kommunens olika delar. Fritidsbebyggelsen bidrar till att upprätthålla en viss servicenivå och att hålla landsbygden levande.
- Fritidshusområdena vid Sjöatorps camping, Hulevik och Tvetaryd bör kunna vidareutvecklas.
- Fritidsbebyggelse kan med fördel kopplas till områden med förutsättningar för rörligt friluftsliv, fritidsaktiviteter och rika naturupplevelser. Platser/sjöar som bedöms lämpliga för fritidsbebyggelse är: utmed Åsnen, i första hand Torne och området söder därom inklusive Tvetaryd, Hulevik och Ulvön, samt områden i anslutning till bebyggelse vid Lyen, Rymmen, Furen, Sjöatorpasjön, nordvästra delen av Dansjön, Övden och Femlingen.
- Ytterligare fritidsbebyggelse i de mera låglänta delarna utmed Salens västra strand bör inte tillåtas förrän en mera detaljerad och tillförlitlig översvämningsskarta har tagits fram över området.

9.3. Tätortsutveckling

Kommunen har en mångfald av boendemiljöer med olika karaktärer och kvaliteter. Förutom kommunens centralort Alvesta finns flera tätorter spridda över hela kommunen. Orterna utgör centralpunkt för sitt närmaste omland. Varje tätort har sina egna särdrag som bör tas tillvara vid nybebyggelse och vid planläggning av nya områden.

Mark för tätortsutbyggnad har reserverats i kommunens samtliga tätorter. Av kartorna i de efterföljande tätortsredovisningarna framgår vilka områden som på sikt kan bli aktuella för expansion. För en del tätorter avgränsas inte expansionsområdena. I stället anges möjliga expansionsriktningar. Markreservationerna är relativt frikostigt tilltagna och bör väl täcka markbehovet fram till år 2020.

Inom angivna utbyggnadsområden kan kommunen komma att använda sin förköpsrätt enligt Förköpslagen (SFS 1967:868).

I flertalet orter är förtättningsmöjligheterna goda. En stor del av nybebyggelsen kommer därför troligen att kunna ske utan att ytterligare råmark behöver tas i anspråk.

I förekommande fall redovisas också planerade vägförändringar.

Innan nya bebyggelseområden kan exploateras måste detaljplan utarbetas, där en närmare avvägning görs mellan allmänna och enskilda intressen, såvida inte något annat anges i en fördjupad översiktsplan. Vid upprättande av fördjupade översiktsplaner och detaljplaner ska möjligheterna till förenklingar i plan- och bygglovhanteringen beaktas särskilt.

De antagna områdesplaner som finns utarbetade för Alvesta och Moheda gäller tills vidare i tillämpliga delar som fördjupade översiktsplaner, men de är föråldrade och behöver ersättas.

Idag bor 2/3 av kommunens invånare eller ca 12 800 personer i någon av kommunens nio tätorter. Alvesta, Moheda och Vislanda har särskild betydelse som orter med flera arbetsplatser och full basservice. Övriga tätorter är bland annat viktiga för när servicen på orten och dess närmaste omland.

Den södra kommundelen, som till ytan är relativt stor, saknar tätort som kan ge full service och erbjuda ett större utbud av arbetstillfällen. De mindre tätorternas roll som service- och stödpunkter kan understödjas bl.a. genom att en god kommunal verksamhetsnivå upprätthålls och genom att det finns förutsättningar för etablering av nya arbetsplatser och nybyggnation av bostäder.

Inom områden markerade som tätortsnära rekreationsområden bör skogsbruket bedrivas med särskild hänsyn.

Vad gäller industrimark finns en strävan att hitta goda kommunikations- och annonseringslägen i anslutning till större vägar. God tillgång på mark som lämpar sig för industriverksamhet behövs för att möta det framtida näringslivets behov. Samtidigt kan återanvändning av industrilokaler och äldre industritomter som inte används utgöra en viktig resurs för förnyelse av näringslivet.

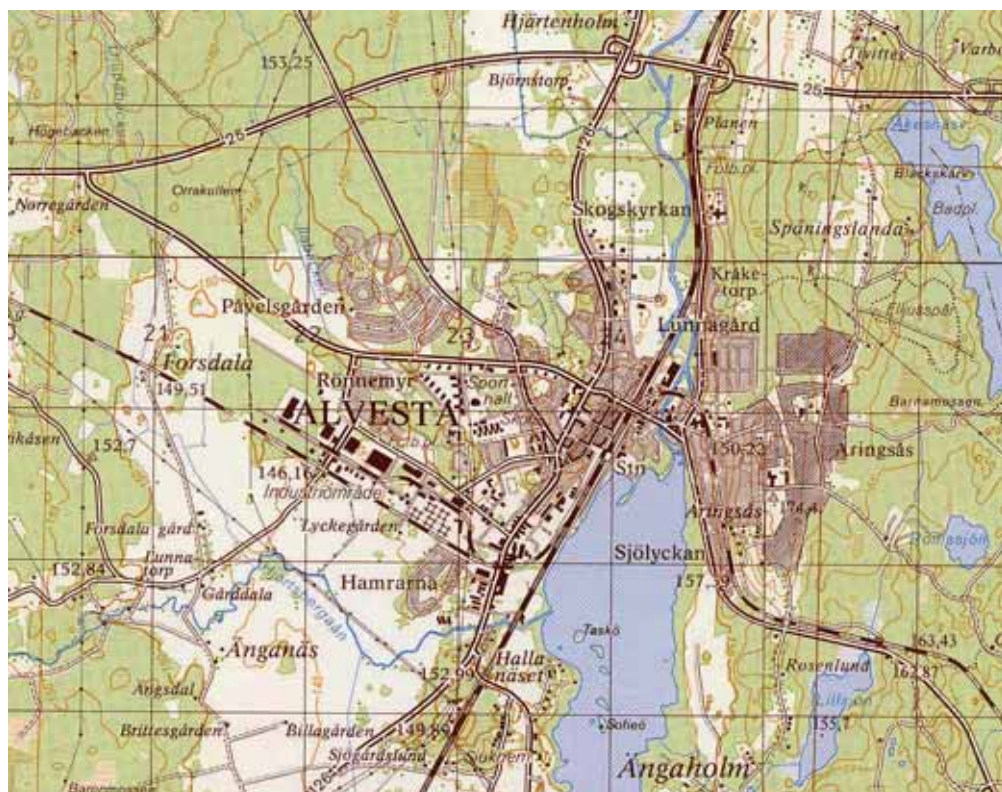
Riktlinjer

- Bebyggelseutvecklingen bör ske med hänsyn till de karaktärsdrag som finns i kommunens olika tätorter och områden.
- Ny bostadsbebyggelse ska präglas av omsorgsfulla uterum, variationsrik miljö med olika täthetsgrad och tillgång till park- och grönområden.
- God tillgänglighet till närservice och kollektivtrafik samt en väl utbyggd social servicestruktur omfattande t.ex. förskola, skola, äldreomsorg är viktiga förutsättningar för det goda boendet.
- Ny bebyggelse bör så långt möjligt planeras i anslutning till befintlig kollektivtrafik samt fjärrvärme.
- Framtida bebyggelseutveckling bör främja minskad boendesegregering.
- En utvecklingsplan håller på att tas fram för södra kommundelen. Syftet med planen är att få ett samlat underlag och måldokument för attraktivitet och bebyggelseutveckling i kommundelens tätorter men även landsbygdsdelar.

9.3.1. Alvesta tätort

Fakta

Antal invånare (dec 2007):	
hela församlingen:	8 104
tätorten:	7 845
Avstånd till Växjö:	20 km
Antal företag i tätorten med minst två anställda:	175-200 st
Antal hushåll	ca 3 500
Bostadsbehov under 10 år	ca 100 lägenheter och ca 150 enfamiljshus
Särskilt boende	Behov av bostäder för funktionshindrade
Bostäder för ungdomar	Tillgodoses inom bef. fastighetsbestånd

Antal arbetstillfällen i Alvesta tätort (2006):

	Män	Kvinnor	Summa
Jord/skogsbruk, jakt, fiske	41	17	58
Tillverkningsindustri	851	191	1 042
Energi/vatten/avfall	38	8	46
Byggverksamhet	225	16	241
Handel, kommunikationer	636	495	1 131
Finansiell verks, företagstjänster	124	92	216
Utbildning, forskning	109	321	430
Vård, omsorg	86	630	716
Personliga o kulturella tjänster	64	101	165
Offentlig förvaltning	46	74	120
Ej specificerad verksamhet	1	10	11
Summa	2 221	1 955	4 176

Samhällets framväxt

När riksdagen vid mitten av 1800-talet bestämde att staten skulle bygga och ansvara för ett antal större järnvägslinjer (stambanor) genom Sverige diskuterades alternativa dragningar genom Småland. Den s.k. Nässjölinjen segrade, och stambanan kom därmed att dras via sjön Salens västra strand till Nässjö. I september 1863 invigdes bandelen Liatorp-Alvesta, och utbyggnaden fortsatte sedan norrut. Moheda station invigdes ett år senare. Året därpå, juli 1865, invigdes järnvägen mellan Alvesta och Växjö, som ägdes av ett privat bolag. Ett annat privat bolag byggde järnvägen mellan Alvesta och Borås, för att ansluta Alvesta till den 1894 öppnade sträckan Borås-Göteborg. Sträckan Alvesta-Borås öppnades för trafik 1902.

Alvesta kom på detta sätt att bli en viktig järnvägsknut i södra Sverige, något som i hög grad har präglat ortens utveckling. Den ökande järnvägstrafiken ledde till att ett nytt stationshus uppfördes 1907-1909. Stationshuset ritades av Folke Zettervall som då var chefsarkitekt vid SJ. Stationen byggnadsminnesförklarades 1986. En utvändig upprustning genomfördes 1991. Den ursprungliga gångbron över spåren togs bort. Idag är stationshuset en mycket välbevarad jugendbyggnad med stora kvaliteter exteriört och interiört.

Tack vare den snabba utveckling som järnvägsutbyggnaden förde med sig var Alvesta i början av 1900-talet med sina cirka 1 000 invånare den näst största tätorten i länet efter Växjö.

Före järnvägarna hade byarna Alvesta, Aringsås och Benestad en dominerande ställning i Aringsås socken. När järnvägarna byggdes koncentrerades nya verksamheter och ny bebyggelse kring stationsområdet, på Alvestas och Aringsås marker. Företagsamheten tog fart, både den småskaliga och den mera storskaliga. Många försörjde sig på det stora antalet resenärer som passerade Alvesta; med resanderum, caféer, matställen, verkstäder, eller som anställda på bangården eller stationen.

Alvestas närhet till vatten hade betydelse för den industriella verksamheten. Vid mitten av 1800-talet anlades ett färgeri vid Lekarydsån. Det övertogs senare av Ernst von Schéele som utvecklade anläggningen med väveri och spinneri, och en ångmaskin inköptes som drev valk, stamp, press m.m. Den vackra affärs- och kontorsbyggnaden, som på 1890-talet byggdes av tegel från Engaholm, finns fortfarande kvar. Schéele lät också anlägga ett varmbadhus vid Lekarydsån.

Bland de företag som bildades i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet kan nämnas August Halls handelsrörelse, flera mindre verkstäder, tillverkning av leksaksångmaskiner, spegelfabrik och glassliperi, skrivmateriel, möbler, trävaror, samt slakteri, gjuteri, glasbruk, åkerier. Andra världskriget innebar slutet för det gamla "företagsalvesta", som till stor del byggde på lokala råvaror, billig arbetskraft, närhet till järnvägen och småländsk företagsamhet. Efter andra världskriget etablerades verksamheter som baserades på uppfinningar eller en affärsidé, och som lokaliserades till Alvesta där goda kommunikationer och tillgång till arbetskraft lockade. Exempel på denna typ av företag är Como, Scapa, Devehissar, Eldon.

Till samhällets gemensamma angelägenheter under 1800-talet räknades framför allt fattigvård, skolfrågor, hälsovård, brandskydd, ordning och sedlighet. Sockenstämmorna som tidigare bestämde över socknarnas angelägenheter ersattes 1863 av kommunalstämmor.

Stämmorna leddes av betrodda män, i Aringsås socken bl.a. av Aron Hall och senare hans son August Hall.

En händelse som starkt påverkade Alvestas utbyggnad var en storbrand i februari 1896. Elden förstörde nästan hela det norrut gående kvarteret, sammanlagt nio boningshus och ett tiotal uthus. Återuppbyggnaden satte snart igång, och bebyggelsen från torget och norrut fick den utformning den länge skulle ha. 1898 bildades Alvesta municipalsamhälle² för "Alvesta station med närmaste område", ett område på 48 hektar. En stadsplan för municipalsamhället från 1907 är tydligt inspirerad av de stora världsstädernas boulevardssystem.

Samhället elektrifierades 1902. Omkring 1910 var hela samhällskärnan bebyggd och en omfattande randbebyggelse började växa fram. I de nuvarande centrumdelarna finns rester av det som fanns för hundra år sedan, då bebyggelsen låg i ett långsgående stråk på sluttningarna ner mot järnvägen. Den äldsta stadsbebyggelsen på östra sidan av Alvesta fick en något friare framväxt.

Bild: Äldre trävilla vid Storgatan i Alvesta

Efter första världskrigets slut fortsatte Alvesta att expandera. 1919 blev kommunfullmäktige obligatorisk i kommuner med mer än 1 500 invånare. Första mötet i Aringsås kommunfullmäktige hölls i juni 1919. Ohs kraftstation, som levererade elkraft till Alvesta, inköptes 1927 av municipalsamhället från baron Koskull. Samhällets vattenförsörjning ordnades med en pumpstation 1935, och samtidigt utvidgades och ombyggdes avloppssystemet. Vid årsskiftet 1937-1938 inkorporerades Alvestas ytterområden i municipalsamhället, vilket innebar en tung dubbelorganisation. Efter ansökan förordnade Kungl. Maj:t den 30 juni 1944 "att Aringsås kommun i Kronobergs län skall från den 1 januari 1945 utgöra en köping benämnd Alvesta, och att Aringsås församling skulle från samma dag benämnas Alvesta församling". Den nya köpingen hade 3 750 invånare. Härlöv och Lekaryd inkorporerades 1952, och 1963 följde Hjortsberga/Kvenneberga efter.

Under 1950- och 1960-talen genomfördes flera stora byggnationer i köpingen. Då byggdes flera skolor (nya Hagaskolan, Prästängsskolan, Grönkullaskolan), Folkets Hus, viadukten över järnvägen, ett stort antal hyresfastigheter, villabebyggelse, kommunalhuset i kvarteret Blenda (1956) och tio år senare Centrumhuset vid järnvägsstationen (se bild till vänster), ålderdomshemmet Aringsgården, reningsverk och vattentorn. Hallanäs vårdhem, läkarcentralen, konvalescenthemmet, Alvesta sjukhem tillkom under den här perioden.

Bebyggelseutveckling

Alvestas äldre bebyggelse har drag som är karakteristiska för järnvägsorter (t.ex. takfotsdetaljer). Bostadshusen hade ofta stora bakgårdar med asymmetriska uthus, så kallade halva hus, som ofta inrymde mindre verkstäder/hantverk av olika slag.

² Municipalsamhälle = ett område inom vilket en eller flera stadsstadgor tillämpades, t.ex. byggnadsstadga, ordningstadga, hälsovårdsstadga.

Den nuvarande bebyggelsen i Alvestas centrala delar är blandad, med affärs- och verksamhetsfastigheter, större och mindre flerfamiljshus, enfamiljshus. Rester av äldre bebyggelse finns i flera kvarter i centrum, t.ex. Blenda och Bryggaren. Tätortens randbebyggelse domineras av egnahemsbostäder.

Den kommunala bostadsstiftelsen Hjorthagen började sin bostadsproduktion 1948. I mitten av 1960-talet hade stiftelsen byggt ca 1 000 lägenheter, varav ungefär en tredjedel på Rönnedalsområdet. Samtidigt byggdes också samhällets egnahemsområden ut, med fristående villor eller radhusbebyggelse. Under 1970-talet och början av 1980-talet fortsatte utbyggnaden av bostäder, framför allt grupphus och villabebyggelse. Kommunens fastighetsbolag AllboHus (tidigare bostadsstiftelsen Hjorthagen) har stått för huvuddelen av nyproduktionen under de senaste femton åren. Bolaget har också satsat på upprustning av sitt äldre lägenhetsbestånd och förbättring av utemiljön i hyreshusområdena. Under de senaste åren har en utbyggnad av bostäder anpassade för äldre och för funktionshindrade genomförts.

Under de senaste åren har en utbyggnad av bostäder anpassade för äldre och för funktionshindrade genomförts.

Bild: Villabebyggelse vid Droskvägen

En verksamhet som haft betydelse för Alvesta kommun är flyktingförläggningarna. 1966 invigdes den s.k. AMS-byn i Alvesta, som bestod av ett antal bostadsbaracker på hallska maden öster om norra utfarten. 1970 byggdes en liknande förläggning i Moheda. När flyktingmottagningen var som mest omfattande fanns även ett annex på Rönnedalsområdet och särskilda hem för minderåriga flyktingar. Statens Invandrarverks regioncentrum för södra Sverige var från 1989 lokaliserat till Alvesta. Nuvarande Migrationsverket har ett mottagningskontor för asylsökande i centrala Alvesta. De äldsta förläggningarna i Alvesta och Moheda finns inte kvar. Flera av barackerna flyttades och lever vidare i olika delar av kommunen, framför allt som föreningslokaler (omklädningsrum, klubbstugor, matserveringar m.m.). Den första förläggningen i Alvesta ersattes av en ny förläggning, på västra sidan av norra utfarten. Kommunen köpte denna anläggning 1996. Områdets fristående bostadsbaracker har sålts vidare och monterats ner. Området såldes i slutet av 2005 till en privat företagare som använder det till försäljning av husvagnar kombinerat med campingverksamhet. I delar av de byggnader som finns kvar finns en kommunal förskola.

De centrala delarna av Alvesta har successivt förändrats genom nybyggnation av bostads- och verksamhetslokaler. I november 1980 invigdes "Rådmannen", en av de största och politiskt mest omstridda investeringar som Alvesta kommun har gjort. Byggnaden har en bostads- och lokaldel samt en restaurang- och hotell del som idag har en omfattande och uppskattad konferensverksamhet. Kring 1990 byggdes bostäder för äldre i kvarteret Bryggaren, som ersättning för det gamla ålderdomshemmet Aringsgården.

I kvarteret Oxbacken, vid korsningen Allbogatan-Centralgatan, har det byggts en ny ICA-butik som fick hedersomnämning av dåvarande byggnadsnämnden för sin tilltalande utformning. Ett helt nytt område med hyresbostäder uppfördes i kvarteret Grönkullen i början på 1990-talet. Alvesta Gymnasieskola, som hade sina första lokaler på hallska maden i norra delen av samhället, har fått lokaler i centrala Alvesta genom tillbyggnad av Hagaskolan i kvarteret Kulturen. Den mest aktuella förnyelsen av Alvesta centrum är nybyggnation i kvarteret Riksdagsmannen.

Centrumutveckling

I Alvesta centrum pågår omvandling och förtätning. Kvarter omdanas, och nya trafiklösningar bidrar till förändringen. Där finns detaljhandel, bostäder, skolor och kulturaktiviteter tillsammans med järnvägsstation, banker, hotell och restauranger. Alvesta centrum identitet behöver förstärkas och ges tillåtelse att växa och förändras med invånarna och deras behov. Attraktiva lägen i centrum bör användas för handel, restauranger och kaféer så att det blir ett levande centrum inte bara dagtid utan även kvällstid.

Bild: Nybyggnation i kv. Äldermannen

Omvandlingsområden är t.ex. kvarteret Riksdagsmannen där det tidigare Konsumvaruhuset har rivits och ska ersättas med en byggnad som till form och utförande förstärker centrumbebyggelsen (vårdverksamheter, apotek, affärer, bostäder).

Gamla folkskolan (Allboskolan) har byggts om till bostadslägenheter. Kvarteret Blenda (gamla mejeriet), området vid Ekbacken, kvarteret öster om stationsområdet och området norr om Hemköp är några områden där förändring diskuteras.

Planlagda områden för nybebyggelse av enfamiljshus finns på Västra Rönnedal, på Torpabacken mellan Värnamovägen och Sköldstavägen, samt utmed Novisvägen (söder om Skogskyrkogården). Eventuella utbyggnadsområden i anslutning till befintlig bostadsbebyggelse redovisas norr om Torpabacken och utmed Rönnedalsvägen.

Utbyggnadsområden bostäder

Ny bostadsbebyggelse inom de östra delarna av Alvesta (Spåningslandaområdet) har varit efterfrågad sedan lång tid tillbaka. För vissa delar krävs arkeologisk utredning. Användningsätt och anordnande av gränsområdet mellan bebyggelseområden och riksintresseområdet för kulturmiljövård vid Spåningslanda ska utredas i detaljplan och kan komma att kräva särskilda åtgärder.

För utbyggnadsområdet Högåsängen, söder om Högåsens äldreboende i östra Alvesta, har förslag till detaljplan upprättats och antagits.

Ett område öster om bangården, mitt emot järnvägsstationen i Alvesta, planeras bebyggas med bostäder samt handels- och kontorslokaler.

Klosterområdet vid Salens västra strand, som utpekats som eventuellt utbyggnadsområde, ingår i länets naturvårdsprogram, klass 2. Området vid Kloster liksom ett utbyggnadsområde utmed Salens östra strand omfattas av strandskydd. Det är viktigt att strandzonen närmast vattnet förblir allmän platsmark, där allmänheten kommer att ha tillgång till stranden. Avgränsningar och hur olika intressen kan tas tillvara utreds i detaljplan. Miljömålet *God bebyggd miljö* kan uppnås genom tätortsutveckling i attraktiv miljö.

Ett eventuellt framtida bostadsområde vid norra delen av sjön Spånen föreslås bli föremål för fördjupad utredning.

Riktlinjer

- Centrum bör förstärkas, förtäts och fortsätta genomgå omvandling genom utveckling av handel, bostäder och allmänna centrumfunktioner.
- Förnyelse bör ske på sådant sätt att Alvestas småstadskaraktär inte går förlorad.
- Nya bostadsområden ska tillskapas
  - söder om Högåsen
  - öster om Skogskyrkogården
  - mellan Växjövägen och sjön Salen
  - inom delar av Klosterområdet
  - förtätning i anslutning till redan anlagda gatorOmrådenas utformning och innehåll preciseras i detaljplaneringen av områdena.

Kultuhistoriskt värdefulla områden

Stora områden av Alvesta ligger på kultuhistorisk mark. Höjdsträckningen i östra delen av Alvesta är rik på fornlämningar. Hjärtanäs, Spåningslanda och Benestad ingår i områden som utpekats som riksintresse för kulturmiljövården och är beskrivna i både det regionala och kommunens eget kulturmiljöprogram. Fynd och fornlämningar visar att människor bott här mer eller mindre kontinuerligt sedan 2000-talet före Kristus och sporadiskt även tidigare. Höjdsträckningen i nordsydlig riktning bär rika spår av bebyggelse.

Inom Spåningslanda finns bl.a. rösen och gravfält från brons- och järnåldern. I Benestad ligger Tumlingerör, ett röse från bronsåldern. Den medeltida kyrkan i Alvesta fungerar fortfarande som församlingskyrka. Framför kyrkan står en runsten, troligen från omkring år 1000.

Hjärtanäs by norr om Alvesta är en av få kvarvarande byar med tydlig radbykaraktär.

Järnvägsstationen i jugendstil, från början av 1900-talet, är byggnadsminneförklarad, liksom Riksdagsmannagården (se bild till höger) som har sitt namn efter tre generationer riksdagsmän som bodde på gården mellan åren 1791-1860. Länsstyrelsen har nyligen byggnadsminnesförklarat det gamla tingshuset, uppfört år 1907 och domsäte i Västra Värends domsaga fram till slutet av 1960-talet.

Alvesta kyrka är en senmedeltida salkyrka med sammanhållen renässans- och barockinteriör. Kyrkorummet domineras av de färgstarka kalkmålningarna i renässansstil. Vid utfarten mot Lekaryd ligger den 1967 uppförda Skogskyrkan, byggd efter medeltida förebilder men i ett modernt formspråk.

Riktlinjer

- Fornlämningar som visar vårt kulturarv bör synliggöras bättre, genom t.ex. vandringsleder, informationsskyltar m.m.
- Kulturområde/kulturresevat föreslås bildas på Spåningslandaområdet i östra delen av samhället. Ridverksamheten i området hjälper genom hästarnas betning till att hålla landskapet öppet.

- Den genomförda bebyggelseinventeringen i centrala Alvesta ska ligga till grund för en plan för skyddsvärda byggnader.

Grönstruktur

Inom tätorten finns flera mindre parker, grönområden och planteringar. De gröna partierna är viktiga inslag i samhällsmiljön och kan också användas som mötesplatser vid olika evenemang och aktiviteter för barn, ungdomar och vuxna.

Tätortsnära naturmark

Hagaparken fungerar som stadspark och planeras bli ett kommunalt reservat. I åtgärdsplaneringen bör stor hänsyn tas till ortsbornas önskemål om parkens funktion.

Spånen- och Hanaslövsområdet ger möjlighet till tätortsnära rekreation. Allmän badplats finns vid sjön Spånen.

Väster om norra utfarten finns ett område för rekreation/aktiviteter. Området består av en blandning av låglänt mark med inslag av lövskogsbeväxta kullar. Den låglänta marken genomkorsas av Tvärån som kan förväntas svämma över vid extremt höga vattenflöden.

"Vattenland"

De sankna områdena på ömse sidor om norra utfarten kan användas för att anlägga fördröjningsmagasin som hindrar vattenmassor från att obehindrat forsa ut i Lekarydsån och sjön Salen. Fördröjningsmagasinet kan eventuellt kombineras med fiskemöjligheter.

Syftet med eventuella verksamheter inom "vattenlandet" är att de inte ska hindra vattnet från att stiga när så är nödvändigt, men att området ändå ska kunna utnyttjas för olika ändamål som bidrar till intressanta upplevelser.

Norra Salen som stadsbyggnadsdel

Sjön Salens norra del är en viktig tillgång i Alvestas stadsmiljö, en tillgång som idag inte har tagits till vara fullt ut på grund av järnvägens barriäreffekter som gör det svårt att ta sig mellan centrum och sjön. Här finns en utvecklingspotential för en attraktiv stadsmiljö, där närheten till vatten ger kontrastverkan mot den rena stadsbebyggelsen, samtidigt som promenadstråk i anslutning till stränderna erbjuder rekreations- och skönhetsupplevelser inne i centrum. Genom den planerade gångbron över järnvägsspåren kan sjöns närområde bindas samman med centrum och de västra delarna av samhället.

I anslutning till den nya gångbron över spårområdet vid stationsbyggnaden planeras för nya byggnader som kan innehålla centrumverksamheter såsom kontor, bostäder, kafé- och restaurangverksamhet. I centrumläge planeras för småbåtshamnar och mindre bryggor som bidrar till att öka sjöns möjligheter för rekreation. Utmed Salens strand planeras för utbyggnad av gångvägar som bör hänga samman i olika slingor, så att de blir intressanta och omväxlande.

Parkeringsplatsen öster om stationsområdet, som ska anordnas för resande, ska ge intryck av att vara en del i parkmiljön, så att den inte framstår som en stor asfaltyta.

Grönområden, grönska för äldre

Det är viktigt att bevara småstadskaraktären med småskalighet, luftighet och grönska. De gröna delar som finns i centrumdelarna ger bra boendekvalitet. I nyplanering eftersträvas att nå sammanhängande gröna stråk ("fingrar") som gör att åsryggar och dalgångar tydliggörs genom att det går att promenera längs med dem. Det är också viktigt att de gröna stråken binds samman av tvärförbindelser som, där det är möjligt, blir en grön förbindelse mellan

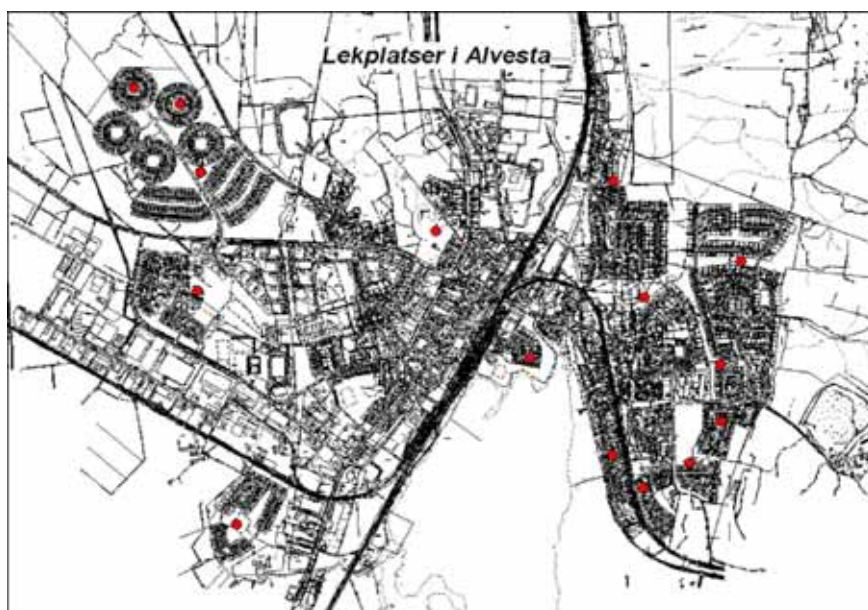
strandområdet vid Salen och de skogar som omger tätorten. Befintliga grönstråk värnas vid byggande av gator i nya bostadsområden.

Äldreboendet Bryggaren har närhet till grönskan i Järnvägsparken (se bild till höger) som är en grön oas och rekreationsplats mitt i centrum och har utsmyckats med skulpturer och (sommartid) vackra blomsterarrangemang. I ombyggnationen av äldreboendet Högåsen ingår upprustning av utemiljön och växtligheten runt byggnaden. Målsättningen är att den grönska som ses från de äldres lägenheter ska vara så variationsrik att det går att följa årstidernas växlingar.

Parkområden, lekplatser, platser för odling

I Alvesta finns 15 kommunalt skötta lekplatser, 6 i västra och 9 i östra delen, på nedanstående karta markerade med röd punkt. De är förlagda i anslutning till bostadsområden, de flesta till villabebyggelse. Kommunens fastighetsbolag har i anslutning till sina bostadsområden, t.ex. Rönnedal och Grönkullen, lekplatser som utgör komplement till de kommunala lekplatserna. Det saknas allmän lekplats i centrala Alvesta.

Hagaparken fungerar som stadspark och parkområde för lek. Där finns motions- och vandringsslinga. Planering pågår för att bilda ett kommunalt naturreservat med ett handlingsprogram där skötsel och åtgärder utgår från platsens karaktär och förutsättningar. En fördjupad studie har genomförts. Syftet med reservatet är att säkerställa området som ett centrumnära grönområde som ska vara tillgängligt för alla åldersgrupper. Närmast centrum bör stadsparkskaraktären framträda, medan området längre norrut ska fortsätta att vara naturmark.

Allbotorget fungerar idag nästan helt som parkeringsyta. En upprustning och uppsnygning av torget genomfördes våren 2007.

Kolonilotter finns vid utfarten mot Hjortsberga, och till viss del norr om Fabriksgatan.

Riktlinjer grönstruktur

- För Alvesta bör upprättas en grönstrukturplan där utgångspunkten är tillgänglighet och användbarhet för alla kategorier och åldrar, dock med prioritet för barns och äldres möjligheter att kunna vistas i naturen. Grönstrukturplaneringen ska ge en helhetsbild och underlag för bl.a. frågan om skydd och bevarande av särskilt värdefulla natur- och grönområden.
- Stora gator eller andra trafikstråk utgör barriärer, framför allt för små barn och äldre personer. Därför bör bostadsnära lekmiljöer och grönområden i första hand utgå från vad dessa grupper behöver ha i sin närhet utan att behöva passera en större gata.
- Vid planering av nya områden bör ett stråktänkande finnas, så att naturmiljöer i stad och land binds samman och den biologiska mångfalden därmed kan utvecklas på bästa sätt. Stads- och parkmiljö bör bindas ihop med strand och skog genom sammanhängande "gröna fingrar".
- Åsarna som omger Alvesta tätort är karaktärsskapande. Samhällsplaneringen bör utformas så att det finns sammanhängande gröna stråk på åsarnas krön.
- Hagaparken planeras bli ett kommunalt kulturresevat.

Näringsliv

Det finns många arbetstillfällen inom både privat och offentlig verksamhet. Offentlig verksamhet finns främst inom vård, omsorg och utbildning. Posten är en stor arbetsgivare. Banverket och SJ har verksamheter på orten.

Kännetecknande för industrierna är att de har hög specialiseringsgrad grundad på kompetens, hantverk och högteknologi i samverkan. Flera av företagen är exportinriktade med en global marknad.

Under de senaste tjugo åren har ett antal större företag lagts ner. Exempel är KLS-slakteriet, Devehissar, Eldon, Alvesta Gjuteri. De lokaler som blivit tomma har helt eller delvis kommit att användas av nya verksamheter och företag. Ny- och tillbyggnad av industrier har också skett. Alvesta kommun har köpt det gamla slakteriet. Avsikten är byggnaderna ska rivas för att skapa utrymme för ny verksamhet.

Alvesta domineras av tillverknings- och verkstadsindustri, som traditionellt främst ger arbetstillfällen för män. Det finns behov av ett bredare utbud av arbetstillfällen, t.ex. inom service- och konsultverksamhet, för både kvinnor och män.

Det planerade resecentrumet kan skapa intresse för etablering av såväl bostäder som kontor, hantverk, konsultföretag, kafé- och restaurangverksamhet i anslutning till stationsområdet. Det centrala läget i Alvesta, i vacker miljö och direkt i knutpunkten mellan Södra stambanan och Kust till kustbanan, ger goda möjligheter för pendlare att bo eller arbeta i Alvesta.

Nya verksamhetsområden

Utvecklingsområden för framtida verksamheter bör lokaliseras utmed Rv 25. Läget är lämpligt för företag som har behov av nära anslutning till större väg eller har en verksamhet som kan medföra störningar i form av buller, lukt eller liknande. Denna typ av verksamheter bör i första hand etableras i marktriangeln mellan Värnamovägen och Rv 25. Området kan vara intressant ur regional synpunkt, som en plats för etablering. Där är möjligt att få ett "skyltläge" mot Rv 25 och att behålla en skyddande, naturlig skogsridå till förmån för befintlig bebyggelse. Ett utredningsområde för framtida industrispår har lagts in väster om nuvarande Västra industriområdet för att möjliggöra eventuell framtida anslutning av det nya verksamhetsområdet i ovannämnda triangel till befintliga spårdragningar.

Utmed Rv 25, mellan Sköldstavägen och väg 126, kan också verksamheter etableras. Dock bör området närmast väg 126 förbehållas sådant som kan förenas med handel och service. Detta gäller också för utvecklingsområdet närmast Rv 25 och omedelbart öster om Lekarydsvägen. Verksamheter i sistnämnda område måste anpassas till omgivningens karaktär så att de inte stör riksintresset för kulturmiljön.

För samtliga utvecklingsområden för verksamhet gäller att det inte får finnas upplag och liknande mot vägarna. Områdena ska se värdade och prydliga ut och gärna omges av någon form av industripark mot vägarna.

Verksamheter inom "vattenland"

De områden norr om tätortsbebyggelsen som på tätortskartan markerats som "vattenland" kan gärna innehålla verksamheter om de är förenliga med målsättningen att utnyttja området på sådant sätt att

- det tillåts översvämmas vid extremt höga vattenflöden,
- det ger en viss fördröjning av vattnet, för att förbättra vattenkvaliteten i sjön Salen,
- det kan bidra till en vacker infart till Alvesta från norr,
- det ger upplevelsevärden för invånare och besökare.

Turism

Turism är en viktig del av näringsverksamheten. Inne i Alvesta tätort är järnvägsstationen/resecentrumet det självklara navet, som bör ges förutsättningar att vidareutvecklas som en "turistfälla" med hela regionen som målområde. I den inbyggda gångbro som kommer att byggas över spårområdet kan länets näringsliv marknadsföra sig direkt till de resande.

Det är viktigt att ta till vara möjligheterna till turism baserad på befintliga kulturvärden, förenat med rekreation och aktiviteter för människor som reser genom kommunen.

Alvestas utmärkta läge för kurser och konferenser har utvecklingspotential. Genom Södra Stambanan, Kust till kustbanan samt vägnätet är större delen av södra Sverige upptagningsområde för konferensverksamhet i Alvesta.

Unikt för Alvesta är Hjärtenholms Lantbruksmuseum. Utöver detta finns ett museum på Riksdagsmannagården i Alvesta.

Riktlinjer näringsliv

- Verksamheter som kan vara störande på grund av buller, lukt eller liknande bör, där så provas lämpligt, lokaliseras i triangeln mellan Värnamovägen och Rv 25. Utmed Rv 25, mellan Sköldstavägen och väg 126, kan också verksamheter etableras. Dock bör området närmast väg 126, liksom området omedelbart öster om Lekarydsvägen, förbehållas verksamheter som kan förenas med handel och service.
- För utvecklingsområdena gäller att de ska se värdade ut och gärna omges av någon form av industripark mot vägarna.

Handel och service

Alvesta har, trots hotet från expanderande köpcentra i Växjö, en väl fungerande handelsverksamhet. En aktiv handelsklubb genomför flera aktiviteter årligen. Alvesta har två större matvaruaffärer, en lågprisaffär, samt flera detaljaffärer. Vidare finns systembolag (kommer att byggas om till självbetjäningsbutik), byggvaruhus samt en stor och konkurrenskraftig möbelaffär. Utöver detta finns försäljning/service av bilar, husvagnar m.m.

Alvesta har vårdcentral med läkarmottagning, mödra- och barnavård, tandläkarmottagning. Apotek finns i den centrala delen av samhället.

Särskilt boende för äldre finns på Högåsen i östra Alvesta och i kvarteret Bryggaren i centrum. Det finns flera bostäder med särskild service för funktionshindrade och en dagcentral.

Alvesta har arbetsförmedling, försäkringskassa, postens företagstjänster och paket- och brevfräsändelser, flera banker, brandstation, närpolis, restauranger, pizzerior och caféer. Förutom hotellet med konferensverksamhet och restaurang finns Folkets Hus som har en större lokal för bio, teater och möten av olika slag, samt kompletterande konferens- och mötesutrymmen. I Folkets Husfastigheten ligger också kommunens huvudbibliotek.

Riktlinjer för service och handel

- Centrumhandeln bör förstärkas. Detaljhandel bör lokaliseras till centrum, medan varor som är skrymmande och kräver biltransport kan lokaliseras till områden utanför centrum.

Barnomsorg och utbildning

Alvesta har flera förskolor/daghem. Det finns skolbarnomsorg samt fritidsgård och andra verksamheter riktade till ungdomar.

Alvesta tätort har två grundskolor, Prästängsskolan och Grönkullaskolan. Från och med hösten 2008 är Prästängsskolan F-6 skola för östra Alvesta, och Grönkullaskolan är F-6 skola för västra Alvesta och 7-9 skola för hela Alvestaområdet inkl. Hjortsberga.

I Alvesta finns gymnasieskola, såväl ungdoms- som vuxengymnasium. Vuxengymnasiet finns på Allbo Lärcenter som även bedriver grundskoleutbildning för vuxna, s.k. KY-utbildningar, uppdragsutbildningar m.m.

Teknisk försörjning

Tätorten har kommunalt vatten och avlopp. Fjärrvärme har byggts ut i stora delar av tätorten och ytterligare utbyggnad planeras.

Återvinningscentral finns vid den nu stängda deponin öster om Spåningslandaområdet. I samhället finns flera återvinningsstationer.

En högspänningsledning genomkorsar samhället i nordsydlig riktning. Den går genom västra industriområdet och relativt nära Grönkullaskolan samt några bostadsområden.

Invånarna i Alvesta tätort kan idag erbjudas bredband genom fiberanslutning eller genom ADSL-uppkoppling. ADSL erbjuds dels genom Telia och dels genom Wexnet. I samband med fjärrvärmeutbyggnaden har tomrör lagts ner för att underlätta framtida kabeldragning. Delvis har fiberkabel dragits i dessa rör men är inte heltäckande i tätorten. Idag begränsas alltså fibererbjudandet till de som har fjärrvärme.

Riktlinje högspänningsledning

Högspänningsledningen som genomkorsar Alvesta i nordsydlig riktning bör flyttas eller läggas som kabel i marken senast år 2015.

Kommunikationer

Alvesta är präglad av sitt unika kommunikationsläge. Här möts Södra stambanan och Kust till kustbanan. Både person- och godstrafik är omfattande. En resvaneundersökning som genomförts av Banverket visar, att det under ett normaldygn finns flera tusen personer som stiger på eller av eller byter tåg i Alvesta. Alvesta järnvägsstation är av väsentlig betydelse

för hela regionen, och det är viktigt att det även framgent finns en väl fungerande och lättillgänglig tågtrafik.

Persontrafik, Alvesta Resecentrum

På Södra Stambanan har allt fler av de lokdragna tågen ersatts av snabbtåg. Ca 90 % av persontågstrafiken genom Alvesta är idag snabbtåg. Alvesta berörs av ett åttiotal persontåg per dag. I banhållningsplanen för persontrafik år 2010 är prognosen 96 persontåg per vardagsmedeldygn (enkelturer per dygn).

Alvesta järnvägsstation är inte en lokal järnvägsstation utan en station för hela regionen. Den befintliga järnvägsstationen och stationsområdet behöver rustas upp och moderniseras för att svara mot de resandes krav på komfort och säkerhet.

Ur regional synpunkt är det viktigt att det finns en bra tillgänglighet för hämtning och avlämning av resande, att parkeringsmöjligheterna är bra, och att anslutning till busstrafik finns i omedelbar närhet till stationsområdet. Det är också viktigt att skyltningen till stationen är bra och tydlig, redan ute vid de större vägarna. Plats för ersättningsbussar i händelse av stopp i tågtrafiken ska finnas på båda sidor om stationsområdet.

Ombyggnad av stationen till ett modernt resecentrum har planerats länge. Planeringen omfattar tillbyggnad av stationsbyggnaden samt en gångbro över spårområdet till perrongerna och till en ny bilparkering öster om stationsområdet. Genom gångbron länkas de västra och östra delarna av Alvesta samman, och det skapas ett starkare samband mellan bostadsområdena i öster och de centrala delarna av samhället. Gångbron, med nedgångar till perrongerna, ger en säkrare tillgänglighet till tågen. Med inglasning av gångbron kan den också bli ett "fönster mot regionen", med plats för marknadsföring och annan utställningsverksamhet.

Planering för högre hastigheter och spårutbyggnader

I framtiden kommer hastigheten för tågen att höjas till minst 250 km/h på bansträckorna utanför tätorten, och de tåg som ska passera utan att stanna i Alvesta kommer att göra detta i farter om ca 100 km/h. Detta ställer större krav på säkerhet, vilket avhjälpas med den planerade gångbron och breddning av en perrong. Även kraven på bulleravskärmning ökar.

Ökade hastigheter och ökad tågtrafik kräver fler spår. Fler mötesspår behövs på den idag dubbelspåriga Södra stambanan, vilket i första hand berör landsbygden. Det finns behov av dubbelspår på Kust till kustbanan mellan Alvesta och Växjö, vilket i hög grad skulle beröra östra sidan av Alvesta tätort. Ur kollektivtrafiksypunkt är det angeläget med dubbelspår mellan Alvesta och Växjö, men det behövs fördjupade studier där alternativa lägen analyseras.

Gods på järnväg

Södra stambanan är en av Sveriges viktigaste järnvägar. På banan blandas snabbtåg, pendeltåg och godståg. Banan är dubbelspårig och snabbtågsanpassad genom länet. Godstrafiken mellan Alvesta och Göteborg har ökat. Från 1997 till 2001 har antalet godståg som går genom Alvesta minskat, men tonnaget är ungefär detsamma beroende på att vagnarnas fyllningsgrad har ökat. Delen Alvesta-Kalmar/Karlskrona har idag endast ett fåtal godståg med i huvudsak skogsprodukter. Ett regionalt arbete pågår för att öka andelen godstransporter på järnväg.

Alvesta som järnvägsknut och närheten till vägarna 23, 25 och 126 ger goda förutsättningar att öka andelen godstransporter på järnväg. Planering pågår för en kombiterminal i Alvesta, i anslutning till Södra stambanan och Kust till kustbanan. Kombiterminalen är i första hand avsedd för en godspendel mellan Karlskrona/Kalmar och Göteborg. Det är svårt att uppskatta omfattningen av den framtida godstrafiken. Alvesta bangård kommer att behålla rollen som viktig terminalbangård. Godstågen bedöms bli längre i framtiden, och få ökad fyllningsgrad. Beredskap finns för att pröva annan lokalisering av godshanteringen, om nuvarande bangårdsområde inte räcker till. Nytt läge, omfattning, avgränsning, "triangelspår", nya industrispår, väganslutningar m.m. får utredas i särskilda studier.

Busstrafik

Busstrafiken är mycket viktig som kompletterande kommunikationsmedel till personbil och persontåg. Bussarna har en viktig matarfunktion till tågtrafiken. Alla linjebussar bör angöra stationsområdet i Alvesta.

Växjö Flygplats

Från Alvesta tätort till Växjö Flygplats är restiden endast cirka 15 minuter. För näringslivet, inte minst inom turistnäringen, är det av väsentlig betydelse att flygplatsen kan utvecklas.

Vägnät

Ombyggnaden av riksväg 25 till väg med mötesfri trafik ska ge såväl ökad trafiksäkerhet som ökad framkomlighet i nära nog samma utsträckning som en motorväg.

Bild: Skulpturen "Alvestaknuten" vid norra infarten till Alvesta

Uppställningsplats för farligt godsfordon

Behov och lokalisering av lämpliga uppställningsplatser för farligt godstransporter på väg bör utredas. Vid val av lokalisering ska hänsyn tas till mark- och vattenförhållanden, förhärskande vindriktning, avstånd till skyddsobjekt och bostäder, närhet till rekommenderad färdväg för farliga transporter, m.m.

Riktlinjer kommunikationer

- För att Alvesta kommun och omgivande kommuner ska kunna dra nytta av Alvestas strategiska läge mitt i Sydsverige och i knutpunkten mellan Södra stambanan och Kust till kustbanan är det av stor vikt att de två järnvägslinjernas utveckling främjas. Hög prioritet måste ges åt att forma stationshuset och stationsområdet i Alvesta till ett attraktivt och funktionellt rese- och transportcentrum.
- Järnvägsstationen i Alvesta ska fortsätta att vara en byggnad för resande och en byggnad med en funktion i den lokala bebyggelsemiljön.
- Planering och förändring i anslutning till järnvägsstationen i Alvesta ska ske med utgångspunkt från att den ska vara tillgänglig för hela regionen.
- För att öka andelen godstransporter på järnväg planerar Alvesta kommun, tillsammans med andra intressenter, att anlägga en kombiterminal i Alvesta. Terminalen placeras i anslutning till befintligt bangårdsområde. Om det i ett senare skede krävs större utrymme för godshanteringen är kommunen beredd att medverka till en lösning med utflyttning av godshanteringen till ett läge utanför centrum.
- Behov och lämpliga lokaliseringalternativ för uppställningsplatser för farligt godstransporter på väg bör utredas.

Gator, trafikmiljöer, gång- och cykelvägnät

Gång- och cykelvägar

Gång- och cykelvägar finns utbyggda i olika delar av tätorten och planeras utökas. Framför allt eftersträvas mer sammanhängande stråk. För gående och cyklister, liksom för övriga trafikslag, saknas tvärförbindelser mellan tätortens östra och västra delar. I samband med planering och byggande av andra förbindelser bör möjligheterna att öka sambanden för gående och cyklister uppmärksammas.

Frågan om en GC-väg mellan Alvesta och Växjö ska bevakas i samband med den planerade ombyggnaden av Rv 25. Det är önskvärt att samordna en GC-väg med inspektionsvägen för den nya överföringsledningen för vatten mellan Bergaåsen och Växjö.

Genomfartstrafik

Väg 126 går genom centrum av Alvesta. Centrummiljön störs framför allt av den tunga trafiken. Sedan många år har det funnits planer på utflyttning av vägen till ett läge väster om samhället. Idag leds farligt gods via Fabriksgatan till/från Rv 25. För att göra Fabriksgatan mer användarvänlig planeras att låta den bli huvudgata med Värnamovägen som anslutningsgata. Därigenom minskar troligen en del tung trafik på Värnamovägen, vilket i sin tur i någon mån avlastar centrumdelarna. Värnamovägen kan också byggas om, så att den får en utformning som bättre stämmer med krav på utformning för lokal trafik.

Vackra infarter

Kommunen vill tillsammans med fastighetsägare och verksamhetsutövare verka för vackra infarter som är så inbjudande som möjligt. En upprustning av norra infarten som syftar till att sänka hastigheten och öka trevnaden påbörjades hösten 2007 och slutförs 2008.

Väg-, järnväg- och broreservat

Järnvägens barriäreffekter kan minskas genom att det byggs ytterligare förbindelser mellan östra och västra delarna av Alvesta. Idag finns endast en planskild förbindelse mellan östra och västra Alvesta. Ytterligare en planskild korsning behövs för att sprida trafiken, öka tillgängligheten och säkra framkomligheten för räddningsfordon. Därför föreslås en ny planskild förbindelse med bro över Lekarydsån och spårområdet (Södra stambanan), norr om gamla gjuteriet. Om kompletterande tvärförbindelse ordnas mellan östra och västra delarna av Alvesta bör den utföras för såväl biltrafik som gång- och cykeltrafik.

Järnvägen skapar barriäreffekter även genom Kust till kustbanan i de östra delarna av Alvesta. Trafiken mellan centrala Alvesta och östra Alvesta måste idag korsa Kust till kustbanan. Samma gäller för anslutning av större delen av östra Alvesta till Lekarydsvägen norrut mot Rv 25. I östra Alvesta bor cirka 2 600 personer, och där finns skola, äldreboende och annan verksamhet som behöver trygga förbindelser. Ett vägreservat föreslås från Lekarydsvägen vid Skogskyrkogården till Spåningslandaområdet norr om den befintliga bebyggelsen. Angöringar från den nya vägen till befintliga bostadskvarter kan tillskapas. Transporter till och från ridskolan behöver därmed inte gå genom bostadsområdena, och räddningsfordon kan nå hela östra delen av samhället utan hinder.

Frågan om ny förbifart av väg 126 har diskuterats men inte lagts in i trafikplanen som sträcker sig till år 2015. Enligt Vägverkets planering kommer en utflyttning därför inte att kunna ske inom överskådlig tid. En eventuell utflyttning av väg 126 till ett läge väster om Alvesta bör bli föremål för en särskild fördjupad studie med alternativa lösningar, där även samordning med en eventuellt utflyttad bangård och nytt triangelspår kan ingå.

Parkeringsytor

I den planerade ombyggnaden av järnvägsstationen till ett modernt resecentrum ingår anordnande av ny bilparkering öster om stationsområdet.

Det finns behov av att ta fram en trafikplan för Alvesta, inklusive riktlinjer för parkeringsytor.

Trafiksäkerhet

Under den senaste tioårsperioden har ett antal rondeller anlagts i Alvesta för att få smidigare och trafiksäkrare vägförhållanden.

Planer finns att bygga rondeller i korsningen Värnamovägen-Allbogatan samt vid avfarten från Värnamovägen mot Påvelsgårdsområdet. I den senare korsningen har även andra utformningar diskuterats. Syftet med korsningen är främst att skapa en trafiksäker miljö för dem som använder bussen som färdmedel.

En trafiknätanalys för Alvesta gjordes år 2002 som examensarbete i byggingenjörutbildning. Analysen hade till syfte att främja förbättringar av Alvestas gatunät för att göra det trafiksäkrare, miljövänligare och samtidigt trivsamt och estetiskt tilltalande.

Vägverket har gjort en undersökning av barn och ungdomars tillgänglighet i Alvesta. Syftet var att identifiera barnens viktigaste stråk till skola och fritidsaktiviteter samt presentera ett övergripande åtgärdsförslag.

Kommunens målsättning är att försöka skapa en god trafiksäkerhet för alla med särskild prioritering för barn, äldre och funktionshindrade. Säkerhetsbefrämjande åtgärder genomförs successivt, t.ex. fartbegränsande utformning av gator, sänkt hastighetsgräns på delsträckor i tät bebyggelse, successiv utbyggnad av gång- och cykelvägar, handikappanpassning och förbättring av centrumgatorna. Under år 2005 genomfördes ombyggnad av delar av Storgatan (se bild till vänster) som en första etapp i en allmän upprustning av Alvesta centrum.

Riktlinjer

- En trafikutredning som inkluderar riktlinjer för parkeringsytor håller på att tas fram för Alvesta tätort.
- Vägreservat avsätts för kompletterande till- och utfart från bostadsbebyggelsen i östra Alvesta och väg- och broreservat avsätts för kompletterande förbindelse mellan västra och östra delarna av samhället.

Fritid

Alvesta har många föreningar och stort utbud av fritidsaktiviteter. Sim- och sporthall, ishall, friidrottsanläggning med bollplaner och tennishall, en nyanlagd spontanidrottsplats i centrala delen av samhället. Ny sporthall på östra sidan, äldre sporthall vid gymnasieskolan. Motionsspår vid Spånenområdet. Allmän badplats vid Spånen. Boulebana i Hagaparken. Närhet till Hanaslövsområdet. Ett befintligt idrottsområde norr om kyrkogården, på östra sidan av Alvesta, kan utvecklas med tanke på bostadsutbyggnad i östra Alvesta.

Matsservering och samlingslokaler

Hotell Rådsmannen har konferenslokaler, restaurang och hotellrum. Folkets Hus har hörsal, konferensrum, servering. Kyrkor och frikyrkor. Kyrkans församlingshem. Hembygdsgården. Hanaslövsgården.

Alvesta har flera matserveringar, från restauranger till pizzerior.

Motstående intressen samt konsekvenser för samhällsutveckling, boende och miljö

Bostadsbebyggelse

Förtätning och omvandling av centrum medför att vissa byggnader rivs och ersätts av nya. I kulturmiljöplanen bör anges varsamhet om miljöer och bevarande av enskilda byggnader. Ny bostadsbebyggelse inom de östra delarna av Alvesta har varit efterfrågad under cirka 15-20 år. För vissa delar krävs arkeologisk utredning. Användningssätt och anordnande av gränsområdet mellan bebyggelseområden och riksintresseområdet för kulturmiljövård vid Spåningslanda ska utredas i detaljplan och kan komma att kräva särskilda åtgärder. De förhärskande vindarna gör att bostäder och skola ligger rätt i förhållande till befintlig ridanläggning på Spåningslanda. Skyddsavstånd till betesmarker fastläggs i kommande detaljplaner.

Klosterområdet vid Salens västra strand, som utpekats som eventuellt utbyggnadsområde, ingår i länets naturvårdsprogram, klass 2. Utbyggnadsområdet öster om Salen och området vid Kloster omfattas av strandskydd. Det är viktigt att strandzonen närmast vattnet förblir allmän platsmark, där allmänheten kommer att ha tillgång till stranden. Avgränsningar och hur olika intressen kan tas tillvara utreds i detaljplan. Miljömålet *God bebyggd miljö* kan uppnås genom tätortsutveckling i attraktiv miljö.

Förtätning i anslutning till redan anlagda gator medför att det som uppfattas som allmänna grönområden delvis kan komma att bebyggas.

Handel

Möjlighet att etablera handel med skrymmande varor i ett externt läge kan bidra till fler etableringar som i sin tur kan komplettera handeln vid Samarkand i Växjö.

En önskad förstärkning av detaljhandeln i centrum gör att etablering av detaljhandel ska undvikas i ett externt läge. Detta kan medföra att en etablering uteblir men å andra sidan värnas centrumhandeln som är mycket viktig för ett livaktigt centrum.

Störande verksamhet

En lokalisering av verksamheter som kan vara störande till utvecklingsområdet mellan Värnamovägen och Rv 25 gör att det blir mindre störningar i centrum och i bostadsområdena. Området kan uppfattas som naturmark med viss störning från Rv 25 och Värnamovägen.

Det är positivt för näringslivet om det finns exploateringsmark i anslutning till större vägar, och det är positivt för bostadsbebyggelsen om verksamheter som genererar mycket trafik kan utvecklas utanför bostadsområdena.

Utredningsområde för framtida industrispår

Utredningsområde för framtida industrispår väster om nuvarande västra industriområdet ger möjlighet att ansluta det nya verksamhetsområdet i marktriangeln mellan Värnamovägen och Rv 25 till befintliga järnvägsspår. Mark tas i anspråk för infrastruktur, pågående markanvändning minskar. Risk finns för nya barriäreffekter.

Flyttning alternativt nedgrävning av högspänningsledning

Det är allmänt positivt för Alvestas invånare om högspänningsledningen som passerar genom västra Alvesta får en ny sträckning (alternativt grävs ner som kabel i marken). Mark som idag har begränsningar på grund av ledningen kan frigöras för centrumutveckling. Om en ny ledning byggs som luftledning kan nya stråk komma att tas i anspråk som påverkar annan bebyggelse och landskapsbild. Samhällskostnaderna kan bli höga.

Södra stambanan

Utvecklingen av Södra stambanan medför utbyggnad av fler mötesspår. Detta kan komma i konflikt med pågående markanvändning och öka järnvägens barriäreffekter. Fler planskilda passager kan komma att krävas. Fler och snabbare tåg ger Alvesta stora möjligheter som pendlingsort till och från Öresundsregionen respektive Stockholm, Göteborg och Kalmar/Karlskrona.

Kust till kustbanan

En utbyggnad till dubbelspår i befintlig sträckning mellan Alvesta och Växjö påverkar boendemiljön på östra sidan av Alvesta i stor grad. Tomtmark kan komma att tas i anspråk för nya spår. Plankorsningar kan komma att stängas. Att inte bygga ut till dubbelspår hindrar tågtrafikens fulla utveckling. Alternativa lägen och utformning av spår bör utredas.

Kombiterminal

Det planerade området för kombiterminal har idag godsterminal som pågående verksamhet. Förändringen består i att marken iordningställs för bättre bärförmåga.

Utflyttad godshantering

En eventuell utflyttning av godshantering från järnvägsområdet i centrala Alvesta till ett läge utanför centrum, kombinerat med erforderliga spår- och vägkompletteringar, medför att ny mark tas i anspråk för infrastruktur. Pågående markanvändning minskar eller upphör. Nya barriäreffekter kan uppstå. En utflyttning av bangården och godshantering bör planeras så att en successiv uppbyggnad kan ske utan att stora initiala infrastrukturinvesteringar fordras. Planeringen bör även ske med hänsyn till eventuellt kommande större förändringar som t.ex. eventuell utflyttning av väg 126 till ett läge väster om Alvesta. Samhällskostnaderna blir höga. Alvesta centrum avlastas från trafik, med minskade störningar som följd. Gods på järnväg kan utvecklas. Andelen godståg i centrum minskar. Risken för olyckor eller sabotage med farligt järnvägsgods i centrum minskar.

Vägreservat vid Skogskyrkogården

Vägen öppnar upp för ökad bostadsutbyggnad och genererar ny trafik mellan östra delen av Alvesta och Lekarydsvägen. En uppdelning av angöringspunkterna till flera befintliga gator fördelar trafiken och minskar belastningen på enskilda gator. Transporter till ridskolan samt besökare till området vid Spånen och till ett framtida kulturresevat behöver inte gå genom villaområden. Räddningsfordon kan nå östra sidan utan risk för fällda bommar vid järnvägar. Boende vid gator som idag saknar direktförbindelse med Lekarydsvägen får en ökad störning.

Väg- och broreservat mellan Lekarydsvägen och väg 126 (norra utfarten)

Kompletterande förbindelse mellan östra och västra delarna av Alvesta ger fler möjligheter för utveckling, mindre trafikstörningar på befintlig järnvägsviadukt samt avlastning av tung trafik i centrum.

Södra stambanan är av riksintresse för kommunikationer. En ny bro över Södra stambanan och Lekarydsån kräver tillräcklig höjd över stambanans ledningar, vilket påverkar landskapsbilden.

Angöring av bron kommer att ske inom ett område som ligger på en udde mot Lekarydsån. Ån är översvämningskänslig och har stor betydelse för vattenkvaliteten i sjön Salen. Inom det angivna reservatsområdet pågår en utredning om i vilken grad marken har förorenats av miljöfarligt avfall. En åtgärdsplan finns ännu inte framtagen. En ny väganslutning till gjuterifastigheten från den nya bron/vägen gör att den tunga trafiken till fastigheten kan flyttas från centrum. Om en åtgärdsplan för att ta hand om det miljöfarliga avfallet går att förena med nya verksamheter kan det bidra till en positiv samhällsutveckling.

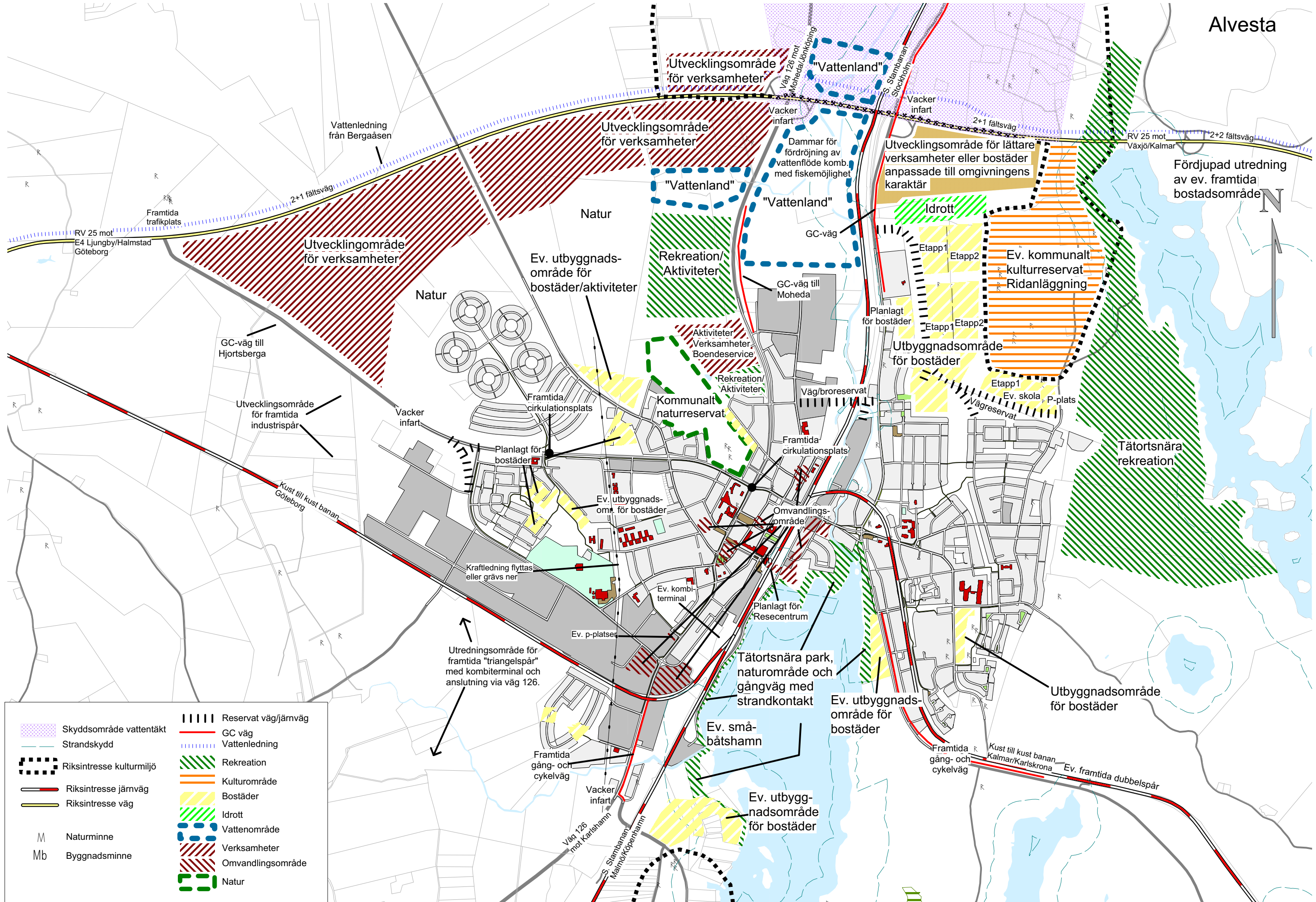
Nollalternativet, generell bedömning

Nollalternativet medför att kommunen inte har några utvecklingsmöjligheter. Både invånarantal och arbetstillfällen minskar. Kommunens investeringskostnader hålls nere, men utnyttjade anläggningar genererar också kostnader. Byggnader kan komma att rivas. Kommunen har ingen planberedskap och riskerar att inte kunna ta hand om uppkommande initiativ. De möjligheter som erbjuds genom närheten till Växjö stad och universitet kan inte användas.

Sammanfattning

Förtätning och omdaning inom befintlig centrummiljö bedöms inte medföra betydande miljöpåverkan enligt MB kap. 6, om det inte kommer att finnas verksamheter som kräver tillstånd enligt MB kap. 7 § 28 a. I detaljplanearbetet ska en behovsbedömning göras, där slutlig ställning tas oberoende av vad detaljplanen ger utrymme för.

Detaljplaner och arbetsplaner för utvecklingsområden kan ge betydande miljöpåverkan och miljökonsekvensbeskrivningar ska därför upprättas.

	Skyddsområde vattentäkt		Reservat väg/järnväg
	Strandskydd		GC väg
	Riksställe kulturmiljö		Vattenledning
	Riksställe järnväg		Rekreation
	Riksställe väg		Kulturområde
	Naturminne		Bostäder
	Byggnadsminne		Idrott
			Vattenområde
			Verksamheter
			Omvandlingsområde
			Natur

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN
2008-06-03

Alvesta

9.3.2. Moheda

Fakta

Antal invånare (dec 2007):	
hela församlingen:	2 903
Moheda tätort:	1 802
Avstånd till Alvesta:	12 km
Avstånd till Växjö:	25 km
Antal företag i tätorten med minst 2 anställda:	ca 40 st
Antal bostadshushåll	ca 750
Bostadsbehov under 10 år	ca 15 – 20 lgh.
Särskilt boende	Behovet tillgodoses inom bef. fastighetsbestånd
Bostäder för ungdomar	Tillgodoses inom bef. fastighetsbestånd

Antal sysselsatta inom tätorten Moheda (2006):

	Män	Kvinnor	Summa
Jord- och skogsbruk, jakt, fiske	5	0	5
Tillverkningsindustri	103	30	133
Byggverksamhet	37	3	40
Handel, kommunikationer	40	24	64
Finansiell verks, företagstjänster	18	9	27
Utbildning	15	96	111
Vård och omsorg	12	136	148
Personliga o kulturella tjänster	12	12	24
Ej specificerat	1	1	2
Summa	243	311	554

Samhällets framväxt

Moheda ligger i ett gammalt kulturlandskap med åkrar och betesmarker. Mohedaån slingrar sig fram från norr till söder. Stora markområden närmast ån domineras av industrier.

Landsvägen från Växjö norrut gick sedan lång tid tillbaka genom Moheda, och bebyggelse har funnits sedan medeltiden. Kyrkan, den äldsta i Alvesta kommun, byggdes i slutet av 1100-talet.

Redan 1620 fastställdes att Moheda var en av fem nya köpingar under Jönköping, eftersom orten var en väl etablerad marknadsplats. På en karta från 1660 finns marknadsplatsen markerad sydväst om Moheda kyrka. På 1860-talet drog marknaderna 3-4000 besökare.

Näringslivet i Moheda utnyttjade från början skog och jord. Under 1900-talet hade Moheda flera företagare i trävaror, lantmannaprodukter, byggverksamhet. En specialitet för Moheda var tillverkning av trätofflor. Denna tillverkning startade redan på 1880-talet och pågår ännu. Stambanan utnyttjades tidigare för transporter av framför allt trävaror. De äldre företagen kompletterades under 1960-talet med mekanisk industri.

När Södra stambanan byggdes på 1860-talet utvecklades bygden snabbt, och Moheda växte kraftigt fram till 1930-talet. Under något decennium därefter rådde ett visst stillastående i bebyggelsen, bland annat beroende på att det saknades byggnadsplan, vilket medförde byggnadsförbud. År 1947 blev Moheda municipalsamhälle³, och en byggnadsplan fanns klar för samhället. Municipalsamhället utvecklades redan sju år senare.

I juli 1958 inträffade en explosion i det militära drivmedelsförrådet i Klintaberget nordöst om Moheda, och en stor mängd bensin och olja strömmade ner mot samhället och söderut mot Grännaforsa och Dansjön. Katastrofens verkningar kunde begränsas genom stora insatser från brandkårer och militärer, och inte minst Mohedaborna själva. 1996 drog en tromb genom samhället. Träd fälldes och taken slets av flera byggnader, men lyckligtvis skadades ingen människa.

Bebyggelseutveckling

Bebyggelsen följer landskapets struktur och har vuxit fram utmed vägarna för att sedan koncentrera sig kring stationsområdet. Där har en rutnätsplan vuxit fram, och när marken höjer sig i väster har bebyggelsen anpassat sig efter detta.

Den vackra medeltida kyrkan ligger vid Mohedaån där vägarna strålar samman. Bebyggelsen är av blandat slag. Det finns rester från den gamla jordbruksbebyggelsen, egnahem och tjänstemannabostäder. Öster om järnvägen ligger gatorna parallellt med denna i en svag sluttning upp mot den långsträckt höjden. Här finns villor med glasverandor i schweizerstil och tvåvånings flerfamiljshus i betongelement. Barrskogen ligger hela tiden nära bebyggelsen som en trygg vägg.

En del äldre hus bär tydliga drag av den arkitektur som inspirerats av järnvägens byggnader. Ett särskilt karaktärsdrag som återfinns i de flesta orterna utmed stambanan är de asymmetriskt utformade uthusen, s.k. halva hus (se bild till höger).

I sydost vid Mohedaskolan är villabebyggelsen varierad till sin karaktär med blandad yngre och äldre bebyggelse. Under 1960- och 1970-talen växte Moheda kraftigt. Det uppfördes flera nya villor, framför allt väster om kyrkogården på "Blåsåsen" och på Rydområdet öster om järnvägen.

³ Municipalsamhället var en administrativ enhet för en tätort inom en landskommun. Inom sitt område övertog den vissa av kommunens uppgifter. I princip gällde de byggnads- och hälsovårdsregler som tillämpades i städer. Tillkom genom 1862 års kommunalstadgar och upphörde genom kommunreformen 1971.

Järnvägen delar Moheda i två delar, där centrumfunktionerna finns på den västra sidan (en välsorterad järnaffär ligger på östra sidan). Järnvägen som förr var samhällets motor har blivit en barriär. Centrum har förändrats efterhand som verksamheter växlat. Under de senare åren har en omvandling av centrumdelarna i Moheda skett, där gator och planteringar fått en ny och mer ändamålsenlig utformning. Det gamla kommunalhuset (se bild till höger) har byggts om och inrymmer idag matservering och bostadslägenheter.

Kulturrehistoriskt värdefulla byggnader och områden

Moheda kyrka är den äldsta bevarade kyrkan i Alvesta kommun. Det är en romansk korykyrka byggd omkring 1200. Kyrkan är murad i sten och ut- och invändigt putsad och vitkalkad (invändigt är färgfragment från tidigare målningar framknackade). Samtliga tak är spåntäckta. Det är länets näst största medeltida kyrka efter Växjö domkyrka och en av få valvslagna. Den fristående klockstapeln i trä av klockbockstyp är belägen öster om kyrkan.

Runt Moheda finns kulturområden i ett svagt kuperat landskap med vacker natur. Detta gör att de boende i samhället har nära tillgång till vackra utflyktsområden.

Lidsjö mangårdsbyggnad med tillhörande ekonomibygnader är utpekad som ett enstaka kulturminne av stort värde.

Ett större område med kulturrehistoriskt värde är Torp-Vegby. Bebyggelsen är spridd på en svag åsbildning. Vissa delar i söder har tagits i anspråk för villabebyggelse. De äldre mangårdsbyggnaderna är oftast parstugor i 2 eller 1½ plan, en del med verandor med snickarglädje. Hus som är oljemålade i ljusa färger är lika vanliga som rödfärgade hus.

Horda-Ryd öster om Moheda är ett odlingslandskap präglat av laga skifte med välbevarade, högt belägna gårdsbildningar från 1850-1900. Mangårdsbyggnaderna är av parstugekaraktär och ligger ofta monumentalt i landskapet. I området finns också ett gravfält och några ensamliggande rösen.

Bild: Horda backar (Estvalls foto)

Riktlinjer för landsbygdsdelarna runt Moheda

För att värdena i de omgivande landsbygdsdelarna ska bestå är det viktigt att husen är bebodda och att det finns aktiva brukare av marken. Tidsanpassad upprustning måste därför kunna göras, men det bör ske med varsamhet så att de kulturrehistoriska värdena inte går förlorade.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

Nya byggnader bör i material, färg och utformning anpassas till den befintliga bebyggelsen och placeras med hänsyn till omgivningens natur- och kulturvärden. Volym, takvinklar, fasadmaterial och färgsättning bör följa befintliga mönster.

Alla byar innehåller hela miljöer eller enstaka byggnader som har mycket höga kulturvärden utan att dessa särskilt utpekats i någon plan. Varje byggnad och varje miljö bör behandlas med varsamhet om befintliga värden.

Grönstruktur

Idrott och fritidsaktiviteter

Öster om Mohedaskolan finns ett rekreativområde med motionsspår. Det finns goda förutsättningar för idrottsaktiviteter genom sporthall samt boll- och tennisplan i anslutning till Vegbyskolan, tennisplan vid Mohedaskolan, och idrottsplats med bollhall och klubbstuga i sydvästra delen av Moheda samhälle. Den senare drivs i regi av idrottsföreningen som är mycket aktiv. Mellan Moheda och Torpsbruk finns en ponnytravbana.

Natur- och grönområden

Inne i Moheda finns många vackra park- och grönområden i anslutning till Mohedaån. Från Torpsbruksvägen/Storgatan i nordöst sträcker sig ett omfattande grönområde genom de centrala delarna av samhället mot sydväst, för att sluta med området kring kyrkan och kyrkogården. I hela detta stråk slingrar sig Mohedaån fram, mer eller mindre tydlig i samhällsbilden. Grönområdena är så stora att vissa delar bör kunna prövas för ytterligare bebyggelse utan att den gröna miljön minskar i värde.

Grönska för äldre

Intill äldreboendet Furuliden finns stora naturparksområden med handikappvänliga gångstigar. Eftersom flera av de boende har svårt att ta sig ut i naturen bör närmiljön utanför byggnaden och utanför lägenhetsfönstren innehålla växtlighet som synliggör årstidsväxlingarna.

De centrala delarna med ån i centrum bör kunna utvecklas till angenäma promenadstråk där stigar och bänkar för vila gör dem lättillgängliga. Vid eventuell kompletterande bebyggelse bör även lättillgängliga promenadstråk utmed ån anläggas i den mån de saknas, för att få en sammanhängande slinga på båda sidor av vattendraget.

Hembygdsparken är en tillgång för alla åldrar genom att den är öppen och lättillgänglig med bra stigar och vägar. Där finns soffor för vila eller för en enkel fika.

Områden för lek

Moheda behöver genom sin långsträckt form flera lekplatser. Sådana finns också på lagom avstånd från bostadsområdena; norr om Vegbyskolan, på två platser i villaområdena väster om kyrkan, samt i norra och södra delarna av bostadsområdena öster om järnvägen.

Hembygdsföreningen svarar för anordnandet av en naturanpassad lekmiljö i hembygdsparken med klätterträd, klätterstenar och en "gungskog". Där finns också möjligheter att bygga riskojor och annat som stimulerar barns fysiska aktivitet.

Bedömningsgrund för lek och rekreation i bostadens grannskap

Stora gator eller andra trafikstråk utgör barriärer framförallt för små barn och äldre personer. Därför bör bostadsnära lekmiljöer och grönområden i första hand utgå från vad dessa grupper behöver ha i sin närhet utan att behöva passera en större gata eller järnväg.

Näringsliv

Det finns arbetstillfällen inom både privat och offentlig service. Det senare främst inom vård, omsorg och utbildning.

Kännetecknande för de industriella verksamheterna är att de har hög specialiseringsgrad grundad på kompetens, hantverk och högteknologi i samverkan. Flera av företagen är exportinriktade med en global marknad.

Service

I centrum finns ett flertal detaljhandelsföretag och välsorterad dagligvarubutik. Där finns också förskole- och fritidsverksamhet, särskilt boende för äldre, bibliotek, brandstation, vårdcentral, tandvård, postservice och banker.

Vegbyskolan och Mohedaskolan utgör tillsammans en F-9 organisation för grundskolan. Vegbyskolan har F-3 och Mohedaskolan 4-9. En fristående skola med F-4 startade hösten 2007 i Grännaforssa. Gymnasium finns i Alvesta.

Bild: Hyreshus med affärsverksamhet i Moheda centrum

Teknisk försörjning

Kommunalt vatten och avlopp finns. Fjärrvärme är utbyggd i stora delar av tätorten. Bredband kan erbjudas genom fiberanslutning eller genom ADSL-uppkoppling via telenätet. Fiberanslutning erbjuds dem som har fjärrvärme. I samband med grävningen för fjärrvärme har tomrör lagts ner med möjlighet till fiberanslutning.

Återvinningsstationer finns på Västra Järnvägsgatan och Banérsrgatan, återvinningscentral på Östanåkra industriområde.

Kommunikationer

Allmänna kommunikationer finns genom länstrafikens bussar. En genomförd tågtrafikutredning har undersökt möjligheten att tillskapa en lokal tågpendel genom det samarbete som finns med kommuner söder- och norrut utmed stambanan. Moheda är en av de orter där möjligheten till tågstopp prövas (se även avsnitt 6.13.). Idag finns närmaste tågstopp i Alvesta, 12 km från Moheda.

Växjö flygplats ligger ca 15 minuters bilväg från Moheda.

Moheda är centralt beläget i förhållande till korsande vägar från Vegby, Torpsbruk, Musteryd, Ör, Kronobergshed, Slätthög.

De östra och västra delarna av samhället förbinds genom en vägtunnel och en separat gångtunnel under stambanan. Närmaste planskilda korsning på södra stambanan finns i Grännaforssa (en tunnel med begränsad höjd). De begränsade kommunikationsmöjligheterna mellan östra och västra Moheda gör samhället sårbart. Järnvägen är idag ett besvärligt hinder. En kompletterande förbindelse mellan de två delarna av samhället är angelägen.

Öster om Moheda, i Boatorp, finns ett försäljningsställe för antikviteter. Om verksamheten utökas eller kompletteras med sidoverksamheter kan det bli nödvändigt med säkerhetshöjande vägförbättringar där.

Mellan Torpsbruk och Moheda finns gång- och cykelväg med god standard. Även inom Moheda finns gång- och cykelvägar utbyggda i vissa delar. Med tanke på elevströmmarna till och från Vegbyskolan och Mohedaskolan kan gång- och cykelvägnätet i samhället behöva ses över. Det finns beslut på att i samverkan med Vägverket fortsätta utbyggnaden av GC-väg i den södra delen av Moheda, från centrum till Boatorp. Därefter bör det planeras för att på ett bra sätt kunna ta sig med cykel till badplatsen vid Sjöanäs.

Fritid och turism

Lokal matservering finns i centrala Moheda.

Bland lokala sevärdheter och utflyktsmål kan nämnas hembygdspark, Moheda skolmuseum, Östregårds antikvitetsförsäljning, vandringsled i Svänanområdet, naturreservat kring sjön Fiolen, den gamla brunnsmiljön i Grännaforssa, Kronobergshedsområdet med golfbana, skjutbana, segelflyg m.m.

Genom närheten till de lokala utflyktsmålen och omgivande vackra natur- och kulturmiljöer är Moheda och trakten däromkring väl lämpad för småskalig turismutveckling.

Moheda har många föreningar och ett stort utbud av idrottsaktiviteter. Samlingslokaler är Moheda Vårdshus, kyrkans församlingshem, missionshuset, Filadelfiakyrkan, "Logen" med biograf, idrottsföreningens klubbstuga.

Bild: "Logen" med biografen

Utveckling och förnyelse. Förslag från lokala arbetsgrupper

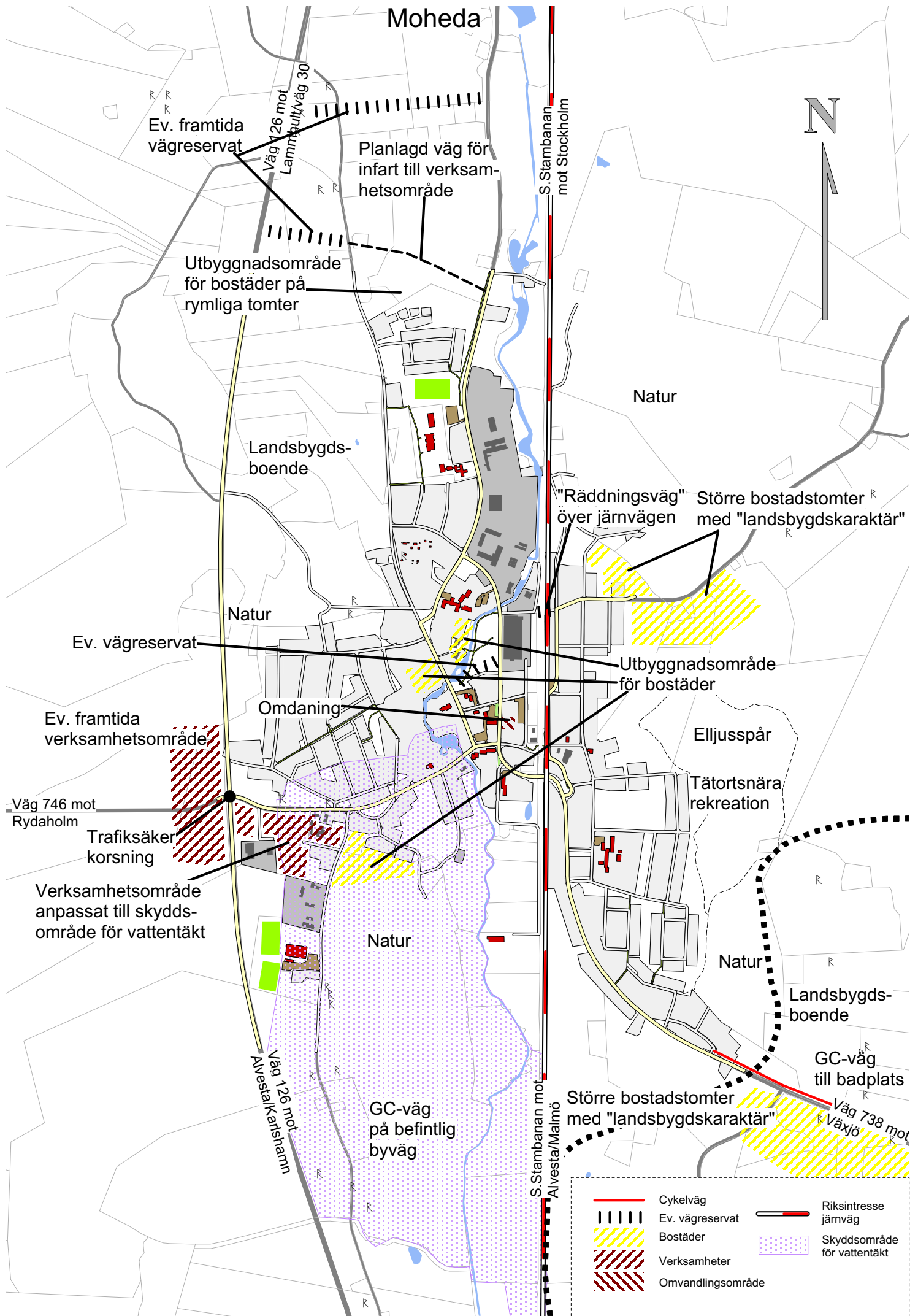
- *Nya bostadshus i lantlig stil på Norregårdsbacken, Östregård och Södragärde.*
- *Komplettering med bostäder norr om kyrkan.*
- *Utveckling av företagsverksamheten bl. a vid korsningen väg 126/Slätthögsvägen*
- *Skydda "pärlor" som redan finns t ex. Kvarneket, Hembygdsparken, bymiljöer, naturområden m.m.*
- *Uppfräschning av några områden, bl.a. parkeringsplatsen i centrum, mitt emot biblioteket*
- *Ny GC-väg mellan idrottsplatsen, via Skarnen, till Kronobergshed och golfbanan, samt GC-väg Moheda-Sjöanäs badplats (parallellt med Växjövägen mot Ör)*
- *Sänkt hastighet och avsmalning av gatan vid infarterna till marknadsplatsen och Rönnvägen.*
- *Bättre vägbelysning Växjövägen/Storgatan*
- *Vallen vid utfarten från Ryd mot Ör bör schaktas ner.*

Konsekvenser för samhällsutveckling, boende och miljö

- Områden med nya bostadshus i lantlig stil på Norregårdsbacken i västra Moheda, vid Klintabacken nordost om centrum samt i Östregård och Södragärde i Boatorp sydöst om Moheda. Utbyggnad med bostäder i de här områdena är en naturlig tätortsutveckling där samhällets investeringar i gator, va-nät m.m. kan byggas ut i takt med efterfrågan.
- Utbyggnadsområden för bostäder strax norr och nordost om kyrkan samt söder om och i anslutning till befintlig bebyggelse vid Mäster Skölds väg. Hela eller delar av det öppna området norr om kyrkan kan utredas vidare för komplettering med lämplig bostadsform. Frågan studeras särskilt i en detaljplan, där värnandet av kulturmiljön kring kyrkan bör vara utgångspunkt. Omfattning, utformning och volym underordnas detta intresse. Fler bostäder i denna del av samhället ger goda boendevillkor och stärker centrum.
- Utvecklingsområde för verksamheter öster och väster om väg 126, vid sydvästra infarten till Moheda. En utveckling för verksamheter i anslutning till en större förbifartsled gynnar såväl de boende i samhället som miljön.
- Uppfräschning i centrum stärker orten. Den upprustning som påbörjats vid stationsområdet får därigenom en naturlig fortsättning.
- Ny GC-väg från idrottsplatsen och söderut är bra för miljön och för idrottsverksamheten.
- Ortens närmaste badplats finns i sjön Furen, vid Sjöanäs. Många barn och ungdomar cyklar dit sommartid, och en separering av cyklande och biltrafiken på vägen till Ör vore därför önskvärd, på sträckan mellan samhället och nerfarten till badplatsen.
- Separata cykelvägar är bra för boende, trafiksäkerheten och miljön men kostsamma att bygga, och det är troligt att utbyggnad utanför tätorten måste ske etappvis. Därför kan det vara lämpligt att förbereda marken för kommande cykelvägar i samband med att andra markarbeten görs i de aktuella områdena.
- Befintlig planskild korsning under järnvägen behöver kompletteras med någon form av reservväg som ger möjlighet att upprätthålla kommunikationen mellan samhällets båda delar, om vägtunneln av någon anledning inte kan användas eller i en nödsituation av annat slag.
- Trafiksäkerhetsåtgärder och vägbelysning som utformas efter omgivningens förutsättningar bidrar till bra boendeförhållanden.
- Reservat för ev. framtida anslutningsväg till väg 126 från industrierna i centrum. Placering och dragning utreds i särskild studie.
- Önskemål har framförts om att bygga om södra infarten från väg 126 till en mera trafiksäker korsning, t.ex. som rondell eller T-vägs korsning.

Nollalternativet

Nollalternativet medför att kommunen inte har några utvecklingsmöjligheter. Både invånarantal och arbetstillfällen minskar. Kommunens investeringskostnader hålls nere, men ej utnyttjade anläggningar genererar också en kostnad. Byggnader kan komma att rivras. Kommunen har ingen planberedskap och riskerar att inte kunna ta hand om uppkommande initiativ. De möjligheter som erbjuds genom närheten till Växjö stad och universitetet kan inte utnyttjas.

Moheda

Ev. framtida vägreservat

Väg 126 mot Lammhult
Väg 30

Planlagd väg för infart till verksamhetsområde

Utbyggnadsområde för bostäder på rymliga tomter

S. Stambanan mot Stockholm

Natur

Landsbygdsboende

"Räddningsväg" över järnvägen
Större bostadstomter med "landsbygdskaraktär"

Ev. vägreservat

Natur

Utbyggnadsområde för bostäder

Ev. framtida verksamhetsområde

Omdaning

Elljusspår

Väg 746 mot Rydaholm

Trafiksäker korsning

Tätortsnära rekreation

Verksamhetsområde anpassat till skyddsområde för vattentäkt

Natur

Natur

Landsbygdsboende

Väg 126 mot Alvesta/Karlskrona

GC-väg på befintlig byväg

S. Stambanan mot Alvesta/Malmö

Större bostadstomter med "landsbygdskaraktär"

GC-väg till badplats

Väg 738 mot Växjö

	Cykelväg		Riksintresse järnväg
	Ev. vägreservat		Skyddsområde för vattentäkt
	Bostäder		
	Verksamheter		
	Omvandlingsområde		

9.3.3. Vislanda

Fakta

Antal invånare (dec 2007):	
hela församlingen:	2 385
tätorten:	1 677
Avstånd till Alvesta:	15 km
Avstånd till Växjö:	30 km
Antal företag i tätorten med minst 2 anställda:	ca 55 st
Antal hushåll	ca 1000
Bostadsbehov under 10 år	ca 15 – 20 lgh.
Särskilt boende	Tillgodoses inom bef. fastighetsbestånd
Bostäder för ungdomar	Tillgodoses inom bef. fastighetsbestånd

Antal sysselsatta i Vislanda tätort (2006):

	Män	Kvinnor	Summa
Jord/skogsbruk, jakt, fiske	8	1	9
Tillverkningsindustri	382	98	480
Byggverksamhet	34	1	35
Handel, kommunikationer	39	30	69
Finansiell verks, företagstjänster	11	10	21
Utbildning	19	95	114
Vård, omsorg	9	117	126
Personliga o kulturella tjänster	5	11	16
Summa	507	363	870

Historik/Bebyggelseutveckling

Fram till 1790-talet låg socknens centrum vid Gamla Prästgården, öster om nuvarande tätort. Flera fornlämningar vittnar om att platsen varit bebodd under lång tid. När den nya kyrkan stod klar i Lindås, sydväst om tätorten, etablerades ett nytt sockencentrum där. Där byggdes skola och affär, och flera hantverkare som hade både bostad och verksamheter i samma hus flyttade dit.

Bild: Vägen från kyrkan ner till centrala Vislanda

Det nuvarande samhället växte fram när Vislanda blev stationsort utmed Södra stambanan i mitten av 1800-talet. Under 1870-talet utökades järnvägsförbindelserna genom banan mellan Karlshamn och Ljungby/Halmstad. Vislanda blev en järnvägsknut. Den kommersiella servicen flyttades till området runt stationen. Nya bostäder uppfördes och verksamheter utvecklades i snabb takt.

1914 blev Vislanda municipalsamhälle⁴, och bebyggelsen blev mer strukturerad. Bostäderna utvecklades från ren landsortsbebyggelse där de flesta bostadshusen hade stora gårdshus med plats för ved och ibland en hushållsgris, till en mera traditionell villabebyggelse. Flera av de gamla husen finns kvar och gör att hela bebyggelseutvecklingen fortfarande går att skönja från funktionalismens arkitektur till det senare 1900-talets prefabricerade villatyper.

En del äldre hus bär tydliga drag av den arkitektur som inspirerats av järnvägens byggnader. Ett särskilt karaktärsdrag som återfinns i de flesta orterna utmed stambanan är de asymmetriskt utformade uthusbyggnaderna, s.k. halva hus. Sådana finns också i Vislanda. År 1995 gjorde Smålands Museum en bebyggelseinventering som ger en god bild av samhällets framväxt.

Kulturhistoriskt värdefulla områden

Vid Gamla Prästgården öster om Vislanda finns ett större sammanhängande fornlämningsområde. Där har också loftboden utpekats som enstaka kulturminne av stort värde.

Höga kulturhistoriska värden har Skeppshults hembygdsgård samt bebyggelsemiljön vid Vislanda kyrka inkluderande kyrka, kyrkstall, präst-gård och sockenstuga.

Som ett värdefullt område är Piggaboda by utpekad (se bild till höger). Karaktäristiskt för byn är småskaligheten i den brukade marken i kombination med byggnaderna och deras placering i landskapet. Tillsammans bildar detta en kulturhistoriskt intressant miljö. Intressanta är också namnen på byns gårdar.

Efter järnvägen tillkom "Linjen", vägen som sträcker sig mellan Vislanda och Ljungby. Den var en gång Sveriges längsta och rakaste väg - därav namnet. Vislanda samhälle växte upp på båda sidor – öster och väster - om stambanan men också på båda sidor – norr och söder - om "Linjen" där den mötte stambanan. På liknande sätt utvecklades samhället på östra sidan om stambanan. Norr och söder om Husebyvägen byggdes det nya hus, mestadels bostäder men också några verksamhetslokaler.

Intill järnvägen utvecklades tidigt flera verksamheter, däribland Vislanda Ångsåg. Under den mest utpräglade urbaniseringsperioden på 1960-talet medverkade Ångsågen till att det avstyckades villatomter och byggdes bostäder, avsedda för arbetarna, i närheten av arbetsplatsen. Därigenom präglade företaget också en del av bebyggelseutvecklingen.

Riktlinjer för landsbygdsdelarna runt Vislanda

För att de kulturhistoriska värdena ska bestå i de omgivande landsbygdsdelarna är det viktigt att husen är bebodda och att det finns aktiva brukare av marken. Tidsanpassad upprustning måste därför kunna göras, men den bör ske med varsamhet så att de kulturhistoriska värdena inte går förlorade.

Nya byggnader bör i material, färg och utformning anpassas till den befintliga bebyggelsen. Fasadmateriäl är i samtliga byggnader trä, och färgerna är rött och vitt.

⁴ Municipalsamhälle var förut en administrativ enhet för en tätort inom en landskommun. Inom sitt område övertog det vissa av kommunens uppgifter. I princip gällde de byggnads- och hälsovårdsregler som tillämpades i städer. Tillkom genom 1862 års kommunalstadgar och upphörde med kommunreformen 1971.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

Ny bebyggelse ska placeras med hänsyn till omgivningens natur- och kulturvärden. Volym, takvinklar, fasadmateri-
al och färgsättning bör följa befintliga mönster.

Alla byar runt Vislanda innehåller hela miljöer eller enstaka byggnader som har mycket höga kulturvärden utan att
dessa särskilt utpekats i någon plan. Varje byggnad och varje miljö bör behandlas med varsamhet om befintliga
värden.

Grönstruktur

Inom tätorten finns mindre parker och planteringar. I centrum finns områden som används som parkmark. Öster om järnvägen, vid Östra torget, finns också ett parkområde. Dessa områden är viktiga inslag i centrummiljön och kan också användas som mötesplatser vid olika evenemang och aktiviteter för barn och ungdomar. Senare års bebyggelseområden binds samman med de äldre områdena genom naturområden med gång- och cykelvägar.

Vid ombyggnaden 1994-95 av genomfartsgatan vid korsningen med järnvägen, omdanades hela centrumdelen. Med beläggningar, belysning och trädplantering fick gatan en vacker inramning med mycket grönska.

Bild: Brända tomten och rondellen på Storgatan

Tätortsnära naturområden

Söder om tätorten i anslutning till badet finns ett tätortsnära rekreationsområde. Andra strövområden nära tätorten finns nordväst om Brånan. Den gamla kyrkvägen används av många för närrekreation. Den bör iordningställas så att den bildar en sammanhängande slinga. Vid Mellansjön öster om Vislanda finns motionsspår och rösade vandringsstigar.

Grönska för äldre

Intill äldreboendet Björkliden finns stora naturparksområden med handikappvänliga gångstigar. Eftersom flera av de boende på Björkliden har svårt att ta sig ut i naturen bör närmiljön utanför byggnaden och utanför lägenhetsfönstren innehålla växtlighet som synliggör årstidernas växlingar.

Parkområden för lek

För bostäderna längst i söder finns en lekplats strax väster om badet, och för området öster om järnvägen och söder om Husebyvägen finns en lekplats vid Östra Torget. Vid Vinkelgatan finns en lekplats, och i anslutning till marklägenheterna vid Soldatvägen/Glasmästaregatan finns det också ett lekområde, liksom inom kvarteret Smeden vid Sockenvägen.

En tidigare lekplats norr om Husebyvägen i hörnet Gårdsvägen/Esplanaden har tagits bort. Eftersom denna del av samhället är starkt begränsad av trafikstråken Husebyvägen i söder, Södra stambanan i väster och väg 126 i öster/norr bör det övervägas om det går att återskapa en lekplats för de mindre barnen.

För större barn finns riklig tillgång till plats för kojor och liknande i naturområdena som omger samhället.

De bäckar som rinner genom samhället är också en del i en levande park- och naturmiljö som bidrar till ett biologiskt rikare liv, samtidigt som det är stimulerande för barns kreativitet. Faran för olyckor får dock inte underskattas.

Vislanda skolskog

Söder om Vislandaskolan, i anslutning till skolgården, finns ett kommunägt skogsområde som används av elever och lärare för undervisning och upplevelser i samarbete med projektet "Skogen i skolan" och Skogsstyrelsen. Promenad- och motionsslinga har anlagts inom området.

Plats för odling

Villatomterna är stora och bidrar till att ge ett grönt och lummigt intryck. Önskemål om odlingslotter har framförts, och sådana bör kunna tillskapas om intresse finns. Områden lämpliga för detta ändamål bör ligga ganska centralt på promenad- eller cykelavstånd till tätorten. Om de anläggs på kommunal mark får man i detaljplan eller genom avtal ta ställning till hur de kan disponeras.

Bedömningsgrund för lek och rekreation i bostadens grannskap

- Stora gator eller andra trafikstråk utgör barriärer framförallt för små barn och för äldre personer. Därför bör bostadsnära lekmiljöer och grönområden i första hand utgå från vad dessa grupper behöver ha i sin närhet utan att behöva passera en större gata.
- Återskapande av en lekplats för de mindre barnen i bostadsområdet öster om stambanan och norr om Husebyvägen bör övervägas.

Näringsliv

Det finns många arbetstillfällen inom både privat och offentlig verksamhet. Offentlig verksamhet finns främst inom vård, omsorg och utbildning.

Vislanda är präglad av en aktiv företagsamhet, framför allt inom tillverkningsindustri och med anknytning till skogsnäringen. Kännetecknande för industriverksamheten är att den har hög specialiseringsgrad grundad på kompetens, hantverk och högteknologi i samverkan. Flera av företagen är exportinriktade. Som ett exempel på nyskapande företag med unik verksamhet kan nämnas Veg Tech AB, vars produktion är av biologisk art och avsedd att ge såväl tekniska miljöförbättringar som skönhetsupplevelse i den byggda miljön.

Turism

Genom närheten till Huseby bruk och andra lokala utflyktsmål, utbyggnad av cykelleder samt flera fritidshusägare från andra länder, lämpar sig Vislanda väl för småskalig turismutveckling med särskild inriktning på friluftsliv och fiske.

Service och offentlig verksamhet

I centrum finns dagligvarubutiker och detaljhandelsföretag. Där finns också bank- och postservice, vårdcentral, tandläkare, apotek, vårdshus, bibliotek, brandstation. Samt förskola, grundskola (F-9), skolfritidsverksamhet, fritidsgård, särskilt boende för äldre. Närmaste gymnasieskola finns i Alvesta.

Bild: Storgatan mot järnvägen

Teknisk försörjning, kommunikationer

Tätorten har kommunalt vatten och avlopp. Fjärrvärme har byggts ut i stora delar av tätorten. Återvinningsstationer finns vid kiosken i centrala Vislanda och på Husebyvägen. Återvinningscentral finns vid Olvägen.

Invånarna i Vislanda tätort kan idag erbjudas bredband genom fiberanslutning eller genom ADSL-uppkoppling. ADSL erbjuds dels genom Telia, dels genom Wexnet. I samband med fjärrvärmeutbyggnaden har tomrör lagts ner för att underlätta framtida kabeldragning. Delvis har fiberkabel dragits i dessa rör men är inte heltäckande i tätorten. Idag begränsas alltså fibererbjudandet till dem som har fjärrvärme.

Allmänna kommunikationer finns genom länstrafikens bussar.

En genomförd tågtrafikutredning har undersökt möjligheten att tillskapa en lokal tågpendel (se avsnitt 6.13). Vislanda är en av de orter där möjligheten till tågstopp prövas, men frågan behöver utredas ytterligare. Skötseln och underhållet av nuvarande gångtunnel under stambanan fungerar inte tillfredsställande. Banverket äger tunneln och har ansvar för dess skötsel och underhåll. Skötsel frågan sammanhänger med vilka beslut som fattas om en eventuell tågpendeltrafik.

VIDA Timber AB har eget lastområde inom sin fastighet i direkt anslutning till Södra stambanan och har också egna godståg för transporter av timmer och sågat trä.

I södra delen av järnvägsområdet i Vislanda finns en terminal som är anpassad för lastning och lossning av gods. Temporärt sker timmerlastning där, men genom de befintliga stickspåren är området möjligt att använda för fortsatt godshantering. Om detta sker bör trafiklösningar för angöring med lastbil utredas.

Det finns stickspår för godstrafik till Stenas återvinningsanläggning och till A-betong söder om tätorten. I det området ligger också en numera nedlagd impregneringsanläggning, där den förorenade marken har renats i ett omfattande saneringsprojekt.

Gång- och cykelvägnät

Gång- och cykelvägar finns utbyggda inom tätorten i vissa delar. Det är önskvärt att den gamla banvallen på delen mellan Ljungby kommun i väster, över Vislanda och söderut mot Grimslöv får en upprustning i de delar som är användbara för cykeltrafik. Där banan är bortgrävd kan cykeltrafiken gå på mindre byvägar.

Fritid

Vislanda har många föreningar och ett stort utbud av idrottsaktiviteter. Det finns utomhusbad, sporthall, idrottsplats med bollplaner. Några kilometer öster om orten finns Mellansjöns rekreationsområde med motionsspår och rödade vandringsleder. Söder om Vislandsskolan, i den s.k. skolskogen, har anlagts en belyst promenad- och motionsslinga.

I Vislanda finns flera samlingslokaler: världshuset, kyrkans församlingshem, pingstkyrkan, IOGT-lokalen, Vislandaskolans matsal (Djupa Kajäng), samlingslokal och matsal på äldreboendet Björkliden, idrottsplatsens klubbstuga.

Motstående intressen

F.d. Ångsågen i Vislanda, som numera ingår i Vida Timber AB, är fortfarande en av de största arbetsplatserna. I omedelbar anslutning norr om sågen finns en fjärrvärmeanläggning, som är beroende av närheten till sågverket. Av miljöskäl påverkar de båda anläggningarna utvecklingen av samhället. Nya bostäder bör inte lokaliseras till deras närområde.

Södra stambanan kommer att uppgraderas för tåg som kan färdas i minst 250 km/h. Ett prioriterat miljömål är ökade transporter på järnvägen. Godstågen kommer att dimensioneras för längder upp till 750 meter. Bullermässigt kan störningarna från järnvägen därmed öka. Befintliga bullerskydd behöver troligen förstärkas.

Utveckling och förnyelse. Förslag från lokala arbetsgrupper.

- *Olvägens förlängning till väg 126 norr om samhället är angelägen, både för att få bättre tillgänglighet till industriområdet och för en bättre boendemiljö i centrum, som därigenom kan avlastas från genomfart för tung trafik.*
- *Nytt läge för brandstation vid Norra infarten från väg 126.*
- *Ny rondell i korsningen mellan Storgatan/Olvägen/Sockenvägen.*
- *Ny rondell vid södra infarten från väg 126.*
- *Nya bostäder i området mellan Björkliden och kyrkan.*
- *Förtätning med bostäder i form av flerfamiljshus eller marklägenheter i centrumdelarna vid kiosken och i kvarteret Garveriet vid Gröna gatans östra del.*
- *Utredning för eventuellt nya bostäder i anslutning till Kojtasjön.*
- *lordningställande av gamla järnvägsbanken mellan Vislanda och Ljungby.*
- *lordningställande av de tätortsnära promenadstråken.*
- *Ny gång- och cykelväg mellan Björkliden och kyrkan.*
-

Konsekvenser för samhällsutveckling, boende och miljö

- Utbyggnad av Olvägen till väg 126 norr om samhället avlastar centrum från den tunga trafiken till och från det nordvästra industriområdet. Genom en direkt anslutning från industrierna till väg 126 ökar boendekvaliteterna, och den totala mängden utsläpp minskar.
- Nytt läge för brandstation ger trafikmässiga fördelar vid en placering i nära anslutning till väg 126. Full effekt uppnås inte förrän Olvägen har byggts ut (detaljplan för förlängning av Olvägen fram till väg 126 har antagits). Olycksrisken i centrum och kring skolan minskar. Idag finns ett riskmoment i själva inställelsen genom att brandmän som färdas i sina privata bilar på väg till en utryckning inte är i utryckningsfordon. Flyttning av befintlig brandstation är beroende av att det finns ekonomiska förutsättningar i budget, oavsett när en flyttning kan ske.
- En eventuell framtida ny infart från väg 126 till industrierna söder om Vislanda bör utredas. En ny infart skulle möjliggöra utveckling av verksamhetsområde för företag med miljöprofil vad gäller verksamhetsidé och/eller val av transportbärare.
- Nya rondeller kan ge en lugnare trafikrytm och bidra till en trafiksäkrare miljö. Rondellerna tar mycket mark i anspråk. Planmässigt ska det finnas utrymme för en eventuell framtida cirkulationsplats i korsningen väg 126 och östra infarten till Vislanda.
- Vida Timber AB är en av Vislandas största arbetsplatser och det är angeläget att företaget kan fortsätta att utvecklas. Nya bostäder bör inte lokaliseras till dess närområde.

- Södra stambanan kommer att uppgraderas för tåg som kan färdas i minst 250 km/h. Ökade transporter på järnvägen är ett prioriterat miljömål. Godstågen kommer att dimensioneras för längder upp till 750 meter. Bullermässigt kan störningarna från järnvägen därmed öka. Bullerskyddet behöver troligen förstärkas. Bostäder i nära anslutning till Södra Stambanan bör förses med bullerskydd som ger en god bostadsmiljö såväl inomhus som vid uteplatser.
- Nya bostäder i centrum bidrar till en trivsam centrumutveckling och stärker servicen. Det ger också ett ordnat och prydligt intryck, vilket höjer värdet på centrala fastigheter för såväl ägare av obebyggd mark som för grannar.
- Det finns behov av fler bostäder anpassade för rörelsehindrade och/eller äldre. Nybyggnation kan ske i kommunal eller privat regi.
- Beträffande nya bostäder vid Kojtasjön så har Vislanda ingen större sjö i sin närhet. Badmöjligheter finns dock i form av friluftsbadet. För attraktivt boende i närhet av vatten finns inget tydligt alternativ. Ett eventuellt boende vid Kojtasjön bör utredas med utgångspunkt från att sjön har mycket höga naturvärden (klass 2 enligt länets naturvårdsprogram och klass 2 i våtmarksinventeringen) och är recipient för vatten från reningsverket.
- Utveckling av gång- och cykelvägar i närområdet är viktiga för trevningen och folkhälsan. Banvallsleden bör så långt möjligt följa den riktiga sträckningen. Leden gynnar lokal turismutveckling. Nordväst om Brånan finns en rest av gamla kyrkvägen kvar. För närrecreation och som en kulturhistorisk rest är det bra om kyrkvägen är kvar som gångväg.
- Gång- och cykelväg mellan de centrala delarna av samhället och kyrkan fyller ett behov av trafiksäker led för alla åldersgrupper som har kyrkan som målpunkt.

Nollalternativet, generell bedömning

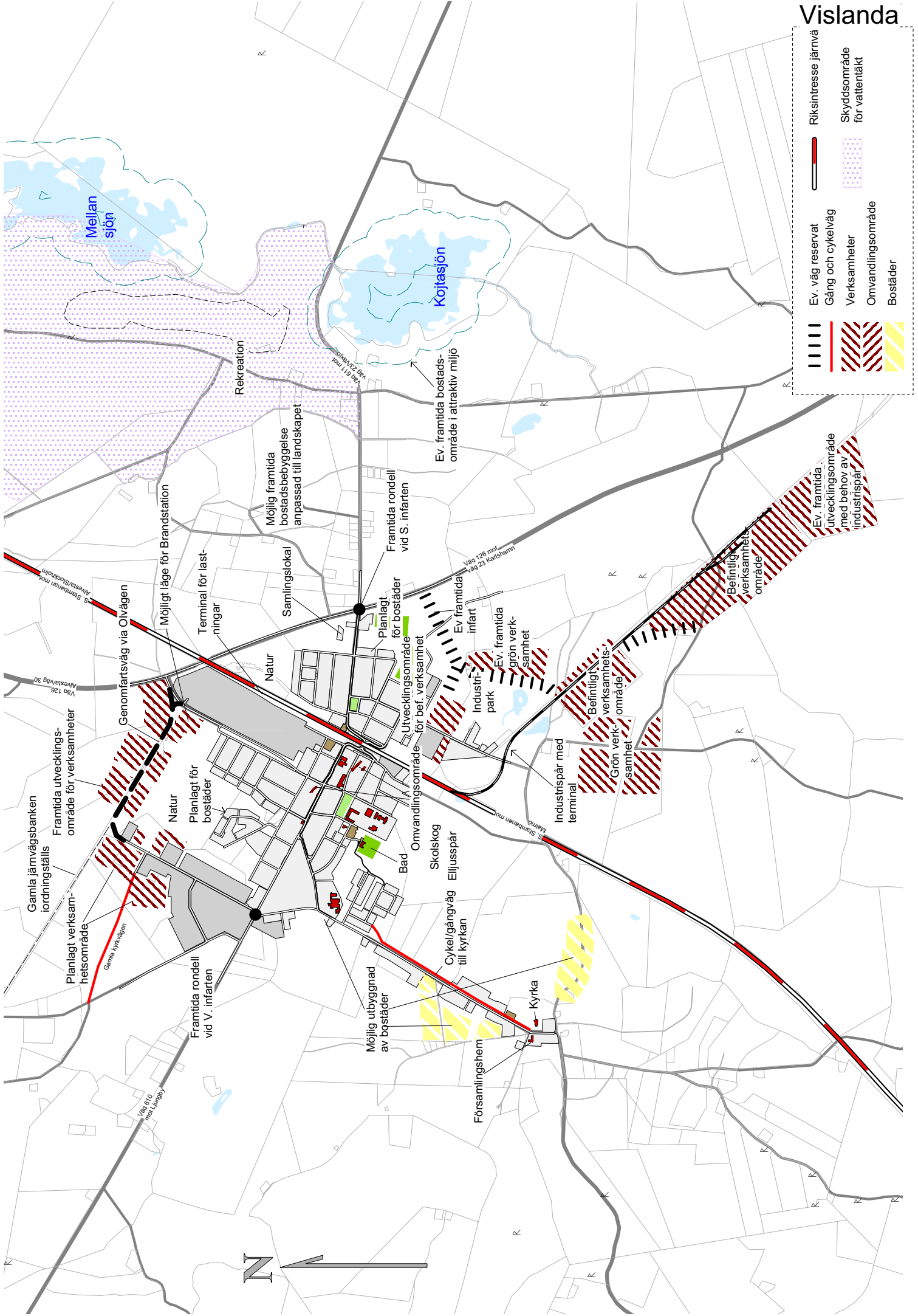
Nollalternativet medför att kommunen inte har några utvecklingsmöjligheter. Både invånarantal och arbetstillfällen minskar. Kommunens investeringskostnader hålls nere, men utnyttjade anläggningar genererar kostnader. Byggnader kan komma att rivas. Kommunen har ingen planberedskap och riskerar att inte kunna ta hand om uppkommande initiativ. De möjligheter som närheten till Växjö stad och universitet erbjuder kan inte utnyttjas.

Sammanfattning

Förtätning och omdaning inom befintlig centrummiljö bedöms inte medföra betydande miljöpåverkan enligt MB kap. 6, om det inte kommer att finnas verksamheter som kräver tillstånd enligt MB kap. 7 § 28 a. I detaljplanearbetet ska en behovsbedömning göras där slutlig ställning tas oberoende av vad detaljplanen ger utrymme för.

En eventuell bebyggelse i anslutning till Kojtasjön, liksom eventuell framtida ny väganslutning från väg 126 till industrier söder om Vislanda, kan ge betydande miljöpåverkan och en miljökonsekvensbeskrivning ska därför upprättas.

Vislanda

9.3.4. Grimslöv

Fakta

Antal invånare (dec 2007):	
hela församlingen,	1 639
varav i Grimslövs samhälle	595
Avstånd till Alvesta:	ca 20 km
Avstånd till Växjö:	ca 22 km
Antal företag i tätorten med minst 2 anställda:	10-15 st
Antal hushåll	ca 250
Bostadsbehov under 10 år	ca 10 – 15 lgh.
Särskilt boende	Behovet tillgodoses inom bef. fastighetsbestånd
Bostäder för ungdomar	Tillgodoses inom bef. fastighetsbestånd

Antal arbetstillfällen i tätorten Grimslöv (2006):

	Män	Kvinnor	Summa
Jord- och skogsbruk, fiske, jakt	4	1	5
Tillverkningsindustri	40	7	47
Byggverksamhet	7	0	7
Handel, kommunikationer	30	14	44
Finansiell verks, företagstjänster	3	8	11
Utbildning	3	38	41
Vård och omsorg	0	41	41
Personliga och kulturella tjänster	1	2	3
Ej specificerat	1	0	1
Summa	89	111	200

Historik/Bebyggelseutveckling

Få platser i länet kan mäta sig med Skatelöv när det gäller stora och sammanhängande jordbruksmarker. En stor del av den brukade marken har tillkommit efter sjösänkning och dikningsföretag. Den rika förekomsten av fornlämningar vittnar om att bygden varit bebodd mycket länge. Nutidens byggnader som hör till jordbruken är oftast ganska stora och med vacker och karaktärsskapande arkitektur. Flera av de större gårdarna har bildats genom sammanläggning av mindre enheter. Bebyggelsen har vuxit fram utmed vägarna, och många bostadshus ligger vackert inbäddade i parkliknande trädgårdar. Flera ekonomibyggnader har också en vacker arkitektur som är mer vanlig i Skåne än i det småländska landskapet. Området kring kyrkan var förr socknens centrum, men när järnvägen kom flyttades tyngdpunkten till stationsområdet i Grimslöv.

Bild: Mangårdsbyggnad i Grimslövs by

I slutet av 1800-talet startade Grimslövs Folkhögskola. Skolan har haft stor betydelse för folkbildningen bland länets ungdomar och påverkat dem genom såväl utbildningarna som de värdegrunder skolan bygger sin verksamhet på.

Byggandet av järnvägen Karlshamn-Vislanda igångsattes i början på 1870-talet. Järnvägslinjen drogs längs Åsnens västra strand, och vidare över Grimslöv till Vislanda. Allteftersom järnvägstrafiken ökade i omfattning, växte också byggnader och verksamheter såsom affärer, bank, kaféer fram i anslutning till stationsområdet. Byggnaderna präglades av tidens stilideal.

År 1950 blev området kring järnvägsstationen detaljplanelagt. Något senare gjordes också en bygnadsplan för området kring folkhögskolan. När det dåvarande ålderdomshemmet Össalid byggdes nära folkhögskolan förstärktes detta område och kompletterades med flera nya villor. I mitten på 1950-talet utvecklades därför villabebyggelsen parallellt i stationssamhället och i området vid folkhögskolan.

Utbyggnaden avstannade så småningom i folkhögskoleområdet men fortsatte i Grimslövs samhälle fram till 1990-talet.

Byggnadsplanerna har utgått från de större vägarna och järnvägen, och kvarteren formar sig kring dessa stråk. När järnvägen togs bort omvandlades järnvägsområdet till ett centralt parkstråk, som har genomgått en större upprustning.

Bild: Villabebyggelse i centrala Grimslöv

Lokal utvecklingsgrupp med utgångspunkt från Föreningslokalen

Den lokala samhällsföreningen "Grimslöv Mitt i Fågelriket" arbetar med att driva utvecklingsfrågor utifrån ortens egna behov. Basen för arbetet har varit utveckling av Föreningslokals användningsområden och aktiviteter.

Samhällsföreningen vill bland annat utveckla turistnäringen och skapa aktiviteter för olika intressegrupper och olika åldrar. Föreningen har arbetat för att få Banvallsleden, en cykelled, att dras via Grimslöv. En rastplats för cyklister har gjorts i ordning i samhället, där det också planeras för att utveckla en s.k. generationspark. Ytterligare ett exempel på projekt som föreningen har tagit ansvar för är anläggandet av en badplats vid Skatelövsfjorden.

Bild: Föreningslokalen i Grimslöv

Kulturhistoriskt värdefulla områden och områden med höga naturvärden

Ett område i Skatelövs socken med stora kulturhistoriska värden är Huseby-Skatelövområdet. Huseby har en särskild plats i den småländska brukshistorien. Bruksherrgården med sina byggnader (ladugårdar, kvarn, såg, byggnader för järnframställning samt bostäder för de anställda) är en del av ett system som påverkat ett stort omland. Huseby har fortfarande en mycket stor betydelse för ett större omland, även om verksamheterna idag är mer förknippade med upplevelseturism. Huseby levandegör kulturhistorien och knyter ihop kultur, natur, aktivt brukande med turism och intar på så sätt en central roll i regionen vad gäller besöksnäring.

Kring Skatelövsfjordens norra del finns flera gravfält av olika ålder och typer. Gravfälten visar på en lång bebyggelsehistorisk kontinuitet. Skatelövs sockencentrum har medeltida ursprung, vilket den övergivna kyrkplatsen vittnar om. Den nuvarande kyrkan uppfördes 1820, cirka 100 meter väster om den gamla kyrkan.

Bild: Skatelövs kyrka och församlingshem

På östra sidan av Skatelövsfjorden finns ett område i Vrankunge, där det höga kulturvärdet utgörs av allmogebebyggelsen i det ålderdomliga kulturlandskapet.

Exempel på enskilda byggnader med särskilt stort värde är Norregårds gästgiveri i Gottåsa, herrgården i Sunnavik och sergentbostället Agnäs.

Områdena runt Salen och Åsnen har mycket höga naturvärden där Husebymaden utmärker sig särskilt. Ett annat område med höga naturvärden är Ströby och Grimslöv där värdena är knutna till de landskapsmässiga, geovetenskapliga och biologiska värdena. Flera reservat har bildats, bl.a. fågelskyddsområden i Åsnen.

Bild: Gammal ängslada vid Blodberget i Odensjö

Riktlinjer för de omgivande landsbygdsdelarna

För att värdena i det omgivande kulturlandskapet ska bestå är det viktigt att husen är bebodda och att det finns aktiva brukare av marken. Tidsanpassad upprustning måste därför kunna göras, men det bör ske med varsamhet så att de kulturhistoriska värdena inte går förlorade. Nya byggnader bör i material, färg och utformning anpassas till den befintliga bebyggelsen och placeras med hänsyn till omgivningens natur- och kulturvärden. Volym, takvinklar, fasadmateriell och färgsättning bör följa befintliga mönster.

Alla byar innehåller hela miljöer eller enstaka byggnader som har mycket höga kulturvärden utan att dessa särskilt utpekats i någon plan. Varje byggnad och varje miljö bör behandlas med varsamhet om befintliga värden.

Grönstruktur

I de centrala delarna av Grimslövs samhälle finns flera grönområden i nära anslutning till bostäderna. Däremot saknas större skogsområden, med undantag av den sydvästra delen där det finns ett skogsparti runt idrottsplatsen. Det finns inte något vattendrag i bostädernas direkta närhet. Badplatsen vid Sjöby är därför mycket viktig för dem som bor i Grimslöv med omnejd.

Lekplatser finns väl fördelade i närområdena till villabebyggelsen. Den lokala utvecklingsgruppen har anordnat rastplatser för cyklande på Banvallsleden som kan användas även av ortsbor som vill ha en plats att gå till för vila och avkoppling. Skolans lekplats har genomgått en upprustning som ger goda möjligheter för kreativa lekar och aktiviteter. Upprustningen har uppmärksamats för sin genomtänkta anpassning till funktionshindrade barn och elever.

Idrottsplatsen och dess verksamheter har ett högt värde för dem som utövar idrott. Upprustningen och anläggandet av ett parkstråk i centrumdelen bidrar till att utveckla och höja den gröna strukturen.

Näringsliv

Huvuddelen av arbetsplatserna i Grimslöv finns inom den offentliga verksamheten; skolverksamheter, barnomsorg samt äldreomsorg. Den största privata arbetsgivaren är GAPRO som med hög teknologi förädlar trävaror.

Turism och service

Den lokala utvecklingsgruppen arbetar aktivt för att utveckla turismen. I första hand gäller det cykelturister på Banvallsleden men det finns även andra grupper av besökande med särskilda intressen, t.ex. de som är intresserade av att studera fåglar.

Föreningslokalen med sina övernattningsmöjligheter, kiosken, värdshuset, banken samt affären med bensinförsäljning och viss postservice är serviceinrättningar som ger lokal service till såväl permanentboende som besökare.

Utbildning

Skatelövsskolan som byggdes 1965 är idag F-6 skola. Från och med det sjunde skolåret går eleverna i Vislandaskolan. Gymnasium finns i Alvesta. Den fristående F-6 skolan Blenda startade sin verksamhet hösten 2006. Friskolan hyr sedan hösten 2008 lokaler i den f.d. kommunala skolan i Lönashult.

Strax intill Skatelövsskolan ligger kommunens daghem Grimsgården. Daghemmet Kullebo på Kullsvägen drevs tidigare som personalkooperativ, men är nu en fristående avdelning till Grimsgården.

Grimslövs folkhögskola (se bild till höger), i Grimslövs by nordost om samhället, är internatskola för vuxna.

Teknisk försörjning, kommunikationer

Kommunalt vatten och avlopp finns. Bredbandsuppkoppling kan ske genom ADSL-uppkoppling via telenätet, dels genom TeliaSonera och dels genom Wexnet. Fiber finns i begränsad omfattning, och fastigheter utmed fibersträckning kan erbjudas anslutning, men anslutning är inte förberedd med tomrör.

Återvinningsstation finns på Stationsgatan, återvinningscentral bakom föreningslokalen.

Allmänna kommunikationer finns genom länstrafikens bussar. Till Växjö flygplats är det ca 25 km. Järnvägsstationer finns i Alvesta och Växjö.

Gång- och cykelvägnätet

En sedan länge efterfrågad gång- och cykelväg utmed vägen mellan Grimslövs centrum och fram till allén upp till folkhögskolan har anlagts och invigdes i slutet av maj 2008. En cykelväg bör också anläggas mellan centrum och Åavallen.

Fritid

Grimslöv har många föreningar och ett stort utbud av idrottsaktiviteter. En badplats har anlagts vid Sjöby. Folkhögskolan har en idrottshall, och på Skatelövsskolan finns en mindre gymnastiksal. Söder om samhället finns idrottsplats med bollplaner samt motionsspår.

Samlingslokaler: Föreningslokalen i Grimslöv med bibliotek och biograf, Grimslövs folkhögskola, Skatelövsskolan, församlingshemmet vid kyrkan, idrottsföreningens klubbstuga, Odensjö gamla skola, Vrankunge gamla skola (se bild).

Utveckling och förnyelse. Förslag från lokala arbetsgrupper

- *Marklägenheter för äldre med tillhörande samlingslokal och "sinnenas trädgård".*
- *Prisvärda lägenheter för unga och gamla.*
- *Nya bostadstomter i nordost utmed vägen mot Huseby.*
- *Gång- och cykelväg mellan folkhögskolan/kyrkan och centrum, mellan Åa-vallen och centrum, och till Torne på gamla banvallen.*
- *Den tunga trafiken till GAPRO leds på ett trafiksäkrare sätt, i framtiden utanför samhället.*
- *De mest trafikerade småvägarna får hård beläggning och snöröjningen förbättras.*
- *Rastplats vid Salens södra strand utmed väg 23.*
- *Badplats vid Åsnen (Sjöby).*
- *Generationspark – en spontan mötesplats med skiftande aktiviteter för alla åldrar.*
- *Stödet till idrottsanläggningarna och ungdomsföreningarna bibehålles och ökas.*
- *Delar av banvallen röjs för motion och promenader.*
- *Motionsspår.*
- *Underlätta för företag som vill etablera sig.*
- *Önskvärd verksamhet: vandrarhem.*
- *Snabb datakommunikation för så många som möjligt.*
- *Samlingslokalerna är viktiga och det finns behov av ungdomslokal.*
- *Ny plats för återvinningsstationen.*
- *Bensinpumpen vid affären flyttas enligt förslag.*

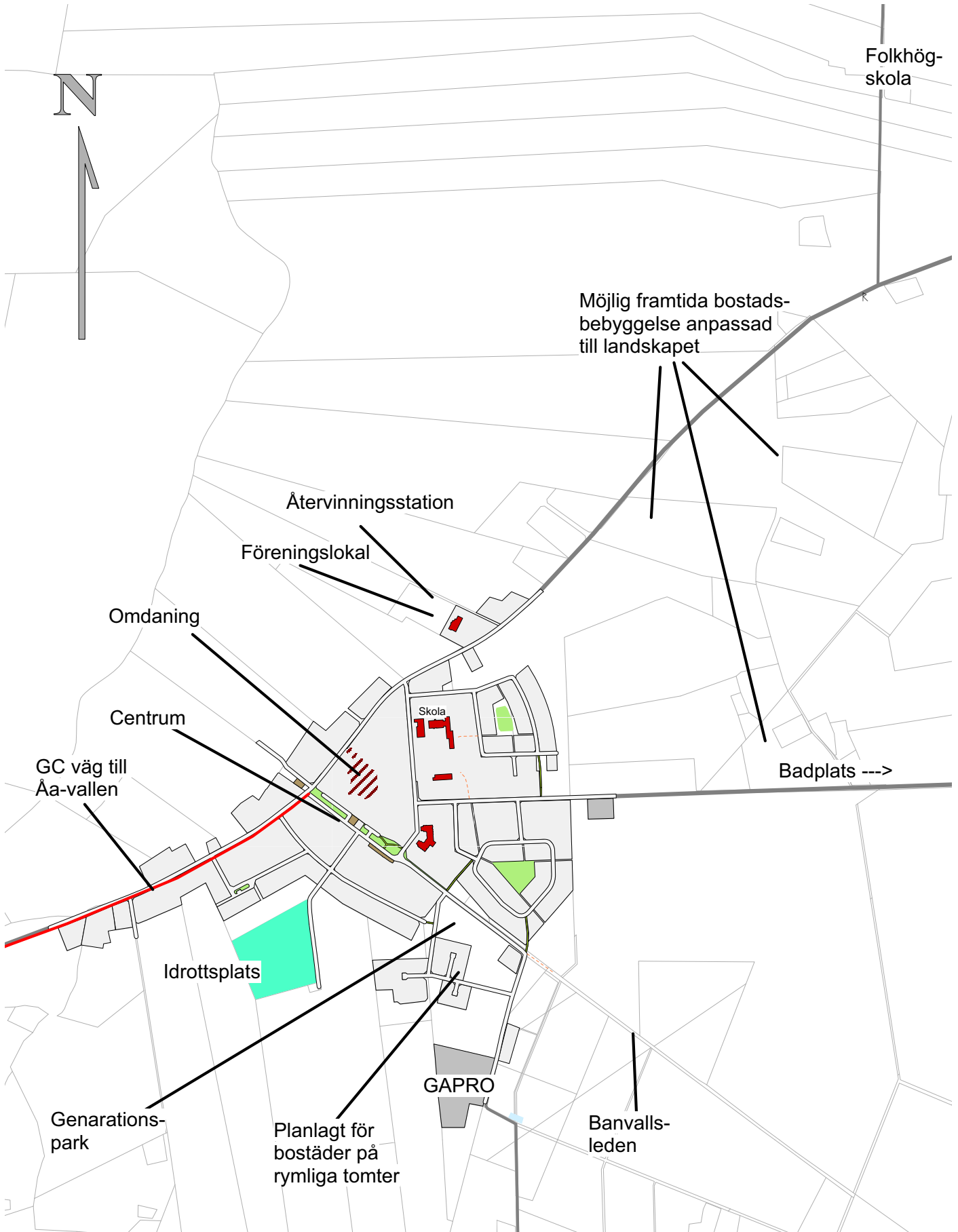
Konsekvenser för samhällsutveckling, boende och miljö

- Marklägenheter i prisvärd nivå och lämpliga för såväl äldre som unga är en efterfrågad boendeform. Lämplig placering kan vara bakom brandstationen. Det skulle kunna ge en förstärkning av centrum och utformas med en fin inre gårdsmiljö. Ny detaljplan behövs.
- En "sinnenas trädgård" är stimulerande för alla generationer men betyder mest för dem som inte själva kan förflytta sig längre sträckor. Inledningsvis bör det prövas i anslutning till hus där det bor äldre personer.
- I södra delen av Grimslöv finns färdiga tomter som kan bebyggas. Om intresset är större för att bygga utmed vägen mot folkhögskolan och Huseby bör detta prövas positivt. Vattnen och avlopp finns utbyggt. Byggnadernas placering och utformning anpassas till omgivningen. Tomterna anpassas så att ett reservat för gång- och cykelväg skapas.
- Gång- och cykelväg mellan centrum och Åavallen kan eventuellt utformas som en bredad vägren. Vägverket är huvudman.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

- Iordningställandet av banvallsleden är positivt för samhällsutvecklingen. Upprustningen har påbörjats på ett föredömligt sätt genom den lokala utvecklingsgruppens försorg.
- Ny tillfartsväg till GARPO innebär stora ingrepp och höga kostnader. För företagets utveckling och för miljön vore en ny väg positivt, men för dem som har tomter mot den tänkta vägen kan det upplevas negativt. Ett genomförande bedöms inte vara möjligt inom överskådlig tid.
- Hårdbeläggning av de mest trafikerade småvägarna och förbättrad snöröjning ger allmänt bättre förhållanden för såväl boende som verksamhetsutövare. Kostnaderna måste vägas mot andra prioriterade åtgärder.
- Badplats och Generationspark är idéer som tagits fram av den lokala utvecklingsgruppen, som också står för genomförandet. Båda anläggningarna är positiva företeelser som gagnar ortsbefolkningen på ett speciellt sätt, främst genom att de underlättar möten mellan människor i alla åldrar.
- Företag som vill etablera sig och utveckling av vandrarhem är bra för samhällsutvecklingen och bör så långt möjligt behandlas positivt.
- IT-bredband är utbyggt i samhället.
- Samlingslokaler är viktiga för en orts utveckling. För ungdomsgrupperna är det viktigt att det finns en plats dit de är välkomna. Bäst är om ortsbör, inklusive ungdomar, själva formar förslag och verksamhet.
- Återvinningsstationen i Grimslöv har fått nytt läge.
- Bensinpumpen vid affären har flyttats.

Grimslöv

 Framtida cykelväg
 Omvandlingsområde

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN
2008-06-03

Grimslöv

9.3.5. Torpsbruk

Fakta

Antal invånare (dec 2007):	
Moheda församling:	2 903
därav i Torpsbruks tätort:	352
Avstånd till Alvesta:	14 km
Avstånd till Växjö:	27 km
Antal företag i tätorten med minst 2 anställda:	5-10 st
Antal bostadshushåll	ca 150
Bostadsbehov under 10 år	Inga nya lägenheter i fler- bostadshus
Särskilt boende	Behovet tillgodoses inom bef. fastighetsbestånd
Bostäder för ungdomar	Tillgodoses inom bef. fastighetsbestånd

Antal sysselsatta inom tätorten Torpsbruk (2006):

	Män	Kvinnor	Summa
Jord- och skogsbruk	1	0	1
Tillverkningsindustri	72	15	87
Handel, kommunikationer	1	0	1
Vård och omsorg	3	10	13
Summa	77	25	102

Historik/Bebyggelseutveckling

Torpsbruk ligger i ett gammalt kulturlandskap med åkrar och betesmarker. Pukaström slingrar sig i nordsydlig riktning genom samhället. Flera byggnader från det gamla bruket ligger kvar på västra sidan av ån.

Byn Torp har haft sågverk ända sedan slutet av 1600-talet. Torp bestod då av tre hemman, som i början på 1800-talet lades samman till herrgården Torp. På herrgårdens marker vid Pukaströmsfallen istandsattes kring 1860-talets början en masugn och byggdes ett järnverk, och detta blev grunden till samhället Torpsbruk. Bruket sysselsatte då 60 personer. Verksamheten utvecklades och förändrades över tiden. Under en period tillverkades lokomobiler och tröskverk och senare turbiner.

Bild: Pukaström i centrala Torpsbruk, med den gamla masugnen på andra sidan

Den tidigare bostadsbebyggelsen kring bruket kompletterades under 1960- och 1970-talen med villabebyggelse i samhällets västra del. Samhället har i förhållande till småhusbebyggelsen ett stort antal lägenheter i flerbostadshus, som uppfördes under 1950-, 1960- och 1970-talen för att ge bostäder åt bl.a. anställda på bruket. I sydvästra delen av samhälle finns ett antal obebyggda småhustomter till försäljning.

Skolan i Östanåkra, söder om Torpsbruk, fanns kvar fram till år 1985, men är idag privatbostad.

En ny cykelväg förbinder Torpsbruk med Moheda och underlättar förbindelserna mellan de två samhällena.

Riktlinjer

- Samhällets karaktär av brukssamhälle med småskalig villabebyggelse bör framhållas. Torpsbruk kan vara en attraktiv landsbygdsby med brukstraditioner.
- Det finns inget behov av ytterligare lägenheter i flerbostadshus.

Kulturrehistoriskt värdefulla områden och byggnader, samt områden med höga naturvärden

I Torpsbruk finns flera kulturrehistoriskt värdefulla byggnader, bl.a. masugn, bruksherrgård, industrilängor och kvarnbyggnad. Torps by har kulturrehistoriskt värde. Runt Torpsbruk finns flera kulturområden i det vackert kuperade landskapet, vilket ger de boende i samhället rik tillgång till vackra utflyktsområden.

Stråkån-Pukaström, genom Torpsbruk, har höga naturvärden. Norr om Torpsbruk är ån dämd, men söderut finns ställen där den har ett stritt lopp som fördelar sig i flera armar runt småöar.

Riktlinjer

- Torpsbruks karaktär av gammalt brukssamhälle med småskalig villabebyggelse bör hävdas.
- För att värdena i det omgivande kulturlandskapet ska bestå är det viktigt att husen är bebodda och att det finns aktiva brukare av marken. Tidsanpassad upprustning måste därför kunna göras, men det bör ske med varsamhet så att de kulturrehistoriska värdena inte går förlorade. Nya byggnader bör i material, färg och utformning anpassas till den befintliga bebyggelsen. Fasadmaterial är i samtliga byggnader trä, och färgerna är rött, gult och vitt. Ny bebyggelse ska placeras med hänsyn till omgivningens natur- och kulturrevärden. Volym, takvinklar, fasadmaterial och färgsättning bör följa befintliga mönster.

Grönstruktur

Natur- och grönområden

I Torpsbruk är det nära till naturområden var man än bor. Pukaströms vatten är tydligt i centrummiljön och en stor tillgång för orten.

Det finns en lekplats centralt placerad i den västra delen av Torpsbruk.

Vattnet i bebyggelsemiljön

Vattnet är en stor tillgång i den bebyggda miljön. Det bidrar starkt till att skapa en vacker och rofylld atmosfär och ger tillfällen till rekreation förknippat med vatten.

Bild: Fiskande pojkar vid Stråkån, i centrala Torpsbruk

Flera av kommunens orter har vatten i sin närhet men ingenstans är det så tydligt som i Torpsbruk. Dock bör kanalerna ha rinnande vatten. Vid torka är det naturligt att de torrläggs, men vid

normala väderförhållanden är det viktigt för samhällsbilden och för de boende att kanalerna är vattenförande så som avsikten var när de anlades.

Bedömningsgrund för lek och rekreation i bostadens grannskap

Stora gator eller andra trafikstråk utgör barriärer framförallt för små barn och för äldre personer. Därför bör bostadsnära lekmiljöer och grönområden i första hand utgå från vad dessa grupper behöver ha i sin närhet utan att behöva passera en större gata.

Näringsliv

Ortens arbetstillfällen finns inom tillverkningsindustrin och offentlig verksamhet, det senare inom vård och omsorg.

I de gamla bruksbyggnaderna finns idag ett antal företag. Finnveden Powertrain har en del av sin verksamhet i Torpsbruk.

Bild: Finnveden Powertrain i Torpsbruk

Turism

Torpsbruks bruksmuseum ger en intressant bild av brukets över åren skiftande tillverkning.

Genom närheten till vackra natur- och kulturmiljöer bör Torpsbruk och trakten däromkring vara väl lämpad för småskalig turismutveckling.

Fritid

Det finns en idrottsplats söder om samhället.

Öster om stambanan ligger IOGT/NTO:s samlingslokal (se bild till höger).

Teknisk försörjning, kommunikationer

Kommunalt vatten och avlopp finns. I Torpsbruk finns s.k. närvärmeanläggning för det kommunala fastighetsbolagets lägenheter. Anläggningen har kapacitet för att kunna försörja ett antal villor också. Återvinningsstation finns, vid Björkerydsvägen.

Bredbandsuppkoppling kan ske genom ADSL-uppkoppling via telenätet (Wexnet).

Allmänna kommunikationer finns i form av länstrafikens bussar. Närmaste tågstation finns i Alvesta. Växjö flygplats ligger ca 20 minuters bilväg från Torpsbruk.

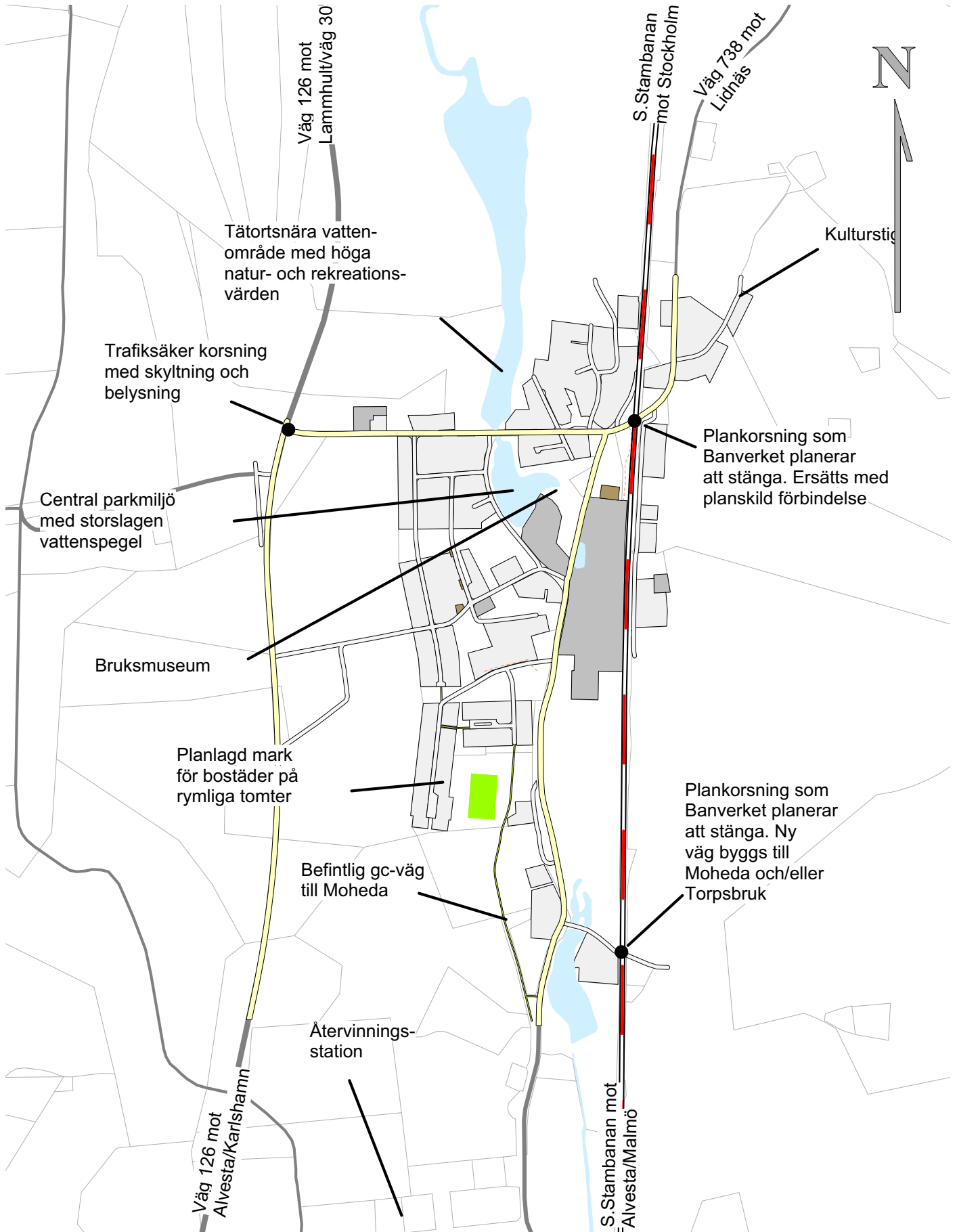
I Torpsbruk planeras för en planskild korsning med Södra stambanan. Majoriteten av ortens befolkning bor på västra sidan. På östra sidan finns ett mindre antal småhus samt en samlingslokal. Det är högst angeläget att det kan skapas en trafiksäker lösning.

Mellan Torpsbruk och Moheda finns gång- och cykelväg med god standard.

Konsekvenser för samhällsutveckling, boende och miljö

- Torpsbruk behöver en planfri korsning över Södra Stambanan. Denna kommer att binda samman bebyggelsen på östra och västra sidan på ett trafiksäkert sätt, och järnvägens barriäreffekt minskas.
- I sydvästra delen av Torpsbruk finns byggklara kommunala tomter. Om det finns intresse för att bygga nya villor kan frågan om tomtstorlek diskuteras. Två tomter kan slås samman till en, eller tre tomter kan ändras till två.
- Det bedöms inte finnas något behov av fler hyresbostäder i Torpsbruk under överskådlig tid.
- All form av närservice - butik, kiosk, kafé eller liknande – är bra för orten.
- Vattnet i samhällsbilden har historisk förankring och bör finnas kvar.
- Bättre skyltning och belysning i korsningen till väg 126.

Torpsbruk

Väg 126 mot
Lammhult/väg 30

Tätortsnära vatten-
område med höga
natur- och rekreations-
värden

Trafiksäker korsning
med skyltning och
belysning

Central parkmiljö
med storslagen
vattenspegel

Bruksmuseum

Planlagd mark
för bostäder på
rymliga tomter

Befintlig gc-väg
till Moheda

Återvinnings-
station

Väg 126 mot
Alvesta/Karlshamn

S. Stambanan
mot Stockholm

Väg 738 mot
Lidnäs

Kulturstig

Plankorsning som
Banverket planerar
att stänga. Ersätts med
planskild förbindelse

Plankorsning som
Banverket planerar
att stänga. Ny
väg byggs till
Moheda och/eller
Torpsbruk

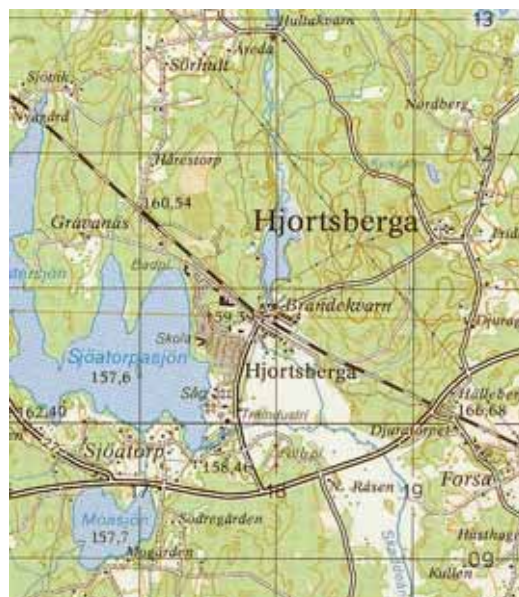
S. Stambanan mot
Alvesta/Malmö

Torpsbruk

9.3.6. Hjortsberga

Fakta

Antal invånare (dec 2007):	980
Hjortsberga församling	227
därav i Hjortsberga tätort	ca 7 km
Avstånd till Alvesta	ca 2 mil
Avstånd till Växjö:	
Antal företag i tätorten med	5-8 st
minst 2 anställda:	ca 750
Antal bostadshushåll	ca 15 – 20 lgh.
Bostadsbehov under 10 år	Tillgodoses inom bef.
Särskilt boende	fastighetsbestånd
	Tillgodoses inom bef.
Bostäder för ungdomar	fastighetsbestånd

Antal sysselsatta i tätorten Hjortsberga (2006):

	Män	Kvinnor	Summa
Jord- och skogsbruk	1	1	2
Tillverkningsindustri	48	24	72
Byggverksamhet	7	0	7
Handel, kommunikationer	2	1	3
Finansiell verks, företagstjänster	0	1	1
Utbildning	2	26	28
Vård, omsorg	0	1	1
Personliga o kulturella tjänster	2	2	4
Ej specificerat	0	1	1
Summa	62	57	119

Historik/Bebyggelseutveckling

Hjortsberga hade tidigare sitt centrum vid sockenkyrkan (se bild till höger), som byggdes 1838-1840 på samma plats som den tidigare, medeltida träkyrkan. När järnvägslinjen Alvesta-Borås drogs fram flyttades bebyggelseytngdpunkten till stationsområdet i Hjortsberga.

En byggnadsplan för Hjortsberga samhälle upprättades år 1954. Samhället formar sig vackert längs med Sjötorspasjöns östra sida. På den åsrygg som följer sjöns former har villabebyggelsen vuxit fram. Husen har traditionell villakarakter och tomterna är relativt stora. Hela samhället ger ett grönt och luftigt intryck. Strax intill järnvägsstationen finns hus i funkisstil men också några hus med egen stil. Norr om järnvägen ligger Brändekvarn, som har varit kvarn-ställe sedan länge tillbaka, och i anslutning till detta finns en vacker gammal valvbro.

I början på 1960-talet byggdes Hjortsberga-skolan och samhället fortsatte att utvecklas. Ytterligare villabebyggelse tillkom, och de olika tidsepokerna speglas i villornas arkitektur. Strax söder om bostadsbebyggelsen finns det som tidigare var Hjortsberga sågverk där det också bedrevs impregneringsverksamhet. Området har av länsstyrelsen klassats som förorenat område (se avsnitt 7.8.) Inför en eventuell utbyggnad av området med bostäder får länsstyrelsens utredning av området avgöra vilka saneringsåtgärder som krävs för att området ska kunna bebyggas. Den norra delen av sågverksområdet, närmast befintlig villabebyggelse, bedöms kunna bebyggas med bostäder.

Kulturhistoriskt värdefulla områden och områden med höga naturvärden

Byggnadsbeståndet i församlingens landsbygdsdelar är variationsrikt med flera olika byggnadshistoriska faser representerade. Såväl parstugor, enkelstugor, salsbyggnader och moderna villor förekommer. Forsa säteri är det enda återstående exemplet i Kronobergs län på karolinska herrgårdar. Transjö ingår tillsammans med Sköldsta och Elofstorp i ett område med förhistoriska anor som har uppmärksammats i de regionala och lokala kulturminnesvårdsprogrammen. I området finns två gravfält med gravhögar och runda stensättningar, samt även en runsten. Delar av området har också uppmärksammats för sina höga naturvärden som är förknippade med det gamla odlingslandskapet.

Landskapsbild:

Det öppna landskapet i Hjortsbergas omgivning är karaktärsskapande och en mycket viktig del av byarnas attraktivitet. På många sätt är det lika tilldragande att bo i ett öppet och välbrukad by som vid sjöar och vattendrag. Det är därför viktigt att landskapet kan fortsätta att hållas öppet. Avstyckade mindre gårdar är ett sätt att vidmakthålla landskapsbilden genom att markerna hålls öppna med bete av olika slag, till skillnad från en traditionell villatomt som bara hålls öppen genom trädgårdsanläggningar.

Riktlinjer för de omgivande landsbygdsdelarna

För att värdena i landsbygdsdelarna ska bestå är det viktigt att husen är bebodda och att det finns aktiva brukare av marken. Tidsanpassad upprustning måste därför kunna göras, men den bör ske med varsamhet så att de kulturhistoriska värdena inte går förlorade.

Nya byggnader bör i material, färg och utformning anpassas till den befintliga bebyggelse och placeras med hänsyn till omgivningens natur- och kulturvärden. Volym, takvinklar, fasadmateriell och färgsättning bör följa befintliga mönster.

Alla byar innehåller hela miljöer eller enstaka byggnader som har höga kulturvärden utan att dessa särskilt utpekats i någon plan. Varje byggnad och varje miljö bör behandlas med varsamhet om befintliga värden.

Sjönära bebyggelse

Hjortsberga har en unik möjlighet vad gäller attraktiva bostäder i sjönära läge. Samhället och den lilla sjön omgärdas av vägar och järnväg. Helt ostörd naturmiljö saknas innanför de större vägarna och järnvägen. Möjlighet till fler bostäder för fritids- eller permanentbebyggelse i sjönära läge bör därför prövas.

Utöver den särskilt anlagda strandpromenaden utmed nordöstra delen av Sjöatorpasjön finns gång- och cykelmöjligheter runt hela sjön. En promenad- och cykelförbindelse runt sjön sammanbinder de olika delarna och verksamheterna i samhället, såsom badplatsen, skolan, Hjortsbergagården, Sjöatorps camping, förskolan Helgas ungar.

Bild: Strandpromenaden utmed Sjöatorpasjön

Grönstruktur

I Hjortsberga är det nära till naturen oavsett var man bor. Den största tillgången är närheten till Sjöatorpasjön och grönområdena i dess närhet, samt badplatsen vid Hjortsbergagården i norra delen av samhället. Strandpromenaden utmed sjön ger möjlighet till avkoppling i vacker miljö.

En anlagd lekplats finns mitt i samhället. De omgivande naturområdena erbjuder många möjligheter till naturinspirerade lekar.

Hjortsberga – en unik plats för barn och ungdomar

På Hjortsbergagården i norra delen av samhället bedrivs mycket ungdomsverksamhet i form av läger för olika aktiviteter.

Hjortsbergaskolan är en F-6 skola som ligger centralt i samhället. Skolan har också förskoleverksamhet, skolfritidshem och fritidsgård.

"Helgas ungar", vid södra delen av Sjöatorpasjön, är en förskola som drivs som föräldrakoooperativ, men kyrkan har också ungdomsverksamhet där, bl.a. för konfirmander.

Äng, skog och vatten är bra element för att utveckla barns kreativitet och fantasi. Finns det inte på naturlig väg kan det ordnas på olika sätt. Men när det gäller "Helgas ungar" finns allt i ett övermått utan särskilda anordningar. Det är en unik förskola med stor hemkänsla. Förskolan är inrymd i en f.d. mindre lantgård där alla byggnaderna finns kvar och används till förskoleverksamhet och ungdomsläger.

Hela miljön är äkta och utan förvanskning. Det gamla bostadshuset utgör hjärtat i förskoleverksamheten. Utanför bostadshuset, i det som förr var trädgård och gårdstun, finns ett rejält stort lek område där platsens förutsättningar omsorgsfullt tagits till vara. I en del av "fähuset" finns plats för öppen förskola, och i en annan del finns utrymme för ungdomar som deltar i kyrkans konfirmandläger.

Från gården slingrar sig en stig som här och var öppnar sig mot välklippta boll- och lekplaner som tillskapats på de gamla hagmarkerna, naturligt inpassade mellan åkerholmarna. Stigen går vidare till en liten sandstrand med brygga för bad, lek och kanotangöring.

Namnet "Helgas ungar" kommer från den person som donerade sin fastighet till kyrkan för att den skulle användas för barn- och ungdomsverksamhet.

Näringsliv

Huvuddelen av arbetsplatserna i Hjortsberga samhälle finns inom tillverkningsindustri och kommunal verksamhet. Den största industrin är Direktlaminat som tillverkar möbelkomponenter i laminat.

Bild: Direktlaminat i Hjortsberga

Butiker/försäljning

Livsmedelsbutik saknas men andra specialbutiker finns. Vid campingen finns en mindre kiosk.

Teknisk försörjning, kommunikationer

Kommunalt vatten och avlopp finns.

Återvinningsstation finns på stationsplan, vid korsningen Åvägen-Ekevägen.

Bredband finns genom möjlighet till ADSL-uppkoppling via telenätet, dels genom TeliaSonera, dels genom Wexnet. Fiber finns i begränsad omfattning, och fastigheter utmed fibersträckning kan erbjudas anslutning, men anslutning är inte förberedd med tomrör.

Allmänna kommunikationer finns i form av länstrafikens bussar. Hjortsberga har bra förbindelser åt olika håll men saknar hållplats på Kust till Kustbanan. Kust till kustbanan håller på att uppgraderas så att tågens hastighet kan öka. Detta gör att restiden mellan olika orter minskar och pendling med tåg ökar i attraktivitet. Närmaste tågstopp finns idag i Alvesta.

De större vägar som tangerar samhället, Rv 25 mellan Växjö – Ljungby/Halmstad, och Rv 27 mot Värnamo som löper i samma transportkorridor som Kust till kustbanan, gör att Hjortsberga ligger väl till ur pendlingssynpunkt. Till Alvesta tätort är det cykelavstånd, men det saknas en separat cykelväg. Med tanke på all ungdomsverksamhet som finns i samhället är det viktigt att skapa trafiksäkra förbindelser.

Fritid

Hjortsberga har många föreningar och flera möjligheter till idrottsverksamhet. Badplats finns inom samhället. Hjortsbergaskolan har gymnastikhall. Det finns idrottsplats med bollplaner. Öster om samhället finns ett motionsspår.

Samlingslokaler

Det finns flera samlingslokaler i Hjortsberga med omnejd: församlingshemmet vid kyrkan, Hjortsbergaskolan, Hjortsbergagården (se bild), Kvenneberga bygdegård, Forsa Säteri, MC-stugan väster om campingen.

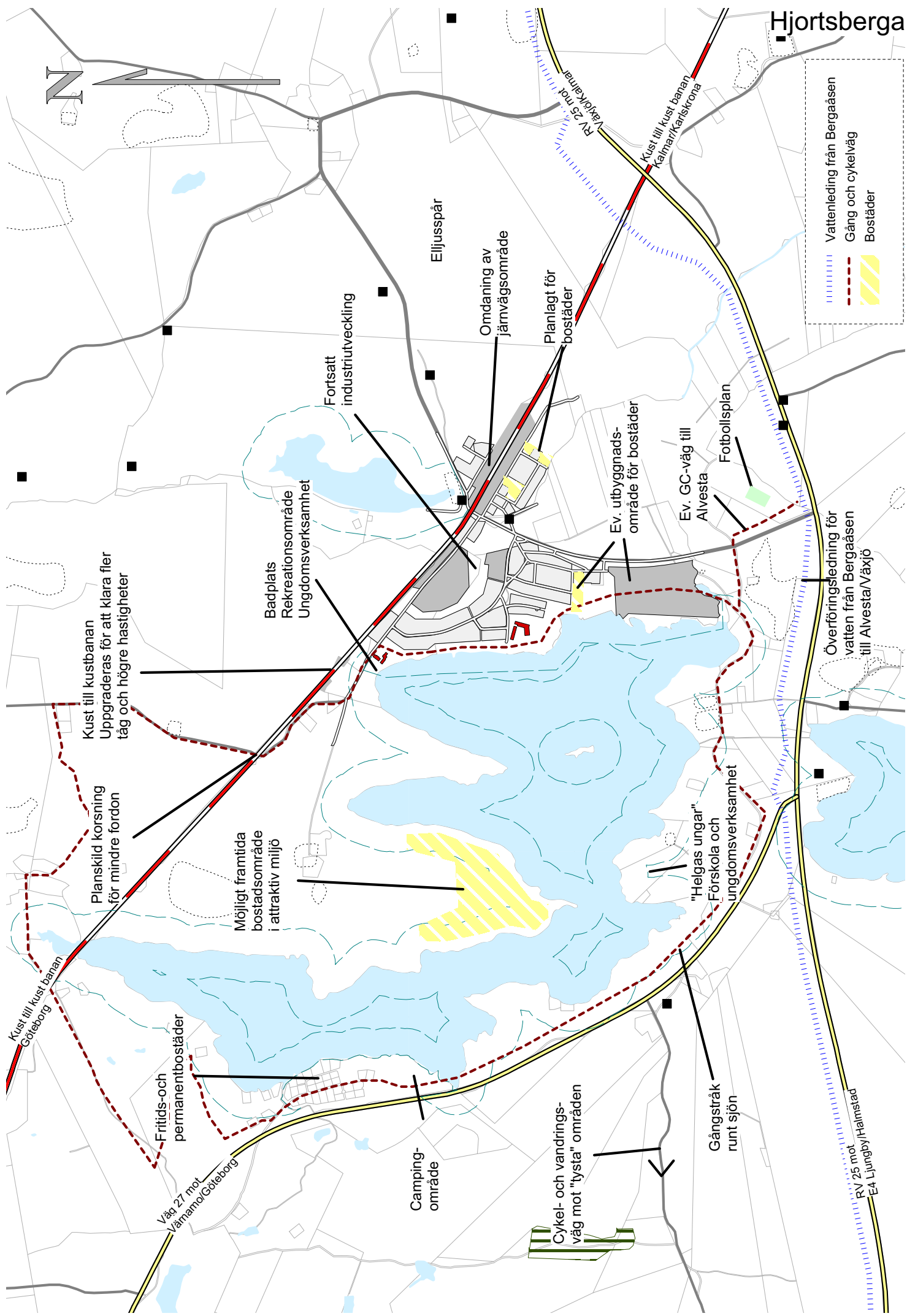

Utveckling och förnyelse. Förslag från lokala grupper

- *Hållplats för persontrafik på järnvägen*
- *Fortsatt utbyggnad av strandpromenaden*
- *Cykelväg mellan Hjortsberga och Alvesta*
- *Fortsatt bebyggelse i sjönära läge*
- *Fortsatt bosättning och brukande av jord- och skogsmark i den omgivande landsbygden.*

Konsekvenser för samhällsutveckling, boende och miljö

- Ev. anordnande av hållplats för tåg innebär inga motstående intressen. Den pågående uppgraderingen av Kust till kustbanan medför att några plankorsningar byggs om eller stängs, och jord- och skogsbrukare får längre väg till sina marker. Uppgraderingen av järnvägen är viktig för bosättning och arbetsmarknad.
- Cykelväg mellan Hjortsberga och Alvesta är viktig för att binda samman orterna med ett miljövänligt och trafiksäkert transportalternativ. Vid ombyggnad av väg 25 bör hänsyn tas till detta.
- Utbyggnad av samhället med bostäder i sjönära läge. Vägar och järnvägar utgör barriärer för många arter och hindrar naturlig spridning. Därför är mångfalden i det biologiska värdet som kopplas till strandområdet begränsat. Nya bostäder bedöms kunna uppföras inom den generella strandskyddszonen, men strandskyddet får inte utsläckas helt. Eventuellt byggande måste föregås av detaljplaner där bland annat omfattning, utformning och allmänhetens tillgänglighet till stränderna fastläggs.
- Strandpromenaden ökar allmänhetens tillgänglighet till strandområdet.

- Vattenledning från Bergaåsen
- Gång och cykelväg
- Bostäder

Kust till kustbanan
Uppgraderas för att klara fler
tåg och högre hastigheter

Planskild korsning
för mindre fordon

Fritids-och
permanentbostäder

Väg 27 mot
Värnamo/Göteborg

Möjligt framtida
bostadsområde
i attraktiv miljö

Badplats
Rekreatiomsområde
Ungdomsverksamhet

Fortsatt
industriutveckling

Camping-
område

Eljusspår

Omdaning av
järnvägsområde

Planlagt för
bostäder

Ev. utbyggnads-
område för bostäder

Ev. GC-väg till
Alvesta

Fotbollsplan

"Helgas ungar"
Förskola och
ungdomsverksamhet

Överföringsledning för
vatten från Bergaåsen
till Alvesta/Våxjö

Cykel- och vandrings-
väg mot "tysta" områden

Gångstråk
runt sjön

RV 25 mot
E4 Ljungby/Halmstad

9.3.7. Övriga tätorter och större byar

I **Benestad och Blädinge** vittnar en rik förekomst av fornlämningar om mycket tidig bebyggelse. Större delen av Benestad och Blädinge ligger utmed gamla landsvägen, på höjdsträckningen väster om sjön Salen.

En överföringsledning mellan Blädinge och Alvesta har skapat förutsättningar för enskilda fastigheter att ansluta sig till kommunens vatten- och avlopps nät. F.d. sjukhemmet Hallanäs i Benestad är idag ombyggt till hyreslägenheter. Blädinge kyrka med medeltida ursprung bildar tillsammans med den gamla skolan ett sockencentrum.

Badplats finns vid Blendabadet. Samlingslokaler är Blädingegården, Benestadgården, församlingshemmet i Blädinge.

Utvecklingsmöjligheter: För att värdena i det öppna odlingslandskapet ska bestå är det viktigt att det finns aktiva brukare av marken.

Kompletterande bostadsbebyggelse, t.ex. markbostäder, underlättar generationsväxling. Ett lokalt framtaget förslag till nybebyggelse i Blädinge kom inte till utförande bl.a. eftersom vatten- och avloppsfrågan då inte var löst. Inom Klosterområdet, norr om Benestad, planeras för utbyggnad av bostäder.

Ny bebyggelse bör i material, färg och utformning anpassas till befintlig bebyggelse och områdets natur- och kulturvärden.

Lokalt finns planer på att anlägga en damm som fördröjningsmagasin strax söder om Blädinge kyrka.

Hulevik är ett mindre samhälle med permanent- och fritidsbebyggelse, vackert beläget vid Åsnens västra strand. Kommunalt vatten och avlopp finns. Samhället är detaljplanlagt.

I Hulevik finns allmän badplats, småbåtshamn, grillplats, bouleplan, naturcamping (Abbanäs).

Området är rikt på natur- och kulturvärden. Exempel på sevärdheter är: vandringsled, utsiktstorn, Trollberget med grottor och vacker bokskog, Sagolinden, Ferieliekällan, Kvarnfallet, barngrav från yngre järnåldern.

Utvecklingsmöjligheter: Hulevik har goda förutsättningar för ytterligare bebyggelse. Inne i samhället finns ett antal obebyggda, planlagda tomter.

Ett lokalt framtaget förslag på mark (privatägd) för åretruntbebyggelse, nordväst och sydväst om samhället, har redovisats.

Samhällets nuvarande karaktär är beroende av att antalet permanentboende inte blir för litet.

Härlöv vid sjön Furen ligger i en bygd med höga natur- och kulturvärden. Byn, som är av riksintresse för kulturmiljövården, är en radby med mangårdsbyggnader i huvudsak av parstugekaraktär och i gott skick. Samtliga byggnader har dokumenterats i en inventering.

Gravfältet Ekebacken öster om kyrkan innehåller högar, stensättningar och rösen av järnålderskaraktär. Härlövs kyrka byggdes 1695 på samma plats som en tidigare träkyrka. Kyrkan är den enda välbevarade barockkyrkan i länet. Utanför kyrkan finns en fristående, inbyggd klockstapel i trä.

Samlingslokal finns i Härlövs gamla skola.

Utvecklingsmöjligheter: Det finns utrymme för ny bebyggelse i anslutning till befintlig bymiljö norr, öster och söder om byn, men för ytterligare bebyggelse behövs en gemensam lösning av avloppshantering.

Med hänsyn till de höga kultur- och naturvärdena bör tillkommande bebyggelse placeras och utformas med stor hänsyn till landskapsbild, lokal byggnadstradition och odlingslandskapets karaktär.

För att värdena i det omgivande odlingslandskapet ska bestå är det viktigt att det finns aktiva brukare av marken.

Mistelås by utgör ett typiskt litet sockencentrum med kyrka, f.d. prästgård, prästlöneboställe, skola och kommunalhus (numera sockenstuga). Flera av byggnaderna har stort kulturhistoriskt värde.

Mistelås kyrka från 1723 är byggd i trä och ut- och invändigt reveterad och vitkalkad. På kyrkogården finns en fristående inbyggd klockstapel i trä.

Norr om Mistelås, vid sydspetsen av sjön Rymmen, ligger Tagels gård (se bild nedan). Kulturlandskapet i Tagel är välhävdat och bär drag från olika odlingsseparater. Sedan 1959 förvaltas gården av en stiftelse. En vandringsled har anordnats i anslutning till gården.

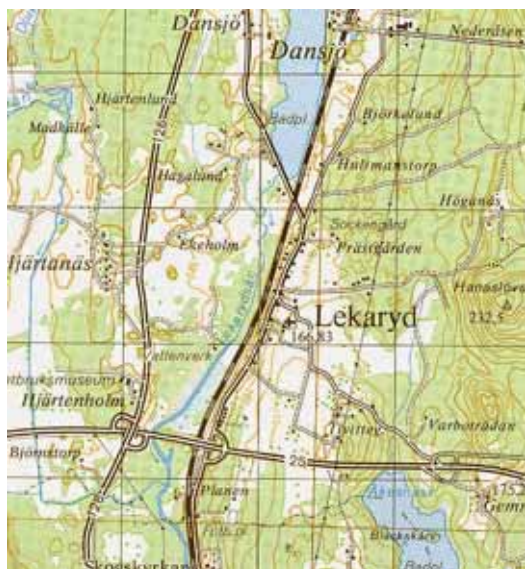

Utvecklingsmöjligheter: Ny bebyggelse bör i material, färg och utformning anpassas till befintlig bebyggelse och placeras med hänsyn till områdets natur- och kulturvärden.

Tagels gård och området däromkring bedöms ha stor betydelse för turismutvecklingen.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN

2008-06-03

Lekaryd ligger strax nordost om Alvesta, på en höjdsträckning öster om Lekarydsån. Fornlämningar vittnar om bosättning sedan lång tid tillbaka. Lekaryd ingår i ett område av riksintresse för kulturmiljövården. Byns byggnader har dokumenterats i en inventering. Bland de äldsta byggnaderna är den gamla prästgården (byggd 1767) som idag är sockenstuga. Norr om Lekaryd finns herrgårdsjordbruken Gåvetorp och Dansjö.

Lekaryds kyrka är en typisk senmedeltida sockenkyrka, belägen centralt i byn och omgiven av det öppna odlingslandskapet.

Under de senaste åren har en viss nybyggnation skett i området. Förslag till marklägenheter har diskuterats men inte kommit till utförande.

I Lekaryd finns en förskola (föräldrakooperativ). Hyreslägenheter finns i f.d. Lekarydsskolan (privatägd). Samlingslokal finns i gamla sockenstugan.

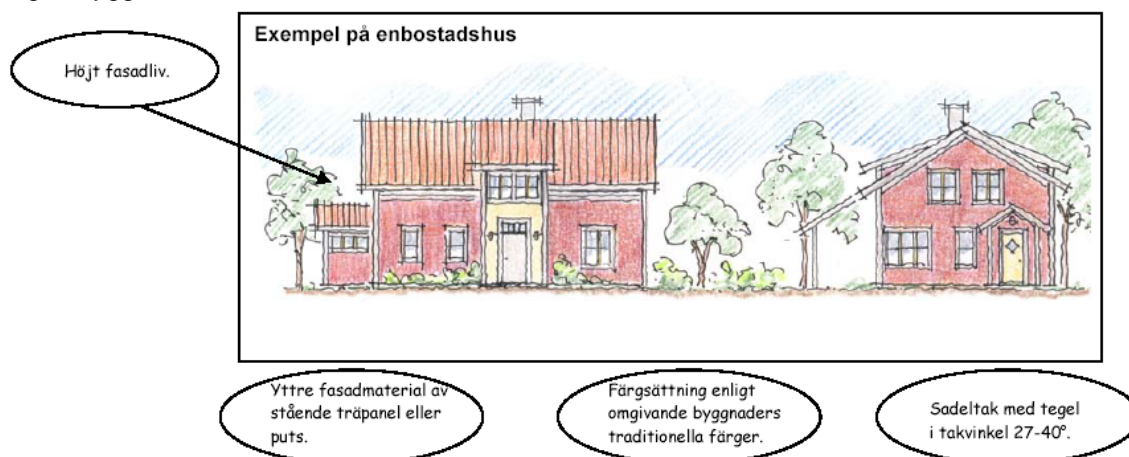
Öster om Lekaryds by ligger Hanaslövsområdet, ett rekreationsområde för den närmaste regionen.

Nordväst om Lekaryd ligger Kronobergshed, som tidigare varit militärt övningsområde. Där finns idag segelflygklubb, skjutbana, vandrarhem m.m. Strax söder om Kronobergshed finns en vackert belägen golfbana.

Bild: Öppet odlingslandskap i Lekaryd, med kyrkan i fonden

Det har gjorts en utredning inför framtagande av områdesbestämmelser för Lekaryd (se nästa sida), och en avloppsutredning för ett område som avgränsas av Dansjöns sydspets i norr, skidbacken i öster, väg 25 i söder och Lekarydsån i väster.

Exempel har tagits fram på nya bostadshus som i material, färg och utformning är anpassade till befintlig bebyggelse, se nedan.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

Utvecklingsmöjligheter: För att värdena i det öppna odlingslandskapet ska bestå är det viktigt att det finns aktiva brukare av marken. Det vackra odlingslandskapet och närheten till Alvesta och Växjö gör Lekaryd till ett attraktivt område för bostadsbebyggelse i landsbygdsmiljö. Nya byggnader bör i material, färg och utformning anpassas till befintlig bebyggelse och placeras med hänsyn till områdets natur- och kulturvärden.

Förslag till lämpliga tomtplatser för nybebyggelse har redovisats av sockenrådet.

Plankartan till höger är hämtad från en utredning inför framtagande av områdesbestämmelser för Lekaryd.

Området märkt QLN är öppet landskap där bebyggelse bör undvikas. Markanvändningen ska anpassas till landskapets kulturvärden. Särskild hänsyn ska tas till jordbrukets intressen.

Områden med beteckning N är jord- och skogsbruksområden, där särskild hänsyn ska tas till jordbrukets intressen, och nytillkommande enstaka bebyggelse prövas i varje särskilt fall enligt PBL kap. 2-3.

De rasterade områdena bedöms lämpliga för komplettering av ny bebyggelse.

Bild: Sockenstugan i Lekaryd

Lidnäs är ett mindre samhälle (drygt 80 invånare) utmed sjön Stråkens östra strand. Samhället skiljs från sjön av södra stambanan. Samhället är detaljplanelagt. Kommunalt vatten och avlopp finns och är dimensionerat för att tillåta viss utbyggnad. Lidnäs har en allmän badplats med fin sandstrand. För att komma till badplatsen måste man passera över järnvägen. Det finns starka önskemål om en planskild övergång till badplatsen, för att höja säkerheten och förkorta väntetiderna.

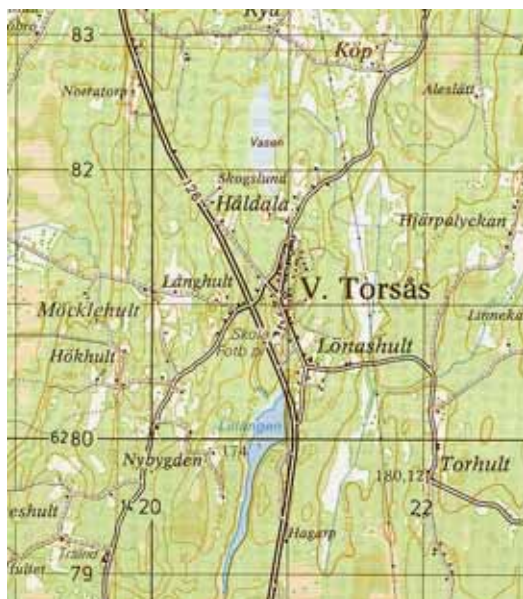
Utvecklingsmöjligheter: Den nya sträckningen av väg 126 utanför samhället ger möjlighet till ny bostadsbebyggelse längs gamla genomfartsvägen. Samhället kan på så sätt förtätas och knytas ihop bättre. Om en planskild korsning byggs över järnvägen kan udden väster om järnvägen prövas för bebyggelse i strandnära lägen. Vid lokalisering av bostadsbebyggelse tas stor hänsyn till den tätortsnära vattentäkten, så att samhällets vattenförsörjning inte äventyras.

Byarna **Lyåsa och Strömhult** ligger mycket naturskönt vid sjön Lyen. Båda byarna är av riksintresse, för naturvården och för kulturmiljövården. Lyåsa, den nordvästligaste byn i Varend, är en radby på en höjdsträckning. Bebyggelsen är värdefull och väl värdad. Utsiktarna mot sydväst är vidsträckta och anses tillhöra länets vackraste. Sluttningarna mot väster och söder upptas av ångar, hagar och lövträdsdominerad skog. Strömhult har kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. I odlingslandskapet finns lövskogsdungar, steniga och oregelbundna åkrar, många rösen och stengärdesgårdar. Flertalet av de enskilda byggnaderna i de två byarna har kulturhistoriskt värde till både utformning och placering. Samtliga byggnader har dokumenterats i byggnadsinventering.

Utvecklingsmöjligheter: För att värdena i det gamla kulturlandskapet ska bestå är det viktigt att det öppna landskapet inte växer igen. Ny bebyggelse anpassas till den befintliga och placeras med hänsyn till områdets natur- och kulturvården. Områdets höga natur- och kulturvården ger förutsättningar för utveckling av turism- och besöksverksamhet.

Lönashult i Västra Torsås församling har ca 140 invånare. Samhället är detaljplanelagt. Egnahemsbebyggelsen ligger utmed den gamla landsvägen, på en naturlig höjdrygg i nord-sydlig riktning. Det finns ett tjugotal hyreslägenheter, samt ett äldreboende (Torsgården, se bild nedan).

Församlingskyrkan i sten är från 1870-talet. Sockenstugan har samlingslokaler och skolmuseum. Vidare finns förskola, skola, bibliotek, idrottshall, idrottsplats med fotbollsplan och tennisbana, dagligvaruaffär, bensinförsäljning. Samlingslokal finns i Hynnenäs, ca 3 km norr om Lönashult, och hembygdsgård i Hjortatorp.

Lönashult har daglig bussförbindelse till Alvesta/Växjö.

Allmän badplats finns vid Övden, ca 3,5 km sydväst om Lönashult. Det har framförts önskemål om utökning av parkering och badområde. Öster om Lönashult finns ett motionsspår.

Lönashults samhällsförening har pekat ut ett antal lokala sevärdheter, bl.a. fornlämningar, minnesstenen Cavallius, "Puttatorpa here", Massa-Pettersns jordkoja.

Utvecklingsmöjligheter: Lönashult har en viktig roll som service- och stödpoint i kommunens södra del. Vid ändringar/utbyggnad av Lönashult bör ortens karaktär av kyrkby behållas. Möjligheten till kompletterande bebyggelse, söder eller norr om samhället, bör prövas. Söder om samhället bedöms möjligheten till lite större bostadstomter ("hästgårdar") som goda. Industriområdet norr om samhället och utmed väg 126 kan utvidgas norrut.

Torsåsby har höga natur- och kulturvärden. Området är av riksintresse för kulturmiljövärden. Laga skifteslandskap runt församlingens gamla kyrkplats, där den medeltida kyrkogården finns kvar med det 1929 uppförda kapellet (se bild nedan).

Torsåsby har förskola, kulturcafé med försäljning av lokala hantverkarens alster (f.n. stängt), linjelagd bussförbindelse till Alvesta/Växjö, flera sevärdheter t.ex. kulturmärkt magasinsbyggnad, "Ekelundsroset" (odlingsröse), Kvarnagård.

Utvecklingsmöjligheter: Sockenrådet har redovisat förslag till tomtmark nordost och norr om byn. Kompletterande, ny bebyggelse anpassas till natur- och kulturvärdena.

För att värdena i det öppna odlingslandskapet ska bestå är det viktigt att husen är bebodda och att det finns aktiva brukare av marken.

Odensjö, Skäggalösa, Vrankunge, Sunnavik och Silkesnäs är byar som ligger utmed Skatelövsfjordens östra sidan. Hela området har höga natur- och kulturvärden. Byarna är beskrivna i den regionala naturvårdsplanen.

Odensjö och Skäggalösa har vackra, låglänta jordbruksmiljöer med lövträdsinslag. I området ligger Blodberget, en urbergskulle med gravfält från järnåldern och vacker utsikt över Skatelövsfjorden.

Vrankunge beskrivs i kulturminnesvårdsprogrammet som "allmogebebyggelse i ålderdomligt kulturlandskap". Flera förhistoriska lösfynd har gjorts i byns odlingsmarker.

Vid Sunnavik och Vrankunge ligger odlingarna vid sjön på landvinningsmark. Innanför dem finns betesmarker och lövskogar med olika trädslag. Vattenområdet utanför Sunnavik är med sina öar, skär och vassar attraktivt för fågellivet och till största delen fågelskyddsområde.

Väster om odlingsmarkerna i Silkesnäs växer ekskog. Mot fuktmarkerna i norr övergår ekskogen i bok-, björk- och albestånd. Lövskogen vid Silkesnäs har klass 1 i det regionala naturvårdsprogrammet.

I området finns några samlingslokaler, i f.d. byskolor. Det finns önskemål att hemvärnsgården upprustas till ungdomsgård.

Befolkningsstrukturen i området visar på att det skett och sker en generationsväxling, med relativt stor andel unga familjer.

Utvecklingsmöjligheter: Hela områdets biologiska och landskapsmässiga värden tas bäst tillvara om nuvarande markanvändning fortsätter. Ny bebyggelse som komplement till befintlig bebyggelse bör placeras och utformas med hänsyn till natur- och kulturvärdena. Det bör finnas möjlighet att tillåta boende med sjöutsikt utan konflikt med strandskyddet, med hänvisning till det öppna landskapet och topografien.

Området har bra läge i förhållande till arbetsmarknad Växjö/Alvesta/Älmhult.

Det finns behov av marklägenheter för äldre och för ungdomar, men det förutsätter intresserad markägare och exploatör.

Sköldstad och Transjö har förhistoriskt utsprung. Båda byarna är av radbykaraktär och bebyggelsen ligger i nordsydlig riktning utmed vägarna. Bebyggelsen är variationsrik med olika byggnadshistoriska faser representerade.

Nordost om Sköldstad ligger Kvenneberga kapell, uppfört i början av 1980-talet efter initiativ av sockenborna. Material och utförande anknyter till medeltida träkyrkobyggen. Kvenneberga bygdegård (se bild nedan) har samlingslokaler.

Området är uppmärksammat både i länets naturvårdsplan och i dess kulturminnesvårdsplan.

Utvecklingsmöjligheter: För att det öppna landskapet ska bestå är det viktigt att det finns aktiva brukare av marken. Ny bebyggelse placeras och byggs med hänsyn till omgivningens natur- och kulturvärden. Den vackra bymiljön med varierad bebyggelse, bra vägnät och relativ närhet till arbetsmarknaden i Alvesta-Växjö ger goda förutsättningar till kompletterande, ny byggnation.

Slätthög med kyrka, prästgård och förskola är centrum i Slätthögs församling, med anor från medeltiden då en kyrka låg på samma plats som den nuvarande. Den nya kyrkan byggdes i början på 1840-talet. Byarna Slätthög, Klasentorp och Hössjö är i det regionala kulturminnesvårdsprogrammet beskrivna som "kontrastrik äldre bosättning samt sockencentrum". Samtliga byggnader har dokumenterats i en byggnadsinventering (mangårdsbyggnaden på bilden nedan ligger i Hössjö by).

Flera områden inom Slätthögs församling är uppmärksammade i den regionala naturvårdsplanen. Den gamla kyrkskolan i Slätthög, byggd 1852, används fortfarande (som förskola) och är tillbyggd med gymnastikhall.

Utvecklingsmöjligheter: Under 1990-talet genomfördes en lokal inventering av privatägda möjliga tomtplatser för nybyggnation i Slätthögs församling. För att natur- och kulturvärdena i området ska bestå är det viktigt att husen är bebodda och att de öppna landskapsdelarna inte växer igen. Nya byggnader bör placeras och utformas med hänsyn till områdets natur- och kulturvärden.

Torne är ett vackert beläget villasamhälle utmed Åsnens västra strand. Torne har varit stationsort på den nu nedlagda Halmstadsbanan. Broförbindelse finns över sundet, till östra sidan av Skatelövsfjorden. Torne, med drygt 120 invånare, har en blandad bostadsbebyggelse med såväl äldre, stora trævillor som enfamiljshus byggda under senare delen av 1900-talet. Kommunens bostadsföretag har ett tjugotal hyreslägenheter i samhället. Det finns ett antal obebyggda, mindre villatomter, som genom sammanslagning kan göras större. Samhället är detaljplanelagt.

Strax nordväst om bebyggelsen ligger en vacker bokskog (Natura 2000-område).

Söder om Torne ligger Tvetaryd, med flera fritidshus byggda på höjdsträckningen och sluttningen ner mot Åsnens strand.

I nordöstra delen av Torne finns allmän badplats med badbrygga, två bollplaner samt en gammal festplats ("Strandpärlan") med dansbana. Torne saknar allmän samlingslokal men den lokala fotbollsföreningen har en egen lokal. Strax norr om samhället finns en campingplats med servicebyggnad och minigolfbana. För att höja ortens trivselvärde har olika åtgärder diskuterats, t.ex. anläggande av strandpromenad, strandpark m.m. Förslag har framförts att flytta den befintliga båttrampen.

Kommunalt vatten och avlopp finns. Dagligvarubutik med bensinförsäljning (planeras flyttas till infarten från väster). Linjelagd bussförbindelse till Växjö/Alvesta.

Samhällsföreningen har inventerat besöksmål lämpliga för turism, t.ex. Sunnerö källa, Ekudden (naturpark), utsiktsplats vid Spjällsjöns nordspets, Tvetaryds linbasta (kulturminne), Torne gård, banvallsleden.

Utvecklingsmöjligheter: Kommunen är generellt positiv till bebyggelseutveckling i attraktiva, sjönära lägen i anslutning till samhället och till omvandling av fritidsboende till permanentboende i Tvetaryd. Utveckling av bostadsbebyggelse mellan Torne och Tvetaryd bör utredas med tanke på en eventuell framtida ersättning av nuvarande reningsverk med en överföringsledning till Vislanda, alt. flyttning av bef. reningsverk. En första utredning angående avloppsreningsverk i Torne gjordes hösten 2007 (se även avsnitt 2.5. och 6.8.1.).

En eventuell förtätning av bebyggelsen på udden som ligger öster om sundet och bron har aktualiserats. För detta krävs detaljplaneläggning av området.

Tornes roll som baspunkt för det rörliga friluftslivet och turismen med anknypning till Åsnen, men också med jord- och skogsbruksområdena västerut, bör förstärkas.

Bokskogen norr och väster om bostadsbebyggelsen bör behandlas som tätortsnära rekreationsområde.

En särskild plan som belyser utvecklingsmöjligheter för Torne och övriga tätorter samt landsbygdsdelarna i södra kommundelarna håller på att tas fram.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

Ulvön är ett mindre f.d. stationssamhälle utmed den nedlagda Halmstadsbanan. Samhället ligger naturskönt vid Åsnens västra strand. Den gamla banvallen är idag cykel- och vandringsled.

Allmän badplats med brygga finns (se bilden nedan). Samlingslokal finns i gammal IOGT-NTO-lokal. Området är rikt på natur- och kulturvärden. Ulvö byalag har pekat ut ett antal lokala sevärdheterna; utsiktstorn på Ramnaberg, Dansestenen, Drakakistan (gång-tunnel under stenformation), Dolda fallet.

Utvecklingsmöjligheter: Kompletterande bebyggelse anpassas till befintliga naturvärden och befintlig bebyggelse.

10. KÄLLOR OCH UNDERLAG

Kapitel 1 – Inledning

Kapitel 2 – Om översiktsplanen

Alvesta kommun, byggnadsnämnden, *Avgränsning av samlad bebyggelse inom Alvesta kommun* (godkänd av Bn § 95/1987)
SFS 1998:808, *Miljöbalken*
SFS 1978:10, omtryckt i SFS 1992:1769, *Plan- och Bygglagen*

Kapitel 3 – Kommunen idag

Demografen i Lund, *Befolkningsprognos för Alvesta kommun* (mars 2007)
Kompetensutveckling Sydost, *Den framtida arbetskraften i Kronobergs, Kalmar och Blekinge län – en regional konsekvensanalys* (2004)
Kommunförbundet Kronoberg, *Kvinnors val av boende, en studie för att öka kunskapen om bosättning i regionen* (okt 2004)
Larsson, Lars J., *Värendsbygd – Tolv socknar blev Alvesta* (1991)
Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Bostadsmarknadsanalysen 2007 Kronobergs län* (2007-06-12)
Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Länsplan för regional transportinfrastruktur i Kronobergs län 2004-2015*
Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Regionalt tillväxtprogram för Kronobergs län 2004-2007*
Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Vår miljö i Kronobergs län 2005*
Länsstyrelsen i Kronobergs län och Södra Smålands kommuner och landsting, *Mötesplats Södra Småland*, Regionalt utvecklingsprogram för Kronobergs län (2006)
Statistiska Centralbyrån, "Fokus på näringsliv och arbetsmarknad våren 2007" (2007:3), kapitlet *Den demografiska krisen ur ett regionalt arbetsmarknadsperspektiv*
Statistiska Centralbyrån, *Statistikuppgifter* (BefPak, Fastpak, AmPak, KommunFakta m.fl.)
Svenska Kommunförbundet, *Att leva med befolkningsförändringar, demografiska utmaningar och kommunernas handlingsutrymme* (2004)

Kapitel 4 – Mål, visioner och styrdokument

Alvesta kommun, *Vision 2010 – Strategi för ökad tillväxt inom Alvesta kommun* (Kf § 2/2000)
Alvesta kommun, *Uppföljning av prioriterade uppgifter i Vision 2010* (Kf § 117/2003)
Naturvårdsverket, *Sveriges miljömål – vår generations ansvar* (2001)
SFS 1978:10, omtryckt i SFS 1992:1769, *Plan- och Bygglagen*
SFS 1998:808, *Miljöbalken*

Kapitel 5 - Miljömålen

Alvesta kommun, *Energi- och klimatplan för Alvesta kommun* (Kf § 112/2007)
Alvesta kommun, *Energiplan för Alvesta kommun* (Kf § 72/2001)
Alvesta kommun, *Lokalt investeringsprogram 1999-2001 för Alvesta kommun*, ansökan respektive slutredovisning
Alvesta kommun, *Lokalt investeringsprogram 2000-2002 för Alvesta kommun*, ansökan respektive slutredovisning
Alvesta kommun, *Miljömål för Alvesta kommun 2008-2010* (Kf § 8/2008)
Alvesta kommun, *Miljön i Alvesta kommun 2006*, Bakgrundsmaterial till lokala miljömål
Alvesta kommun, *Miljöpolicy för Alvesta kommun* (Kf § 2/1997)
Alvesta kommun, *Miljöprogram för Alvesta kommun* (Kf § 2/1991)
Alvesta kommun, *Rapport om vattensystemet i anslutning till sjön Salen* (Kf § 19/2005)
Alvesta kommun, *Vision 2010 – Strategi för ökad tillväxt inom Alvesta kommun* (Kf § 2/2000)
Alvesta kommun, *Yttrande över förslag till regionala miljömål för Kronobergs län* (Ks § 135/2002)
EG-direktiv 92.43 EEG, *Habitatdirektivet*
Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Regionala miljömål för Kronobergs län 2007-2010* (dec 2006)
Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Vår miljö i Kronobergs län 2005*
Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Åtgärdsstrategi för effektivare energianvändning och transporter i Kronobergs län* (Meddelande nr 2005:13)
Miljömålsrådet, *Miljömålen – när vi dem?* (Årsrapport 2004)
Naturvårdsverket, *Sveriges 16 miljömål* (broschyr utgiven apr 2006)
Regeringen, Miljö- och resursdepartementet, *Agenda 21 – en sammanfattning* (1997)

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

Regeringen, prop. 1997/98:145, *Svenska miljömål, miljöpolitik för ett hållbart Sverige*
Regeringen, prop. 2004/05:150, *Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag*

Kapitel 6 – Allmänna intressen

Alvesta kommun, *Alvesta kommuns avfallsplan* (Kf § 62/1993)
Alvesta kommun, *Avsiktsförklaring avseende gemensam strategi för avfallshandling i Alvesta, Ljungby och Växjö kommuner* (2000)
Alvesta kommun, *Avsiktsförklaring för säkrare och miljövänligare trafik* (Ks § 164/06)
Alvesta kommun, *Avtal om framtida dricksvattenförsörjning för Alvesta och Hjortsberga* (Kf §§ 13-14/2002)
Alvesta kommun, *Energi- och klimatplan för Alvesta kommun* (Kf § 112/2007)
Alvesta kommun, *Handikappolitisk plan för Alvesta kommun* (Kf § 53/2006)
Alvesta kommun, *IT-infrastrukturprogram för Alvesta kommun* (Kf § 16/2002)
Alvesta kommun, *Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa samt miljön i Alvesta kommun* (Kf 2007-06-12)
Alvesta kommun, *Miljömål för Alvesta kommun 2008-2010* (Kf § 8/2008)
Alvesta kommun, *Näringslivspolicy och handlingsprogram för Alvesta kommun* (Kf § 51/2002)
Alvesta kommun, *Policy för energi* (Kf § 72/2001)
Alvesta kommun, *Rapport om vattensystemet i anslutning till sjön Salen* (Kf § 19/2005)
Alvesta kommun, *Renhållningsordning för Alvesta kommun* (Kf § 10/1995)
Alvesta kommun, *Riktlinjer för enskilda avloppsanläggningar i Alvesta kommun* (Miljönämnden 2006)
Alvesta kommun, *Tillgänglighetsplan för Alvesta kommun* (Kf § 46/1990)
Alvesta kommun, *Utredning angående avloppsreningsverket i Torne* (Pehrsco Växjö 2007-11-09)
Alvesta kommun, *Vårt att vårda – kulturmiljöer i Alvesta kommun* (Kulturnämnden 1994)
Alvesta kommun, *Bangård Sydost och Logistikcentra Alvesta – en lokaliseringsstudie* (förslag från en lokal grupp i Alvesta)
Banverket, *Alvesta Resecentrum, utredning i förstudieskede, slutrapport BRSPM 2004-09-08*
Banverket, *Alvesta – Utflyttad bangård och triangelspår, teknikutredning i idéskede, BRSB 500:5*
Banverket, *Framtidsplan för järnvägen 2004-2015*
Banverket, *Förslag till reviderad Framtidsplan 2004-2015* (juli 2007)
Banverket, *Förslag till regional utvecklingsplan för kombiterminaler, remissutgåva 2005-05-19*
Banverket, *Strategiskt nät av kombiterminaler – intermodala noder i det svenska godstransportsystemet* (SOU 2007:59)
Boverket, *Föreskrifter och allmänna råd om undanröjandet av enkelt avhjälpna hinder till och i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser* (1993)
Boverket, *Jämna steg, checklista för jämställdhet i fysisk planering* (2006)
Fiskeriverket, *Föreskrifter om fiske i sötvattensområden* (2004:37)
Fiskeriverket, www.fiskeriverket.se, *Riksintressen för yrkesfisket*
FN:s *Barnkonvention* (1999)
FN:s *standardregler Agenda 22* (1993)
Kommunförbundet Kronoberg, *Avfallshandling i Kronobergs län år 2001*
Kommunförbundet Kronoberg, *Grushållningsplan för Kronobergs län* (1995)
Kommunförbundet Kronoberg, *Kvinnors val av boende – en studie för att öka kunskapen om bosättning i regionen* (okt 2004)
Kompetensutveckling Sydost, *En kortfattad beskrivning av Sydostregionen och en sammanfattning av de tre länens regionala tillväxtprogram* (2004)
Luftfartsstyrelsen, *Bestämmelser för civil luftfart – flygplatser* (BCL-F) kap. 4.1
Luftfartsstyrelsen, www.luftfartsstyrelsen.se, *Luftfartssektorn, Bebyggelse och flyg, Kunskapsunderlaget*
Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Bevarandeprogram för odlingslandskapet i Kronobergs län* (1992)
Länsstyrelsen i Kronobergs län, www.g.lst.se, *Elektromagnetiska fält – ett underlag för miljömålsarbetet om säker strålning i Kronobergs län*
Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Grus, morän och berg i Kronobergs län* (1994, 1998)
Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Kronobergs natur – Naturvårdsprogram för Kronobergs län* (1989)
Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Kyrkobyggnader i Kronobergs län* (1998)
Länsstyrelsen i Kronobergs län, www.g.lst.se, *Lantbruksstatistik*
Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Länsplan för regional transportinfrastruktur 2004-2015* (maj 2004)
Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Plan för skydd av värdefull natur i Kronobergs län under perioden 2008-2010*

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

- Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Plan för säkerställande av skyddsvärda områden i Kronobergs län 2004-2005*
- Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Referensvatten i Kronobergs län 1983-2003* (Rapport 2005:03)
- Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Regionalt tillväxtprogram för Kronobergs län 2004-2007*
- Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Sektorsvisa bebyggelseinventeringar* av skolor, broar, prästgårdar, järnvägar och järnvägsmiljöer, bönhus, missionshus och kapell, Folkets Hus och Folkets park, kulturminnen i vägens spår, glasbrukens byggnadskultur, stationshus, smalspårsutredningen, herrgårdar, lador
- Länsstyrelsen i Kronobergs län, www.g.lst.se, *Strandskyddets omfattning, förteckning över sjöar och vattendrag med strandskydd*
- Länsstyrelsen i Kronobergs län, www.g.lst.se, *Torvtäkter. Beslut om tillstånd till täktverksamhet*
- Länsstyrelsen i Kronobergs län, www.g.lst.se, *Täkter – grus, berg och morän. Beslut om tillstånd.*
- Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Vad man upplever som God Bebyggd Miljö* (sept 2006)
- Länsstyrelsen i Kronobergs län, www.g.lst.se, *Vindkraft*
- Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Vindkraft i Kronoberg* (skrivelse 2007-10-08)
- Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Vår miljö i Kronobergs län, avsnittet God bebyggd miljö, del 1 och 2*
- Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Våtmarksinventering i Kronobergs län* (1987)
- Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Värdefulla gårdsmiljöer i Kronobergs län* (2006)
- Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Åsnen i översiktsplanen – Planeringsunderlag 2004*
- Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Ängs- och betesmarker i Kronobergs län, förändringar av vegetationen i ängs- och betesmarker mellan åren 1995-2000* (inventering publicerad 2004)
- Länsstyrelsen i Kronobergs län och Smålands Museum, *Det småskaliga miljonprogrammet i Kronobergs län, rapport och utvärdering* (2007)
- Länsstyrelsen i Kronobergs län och Smålands Museum, *Historia för framtiden - Kulturminnesvårdsprogram för Kronobergs län* (1981)
- Länsstyrelsen i Kronobergs län och Södra Smålands kommuner och landsting, *Mötesplats Södra Småland, Regionalt utvecklingsprogram för Kronobergs län* (2006)
- Naturvårdsverket, *Kartläggning m.m. av strandskyddsbestämmelserna. Redovisning av ett regeringsuppdrag* (Rapport 2002:5185)
- Naturvårdsverket, *Myrskyddsplan för Sverige* (1994)
- Naturvårdsverket, *Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet* (1997)
- Naturvårdsverket, www.naturvardsverket.se, *Riksintressen för det rörliga friluftslivet*
- Naturvårdsverket, www.naturvardsverket.se, *Riksintressen för naturvården*
- Naturvårdsverket, www.naturvardsverket.se, *Strandskydd*
- Naturvårdsverket, www.naturvardsverket.se, *Skyddade älvar – värden att bevara*
- Naturvårdsverket, *Våra stränder och bestämmelser om strandskydd* (2002)
- NUTEK, *Strategier och principer för arbetet med riksintressefrågor inom NUTEK:s ansvarsområde* (1996)
- Regeringen, Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet, Ds 2005:23, *Ett förnyat strandskydd*
- Regeringen, prop. 1996/97:53, *Infrastrukturinriktning för framtida transporter*
- Regeringen, prop. 2005/06:143, *Miljövänlig el med vindkraft – åtgärder för ett livskraftigt vindbruk*
- Regeringen, socialdepartementet, prop. 1999/00:97, *Nationell handlingsplan för handikappolitiken, "Från patient till medborgare"*
- Regeringen, Miljödepartementet, Ds 2008:21, *Stranden – en värdefull miljö*
- Riksantikvarieämbetet, www.raa.se, *Fornminnen*
- Riksantikvarieämbetet, www.raa.se, *Riksintressen för kulturmiljövården*
- SFS 1998:808, *Avfallsförordningen*
- SFS 1998:808, *Miljöbalken*
- SFS 1979:429, omtryckt i SFS 1993:553, *Skogsvårdslag*
- Skogsstyrelsen, www.skogsstyrelsen.se, *Nyckelbiotoper och områden med höga naturvärden* (under "Skogskartan med skogens pärlor")
- Skogsvårdsstyrelsen, *Sumpskogar 1993-1998*
- Smålands Museum, *Byggnadsinventering Alvesta Centrum* (2005)
- Statens strålskyddsinstitut, SSI FS 2002:3, *Allmänna råd om begränsning av allmänhetens exponering för elektromagnetiska fält*
- Statens strålskyddsinstitut, *Myndigheternas försiktighetsprincip om lågfrekventa elektriska och magnetiska fält* (sept 2004)
- Svenska Kraftnät, *Kraftledning och transformatorstationer 1994*
- Svenska Kraftnät, *Pressmeddelande om Sydvästlänken 2008-01-17*

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

Vatten och Samhällsteknik AB i Kalmar, *Avloppsutredning för enskilda avloppsanläggningar i Alvesta kommun* (2004)

Vägverket, *Nationell plan för vägtransportsystemet 2004-2015* (fastställd 2004, rev. 2005 och 2007)

Vägverket, www.vv.se, Nollvisionen

Vägverket Konsult, *Trafiksäkerhetsrevision Alvesta kommun* (dec 2007)

ÅF Infraplan, *Framtida regionalstågstrafik i Kronobergs län sammankopplad med Krösatågens trafikering*, slutrapport 2007-06-27

Kapitel 7 – Hälsa och säkerhet

Alvesta kommun, förslag till *Plan för hantering av kriser och extraordinära händelser*

Alvesta kommun, Kf § 28/2005, *Handlingsprogram enligt lagen om skydd mot olyckor – förebyggande verksamhet*

Alvesta kommun, Kf § 5/2001, *Ledningsplan för extraordinära händelser*

Alvesta kommun, Ks § 101/2005, *Risk- och sårbarhetsanalys ROSA, etapp 1*

Alvesta kommun, Bygg- och Miljökontoret, *Förteckning över tillsynsobjekt med djurhållning*

Alvesta kommun, Bygg- och Miljökontoret, *Inventering av nedlagda deponier i Alvesta kommun*

Alvesta kommun, Bygg- och Miljökontoret 2002-02-08, *Radonhalter i bostäder – en undersökning utifrån Alvesta kommuns markradonkartering*

Alvesta kommun, Bygg- och Miljökontoret, *Sammanställning av antenner och basstationer* (sept 2002)

Alvesta kommun, Bygg- och Miljökontoret, *Uppgifter om nypåträffade föroreningar 1999 och framåt*

Alvesta kommun, Bygg- och Miljökontoret, *Utbyggnad av kommunikationsnätet i Alvesta kommun – riktlinjer för bygglovprövningar av master, torn och antenner* (antagna av Mn 2002-09-23 § 59)

Alvesta kommun, Miljönämnden 2005-03-01, *Riktlinjer för vedeldning*

Alvesta kommun, *Översvämningsutredning Lekarydsån, sträckan Furen till Huseby* (2007)

Boverkets författningssamling (BFS 2006:12) – *Boverkets föreskrifter om ändring i verkets byggregler* (1993:57) – föreskrifter och allmänna råd

Boverket, *Bättre plats för arbete* (anger bl.a. riktlinjer för skyddsavstånd), 1995

Boverket, Rapport om *Tillämpning av riktvärden för trafikbuller vid planering för byggande av bostäder*

EU:s *Bullerdirektiv*, Direktiv 2002/49/EG

EU:s Förordning (2004:675) om *Omgivningsbuller*

Försvarets förteckning över *Förorenade områden*

Kronobergs luftvårdsförbund, *Samordnad kontroll av luftföroreningar i kommunerna i Kronobergs län* (2004)

Luftfartsstyrelsen, uppgifter om *Höjdsäkerhet och bullerkurvor* (2006)

Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Branschvisa inventeringar av förorenade områden*

Länsstyrelsen i Kronobergs län, *"Elektromagnetiska fält" – ett underlag för miljövårdsarbetet om säker strålmiljö i Kronobergs län*

Länsstyrelsen i Kronobergs län, Avsnitt om *Frisk luft i rapporten "Vår miljö i Kronobergs län 2005"*

Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Förslag till reviderade regionala miljömål, avsnittet "Frisk luft"* (jan Naturvårdsverket, BRÅD, *Buller från vägtrafik – allmänna råd* (1991)

Naturvårdsverkets hemsida (www.naturvardsverket.se), *Information om aktuella riktvärden, mät- och beräkningsmodeller för buller*

PBL/NRL underlag nr 27 (1989) om *Kraftledning i fysisk planering*

Riksdagen 1997-03-20, antagande av *Infrastruktur för framtida transporter* (prop. 1996/97:53) som bl.a. anger riktvärden för trafikbuller som normalt inte bör överskridas vid nybyggnation av bostadsbyggelse eller vid nybyggnation/väsentlig ombyggnad av trafikinfrastruktur.

Räddningsverket, Rapport nr 20 - *Översiktlig översvämningskartering läns Mörrumsån, sträckan Helgasjön till Granö kraftverk* (2001-08-31)

SFS 1978:10, omtryckt i SFS 1992:1769, *Plan- och Bygglagen*

SFS 1998:808, *Miljöbalken*

SFS 2001:527, uppdaterad SFS 2007:771, *Förordningar om miljökvalitetsnormer för utomhusluft*

SFS 2001:554, *Förordning om miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten*

SFS 2003:778, *Lagen om skydd mot olyckor*

SFS 2004:675, *Förordning om miljökvalitetsnorm för omgivningsbuller*

SFS 2006:544, *Lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap*

SMHI Rapport nr 2006-35, *Spridningsberäkningar med SIMAIR för 17 tätorter i Kronobergs län*

Socialstyrelsens *Allmänna råd om buller inomhus* (SOSFS 2005:6)

Socialstyrelsens *Allmänna råd om höga ljudnivåer* (SOSFS 2005:7)

Statens Livsmedelsverks *Föreskrifter om dricksvatten* (SLVFS 2001:30)

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

Statens strålskyddsinstitution *Allmänna råd om begränsning av allmänhetens exponering för elektromagnetiska fält* (SSI FS 2002:3)

Statens strålskyddsinstitut ang. *Myndigheternas försiktighetsprincip om lågfrekventa elektriska och magnetiska fält*, (sept 2004)

Svenska Petroleuminstitutets miljösaneringsfond AB, *Inventering av nedlagda bensinstationer 1954-1994*

Värends Räddningstjänstförbund, *Material om bedömda ankomsttider*

Värends Räddningstjänstförbund, *Risikanalyt avseende risk- och skyddsobjekt* (2004)

Värends Räddningstjänstförbund, *Uppgifter om farligt gods*

Kapitel 8 – Mellankommunala och regionala frågor

Alvesta kommun, *Rapport om vattensystemet i anslutning till sjön Salen* (Kf § 19/2005)

Banverket, *Framtidsplan för järnvägen 2004-2015* (2003)

Banverket, *Förslag till regional utvecklingsplan för kombiterminaler* (BRS 2005-05-19)

Banverket, *Strategiskt nät av kombiterminaler – intermodala noder i det svenska godstransportsystemet* (SOU 2007:59)

EU:s Ramdirektiv för vatten, *Helhetssyn i vattenvården* (Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område)

Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Kronoberg 2010 – strategi för länets utveckling* (1996)

Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Länsplan för regional transportinfrastruktur i Kronobergs län 2004-2015* (2004)

Länsstyrelsen i Kronobergs län och SSKL, *Mötesplats Södra Småland, RUP – Regionalt utvecklingsprogram för Kronobergs län* (maj 2006)

Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Regionalt tillväxtprogram för Kronobergs län 2004-2007*

Naturvårdsverket, *En basbok om ramdirektivet för vatten*

Regeringen, prop. 2003/04:57, *Vattendistrikt och vattenmiljöförvaltning*

R. Olsson Turistkonsult, *Turismens effekter på ekonomi och sysselsättning i Kronobergs län 2003*

Samverkansavtal mellan Kommunförbundet Kronoberg, Landstinget Kronoberg och Länsstyrelsen i Kronobergs län (2003)

SEBTrans – Link, *En viktig länk i ett framtida transportnät inom Sydöstra Östersjöområdet*, Baltic Sea Region INTERREG III B

Vägverket Region Sydöst, *Underlagsmaterial till länstransportplanen 2004-2015* (2002)

Kapitel 9 – Landsbygds- och tätortsutveckling

Alvesta kommun, *Utredning angående avloppsreningsverk i Torne* (Pehrsco, Växjö 2007-11-09)

Alvesta kommun, *Vårt att vårda, kulturmiljöer i Alvesta kommun* (Kulturmiljövårdsprogram 1994)

Banverket, *Strategiskt nät av kombiterminaler – intermodala noder i det svenska godstransportsystemet* (SOU 2007:59)

EU-projekt BALTSURD, *Ortsanalys Moheda*, delprojekt inom EU-projektet

Lars J. Larsson, *Värendsbygd, tolv socknar blev Alvesta* (1991)

Lokala företrädare och föreningar i Alvesta kommun, *Förslag och synpunkter i översiktsplaneringen*

Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Förslag till regional utvecklingsplan för kombiterminaler* (remissutgåva 2005-05-19)

Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Kronobergs natur - naturvårdsprogram för Kronobergs län* (1989)

Länsstyrelsen i Kronobergs län, *Värdefulla gårdsmiljöer i Kronobergs län* (2006)

Länsstyrelsen i Kronobergs län och Smålands Museum, *Historia för framtiden. Kulturminnesvårdsprogram för Kronobergs län* (1981)

Piggaboda byalag, *Välkommen till Piggaboda*, guide utgiven av byalaget

SCB, *Statistikuppgifter*

Smålands Museum, *Bebyggelseinventering för Vislanda samhälle*

Smålands Museum, *Byggnadsinventering i Alvesta centrum* (2005)

Trafiksäkerhetsanalys Alvesta tätort, examensarbete inom Trafiksäkerhet och planering (2000)

Vägverket, *Barns tillgänglighet i Alvesta* (objekt 19 05 07, dec 2005)

